

Nerodnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

Številka 10.650 in 10.349 za inzerate.

Uprava: Kopitarjeva ulica številka 6.

Telefoni uredništva in uprave: 40-01, 40-02, 40-03, 40-04, 40-05 — Izhaja vsak dan s izjeto ponedeljka in dneva po prazniku

Dvajset let slovenskega vseučilišča

Včeraj so se s slavnostno besedo pesnika-prvaka Otona Župantiča začele v Narodnem gledališču slavnosti v počastitev dvajsetletnice slovenskega vseučilišča, ter se bodo nadaljevale danes s slavnostno promocijo predsednika senata dr. Korošca na univerzitetnih tleh ter z javno svečanostjo v veliki dvorani »Uniona« z govori rektorja dr. Slaviča, z orisom zgodovine bojev za slovensko univerzo, ki ga bo podal prof. in akademik dr. Polec ter z osebnimi spomini dr. h. c. dr. Korošca o ustanovitvi slovenskega vseučilišča pred dvajsetimi leti, ko je pod njegovim predstvom padla odločitev o rojstvu te ustanove, brez katere bi slovenski narod ne imel vseh ustanov, ki delajo iz ljudstva kulturni narod.

Čeprav smo dvajsetletnico slovenske univerze počastili že iz lastnega nagiba letos ob pričetku 21. šolskega leta dne 1. X., se ob tej priložnosti izjavljamo, da je zamislilo dijaštvo in jo prireja vodstvo tega najvišjega slovenskega učilišča, vnovič postavljamo z vsem svojim srcem na stran tistih, ki se zavedajo, kaj pomeni slovenskemu narodu lastno, v narodnem jeziku in duhu vodeno vseučilišče. Po čemu so naši dedje hrepeli in se bili stoletja, to je dosegel naš čas. »Morda se tudi še ni noben narod toliko časa in tako vztrajno boril za najvišji svoj kulturni zavod in nikoli ni še noben zavod iz lastnih moči ustvaril iz tal, brez organskega razvoja in naslona na drug zavod, svojo moderno univerzo, kakor je bilo usojeno našemu malemu narodu« je zapisal pred desetimi leti današnji predavatelj dr. Polec. In počastitev spomina teh bojev za slovensko univerzo, za to žarišče vseh vednosti, odkoder nam rastejo vse delovne izobražene sile, ki vodijo narod in upravljajo državo ter ustvarjajo duhovne dobrine, spominu teh bojev je posvečen današnji dan in njihovega zmagovalstva. Njihov napor in njihovi poskusi v prejšnjem stoletju so bili kronani z nastopom narodne države po zaslugi energičnih moči, ki so takoj v vstopu v državno skupnost, dvignili staro geslo naših dedov po slovenskem vseučilišču in ga tudi izbojevali. Imena kakor dr. Danilo Majaron, poverjenik dr. Karel Veršovšek in takratni minister, sedanji senatni predsednik dr. Anton Korošec, bodo neminljivo stala kot temeljni kamni v duhovni pa tudi v gnetni etatvi, ki nosi pomeno ime »Universitas Alexandrina Labacensis«, ali po naše: »slovensko vseučilišče«.

In današnji dan naj bo posvečen tudi vsem tistim, ki so svojo življenjsko silo pustili na naši slovenski univerzi in bli v večnost, zapustivši svojim učencem najlepši spomin na pravo idealno žrtvovanje se znanstvu in kulturnemu delovanju za narod. Za njimi je ostal svetel spomin njihovega človeškega lika, še bolj neminljiv pa sled njihovega dela, ki stoji tudi v temeljih znanstvene organizacije naše univerze in v delu njihovih učencev. Mislimo na take svetle postavbe in polne kulturne delavce, kakor so bili pokojni profesor Prijatelj, Šerko, Hinterlechner, Jesenko, Zolger itd., ki so deloma še na svojih plečih nosili težo boja za univerzo, vsekakor pa mnogo naporov za njeno ohranitev in razvoj navznoter in navzunaj; dosegli so nesmrtnost s svojimi deli, v svojih učencih in v zgodovini naše almae matris.

To je bila tista generacija prvih slovenskih univerzitetnih učiteljev, katerim se pridružujejo tudi oni, ki stopajo že v pokoj ali v druge poklice, in so po besedah današnjega rektorja Magnificence »eno roko delali, z drugo pa meč držali«. Kajti — bili so časi, ko se je bilo treba bolj boriti kot delati — toda ljubezen in organska nujnost narodnega razvoja sama je premagala vse ovire in sovraštvo ter bo zgodovinska zasluga te prve generacije slovenskih vseučiliških učiteljev prav ta, da so postavili trden duhovni temelj slovenskim znanostim, ga postavili tako globoko v domača tla in v duše vseh pripadnikov naroda, da ne bo v srehi Slovencev nikdar več ugasnil ideal samobitne in polne univerze, pa naj pridejo časi kakršnikoli. V čelo slovenskega naroda so vtisnili neizbrisljivo znamenje, ki ga noben čas in nobena sovraštvo ne bo mogla več izbrisati, v naše duše pa so vdihnili ponos, da je ubogi zaničevani jezik in narod ustvaril iz sebe znanost, ki kljubuje vsaki tuji učenosti in stoji na vrhovih evropskega razgleda!

Na nas pa je, na sedanji generaciji in na vseh bodočih, da bomo znali ohraniti to pridobitev voditeljev in domoljubov iz poloma svetovne vojske, ter jo razširiti v vseh osnovah in jo izgraditi v vsej polnosti, ki jo slovenski narod kot narod terjati od nas vseh, predvsem pa od njih, ki se postavljajo narodu za voditelje, ali ki jih je narod za voditelje izbral. In zato je lahko srečen tisti državnik, ki mu univerza daje uradno potrdilo, da je zaslužen za slovensko vseučilišče, kajti zavest ima, da je ščitil in negoval ustanovo, ki je za slovensko narodno življenje bistvenega pomena in narodu tako neobhodno potrebna, kot duh ob kruhu. In današnje svečanosti ob dvajsetletnici slovenske univerze naj bodo nam vsem samo opomin, naj bomo vsi, vsi brez izjeme, na straži za naše vseučilišče, ki smo ga v teh dvajsetih letih ustanovili, v borbi hranili in sedaj komaj začeli izgrajevati, ki ga pa moramo čim prej dograditi, izpolniti v širino in višino, pa tudi globino, da bo vsak človek, ki bo prišel z njega, imel korenine v domači, slovenski zemlji, pa četudi bo segal z rokami za zadnjimi zvezdami... V srcu pa naj ima vsak posameznik to zavest, da je slovensko vseučilišče plod stoletja slovenskih najboljših moči, da je zrasto iz boja, in da je mogoče samo zidati še in zidati; kdor pa

Grof Ciano o politiki Italije

Italijanski zunanji minister je obrazložil italijansko zunanjo politiko od leta 1927, navedel vzroke za sodelovanje z Nemčijo in podčrtal razloge za njeno sedanje stališče, da se evropske vojne ne udeležuje

Rim, 16. dec. AA. Stefani. Današnji seji fašističnega doma stanov je prisostvoval Mussolini z vsemi ministri. Občinstvo je napolnilo vse tribune. Italijanski zunanji minister grof Ciano je točno ob devetih začel govoriti. Izvajal je naslednje:

Mussolinijeve napovedi l. 1927

Če danes tu omenjam govor Mussolinija od meseca maja 1927, govor, ki ga je zgodovina fašistične revolucije napisala pod imenom »govor o preporodu«, potem to ne storim zaradi tega — in to bi bilo odveč — da bi ponovno dokazal upravičenost Mussolinijevih besed, pač pa mnogo bolj zaradi tega, da osvežim spomin pri vseh navzočih na jasna predvidevanja fašistične politike. Mussolini je v tej isti dvorani v onem govoru že tedaj poudaril, da se bomo med letom 1935 in 1940 znašli na razpotju evropske zgodovine. Omejujem se samo na poudarek, da se fašistična Italija ni zadovoljila samo s tem, da pasivno napove to nevarnost, pač pa da je nasprotno temu večkrat ponudila svojo tržno pomoč in sodelovanje in da so se naša stvarna prizadevanja vedno zlomila na odpor drugih, odporu, ki je izhajal iz nerazumevanja položaja.

Mussolinijevi nasveti

Za tem uvodom je grof Ciano prikazal točno v podrobnostih opomine in nasvete, ki jih je Mussolini dajal večkrat Evropi in vsemu svetu. L. 1929 je poudaril potrebo, da se začne popravljati krivice, ki jih vsebuje mirovna pogodba, in odgovorili so mu z izrekom »Sprememba meja pomeni vojno«. Krogi z druge strani so se posluževali tega izreka in so se predajali utvari Evrope, ki je nepremična kot kak marmonati kip s ciljem, da bi zadušili vse sile, ki teže za novim redom. Kolektivna varnost, ki naj bi pomenila, da so vse države zavarovane v svojih medsebojnih odnosih, je bila v resnici samo utvara in krinka. Temeljila je na pogodbah, ki so imele za cilj, da se praktično izjavi obveznost dajanja medsebojne pomoči. Stvarnost pa je pokazala, da rečenica o kolektivni varnosti ni pomenila nič drugega kot orodje političnega in vojaškega pritiska v službi skupne posebnih interesov. V tem oziru je prav Italija prva poskusila preprečiti usoden razvoj dogodkov s tem, da je predlagala poseben sporazum štirim zahodnim velesilam. Istočasno je Mussolini predlagal tudi svoj znani načrt o razorožitvi, ki je pomenil ohranitev poprejšnjega stanja v onih mejah, ki jih je vlada Nemčije smatrala za potrebni minimum. Pakt štirih in načrt o razorožitvi sta ostala mrtva točka.

Italija si hoče zavarovati svoje lastne koristi

Z ozirom na takšno stvarno stanje je imela Italija eno samo dolžnost, da odločno z vsemi silami pridobi sposobnost za zavarovanje svojih interesov, potrebo po svoji ekspanziji in izgraditvi sistema cesarstva, ki ustreza njenim potrebam in njenemu značaju.

Naš nastop v Abesiniji je bil naravna posledica ne samo krivičnega položaja, v katerega je bila Italija potisnjena na področje kolonialne politike, pač pa tudi njene dolžnosti, da si Italija sama zagotovi svojo varnost, svojo neodvisnost in svojo bodočnost.

Prehajajoč na Španijo, je grof Ciano dejal, da je Italija skrbno varovala, da ne bi posredovala glede nobenega vprašanja notranje narave v drugih državah. Nasprotno temu je resnica, namreč, da je boljševiško revolucijo že dalj časa prej pripravljala kominterni. O tem imamo dokaze, ki jih ne more nihče pobiti.

V zvezi s tem je Ciano citiral ono, kar je pisal Yvonne Delbos v svojem delu »Poskus rdečih«, in je potem ostal francoski zunanji minister ter velja za človeka, ki je prevzel nehalno vlogo odvetnika vlade rdeče Španije. Predlogi, ki jih je stavila Italija v tej smeri velesilam, pa niso bili sprejeti. Če se tuji podtalni elementi ne bi udeležili vojne, bi bil general Franco popolnoma zmagal že meseca decembra 1936. To mednarodno posredovanje je preprečilo hiter konec vojne v Španiji in je prizadejalo tej državi, ki se je soglasno in navdušeno zbrala okoli Franca, vse strahote triletnih državljanske vojne.

Prva italijanska letala so bila poslana v Španijo na zahtevo Franca 28. julija 1936 in od tega dne je italijanska kri tekla za zmago narodno-socialistične stvari. V mesecih avgustu, septembru in oktobru je Italija podpirala stvar gen. Franca z letalskim materialom. Ko pa je bilo dokazano posredovanje v masah v korist rdeče vlade, pa Italija ni mogla več oklevati in je sklenila nasproti mednarodnim oddelkom postaviti junaško odločnost svojih legionarjev. Na ukaz Mussolinija se je takoj opremil in organiziral ekspedicijski zbor, ki je mogel dati uspešno pomoč armadi generala Franca.

Srečanje z Nemčijo

Zunanji minister je zatem omenjal razne dogodke iz vojne, v kateri so sodelovali Italijani v Španiji.

bi ga hotel podirati, je sovražnik naroda in v takega naj — po besedah pesnika, Prvega največjega — »trešči grom!«

Med državami, ki so razumela plemenita prizadevanja Franca ter so ga podpirale, je bila tudi Nemčija. Vzpostojnost med politiko Nemčije in politiko Italije je postala čedalje bolj očitna. Ta vzpostojnost je izvirala naravno iz danega položaja in je nastopil trenutek, ko je bilo treba vzpostaviti v tesnih medsebojnih stikih poseben načrt sodelovanja obeh držav. Njuno delo je slo v začetku za istim ciljem in ta cilj je bil nasproten zvezi skupnih nasprotnikov Italije in Nemčije. Politika oči Rim - Berlin, ki se je pokazala v svojih glavnih potezih za časa abesinske krize, je bila prvič praktično uporabljena na realnem polju za časa nacionalne revolucije v Španiji.

Pakt proti Kominterni

Berlinski protokoli in sestanki s Hitlerjem v Berchtesgaden so odlično pomagali, da se določijo temelji najtesnejšega sodelovanja med Italijo in Nemčijo. Toda v mnogo večji meri, kakor pa so to povzročili omenjene listine, je učinkovala protikomunistična smer naše politike, ki se je kazala v vseh vprašanih skupnega interesa. Na ta način so zveze med Italijo in Nemčijo postajale čedalje tesnejše.

V takšnih razmerah, predvsem po potovanju Mussolinija v Nemčijo meseca septembra 1939, je Italija sprejela povabilo Nemčije, naj pristopi kot država-podpisnica k paktu proti kominterni, ki je že obstojal med Nemčijo in Japonsko. Ta pakt je imel jasen in političen namen, da okrepi protikomunistični sistem ter pripravi mnogo širše sodelovanje na vseh področjih med državami, ki so pripadale temu sistemu. Edina naloga tega pakta je bila, da spravi v sklad pravno sodelovanje med tremi vladami za obrambo proti boljševiški propagandi. Brezkristen bi bil ali pa bi ostal v najskromnejših mejah navadnega sporazuma, če ne bi bil svezana politična obveza med državami. Sklenitev pakta treh je sprožila v svetu mnogostevilne komentarje in je imela zelo močan odmev, nihče pa se ni smel čuditi, da smo sprejeli sklep, ki je pomenil dovršeno nadaljevanje politike Mussolinija, ki je bil prvi človek na svetu, kateri je opozoril na nevarnost pred boljševizmom in ki ga je pobijal prav tako odločno v Italiji kakor v Španiji.

Konferenca v Monakovem

Ciano dalje omenja, da je nekaj tednov po podpisu trojne pogodbe Italija svečano sporočila svoj sklep, da zapusti ZN. Prikazal je dalje razmere, v katerih se je odigrala septembrska kriza, nato pa govoril o konferenci v Monakovem. Namen te konference ni bil v prvi vrsti, da se rešijo manjšinska vprašanja, pač pa, da se ustvari podlaga razdobju popuščanja napetosti, mirnemu sodelovanju med narodi. Po Monakovem je sledilo tisto, kar bi se moglo imenovati »Protimonakovom«. To, kar je bilo treba prej označiti kot delo modrosti, so napadali kot kapitulacijo. Demokratične države se rade poslužujejo vojaških izrazov. Te države so označile politiko, ki se je izvajala po Monakovem z imenom »fronte demokracije«, svojo zvezo pa so prav tako imenovale »mirovno fronto«, čeprav je bila to v resnici ista notranja politika, ki so jo prej imenovale »ljudsko fronto« in v kateri so bili pomešani demokratični in boljševiški elementi. Na ta način so dobile tri fronte enoten načrt — da dosežejo zvezo s Sovjetsko Rusijo ter ideološko, politično in vojaško obkolijo Nemčijo ter Italijo.

Zbližanje med Madžarsko in Jugoslavijo

Italija in Nemčija se bosta skupno zavzeli za romunski trg

Rim, 16. dec. b. m. II. Tukajšnji listi objavljajo poročilo nekega madžarskega lista, da bo verjetno že meseca februarja sestanek balkanskih držav, na katerega bo pozvana tudi Bolgarija. Sestanek naj bi bil v Beogradu.

Italijanski tisk v zvezi s tem poudarja, da so bili v zadnjem času storjeni važni koraki za končnoveljavno zbližanje Jugoslavije z Madžarske ter pri tem smatrajo za zelo značilen poziv, ki ga je prejel jugoslovanski pravosodni minister dr. Marković od madžarskega društva za pravne nauke, naj pride v Budimpešto, kjer naj bi imel nekaj predavanj. Ker je pravosodni minister dr. Marković povabilo sprejel, bo verjetno obiskal Budimpešto že 6. januarja 1940. »Pester Lloyd« in drugi listi so prav tako poročali, da bo kmalu prišel tudi predsednik HSS in podpredsednik vlade dr. Maček v Budimpešto.

Zanimanje za nadaljno uspešno delo za zbližanje odnosov med Jugoslavijo in Madžarsko se nadaljuje in se ne omejuje samo na napovedane obiske, temveč vse kaže, da se bodo končnoveljavno uredila vsa vprašanja Jugoslavije z Madžarsko na zdravih temeljih, enako pa tudi med Madžarsko in Romunijo ter med Bolgarijo in Romunijo.

Zasedba Albanije

Meseca marca 1939 je nemška vlada sprejela sklep, da zasede Češko in Moravsko ter da uvede tam protektorat. V prvih tednih meseca aprila je Italija anektirala Albanijo in je na ta način izpolnila soglasno željo albanskega naroda. To sta bila dva dogodka, popolnoma neodvisna drug od drugega. Ni obstojal noben načrt o kakšnem sporazumu med Italijo in Nemčijo, kakor to trdijo države mirovne fronte z očitnim namenom, da bi potegnile v svojo politiko obkoljevanja evropske države v Podonavju in na Balkanu. Zasedba Albanije je bila izključno italijanski korak, ki so ga edino narekovali nagibi, kateri se tičejo naših lastnih interesov, ter položaj, ki je nastal v Albaniji in ki ni imel nobene zveze s položajem na Čekoslovakeu. Priključitev Albanije Italiji je pomenilo uresničenje starih pravic in kronskih dolgotrajnih naporov ter naše delavnosti v korist albanskega naroda. Po osmih mesecih reda in mira, ki vladata v Albaniji kot še nikdar prej, lahko rečemo, da tega miru in reda nismo držali tam s silo, niti z grožnjami, pač pa, da sta to edina posledica popolnega bratskega sodelovanja med italijanskim in albanskim narodom na podlagi enakih dolžnosti in pravic.

Priključitev Albanije k Italiji ni pomenila ogrožanje nikogar. Pa vendar to ni preprečilo pri nasprotnikih, da širijo glasove o nekakih naših zavajalnih načrtih ter da oni sami pripravljajo napad na naše meje, na naše kolonije in na naše prometne zveze. Vse to so nesmiselni in megleni načrti, istočasno pa nepredvidni. Prav tedaj je bila napovedana izdelava in izvedba načrta za obkolitev Italije in Nemčije s pomočjo novega sistema zvez in »vojaških jamstev«. Ta načrt je obsegal tudi Poljsko.

Italija potrebuje 3 leta, Nemčija 5 let za popolno vojaško pripravo

Ciano je zatem prikazal zgodovino angleško-italijanskih jamstev, ki so dovedla do pogodb od 25. avgusta in 4. septembra z Varšavo, ter pripomnil: Kaj je bilo naravnostjeto kot to, da sta Italija in Nemčija z ozirom na takšno stvarno stanje spreminili stališče, da bi določili točno skupno politiko, ki bi se je držali. Ta izmenjava misli je bila končana v Milanu 6. in 7. maja. Nemški zunanji minister in jaz sva mogla ugotoviti, da sta stališči Rima in Berlina z ozirom na tedanji položaj popolnoma istovetni, prav tako pa da so istovetni tudi njuni nameni glede bodočnosti.

Čeprav sta bili Italija in Nemčija trdno odločeni, da z orožjem odbijeta vsak sovražni napad, sta bili pa tudi popolnoma složni v tem, da je brezpogojno treba delati z vsemi silami, da se ohrani in okrepi mir v Evropi za dolgo dobo, kakršen je bil potreben obema državam, da bi dokončali delo notranje obnove in dokončali svoje vojaške priprave.

Mi smo smatrali, da mora ta doba trajati za nas tri leta, za Nemčijo pa štiri do pet let. To nikakor ne pomeni, da sta Italija in Nemčija hoteli po poteku tega roka krčiti mir na svetu, da sti imeli ograževajoče namene. Prav nasprotno njuno sodelovanje je imelo namen vzpostaviti trdno in močno podlago, na kateri bo mogoče tem laže v bodočnosti izgraditi sistem varnosti in mira v

(Nadaljevanje na 2. strani)

Boj za romunski petrolej

Rim, 16. dec. b. Z ozirom na govorice o trgovinskih pogajanjih med Berlinom in Rimom z ene strani in Bukarešto z druge strani pričakujejo italijanski listi, da je cilj teh pogajanj ta, da se iz Podonavja in Balkana odstranijo nevarnosti one tuje posrednike, ki nameravajo zavirati in preprečiti pravilni trgovinski razvoj med podonavskimi in balkanskimi državami z ene strani ter Italijo in Nemčijo z druge strani. Zadnje tedne se je namreč opazilo, da so zastopniki zahoda hoteli pokupiti razne proizvode, ki jih te države izvažajo in so bili pripravljani plačati znatno boljše cene v zlati valuti. Cilj je bil, da prekinejo trgovske zveze z Italijo, posebej pa še z Nemčijo. Dogodile so se še druge reči. Opozoriti je treba samo na številne požare v romunskih petrolejskih vrelcih, ki so pred kratkim prišli pod neposredno kontrolo in finančni vpliv Nemčije.

Politični zapiski

Komunistična zveza delovnega ljudstva obdeluje svoje pristaše

Pred nekaj časa smo prinesli imena tistih gošpodov, ki so podpisali okoli komunistične zveze delovnega ljudstva. Kmalu nato pa se je oglašil v listih celjski lekarnar Gradišnik, ki je v listih izjavil, češ da on ni podpisal takega oklica. Tako za njim se je oglašil Horvatič iz Krške vasi, ki je hudo napadel v mariborskem »Večerniku« Zvezo delovnega ljudstva, češ da so ga komunisti kar izvolili v odbor, ne da bi bil en dal svoj pristanek. — Zdaj pa je komunistična zveza delovnega ljudstva izdala tajno okrožnico, v kateri srdo napada ta dva svoja prejšnja podpisnika ter takole hruli: »Za lekarnarja g. Gradišnika, ki klaverno preklicuje svoj podpis in se izgovarja kot neplemen človek, nam ni treba biti žal. Enako tudi ne žalujemo za Horvatičem, ki kot bivši Jevtičev kandidat na volitvah 5. maja pač ne bi delal zvezi čast. V prvi vrsti pa velja naš boj onim samozvanim voditeljem Lončarjeve skupine, ki so bili nezadovoljni z ustanovitvijo zveze delovnega ljudstva ter so šli v Zagreb, da si ustanovijo svojo posebno stranko.« — Torej najprej so oboji bratsko v Ljubljani prišli skupaj, da bi tukaj podirali edinstvo Slovencev z raznimi gesli. Potem so se gospodje takoj sporekli ter je en del šel v Zagreb iskat zavetja, medtem ko so drugi ostali pri komunistični zvezi delovnega ljudstva. Zdaj pa še od tam odpadajo. Poprej so bili vsi najboljši »delovni ljudje«, zdaj pa so si že zasvovali gospodje, najbrž »kapitalisti in izkoriščevalci, ki jih je treba pobiti. Jevtičev kandidat je bil imeniten človek tem komunistom, dokler je držal z njimi. Ko pa jim je obrnil hrbet, pa pravijo, da bi jim ne delal časti. Tako se salonski in gosposki komunisti v zvezi delovnega ljudstva gredo politiko, kakor otroci. Pa še mislijo, da bodo dobili kakega trapa, ki bi jim verjel in jim sledil.

»Boljševizem prehodni pojav«

»Gorenjce« prinaša uvodnik o nevarnosti z vzhoda, kjer govori o boljševizmu, zoper katerega se moramo z vsemi silami bojevati. Na koncu pravi: »Naša država je zaradi svoje odločne nevtralnosti daleč vstran od vseh sedanjih vojnih spopadov. Bojevala se bo le, če bo napadena. Zato pa se moramo mi vsi tembolj boriti proti komunistični propagandi, ki je tudi pri nas ne manjka. Duhovna borba komunistov proti vsem pozitivnim narodno zavednim silam je tudi pri nas v polnem razmahu. To propagando, to borbo najdemo v vseh stanovih, kako poskuša izpodkopati temelje človeške družbe in države. Tudi boljševizem je prehodni pojav v zgodovini človeštva. Premagali ga bomo brez škode, če bomo na znotraj močni in zedinjeni, odločni, narodno zavedni ter zvesti Bogu in domovini, da bomo v miru gradili svojo lepo državo. In prišel bo čas, ko bo tudi nevarnost z vzhoda, nastala v XX. stoletju, minila in Evropa bo spet doživela lepše, mirnejše dni.«

List »Slovenija« in objektivnost

V Ljubljani že osmo leto izhaja list »Slovenija«, ki je nekdanji imel nalogo posebej naglašati vse slovenske zadeve. Danes list ni več tisto, kar je bil nekdanj, ker so ga dobili v roke nekaki levičarski gospodje, o katerih človek res ne ve, kakšna je bila v njihovi mladosti slovenska narodna vzgoja. Zdaj ureja ta list g. Vitko Musek, ki ga poznamo že od zadnjici, ko je razpošiljal tiste letake JSZ, ki hoče ustanoviti nekako nenacionalno politično stranko, tako namreč, da komunistu ne bo treba reči, da je komunist. Torej ta gospod Musek je te dni v »Sloveniji« dal zapisati, da je »Slovenija« skozi in skozi objektivna list. To se pravi, da vse poroča tako, kakor v resnici je. In je list poročal tudi o 20-letnici slovenskega vseučilišča, da bo slavnostna predstava v gledališču, da bo na univerzi slavnostna seja, da bo v Unioni zborovanje itd. Ni pa zapisal, kar je za objektivno resnično poročanje bistvene važnosti, da bo v nedeljo na slavnostni seji univerze dr. Korošec kot voditelj slovenskega naroda dobil diplomu častnega doktorja za svoje zasluge za slovensko univerzo; ni povedal, da bo na unionskem zborovanju govoril častni doktor slovenske univerze dr. Anton Korošec. Ta objektivni list zdaj po zaslugi svojega urednika svojim bralcem niti tega ne sme povedati, o čemer danes govori vsa resnična Slovenija, ki je res objektivna. Slovenija je svojemu voditelju dr. Korošcu dala svoje priznanje za njegovo slovensko delovanje, čeprav to ni ljubo papirnati »Sloveniji« v njeni »objektivnosti«. Naj to objektivnost premislijo tisti dobromišleci, ki ta list naročajo in berejo!

Izjava Ivana Meštroviča

Sloveni hrvatski kipar Ivan Meštrovič je kot član Jugoslovanske akademije znanosti v Zagrebu poslal predsedniku Akademije posebno pismo, kjer zavzema svoje stališče zoper to, da se je jugoslovanska akademija spremenila v Hrvatsko. Pismo se glasi: »Ne priznavam si pravice komurkoli vsiljevati svoje mnenje. Mislim pa, da imam dolžnost povedati ga ter pri tem naglasiti, da bi nikomur ne priznal pravice trditi, da je niemu hrvatsko ime bolj malo ko meni, ime hrvatsko, ki naj bi zamenjalo dosedanj naslov Akademije. Prav to pa mi daje svobodo misliti, da ni treba dregati v to že »jugoslovinsko« ime te naše najvišje kulturne ustanove. Njeno ime vsebuje vso širino pogleda in srca hrvatskega naroda. Kratki moji razlogi so: 1. Vsi vemo, da je ideja kulturne in politične vzajemnosti južnih Slovanov izšla prav izmed nam Hrvatov in da je jugoslovanska akademija znanosti in umetnosti v Zagrebu njen živ vzgled ter da se nam po mojem skromnem mnenju tega zgodovinskega dejstva ni treba sramovati. Če je ta ideja večkrat bila napadena razlagana in še bolj napadena izvajana ter ako nismo dobili pravega odziva pri svojih rojakih, ni temu kriva niti bratska, niti človeška ideja, niti mi Hrvat. — 2. Sprašujem se in mislim, da se bodo spraševali tudi drugi, ali je naša generacija pooblaščenja spremenjati kaj na tistem, česar sama ni ustanovila. — 3. Ali smo tako dolgo in temeljito premislili to svoje dejanje pri spreminjanju, kakor so premisljvali tisti, ki so nam ustvarjali to ustanovo? Zdi se mi, da nismo. Vrh tega pa sem prepričan, da je Akademija dediščina ter lastnina vsega hrvatskega naroda, zato je za spremembo te in take važnosti resnično poklican končno odločiti le prihodnji hrvatski sabor.«

Zagrebska vremenska napoved: Poslabšanje vremena.

Ob 20 letnici slovenske univerze

Slavnostna predstava v Operi

Ljubljana, 16. decembra. V okviru slavnosti, ki spremljajo dvajsetletni jubilej naše slovenske univerze v Ljubljani, je bila nočjo v ljubljanski Operi slavnostna predstava naše slovenske opere »Gorenjski slavček« od Foersterja. Gledališče se za to priliko napolnilo najodličnejši zastopniki našega družabnega življenja in je bilo popolnoma zasedeno. Malo pred 8. uro je prišel v operno dvorano voditelj slovenskega naroda in predsednik senata g. dr. Anton Korošec v spremstvu bana dravske banovine g. dr. Marka Natlačenca in njegove soproge. Dr. Korošec je pozdravil rektor vseučilišča gosp. dr. Matija Slavič. V častni loži so bili še ministri dr. Miha Krek in mestni župan dr. Adlešič z gospo. Kmalu po prvem dejanju je prišel v častno ložo finančni minister dr. Juraj Sutej s soprogo, ki prihaja na slavnosti v Ljubljano kot zastopnik predpovedne vlade in predsednika HSS dr. Vlada Mačka.

V ostalih ložah smo opazili še predsednika Akademije znanosti in umetnosti dr. Nahtigala, prorektorja dr. Kušeka, vseučil. profesorje dr. Kidriča, dr. Fabijana, dr. Vidmarja, dr. Kreka, dr. Koroška, Viktorja, inž. Foersterja, dalje so bili še v ložah senatori in bivši ministri dr. Kulovec, predsednik Prosv. zveze univ. prof. dr. Lukman, pomočnik bana dr. Stanek Majcen, predsednik Zveze bančnih zavodov dr. Slokar, predsednik apelacije dr. Golia in več bivših poslancev in drugih odličnikov.

Slavnostna predstava se je začela z državno himno, ki so jo vsi poslušali stoje. Takoj nato je stopil pred zaveso član Akademije znanosti in umetnosti, pesnik Oton Župančič, upravnik Narodnega gledališča. V svojem zanosnem govoru je med drugim izjavil, da pozdravlja našo univerzo, našo Almo mater, pozdravlja vse tiste, ki so nanjo mislili in ki so zanj delali. Pokojnim slava, živim čast, državi pa zahvalo, da nam jo je dala.

Nato je v svojem govoru orisal delo univerze, ki je hram umetnosti in znanosti. Orisal je tih delo znanosti, ki dela v učilnicah, v laboratorijih, knjižnicah in predavalnicah. Druga stran univerze pa je njena veča, ki smo jo imenovali avla in ki sprejema mladino k vase. Primerjal je nato mladino s bučnikom, ki si išče, utira in izbira svojo pot, ki mu jo številni inženirji hočejo urediti in naravnati. Zdeli bi, da bi se našim inženirjem posrečilo vse to delo mladine pravilno usmeriti v bodočnost. Omenil je nato, da se je pred kratkim zgledala pri njem skupina te mladine, ki studira v tako težkih časih. V razgovoru z njo se je prepričal, da se ta mladina dobro zaveda svojega stanja in da se življenja ne boji, ker jo bo ravno to in tako življenje usposobilo za nadaljnje delo. Svoj govor je g. Župančič zaključil z vzklikom: Vivat academia!

Grof Ciano o politiki Italije

(Nadaljevanje s 1. strani)

Evropi, ki ne more biti soliden in realen, če se ne upošteva življenjske potrebe Italije in Nemčije.

V vsakem primeru se je vlada Nemčije strinjala z nami, da je potrebno, da se ne poudarjajo kakšna nova vprašanja, zaradi katerih bi se utegnile sprožiti nove polemike, preden bi se končalo razdobje, o katerem sem malo prej govoril. Na teh predpostavkah in z namenom, da poudarimo skupne želje Italije in Nemčije, da se bosta uprli enotni fronti proti obkoljevanju, je bilo sporočeno v Milanu, da bosta Italija in Nemčija v kratkem podpisali zavezniško pogodbo, kar je bilo tudi storjeno v Berlinu 22. maja.

Poljska kriza

Ciano prehaja nato na proučevanje pogojev, zaradi katerih je prišlo do vedno večje napetosti med Nemčijo in Poljsko. V jasnih potezah prikazuje delovanje zahodnih držav, ki ga iskreno občazuje, nato pa razlaga delovanje Nemčije in Italije ter pravi: Na sestanku v Salzburgu je postalo jasno, da bo najverjetneje prišlo do rešitve teh vprašanj z oboroženo silo, razen če Poljska ne bi popolnoma spremenila svojega stališča. Prav tako pa je bilo istočasno tudi jasno, da je Hitler trdno odločen omejitvi spopad na Nemčijo in na Poljsko in da z vsemi silami prepreči, da se ta spopad ne bi pretvoril v splošno krizo. Na drugi strani smo mi seznanili nemško vlado z razlogi, ki so ji bili v ostalem tudi že znani, ker je bila stalno o njih obveščena, o razlogih, zaradi katerih fašistična Italija želi mirno rešitev sporov ali vsaj najstrožje lokaliziranje spopada. Ta namen je navedal vso delavnost Italije od tega trenutka. Če je hotela rešiti mir, je morala storiti korak, ki bi Nemčiji zajamčil priznanje njenih pravic, in ki bi na drugi strani zajamčil, da se bodo bodoča pogajanja vodila v ozračju zaupanja in dobre volje.

Neresnične govorice o Italiji in njenem sedanjem zadržanju

Zunanji minister grof Ciano je zatem zavrnil vse netočne vesti in nemišelnost tolačenja, ki so bila objavljena kot nekaki razlogi, zaradi katerih se je Italija odločila ostati v sedanjih vojnih, na stališču čakanja s puško ob nogi. Pojasnil je, da je Italija v glavnem zaradi vojne v Abesiniji in v Španiji spoznala, da ji je potrebna doba najmanj 3 let za izvedbo svojih vojaških priprav. Zunanji minister je zavrnil vesti, češ da v vseh italijanskem naroda obstoje nesoglasja. V trenutku, kadar gre za važne odločitve, ima fašistična Italija eno samo erce, od njenega vladarja do najskromnejšega podanika. V časih, ko se ni mogoče vedeti, kakšne naloge ima vlada v duhu slavne tradicije s svojim narodom zbranim pod zastavo, Italija stoji na braniku časti in domovine.

Grof Ciano je proglasil prav tako za popolnoma neresnične trditve, da je ta ali ona država zahtevala od Italije pojasnil, zagotovil ali kakšnega jamstva, v svojem sedanjem zadržanju, zavrnil pa je tudi trditve, da je Italija od svoje strani izvajala kakšen pritisk na to ali ono državo. Dalje govori o brzini nemškega delovanja na Poljskem. Omenja poročila svetovnega časopisa, po katerih je Italija dala pobudo za mir, oziroma po katerih je nemška vlada pooblastila Italijanko za neka pogajanja. Vse to, pravi grof Ciano, je netočno. Do njegovega obiska v Berlinu pravi, da je prišlo na podlagi želje Nemčije, izražene v samem začetku spopada, da obvesti Italijo glede razvoja dogodkov in glede njenega naziranja na nadaljnje nastope. Nemčija pri tej priliki ni ničesar zahtevala od Italije. Ni bil pri tej priliki storjen noben korak.

Čeprav je bila Nemčija pripravljena razgovarjati se o možnosti vzpostavitve neke poljske narodne države, pravi grof Ciano, se ona ni mogla

Nato se je pričela slavnostna predstava, ki je potekala v odličnem in slavnostnem razpoloženju ter je dosegla svoj popoln uspeh.

Po drugem dejanju je visoke goste v njihovi loži pozdravil ravnatelj opere g. dr. Vilko Ukmar.

Osebnosti

Belgrad, 16. dec. m. Za suplenta sta postavljena Leopold Pettauer na I. drž. gimnazijo v Ljubljani in Anica Šuklje na gimnazijo v Velikem Gradishtu.

Belgrad, 16. dec. m. Z odlokom notranjega ministra so postavljeni za pristave 8. skup.: v Črnomlju Alojzij Pribošič, na upravi policije v Ljubljani Danica Melihar, v ptujskem okraju Jožef Abram, na komisariatu železniške omejeje policije v Mariboru Karel Jančič. — Z odlokom prometnega ministra so napredovali v 8. skup. za prometne uradnike: Stojan Velepčič, Janez Vovk, Martin Podgoršek, Franc Matoh; za tehničnega uradnika Ferdo Hladnik; za oficijala Josip Grosek, Ivan Kovič; za prometnike Ferdo Nerdin, Nalis Jakus; za vlakovodje Štefan Primzel, Franc Pleterski, Vinko Bavcar, Alojzij Rižnar, Bogoljub Strnad; za strojevodjo Francišek Lah; za poslovodja Gustav Magister; za pregledovalca vozov Franc Krašovec; za progovna nadzornika Anton Barbič in Anton Majer; v 9. skup. za strojepisko Ana Tomanič; za strojevodjo Josip Duhovnik.

Zadnje novosti v konstrukciji radio aparatov in radio cevi

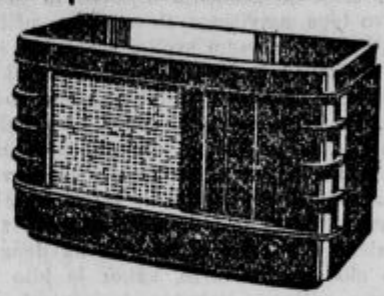
najdete združene v

PHILIPS RADIO
SERIJI 1939/40

Oglejte si bogato zalogo raznih modelov in zahtevajte brezplačno predvajanje pri

H. SUTTNER
LIUBLJANA, ALEKSANDROVA C. 6.

Prodaja tudi na obroke. Zahtevajte brezplačen prospekt in cenik!

Belgrad, 16. dec. m. Novi angleški poslanik na našem dvoru Ronald Campbell, ki je včeraj prispel na novo službeno mesto v Belgrad, je bil danes sprejet v avdienco pri Nj. kr. Vis. knezu namestniku Pavlu, kateremu je izročil zaupna pisma.

Omejitev motornega prometa

Belgrad, 16. dec. AA. Minister za trgovino in industrijo dr. Ivo Andres je sprejel danes popolne zastopnike časopisja in jim glede uredbe o omejitvi prometa z motornimi vozili podal tole izjavo:

Z novim odlokom se uvaža nova omejitev prometa, posebno prometa z zasebnimi potniškimi avtomobili. Prepoveduje se medkrajevni promet z zasebnimi vozili na progah, ki so vzporedne z železniškimi in avtobusnimi progami, dalje nočni promet z motornimi vozili po mestih, kakor tudi promet z njimi ob praznikih. Prav tako sem moral prepovedati tudi izletniške vožnje z avtomobili. Zaradi zastaja pri uvozu nafte so se naše zaloge zmanjšale ter je bilo potrebno, da se izdajo ukrepi za varčevanje s tekočim gorivom, to tembolj, ker moramo zdaj kupovati nafto in bencin izključno s svobodnimi devizami in smo že izdali ukrepe, da se obstoječe rezerve takojšnja goriva v državi povečajo. Pričakujemo že te dni novih količin nafte iz Romunije in drugih držav, tako da bo potrebam po preskrbi države s tem blagom popolnoma zadosteno. Ukrepi o omejitvi prometa z motornimi vozili so začasnega značaja. Vsa vprašanja se bodo rešila na racionalni podlagi pri upravi monopolov, ki bo uvedla sistem nakaznic za bencin. Z uvedbo sistema nakaznic se bodo dosedanje omejitve v prometu z motornimi vozili ukinile, če ne popolnoma pa vsaj delno. Čeprav te omejitve zadenejo samo promet z onimi vozili, ki se morejo v sedanjih razmerah smatrati za luksuzna, je vendar prišlo mnogo pritožb in tudi mnogo prošelj za izjemo, ki jo nismo mogli in niti smeli delati. Kar se tiče izjem, ki jih določa odlok sam (vožnje zdravnikov), se je v posameznih primerih opazilo, da so se posluževali teh izjem in te pravice ne pri uporabljanju službe, temveč za navadne sprehode. Nova uredba je zaradi tega določila, v katerih primerih se določene izjeme morejo upoštevati. Ponovno pozivamo vse, posebno pa še lastnike vozil, naj upoštevajo namene novih ukrepov in pokažejo potrebno razumevanje izjemnih razmer, v katerih danes živimo.

Smrt generala Radovanoviča

Belgrad, 16. dec. m. Na železniški postaji v Nišu je nenadoma umrl na uradnem potovanju topniški brigadni general Milan Radovanović, poveljnik topništva V. armadne oblasti. Pokojni general je spadal v vrsto zelo zaslužnih in hrabrih častnikov naše armade, ki se je s svojo hrabrostjo proslavil tako v balkanski kakor tudi v svetovni vojni.

Številke o političnih zločinih na Hrvaškem

Zagreb, 16. dec. b. Današnji zagrebški tisk je objavil poročilo državnega tožilstva v Zagrebu, ki obsega s področja vseh državnih tožilstev banovine Hrvatske konkretne primere političnih nasilstev, ki so bila izvršena od začetka banovine Hrvatske pa do danes. Državno tožilstvo je to poročilo objavilo zaradi tega, da pobije vse fantastične govorice o krvi, ki v potokih teče in o velikih izgubah Srbove, tako da javnost lahko sama vidi, koliko je resnice na alarmantnih govorih o ubijanju iz političnih nagibov v banovini Hrvatski, da vidi, kako pretrpane so bile vse novice o dnevnih umorih itd. Na področju zagrebškega državnega tožilstva je bilo vsega devet primerov političnega nasilja: 7 je bilo ubitih, 5 pa ranjenih pri teh 9 napadih.

Na področju državnega tožilstva v Osijeku sta bila dva primera. — V državnem tožilstvu Slavonska Požega so bili štirje primeri nasilja.

Na področju državnega tožilstva v Petrinji: 5. novembra so neznanci ubili v Trebarjevu Ivana Radiča, ki je bil pristaša prejšnjega režima.

Na področju bjelovarskega državnega tožilstva 29. novembra so v Srbski kapeli pretepli Ljubomira Goranoviča, ki je umrl od zadobljenih poškodb; 29. novembra je bil v Zetkami zaboden z nožem Ivan Belčan, ki je umrl. Dalje so bili zabeleženi v Gospiću trije primeri političnega nasilja.

Državno tožilstvo na Sušaku, v Drventi, Varaždinu, Ogulinu in Karlovcu niso sporočili nobenega primera. Poročilo pravi, da je bilo skupaj 21 primerov, pri katerih je bilo 10 oseb mrtvih in 7 ranjenih. Trpeli so pa enako Srbi kakor tudi Hrvati.

Ostala politična poročila na 8. strani

Od nedelje

Zunanji pregled

V preteklem tednu je bilo živahno tako na obeh bojiščih, na zahodnem in na finem, kakor tudi na diplomatskem polju.

Poročila z bojišč

Na francosko - angleško - nemškem bojišču je na suhem vladal precejšen mir. Nasprotno pa je v zraku prišlo do hujših borb med angleškimi bombniki, ki so napadli nemška letalska oporišča na otokih Helgoland, Borkum, Sylt in Nordene. Po nemških poročilih so Angleži izgubili 10 bombnikov, Nemci pa enega, po angleških poročilih pa Nemci 4, Angleži pa 3. Angleška letala sedaj nadzirajo Severno morje, da bi nemška letala ne mogla več trositi min. Na morju pa je bila preteklo eredo prva večja bitka med tremi angleškimi malimi križarkami in nemško oklopnico »Admiral Graf von Spee« v južnoameriških vodah. Angleško brodogradje že dolgo časa zalezuje nemške križarke, ki po raznih morjih potaplajo angleške trgovske ladje. Ko jo je opazilo, jo je napadlo. Boj je trajal 4 ure. Male angleške križarke so nemško veliko oklopnico tako zdelale, da je morala pobegniti v urugvajsko priistanišče Montevideo, da se reši. Poškodbe so hude. Mrtvih je imela 36, ranjenih 58. Tudi angleške križarke so dobile manjše poškodbe. Nadaljnja poročila o tem dogodku najdete med dnevnimi političnimi poročili. Sicer pa je borba proti trgovskim ladjam trajala dalje. Spet je bilo mnogo ladij potopljenih od podmornic in od min, a tudi nemške podmornice so trpele. Potopljenih je bilo spet 4 do 5.

Na finski - sovjetskem bojišču vzbuja hrabrost malega finskega naroda občudovanje vsega sveta. Na enega finskega vojaka pride 40 sovjetskih. In vendar se Fini še držijo. Sovjeti so navzlic nanje na štirih različnih mestih. Fini so se morali malo umakniti, toda Sovjeti ne morejo beležiti nobenega udarnega uspeha. Sovjetska armada je pokazala, da je bilo vse tisto govorjenje o njeni velikanski moči prazna elama. Sovjetski ujetniki pripovedujejo o stradanju, so slabo oblečeni in popolnoma neuki. Sovjetsko častništvo je manjvredno. Če bo zmagala Sovjetija, bo zmagala samo njena ogromna premoč. Toda danes še ni mogoče trditi, da bodo Sovjeti v bližnjih dneh ugnali Fince.

Politični razgled

Na diplomatskem polju stoji v ospredju govor italijanskega zunanjega ministra grofa Ciana o stališču Italije v sedanjem položaju Evrope. Govor in razlago boste našli med dnevnimi političnimi poročili.

Glavna politična pozornost je bila tudi pretekli teden obrnjena na Balkan. Za Balkan gre. Vojskujoča se tabora hočeta, da se Balkan odloči, komu se bo pridružil. Od vseh strani pritiskajo nanj, eni in drugi. Naši časopisi so v preteklem tednu mnogo pisali o tem, kako eta ei Nemčija in Sovjetska Rusija med seboj porazdelili vpliv v vzhodni Evropi. Pisali so, da je razmejitev na severu Evrope danes jasna, ni pa jasna na Balkanu, od Karpat dalje proti jugu. Namigavali so, da si je Sovjetska Rusija pridržala vpliv v vseh obalnih državah Črnega morja, Nemčija pa na ozemlju, kamor je nekdanjega Avstro-Ogrskega. Toda vmes se je pojavila Italija, ki je dejala, da se na Balkanu in v Podonavju ne sme ničesar brez nje zgoditi. Ta Italija pa o Sovjetih noče ničesar slišati. Balkan bo torej se ete strani imel mir, kajti Nemčija noče žrtvovati zavezništva Italije, da bi Sovjetsko Rusijo spustila v črnomorske države, na drugi strani pa Nemčija tudi ne mara izgubiti zaslonbe Sovjetske Rusije, če bi v polni meri podpirala težnje Italije na Balkanu. Za to ei Nemčija prizadeva, da tako Italijo kakor Sovjetijo pomirjuje in jih nagovarja zdržnosti. Zatorej ni verjetno, da bi ee na Balkanu v bližnji bodočnosti pojavile kakšne večje motnje, tem manj, ker je Sovjetija zaposlena na Finem.

Toda nekoliko oblačno je začelo postajati okrog Turčije. Tamkaj smo v preteklem tednu opazili različne znake, da je ozračje nemirno. Turški časopisi sami pišejo, da jih hoče nekdo prirediti v vojno e Sovjetsko Rusijo. Priobčili so hude napade na nemškega veleposlanika von Papena, ki da takšna poročila širi. Vojna med Turčijo in Sovjetsko Rusijo bi bila nemškemu vojskujočemu se taboru prijetna, ker bi Sovjetsko Rusijo obrnila proč od evropskega, predvsem pa balkanskega pozorišča ter jo usmerila proti Aziji, torej proti angleškemu Iraku in angleški Indiji. Turki so tako nezaupljivi, da imajo na sovjetsko-turški meji zbrano veliko armado, ki jo prav te dni obiskuje turški predsednik republike general Ineni. Tudi Angleži in Francozi imajo v Siriji na turški meji zbrano baje 300 tisoč mož močno armado, ki da je pripravljena, da takoj pride na pomoč Turčiji, ako bi bila od Sovjetov napadena. Angležem bi bilo neprijetno, ako bi ee tukaj odprla nova fronta. Toda prihajajoča zima in vojna na Finem boesta zavlačevali razvoj dogodkov na tem prostoru.

V Podonavju samem pa z veseljem opazujemo zblizevanje med Madžarsko in Jugoslavijo. To prijateljstvo postaja dragoceno jamstvo tudi za to, da ee odnosaji med Madžarsko in Romunijo, ki so zelo hladni, ne poslabšajo.

Velika nervoznost vlada tudi pri skandinavskih državah, kjer je Švedska morala spremeniti svojo vlado in ji bo v tem sledila tudi Norveška. Skandinavske države ee namreč bojijo, da jih bo sedaj od ene strani pritiskala Sovjetska Rusija, od druge pa Nemčija, ki predvsem potrebuje švedsko železno rudo. V Belgiji in na Nizozemskem pa ee je razburjenje pretekli teden nekoliko poleglo, akoravno ne moremo reči, da je popolnoma prenehala. Borba za nevtralce gre dalje svojo pot.

Kaj pravite?

V večjem posavskem kraju je neka viteška organizacija priredila na predvečer Marijinega praznika Miklavžev večer. — Resni adventni čas jih ni motil in tudi ne žalostni svetovni položaj. Plesali so in plesali, da je veselje bilo. Da se je o polnoči začel praznik Brezmadežne, to jih ni motilo. In v prvih urah praznika se je obnovila Homerjeva Iliada. Zaradi »Helen« 20. stoletja se je ples sprejel v rokoborbo in bunke so padale na levo in desno. Povrnili so se v srednji vek ter so hoteli mogoče biti posnemovalci »Frauenthienerjeve«. — Da, srednji vek, ki je toliko zasmešan, so v tem oziru posnemale.

Gospod urednik, ali se viteštvu 20. stoletja meri po plesih v katoličane resnem adventnem času? Ali se meri viteštvu 20. stoletja po preteklih na praznik Brezmadežne?

Računati je treba!

Kdor pride iz Ljubljane, Maribora ali kakšnega drugega kraja nakupovati v Celje v Trgovski dom Stermecski, kupi tako pocni, da mu je vožnja zastoni.

	Din	Din	Din
Volneno za damske obleke	31,	25,	23
Sukno za moške obleke	115,	88,	45
Kamgarn za moške obleke	162,	131,	94
Barhent tiskan za obleke	14,	11,	8
Barhent vzorčasto tkan	14,	12,	11
Flanel za perilo	12,	9,	7
Belo platno za perilo	11,	9,	7
Belo platno za prtiče	29,	23,	21
Belo platno za prevlake	35,	29,	27
Volneni damski telovniki	110,	71,	43
Volneni moški telovniki	80,	44,	22
Kombineze iz umetne svile	58,	32,	24
Damske hlačke iz umet. svile	28,	17,	15
Damske triko hlačke	30,	19,	17
Damske triko rokavice	21,	13,	8
Damske »Nappa« rokavice	70,	68,	58
Damske flor nogavice	21,	12,	6
Damske svilene nogavice	32,	23,	13
Moške triko rokavice	19,	16,	8
Moške »Nappa« rokavice	65,	60,	58
Moške bombažaste nogavice	10,	6,	3
Moške volnene nogavice	17,	13,	9
Čevlji za dame	182,	148,	80
Čevlji za gospode	238,	132,	93
Čevlji za otroke	85,	53,	26
Obleke za dame	240,	139,	88
Obleke za gospode	407,	260,	200
Plašči za dame	480,	340,	290
Suknje za gospode	790,	550,	400
Hlače za gospode	120,	68,	49
Klobuki za gospode	86,	60,	38
Klobuki za dame	68,	40,	29
Moške srajce bele	49,	32,	24
Moške srajce cefir	45,	36,	31
Moške srajce flanel	40,	31,	24
Moške srajce oksford	29,	24,	18
Samoveznice	12,	10,	7
Žepni robci — tucat	69,	38,	23
Ročne torbice za dame	66,	38,	26
Moški dežniki	74,	49,	30
Damski dežniki	53,	36,	30

Velika zaloga in nizke cene stekla, porcelana, email posode, glazbil, grač in drugega galanterijskega in torbarskega blaga, torej z eno besedo vse, kar potrebujete za obleko in gospodinjstvo.

Največja domača trgovska hiša v Jugoslaviji

TOVARNA PERILA IN OBLEK

Tvrdba zaposluje v vseh oddelkih 150 uslužbencev.

do nedelje

Notranji pregled

Doma je brez dvoma najvažnejši dogodek ta, da je dne 11. t. m. slovenska univerza v Ljubljani ob svoji 20 letnici imenovala voditelja slovenskega naroda dr. Korošca za svojega častnega doktorja. Najvišji znanstveni zavod naše Slovenije je dr. Korošcu izkazal to redko in nenavadno veliko čast, ker je s tem imenovanjem hotel pokazati svojo hvaležnost za vse veliko delo, ki ga je dr. Korošec izkazal slovenski univerzi, ko se je ustanavljala, zlasti pa še pozneje, ko jo je bilo treba ohranjati in dvigati. Danes bo univerza svojemu častnemu doktorju izročila diplomu. Omeniti pa moramo, da so slovenski vseučiliški profesorji, ki so dr. Korošcu izkazali to čast, po večini gospodje, ki so politično in kulturno drugačnih nazorov kakor pa dr. Korošec. Prav to pomeni, da modri in uvideni možje drugega tabora dr. Korošcu priznavajo njegovo veliko delo in skrb za slovenski narod v celoti. S tem je bilo našemu voditelju dano veličastno zadoščenje za vse njegove žrtve, ki mu jih hočejo nekateri majhni ljudje odrekati.

Znana je organizacija Jugoslovanska strokovna zveza, ki jo je bil pred vojno ustanovil dr. Krek, da bi v njej organiziral vse slovensko krščansko delavstvo. Zadnja leta pa je ta zveza, ki jo na kratko imenujemo JSZ, krenila na stran pota, zaradi česar je potem morala nastati nova delavska organizacija, Zveza združenih delavcev. Vendar je bilo še precej delavcev, ki so ostali pri JSZ zato, ker jo je bil pač dr. Krek ustanovil in ker so upali, da bodo voditelji že uvideli ter krenili na pravo pot. Te dni pa je ta strokovna organizacija izdala v svojih prostorih politični letak, kjer pravi, da bo ustanovila novo politično stranko, ki pa ne bo imela nobenega svetovnonazornega programa. S tem se je ta strokovna organizacija postavila na politično stališče ter je obenem preklala krščanski in socialni program, ki ga ji je bil nekdanj sestavil dr. Krek. Zdaj ni od dr. Krekove ustanove ostalo drugega, kakor le še golo ime. Zato bodo slovenski krščanski delavci to zvezo zapustili ter šli svoja pota.

Hrvatska delavska zveza (Hrv. radnički savez) je preteklo nedeljo imela svoje veliko zborovanje v Zagrebu, kjer je sklenila, naj se Osrednji urad za zavarovanje delavcev opusti ter naj se delavsko zavarovanje postavi na drugo podlago. To je isto stališče, ki smo ga že od nekdanj zastopali tudi mi. Osrednji urad je nepotreben, zato pa naj se v okviru našega Okrožnega urada organizira vse delavsko socialno zavarovanje na Slovenskem. Tako bomo s svojim denarjem sami gospodarili.

Vlada je bila te dni na obedu pri pravoslavnem patrijarhu Gavrilu, kjer je bilo izrečenih nekaj prirčnih govorov.

Ker so zadnje čase komunisti začeli spet precej rovariti, zlasti pa mladi študentje v Belgradu, je vlada sklenila stroga ukrepe zoper vse, ki rujejo zoper red in mir doma. Te dni so listi pozdravili te vladne ukrepe ter naglašajo, da je svoboda in demokracija lepa reč. Toda svoboda in demokracija ne pomeni anarhije. Kdor hoče kaliti demokracijo ter zlorabljati svobodo, ta je anarhist, ki ga je treba izločiti.

Nova, zelo potrebna priročna knjiga

Kraljevska banska uprava je izdala te dni uradni krajevni repertorij z naslovom »Splošni pregled dravske banovine«, ki ga je sestavil državni statistični urad v Zagrebu.

Od leta 1918, ko je bil izdan zadnji avstrijski krajevni repertorij, doslej ni izšel noben uradni pregled krajev s službenimi podatki, zato je tem bolj pozdraviti izid nove knjige, kajti znano je, kako je v vseh javnih uradih kakor tudi v privatnem življenju potrebno imeti pri roki avtentičen pregled krajev in teritorialne razdelitve upravnih edinic.

Novi repertorij se deli v dva glavna dela: v splošni in posebni del. V splošnem delu imamo najprej kratek statistični pregled o površini banovine kakor tudi poedinah občin in okrajev ter o prebivalstvu, ločeno po spolu, maternem jeziku, veri in pismenosti. Dalje so tu podatki o številu hiš in gospodinjstev za vsako občino in okraj ter vso banovino. Gostota prebivalstva po poedinah okrajev je prikazana s posebno karto na koncu knjige. Statistični podatki so povzeli po zadnjem ljudskem štetju.

Za temi statističnimi podatki sledi pregled upravne razdelitve naše banovine, ki vsebuje popis kraljevske banske uprave z njenimi oddelki, dalje popis okrajnih načelstev in drugih državnih uradov ter ustanov (kmetijskih, prosvetnih, tehničnih, zdravstvenih), ki so podrejene banski upravi; poleg tega pa imamo tu seznam vseh občin in drugih samouprav. Nadaljnje poglavje splošnega dela je vojaška upravna razdelitev, ki ji sledi finančna in sodna razdelitev. Pri vsaki od teh imamo pregledne razpredelnice o pripadnosti okrajev oziroma občin in katastralnih občin k vojnim okrožjem ozi. sodnim okrajem, davčnim upravam, katastrskim upravam in oddelkom finančne kontrole. Takšnih pregledov doslej pri nas še nismo imeli. Dalje je v tem delu cerkvena upravna razdelitev po vseh priznanih veroizpovedih v dravski banovini in končno seznam vseh pošt, železniških postaj, avtobusnih prog ter najvažnejših cest.

V posebnem delu knjige imamo sistematski pregled vseh krajev v dravski banovini, razdeljen po občinah in katastrskih občinah. To je najvažnejši del knjige. V njem imamo naveden vsak okraj s podatki o številu prebivalstva, z navedbo šole, fare, pošte in železniške odnošne avtobusne postaje.

Posebnemu delu je dodan še abecedni seznam vseh krajev z označbo pošte in občine za vsak kraj.

Iz tega kratkega pregleda je razvidno, koliko gradiva je zbranega v tej knjigi, ki je prva te vrste v dravski banovini in ki je v resnici vsakomur potreben pripomoček.

Knjiga obsega 260 strani in ee naroča pri ekonomatu kraljevske banske uprave v Ljubljani. Velja vezana 120, broširana pa 110 din.

Gospodarstvo

Važni sklepi naše lesne trgovine

Osnovni lesni odsek Zveze trgovskih združenj dravske banovine je zaradi negotovosti položaja na lesnem tržišču napravil na seji 13. t. m. v Celju te sklepe:

1. Lesni trgovci naj zahtevajo pri pogodbah s klirinškimi državami plačilo vnaprej, pri pogodbah z neklirinškimi državami pa nepreklicljive akreditivne.

2. Lesni trgovci naj ne sklepajo prevelikih za-

ključkov, zlasti, v kolikor nimajo zalog, sicer bodo pri možnem padcu cene lesa utrpeli ogromno škodo.

3. Lesni trgovci naj dovolijo pri starih pogodbah inozemskim uvoznikom, ki še niso predložili izkaza o prejetem uvoznem dovoljenju, niti blaga plačati in odpoklicati, naknadni termin 14 dni, da vse to store; če tega uvozniki v roku ne store, naj se pogodbe stornirajo.

Cene na drobno v Ljubljani

Poročali smo že o dvigu indeksa cen na debelo, ki ga izračunava oddelek za gospodarske študije pri Narodni banki, kakor tudi o dvigu indeksa cen na drobno v Belgradu. Sedaj pa objavljamo Narodna banka tudi podatke o indeksu cen v desetih najvažnejših mestih v naši državi do meseca novembra. Med temi mesti je tudi Ljubljana, ki kaže naslednji razvoj cen (podlaga so cene 50 predmetov v letu 1930 kot 100):

1939	avgust	september	oktober	november
prehrana	87.5	88.2	91.5	102.4
obleka	87.1	87.1	87.1	88.0
kurjava, razsv.	90.2	90.7	90.7	94.4
razno	81.0	84.0	84.0	85.9
skupni indeks	87.2	87.9	89.6	98.6

Iz teh podatkov je razvidno, da so cene že do oktobra ostale kolikor toliko neizpremenjene. Povečali so se le v večji meri izdatki za prehrano. Meseca novembra pa so narasle skoraj vse cene v znatni meri. Zlasti so narasli stroški za prehrano ter za obleko, v kateri je všteta tudi obutev. To povišanje indeksa je v zvezi z višjimi cenami živil ter uvoznih proizvodov, pa tudi onih proizvodov, za katere so potrebne prekomorske surovine.

Skupno povečanje življenjskih stroškov je znašalo v Ljubljani od avgusta do novembra 1939 skoraj 13%, dočim je povprečno indeks cen na drobno v 10 mestih države narasel od 89.3 na 98.7, torej za 7%. Povišanje življenjskih stroškov je bilo v naših krajih znatnejše kot v povprečju za vso državo. Posamezni stroški so v Ljubljani narasli od avgusta 1939 na november 1939: pri prehrani (26 predmetov) za 17%, pri obleki in obutvi (12 predmetov) za 12.5%, pri kurjavi in razsvetljavi (7 predmetov) za 3.5% in pri raznih predmetih (5 predmetov) za 6%. V povprečju za vseh 10 velikih mest v državi (to so sedeži banovin in Belgrad) je znašalo povišanje pri prehrani za 9.3%, pri obleki in obutvi za 11.8%, pri kurjavi in razsvetljavi za 12.7% in pri raznih predmetih za 7.8%. Primerjava nam kaže, da so se bolj kot v povprečju za vso državo dvignile cene živil v Ljubljani ter cene obleke in obutev. Manj kot v povprečju za vso državo pa so narasle cene kurjave in razsvetljave ter raznih predmetov.

Dražba kožuhovalne v Ljubljani

Kakor vsako leto, bo tudi 22. januarja 1940, to je prvi ponedeljek po sv. Neži, v prostorih Ljubljanskega velesejma dražba kožuhovalne vseh vrst divjadi. Naša država je uspela v svojih prizadevanjih, da se vzdrži posega v boj in da ohrani svojo nevtralnost. Blagodejen vpliv naše nevtralnosti se opaža tudi na gospodarskem polju. Po naših pridelkih ne povprašujejo samo vojake se države, ampak tudi druge nevtralne, ker si ne morejo več zagotoviti dovolov iz prekomorskih držav. To velja tudi za kožuhovalno, ki so jo prekomorske države v ogromnih količinah dobavljale Nemčiji, Italiji, Angliji, Franciji, Švici, Belgiji, Holandiji, Danski in Norveški. To daje upanje, da bo letos možno plemeniti lovski pridelek primerno novoviti. Treba je izkoristiti ugodni položaj, dokler ne bodo organizirani dovozi iz prekomorskih dežel, kajti potem nam bodo zopet uspešno konkurirale prekomorske države, proti katerim imamo edino orodje v kliringih, ki so se sedaj dobro izkazali, ker usmerjajo trgovino evropskih držav veliki meri na našo državo. Kdor ima kožuhovalno, naj jo pošlje v komisijo lovsko prodajni organizaciji »Divja koža«: Ljubljana — Velesejem. Seveda pa mora biti blago res prvovrstno, ker slabo pripravljene kože samo kvarijo ceno tudi dobri kožuhovalni.

Kino Kodljevo tel. 41-64

Danes ob 1/3, 1/6, 1/9, ter jutri ob 8. uri češki vefilm, epopeja bojev za svobodo Slovanstva:

Poročnik Rjepkin

Pri posameznih scenah tega filma občinstvo navdušeno ploska.

Ovadu

VIKTOR MC LAGLEN v filmu, ki je posnet po slovitem delu NOČ PO IZDAJI

Od torka dalje: Gospodar Sahare - znižane cene

Pravilnik za tržne dneve v Ljubljani. Na 7. redni javni seji ljubljanskega občinskega sveta dne 12. oktobra 1939 je bil sprejet pravilnik za tržne dneve v Ljubljani; tržne dneve sme pripravljati ljubljanska občina vsak delavnik. Določeni so tudi tržni prostori, kaj se sme prodajati, kako se mora razmestiti blago, čas tržnega prometa, kakšna morajo biti živila na trgu, zlasti, kako se dovaža mleko. Nadzorstvo izvaja tržni urad. Sedaj je ban naše banovine g. dr. Marko Natlačen odobril ta pravilnik, ki je stopil v veljavo. Objavljen je v »Službenem listu« t. 100 z dne 16. decembra 1939.

Kompenzacijski posli s Turčijo. Iz Belgrada poročajo, da je prišlo do kompenzacijskega sporazuma s Turčijo, po katerem nam bo Turčija dobavila večje količine bombaža, v zameno pa bomo dobavili Turčiji konje, 300 ton stekla in 1 milijon zabojev za sladkor.

Vreče za izvoz v klirinške države. Narodna banka je dne 25. oktobra v svoji okrožnici št. 49 predpisala, da se morajo vreče, porabljene pri izvozu v klirinške države, vrniti v 40 dneh. Priv. izv. družba je dokazala Narodni banki, da so razni izvozniki suhih češpelj, hrust in jabolk, kakor tudi orehov v lupinah uvozili iz klirinških držav in prijavili za vrnitev okrog 300.000 jutinih vreč, ki se porabljajo za pakiranje navedenih predmetov. Na osnovi tega je poverila Narodna banka Priv. izv. dr. evidenco o ponovnem izvozu

teh vreč. Priv. izv. družba bo zato dajala izvoznikom na osnovi njihovih prijav za izvoz suhih češpelj, suhih jabolk in orehov v lupinah v klirinške države pisemne izjave, da se imajo omenjene vreče smatrati za naprej poslane v smislu še omenjene okrožnice Narodne banke. S tako prijavo bodo izvozniki oproščeni obveznosti od vračanja praznih vreč iz klirinških držav.

Tečaj za obrtno knjigovodstvo v Novem mestu. Zavod za pospeševanje obrta Zbornice za TOI v Ljubljani priredi v Novem mestu meseca januarja za obrtnike in pomočnike tečaj za obrtno knjigovodstvo. Oni, ki bi želeli posejati ta tečaj, naj se radi podrobnejših navodil in pojasnil javijo najkasneje do 24. decembra t. l. na naslov: Zavod za pospeševanje obrta Zbornice TOI, poslovalnica v Novem mestu.

Parkatarska dela v kirurški paviljonu. Za 2. januar 1940 je razpisana že tretja licitacija za oddajo parkatarskih del v prizidku kirurškega paviljona občine drž. bolnišnice v Ljubljani. Preračunska vsota znaša 102, 254.40 dinarjev.

Poravnalno postopanje je uvedeno o imovini Zajezlske Romana, trgovca v St. Jerneju pri Ločah, narok za sklepanje poravnave 16. januarja, terjatve je prijaviti do 11. januarja 1940.

Rekonstrukcija ceste skozi Sl. Bistrico. Licitacija za rekonstrukcijo drž. ceste skozi Slovensko Bistrico (od km 113.760 do km 114.490) je razpisana za 10. januar 1940. Preračunska vsota znaša 1.133.927.70 din.

Jadransko-podonavska banka, Belgrad. Iz upravnega sveta je izstopil g. Stevan Karamata.

Radijska postaja v Skoplju. Za 28. december je razpisana licitacija za zgradbo radijskega studija v Skoplju. Preračunska vsota znaša 1.330.187 din.

Izvoz orehov v Nemčijo. Privilegirana izvozna družba obvešča interese za okrožnico št. 40, katere tvrdke so v Nemčiji dobile uvozna dovoljenja za izvoz orehov iz naše države.

Nova delniška družba. Ministrstvo trgovine in industrije je odobrilo osnove Osrednje proizvodne in pitalne delniške družbe v Belgradu z glavnico 5 milij. din. Vpis 20. dec., ustanovni občni zbor 21. dec. 1939.

Cene v Švici. Indeks cen na debelo je znašal na koncu novembra 162.6, julij 1914 — 100 (odn. 114.3) avgust 1939 — 100. V septembru so cene v primeri z avgustom narasle za 8.8, oktobra za 2.8, novembra pa za 2.1%. Najbolj so se v Švici podražile kovine, nato pogonska sredstva.

Borze

Dne 16. decembra 1939.

Denar

Devizni promet na ljubljanski borzi je znašal v tem tednu 19.259 milij. din v primeri z 12.627, 7.938, 9.459 in 11.756 milij. din v prejšnjih tednih. Curih. Beograd 10.—, Pariz 9.94, London 17.54, Newyork 446, Bruselj 73.70, Milan 22.50, Amsterdam 236.75, Berlin 178.60, Stockholm 106.20, Oslo 101.35, Kopenhagen 86, Sofija 53, Budimpešta 79, Atene 3.35, Carigrad 3.50, Bukarešta 3.30, Helsingfors 850 nominalne, Buenos Aires 100.75.

Cene živine in kmetijskih pridelkov

Maribor, levi breg, dne 6. decembra t. l.: Goveje meso I. vrste prednji del 10 din, zadnji del 12, II. vrste prednji del 8, zadnji del 10, III. vrste prednji del 6, zadnji del 7, goveje surove kože 11.25, telečje surove kože 16.55, svinjske surove kože 9 dinarjev za kg. — Pšenica 215, ječmen 170, rž 185, oves 190, koruza 180, fižol 500, krompir 175, seno 95, slama 55, jabolka I. vrste 600, II. vrste 425, III. vrste 250, hruške I. vrste 700, II. vrste 500, III. vrste 300, pšenična moka 315, koruzna moka 175, ajdova moka 360 din za 100 kg. — Drva 112.50 za kubični meter, jarka 1.25 za komad, mleko 2.50 za liter, surovo maslo 27 din za kg. — Navadno mešano vino pri vinogradnikih 4 din za liter, finejše sortirano vino od 6 din naprej za liter.

Dol. Logatec, dne 11. decembra t. l.: vol I. vrste 5-6, II. vrste 5, III. vrste 4-5 din, telice I. vrste 6, II. vrste 5-5.50, III. vrste 4-5, krave I. vrste 5, II. vrste 4-5, III. vrste 3-4, teleta I. vrste 8, II. vrste 7, prašiči špeharji 10-11, prašiči pršutari 9 din za kg žive teže. — Goveje meso I. vrste 12, II. vrste 10, III. vrste 8, svinjina 14, svinjska mast 18-20, čisti med 16-18, goveje surove kože

Celjski mestni svet

Celje, 16. decembra.

Snoči je bila seja celjskega mestnega sveta, na kateri je župan dr. Voršič sporočil, da so bili vsi sklepi zadnje seje izvršeni. Nato je izrekel zahvalo vsem, ki imajo zasluge za celjsko carinarstvo. O tem smo poročali že v včerajšnji številki.

Za finančni odbor je poročal ravnatelj g. Oskar Cernelc. Občina je zamenjala z Misijonsko družbo sv. Vincencija zemljišča na Hribu sv. Jožeta. Dobil je nekaj več zemljišča in bo za to plačal 35.763 dinarjev. Sprejeto. Za nadaljevanje kanalizacije v Gaberjih pri cinkarni je bilo dovoljenih 28.000 din. Mestna občina bi morala izplačati g. Gradišča 200.000 dinarjev kot odškodnino za del hiše in prostor, ki ga bodo potrebovali za razširitev Vodnikove ulice. To vsoto bo pa mestni svet dogovoril z g. Gradišča plačal šele prihodnje leto meseca junija z 5% obrestmi. Nato je g. Cernelc poročal o seji zaradi prizidka poslopja OUZD v Celju. SUZOR je za enkrat pristal, da bi zgradil v Celju z odobrenim kreditom 1.500.000 din in zgradil prizidek z vogalnjo zidavo. Ker je zazidava Vodnikove ulice predvidena le z dvonadstropnimi hišami, je mestni svet to sprejel in ugodil SUZOR-ju pod pogojem, če bo po preteku desetih let zgradil še drugo nadstropje. Vse zasebne spore mora urediti SUZOR.

Izvrstna komedija veselega humorja, prekrasnih naravnih lepot in vroče ljubni mladih zaljubljenih src...

Beg na Jadran

V glavnih vlogah: Rolf Wanka, nepozabni junak iz filma »Pater Vojtech« ter Lissi Holzeuh, Rozsi Csikos, Tibor Halmay

Matineja ob 10.30 dopoldne po znižanih cenah: **KINO SLOGA 27-30**

zabavna komična opera **FRA DIAVOLO** Predstave danes ob 15., 17., 19. in 21. uri

CITADELA

KINO MATICA TELEFON 21-24

po istoimenskem romanu slavnega angleškega pisatelja **A. J. Cronina**. Roman zdravnika o življenju zdravnika. **ROBERT DONAT**

Ob 10.30, 15., 17., 19. in 21. uri

8, telečje surove kože 9, svinjske surove kože 6 din za kg. — Pšenica 200-225, ječmen 180, oves 170, koruza 140, fižol 400-500, krompir 150-200, seno 70, slama 35, jabolka I. vrste 400-500, II. vrste 300-400, pšenična moka 350, koruzna moka 200, ajdova moka 400 za 100 kg. — Drva 70-80 za kubični meter, jarka 1 din za komad, mleko 1.50 za liter, surovo maslo 32-34 za kg.

Cene kmetijskim pridelkom

Cene kmetijskim pridelkom v Trbovljah dne 11. decembra t. l. Bela pšenična moka 3.50 din, črna pšenična moka 3 din, govedina 10 do 12 din, teletina 14 do 20 din, svinjina 16-18 din, ovčje meso 8-10 din, svinjska mast 22 din, sveža slanina 18-19 din, prekajena slanina 22 din, krompir 1.75 din za kg. Mleko 2.25 za liter in jajca 10 komadov 17 do 18 din.

Cene kmetijskim pridelkom na Jesenicah dne 10. dec. t. l. Črna pšenična moka 3.50 do 3.75 din, bela pšenična moka 4 din, govedina 10-12 din, teletina 12-16 din, svinjina 15-16 din, ovčje meso 8-10 din, svinjska mast 20-21 din, prekajena

slanina 18-20 din, fižol 5.50 din do 7 dni, suh grah 5.50-12 din, domača leča 10-12 din, krompir 1.50-1.75 din, ječmen 3 din, ješprenj 4 din, koruzna moka 2.50 din, kaša 3.75 din, ajdova moka 4-4.50 din, seno 0.90 din, pšenična slama 0.50 din, koruza 1.70 din za kg. Bukova drva 95 din za 1 kub. m. jarka 1.30-1.75 din za komad in mleko 2.25 din za liter.

Živinski sejmi

Svinjski sejem v Ptuj dne 13. decembra t. l. Dogon 295 svinj in 99 prascev. Prodanih 47 glav. Cene: pršutari 7-7.75 din, debele svinje 8-9 din in plemenske svinje 6-6.50 din za kg žive teže. Mladi pujski 6-12 tednov stari od 60-120 din za glavo.

Cene živine na sejmu 12. decembra v Metliki: vol I. 5.25, II. 4.50 do 5 din; krave za klobase 2.50 do 3 din; junčice 4 do 4.50 din; teleta 5.50 do 6 din; prašiči debeli 9 do 8.50, pršutari po 6 do 7 din za kg žive teže; mladi po 3 mesece stari 150 do 200 din komad.

ŠPORT

Planinci smučarji - kam za božič

Zimska gorska priroda vabi. Smučarji na rame in ven na sneg, na sonce, v bajno zimsko naravo, belo, živo in v vseh prizorih čarobno privlačno. Planinski domovi nudijo prijetno zatočišče in domače razpoloženje za božične praznike. Toplo, hitreje polje kri v žilah, ko se nam napoveduje izpolnitev naših želja za božič.

Kam? Do sobote dne 23. decembra je še dovolj časa, da si izberemo svojim smučarskim sposobnostim in svojemu razpoloženju primeren kraj. Slovensko planinsko društvo vam hoče z nasveti pomagati pri pravilni izbiri.

Obrnimo se v Bohinj do Zlatoroga, izhodišča za vse smučke ture v Triglavsko pogorje. Krog in krog Bohinja leže valovite planote, samotna pota skozi zasnežene gozdove, ki se smučarju priljubijo, da mu je težko ko odhaja. Zlatorog je ključ do najlepšega smučarskega raja — Komne. Luč, ki sije okrog Doma SPD na Komni, je svetlejša kot v dolini, modrikaste sence pomirjajo oko ter segajo v široke snežne poljane. Položno se spušta svet proti robu, kjer se strmo prevali v Bohinjsko kotlino. S Komne je mnogo smučarskih izletov, proti Siji, Voglu, Podrti gori in Bogatinu ter tja čez Kal in Lope nad dolino »Zajezeram«, kjer je niz najlepših smučarskih poljan. Dom SPD na Komni je stalno oskrbovan ter nudi največje udobnosti. Koča pri Triglavskih jezerih pa bo odprta le v primeru, ako se vsaj do 20. t. m. javi najmanj osem oseb, ki bodo bivala vsaj tri dni v tej postojanki. Na Komni je okrog 110 cm, pršiča.

Iz Bohinja se obrnimo proti severu v dolino, ki nosi v sebi dvojno mero zimskih radosti — v Pišnico, kjer se visoko skalovje neopazno izgublja v temnih smrekah, kjer nas pozdravljajo stene Skrlatice in Prisojnika. Položna cesta iz Kranjske gore se vzpenja na Vrščič in nas pripelje v topli kotiček Erjavčeve kočice pod stenami mogočne Mojstrovke. Z Vrščiča je smuka proti dolini nebeški užitek za začetnike in za izvežbane smučarje. Smelejši, izvežbani smučarji se povzpnejo na Sleme in najprej v strmeh smuku v Tamar.

Poglejmo v svet Kamniških planin! Dve močni postojanki, Kravac in Velika Planina sta izhodišči za vse smučarske podvige. Avtobus potegne planince do Cerkelj, od koder vodi prijazna pot mimo slikovite kapelice Sv. Ambroža. Od tod se bližamo prostranim smučiščem Križke planine in Kravcu z njegovim edinstvenim razgledom. Topli planinski dom sprejme smučarja v svoje okrilje. Velika Planina je ne samo ogromno smučišče, kjer ne veš, kam bi najprej pihel. Mikavna je Tiha dolina, ki je oddaljena od kočice SPD komaj 10 minut in ki je polna zimskih čarov. Pozimi je najprihlađnejši vzpon na Veliko Planino iz Črne, kamor vozi avto iz Kamnika. Od gostilne pri Jurčku traja vzpon po zgaženi poti mimo kmetije Podkrajnik do kočice SPD na Veliki Planini le dobri dve uri. Kamniška Bistrica v vnožju zasneženih Kamniških planin bo nudila letošje še izredne užitke: Po prihodu jutranjega vlaka bodo ob nedeljah in praznikih čakale v Stahovici sani s konjsko vprego,

komur ni do smuke, se lahko lagodno pelje do Doma, ostali pa drče na smučkah za vozilom. Pred Domom bo urejeno smučišče za začetnike ter sankaliste.

Poglejmo še v vnožju Karavank. S postaje Zirovnica vodi složna pot do Valzavzerjega doma, ki ima edinstven razgled na blesteče planine Gorenjske in na Savsko dolino. V tej postojanki je gomače in prijetno, okolica pa nudi tudi smučarju številne možnosti za razmah.

V naročju naše slovenske zemlje leže čuda zimske prirode. Pridite in pogledite jih. Povsod v Sloveniji čakajo na smučarje zimske postojanke Slovenskega planinskega društva z bleščetimi smučišči v okolici. Pojdite tja ven za božič in praznike, razvedrite si dušo, okrepite telo na belih gorskih poljanah.

Kdor želi informacije o kmnežnih razmerah, oskrbi planinskih postojank in smučarskih izletih, naj se obrne na pisarno SPD, Ljubljana, Aleksandrova cesta 4-I, tel. 40-56.

Božični izlet v planinski dom SK Planine na Gorjušah

SK Planina pripravlja v dneh od 23.—26. decembra božični izlet k svoji planinski postojanki na Gorjušah (1000 m). Že sedaj so snežne razmere odlične ter je na 20 cm podlagi 15 cm pršiča. Krasna smučišča nudijo ugodno smuko začetnikom in že izvežbanim smučarjem. Za praznike bo v planinskem domu obiskovalcem na razpolago še smučski učitelj, ki bo imel vsak dan dvakrat praktične smučke vaje za začetnike ter bo na terenu pokazal in razlagal smučsko tehniko. S tem je dana možnost, da se v najkrajšem času priučite smučske tehnike in pravilnega smučanja. Ker je v koči na razpolago le 20 prenočišč in je za praznike pričakovati precejšnje navale turistov, naj se oni, ki se nameravajo udeležiti smučskega tečaja, pravočasno prijavijo. Prijave je poslati do 20. t. m. na naslov Kalan Avgust, Ljubljana, Miklošičeva cesta 6. Cena celodnevne oskrbe s prenočiščem je 35 din. Taksa za tridnevni tečaj za osebo 50 din.

Športni drobci

Taisto Maecki, svetovni prvak in rekordur v teku na 10.000 m je bil neposredno pred svojim odhodom v Ameriko mobiliziran. Finski tekač, kateremu je kot prvemu uspelo preteči 10 km pod tridesetimi minutami, je v finski armadi podčastnik.

Holandska je premagala Belgijo v nogometu z rezultatom 5:2 (3:1). Tekma se je vršila v Rotterdamu.

Belgijski kralj je odlikoval zmagovalce v bobu, ki so si osvojili v pretekli zimi v St. Moritzu svetovno prvenstvo. Sta to baron Lunden-Jean Kuffer. Oba svetovna prvaka je pred kratkim belgijski kralj Leopold odlikoval s kraljevim redom, z zlato kolajno.

Boks

Ljubljancin Baloh Evstahij gostuje v nedeljo v Zagrebu pri dvoboju Hercules—Croatia za Croatia v težki kategoriji. Nasprotnik mu je prav Hladny. Tu se obeta ena najnapetjših borb. Oba sta hitra in inteligentna bokarja. Baloh ima to prednost, da ima silno močne udarce. To je obenem revanš za zadnjo borbo, ko je Baloh prav močno zdelal Hladnyja. Torej v nedeljo se bo videlo, kdo je boljši. Sicer Baloh ni v svoji najboljši formi, ampak vseeno upamo, da bo častno zastopal slovenski boks.

Vesti športnih zvez, klubov in društev

JZSZ — Zbor smučarskih učiteljev. Obveščamo članke ZSZ, da bomo v letošnji sezoni potrebovali več smučarskih učiteljev, ki bi utegnili prevzeti vodstvo smučarskih šol, oz. nedeljske tečaje. Vsi, ki bi bili pripravljeni te voditi, naj se zglase osebno ali pa naj pisмено javijo, kdaj bodo imeli čas, to je, kdaj bi utegnili voditi navedene šole, ozir. tečaje.

Občni zbor SK Planine bo v petek 22. decembra t. l. ob 8 (20) zvečer v prostorih Akademkega doma na Miklošičevi cesti. Dnevni red: Citanje zapisnika zadnjega običnega zbora, poročila odbornikov, predlogi in slučajnosti. Pozivajo se vsi načelniki sekcij, da pripravijo poročila, članstvo pa, da se običnega zbora polnoštevilno udeleži. Seja odbora zaradi razgovora o običnem zboru bo v četrtek 21. t. m. ob 8 (20) v Akademskem domu.

SK Slovan — boks sekcija vabi vse začetnike in ljubitelje boks športa, da se udeležijo treningov na Poljanski gimnaziji vsak ponedeljek in četrtek od 7 do 9 zvečer.

Proslava stoletnice Muzejskega društva

Ljubljana, 16. decembra.

Zborovanje slovenskih zgodovinarjev

Danes so se začele slavnosti ob 100letnici Muzejskega društva z zborovanjem slovenskih zgodovinarjev pod okriljem Muzejskega društva v Ljubljani ter Zgodovinskega društva v Mariboru. Zborovanje je bilo v arhivu oz. čitalnici Narodnega muzeja ter ga je otvoril predsednik Muzejskega društva za Slovenijo prof. dr. Milko Kos, ki je pozdravil vse navzoče, med katerimi smo videli vse zgodovinarje iz ljubljanske univerze, iz obeh središč Ljubljane in Maribora ter tudi iz podeželskih mest, kjer delujejo večinoma kot profesorji ali funkcionarji podeželskih muzejev. Za podpredsednika sta bila izbrana banovinski arhivar iz Maribora prof. Franjo Baš ter prof. dr. Pavle Blaznik iz Celja. Nato se je začelo zborovanje zgodovinarjev z govorom univ. prof. dr. Fr. Steleta, ki je podal poročilo o stanju umetnostno zgodovinskega študija pri nas ter navdetoval smernice, ki bi v bodoče kar najbolj nudile opore in pomoč za najboljši razvoj te vrste zgodovinske panoge pri nas. Kot koreferent je podal svoje mnenje tudi konservator dr. Fr. Mesesnel, ki je dopolnil predavateljeve misli o spomeniškem za-

konu, ki je najbolj pereče vprašanje razvoja spomeniških ved. Za njim je podal arhivar prof. Fr. Baš stanje našega arhivalnega dela, poudaril njegovo aktualnost in poudaril za razširitev misli čuvanja arhivalij tudi v podeželju. Koreferiral je škofski arhivar prof. M. Miklavžič. Univ. prof. dr. dr. Turk je govoril nato o najstarejših cistercijskih statutih, ki jih je odkril v ljubljanski knjižnici in so iz 12. veka. S tem je odkril prvotne cistercijske statute, ki se zelo ločijo od poznejših, ki so doslej veljali za najstarejše. Ta znanstvena najdba bo gotovo vzbudila veliko zanimanje, ko bo obelodanjena. Kot zadnji poročevalec dopoldne je govoril muzejski kustos dr. Rajko Ložar o razvoju slovenske arheološke znanosti ter njenih vidikih za razvoj v bodočnosti. Podal je genezo arheoloških raziskavanj ter podčrtnal potrebo ločitve posameznih muzejskih panog (arhiva, prirodoslovnih zbirk itd.), kakor tudi potrebo posebnih arheoloških stolice na naši univerzi. Pri popoldanskem zborovanju so govorili univ. doc. dr. Fr. Zwitter o koncepcijah slovenske zgodovine, inšpektor prof. Silve Kranjec o pouku zgodovine v naših srednjih šolah ter ga. dr. Melita Pivec-Stele, univ. bibliotekarka, o stanju zgodovinske bibliografije pri nas. S tem je bil znanstveni spored izčrpan. Sprejete so bile še posebne resolucije, nakar je predsednik uspešno zborovanje slovenskih zgodovinarjev zaključil.

Proslava stoletnice

Ob šestih popoldne je bila v magistratni dvorani slavnostna počastitev 100letnice Muzejskega društva. V dvorani so proslavo počastili najodličnejši zastopniki našega javnega in kulturnega življenja. Tu je bil g. minister dr. Krek kot zastopnik prosvetnega ministra B. Maksimoviča, ban dr. Natlačen, rektor dr. Slavič, župan dr. Adlešič, zastopnik Srbske akademije, Jugoslovanske akademije ter ljubljanske prof. Dolenc. Zastopniki ljubljanske univerze, drugih kulturnih društev, zgodovinarjev in muzejev. — Slovesnost je otvoril predsednik univ. prof. dr. Kos, ki je poslal najprej pozdravni brzojavki Nj. Vel. kralju Petru II. ter Nj. Vis. knezu namestniku Pavlu, pozdravil zastopnike oblasti in kulturnih društev in prebral čestitke, ki so jih društvu poslali med drugimi ministrski predsednik D. Cvetkovič, Srpska akademija, Matična Srpska, Skopsko naučno društvo, Arheološki muzej v Zagrebu, Hrvatski narodni muzej, Zemaljski muzej v Zagrebu, Varaždinski muzej, Leonova družba, Prosvetna zveza, Profesorsko društvo, Muzej Južne Srbije, župan Juvan, škof Tomažič, dr. Abramovič, župnik Sašelj, prof. Seidl, itd. itd. V svojem govoru se je prof. dr. Kos spomnil najprej vseh mrtvih sodelavcev društva ter vseh, ki so v društvu kakor koli delovali, ter je ob koncu podal glavni rezultat delovanja društva z besedami:

Ni moja naloga razgrinjati pred vami, g. in K., stoletno zgodovino našega društva. Dovolite mi samo nekaj številk iz njegovega književnega delovanja. Društvo je doslej izdalo 75 letnikov svojega znanstvenega glasila, več samostojnih znanstvenih del, med njimi Seidlove geološke razprave, Vrhovnikovo biografijo o zgodovinarju I. Vrhovcu in Zontarjevo Zgodovino Kranja. Ob svojem stoletnem jubileju bo društvenim članom in naši javnosti predložilo preko 400 strani obsega joč jubilejni zbornik znanstvenih razprav in kazalo k društvenim zgodovinskim publikacijam za razdobje 1891—1939. S posebnim zadovoljstvom naj omenim, da je naše društvo v okviru svojega jubileja skupaj z Zgodovinskim društvom v Mariboru organiziralo prvo zborovanje slovenskih zgodovinarjev, ki je danes — tako mislim — z uspehom dovršilo svoje delo in ki naj bi bilo prvo vsakoletnih v različnih krajih Slovenije se vršitih zborovanj slovenskih zgodovinarjev.

Hkrati s svojo stoletnico more društvo praznovati 50-letnico neopretrganega izdajanja svojega znanstvenega glasila in v okviru tega poldesetletja dvajsetletnice kar je tako srečno, da more objavljati svoje publikacije in delovati v svobodni domovini ter lastni državi, naši Jugoslaviji. V pogled v zadnjih 20 letnikov Glasnika Muzejskega društva za Slovenijo more povedati vsakomur, kaj pomenja lastna država in svoboda za znanstveno delo. Te naše misli, g. in K., usmerjam v vsem spoštovanju na one, ki tej državi stoje na čelu.

Za otvoritvenim govorom predsednika je povzel besedo ban slovenske banovine dr. Natlačen, ki je stoletnico tega kulturnega društva na njegovem področju pozdravil z besedami:

Govor bana dr. Natlačena

Sto let je tudi v društvenem življenju redko dosežena doba in današnji jubilej je med našimi znanstvenimi organizacijami edini, ki se more ponasati s to častitljivo starostjo. Zato je prav, da ste se slovenski zgodovinarji zbrali, da proslavite ta jubilej in se obenem pogovorite o sedanjih in bodočih nalogah zgodovinske vede pri nas.

Se vedno velja stara resnica, da je »zgodovina učiteljica življenja«, kajti »narod, ki ne ve, odkod prihaja, tudi ne more vedeti, kam gre«, kot je dejal nemški zgodovinar Sybel. Če velja to za velike narode s staro tradicijo in državnostjo, velja še tem bolj za male in mlade narode, kot je naš. Saj naš narodni prepoved ne sega dosti dalj nazaj kot začetki Muzejskega društva.

Ce v društveni zgodovini pregledamo zadnje stoletje, se šele prav zavemo, kako ogromen je razvoj, ki smo ga napravili v tej dobi. Može, ki so pred sto leti ustanavljali Muzejsko društvo, so bili sicer idealni ljubitelji domače dežele in njenega proučevanja, toda pripadali so skoraj vsi narodno nezavednemu ali pa celo tujemu plemstvu in meščanstvu; saj domačega svetnega izobraženstva takrat skoraj nismo imeli. Zato pa tudi društvo dolgo ni prišlo do res uspešnega delovanja. Šele ko se je mogel z napredujočo demokratizacijo javnega življenja in z rastočim narodnim prebujenjem v društvu uveljaviti resnični domači element in so prišli v njem do besede slovenski znanstveniki, je društvo nekako sredi svoje zgodovine pred 50 leti začelo živahneje delovati. Od takrat šele datira neprekinjena vrsta društvenih publikacij, v katerih je prišla do veljave tudi slovensčina in že takrat se je pojavila težnja, naj bi društvena slovenska izvestja postala domoznansko glasilo vseh slovenskih pokrajin.

Ta težnja se je v najpopolnejši meri uresničila z osvojenjem v lastni narodni državi, ko je Muzejsko društvo po imenu in delovanju razširilo svoje območje na vso Slovenijo, hkrati se je pa omejilo — ustrezajoč rastoči specializaciji znanosti — na zgodovinsko proučevanje naše zemlje in našega naroda.

Bogata je žetev, na katero lahko pokaže Muzejsko društvo po prvem stoletju svojega obstoja.

Veliko dela je opravilo na raznih znanstvenih področjih in najsijajnejše je tudi to delo spočetka na zunaj nosilo tujo oznako, je le obogatilo našo domačo znanost in pripomoglo k naši kulturni samostojnosti, katere vidna vrhova sta danes naša univerza in akademija znanosti in umetnosti. Med društvenimi voditelji in sodelavci njegovih publikacij srečujemo v preteklosti imena odličnih naših kulturnih delavcev, kot so bili Kaspert, Gruden, Koblar, Rutar, Levec, Mantuan in drugi. V pripravi, da bosta njihovo delo in njihov zgled našla v sedanjih in bodočih društvenih vredne naslednike, čestitam Muzejskemu društvu za Slovenijo k njegovi stoletnici in mu želim v novem stoletju novih, še večjih uspehov v prid naše Slovenije in cele Jugoslavije.

Visoka odlikovanja

Govor ministra dr. Kreka

Gospod predsednik! Gospe in gospodje! Kot zastopnik kraljevske vlade, posebej še kot zastopnik ministra za prosveto g. Bože Maksimoviča in seveda v svojem lastnem imenu z globoko hvaležnostjo čestitam Muzejskemu društvu v Ljubljani ob njegovi stoletnici. Vsem, ki jih je to društvo zbiralo za svoj odlični kulturni in narodni namen, danes ponavljamo naš hvaležen spomin in občudovanje.

Sto let je Muzejsko društvo v Ljubljani združevalo elite znanstvenike in druge poštovne idealiste, da so proučevali zgodovino zemlje, ki je danes domovina slovenskega naroda. Z odkrivanjem in raziskovanjem, čuvanjem in urejanjem teh dokazov življenja je dvigalo interes za Ljubljano in Slovenijo, razširjalo in osvetljevalo razgled po dogodkih in vzrokih menjav in izprememb v teh krajih.

Vaše bogate zbirke so kakor v mozaik sestavljena slika življenja rodov od Emone in še prej, do Ljubljane, vse doslej.

Vaša dela, knjige in razprave so viri spoznavanja naše preteklosti, Vaša dognanja pa argumenti za razlago naše sedanjosti.

Vrhovna prosvetna uprava kraljevine Jugoslavije pri tej slovesni priliki zagotavlja društvu, ki je eno najstarejših v državi in ki je s svojimi prizadevanji neprecenljivo obogatilo posebno našo narodno zgodovino, vse svoje priznanje. Zagotavljam, da bomo Vaše delo vedno radi in z veseljem podpirali in v bodočnosti še bolj kot doslej vse storili, kar bo treba za uresničenje Vaših želja, predlogov in zahtev.

Vesel Vam sporočam, da so Vaša poštovna bogatstva prizadevanja prešla tudi najvišje priznanje. V ta namen so kraljevski namestniki v imenu Nj. Vel. kralja Petra II. odlikovali z redom sv. Save II. stopnje Muzejsko društvo

ŽENSKI LIST

Vigred ženski list prihaja že 17 let v naše domove kot dober prijatelj in svetovalec katoliškim slovenskim ženam in skletoem. Januarska številka izide že pred božičem. Kjer Vigredi še nimate, pišite na upravo Vigred, Ljubljana, Pražakova ul. 8 dopisnico, da dobite list še pred božičem. Celoletna naročnina je din 25.—

samo, z redom Jugoslovanske krone 3. stopnje pa g. dr. Kosa Milka, in dr. Mala Josipa.

Izročam ta visoka odličja in se pridružujem čestitkam g. prosvetnega ministra, ki jih je predložil. Naj bi povzročila nove vesele pobude za uspešen napredek plemenitih namenov Muzejskega društva v Ljubljani.

Oris zgodovine Muzejskega društva

Za njim je podal oris zgodovine Muzejskega društva ravnatelj muzeja dr. J. Mal, ki je strnil dognanja svoje razprave »Naše Muzejsko društvo v teku sto let«, kakor jo je natisnil k današnjemu slavnostnemu dnevu na čelu spominskega zbornika. Zgoščen oris zgodovine nam je dal slutiti žrtve naših prednikov, ki so z idealizmom vsadili seme, ki se je razraslo v tako veliko društvo in dalo take sadove. Ob koncu pa se je obrnil tudi na javnost ter poudaril važnost članstva (letna članarina 30 din) pri taki narodni ustanovi z besedami: »Podpore potrebuje seve tudi od strani svojih članov. Njihovo število žal ni vpravo visoko, mislim pa vendarle, da je mnogo višje število tistih, ki uživajo in se veselijo dela Muzejskega društva. Društvo bi si zato želelo več članov. Je pač tako, da vsak, ki hoče kaj povedati, tudi želi, da ga kdo posluša. Tako je pri reproduktivnih umetnikih, tako tudi pri znanstvenikih. Tudi v zgodovinarju tiči kos umetnika: svoja čustva in svojo dušo polaga v svoje delo, pa potrebuje zato ne le redkih kabinetnih poslušalcev-strokovnjakov, marveč tudi sorodnih src, ki v njih odmeva in izzvanja historično doživetje. — Slovenija v kasnejših dobah ni živila svojega posebnega, neodvisnega političnega življenja. Njena usoda je zavisela od dogodkov, ki so se odigravali neodvisno od nje, ali celo brez nje. Kljub temu pa nam nudijo podrobnejša, četudi krajevno omejena raziskavanja neizčrpno množino gradiva, ki odgrinja pogled v zgodovinski razvoj, v delo, veselje in trpljenje minulih rodov.

Kdor se je po zgodovinskem študiju naučil pravilno ceniti in spoštovati življenje in napore prednamcev, tisti tudi nadaljnega napredka ne bo gledal v tem, da se uničijo stare dobrine in oblike, po katerih smo vsaj deloma dosegli to, kar imamo, marveč bo vedel razlikovati med tem, kar je škodljivega in življenja nezmožno, ter med onim, kar je treba varovati in braniti kot klico bodočega razcveta.

Kdor bo nepristransko ocenjeval in presojal delo našega Muzejskega društva, bo moral priznati, da se je pošteno trudilo, da nam razsvetli in razjasni temino naše prošlosti. Saj se je z vneto resnostjo prizadevalo, da nam ohrani duhovno dediščino minulih stoletij. V zavesti, da je v polni meri vršilo svojo dolžnost, se društvo lahko samozavestno ozre nazaj na prvo stoletje svojega plodonosnega delovanja, kar mu daje obenem utemeljeno pravico, da stopi v drugo stoletje, ki mu naj bo zopet doba novega razmaha, nove rasti in novega procveta.

Po pozdravih, ki so jih Muzejskemu društvu izrekle sorodne kulturne organizacije ter zastop-

Nov vodovod v Slivnici pri Celju

Letos meseca aprila je dogradil Higijenski zavod v Ljubljani vodovod v Slivnici pri Celju. Vas Slivnica je sedež občine, ima štirirazredno ljudsko šolo s 300 učenci, šteje okoli 120 prebivalcev in skoraj 200 glav živine. Z zdravo pitno vodo vas doslej ni bila preskrbljena. Trije slabo zgrajeni vodnjaki so oskrbovali vaščane z vodo, ki pa je bila zaradi bližnjih gnojšč nečista in je v letnem času čisto usahnila.

Z gradbo zajetja se je pričelo meseca avgusta v preteklem letu. Zajeti studenec Gabrnica leži tik nad vasjo in daje v normalnih prilikah toliko vode, da zadostuje za vse potrebe vasi, ob dežju pa močno naraste in se nekoliko skali, zaradi česar je bila poleg zajetja napravljena tudi enostavna čistilna naprava. Zajetje je zgrajeno v obliki betoniranega 10 m dolgega prehodnega rova, ki je skoraj v vsej dolžini izkoriščen za sedimentacijo ter se na zunanjem koncu razširi v filter in rezervoar za čisto vodo. Po vasi je položen cevovod iz litoželeznih cevi premera 40 mm z enim odcepom iz železnih pocinkanih cevi premera 5/4 cale v skupni dolžini 450 m. Večina vaščanov si je vodo napeljala v hiše, ostali pa hodijo k javni izlivki sredi vasi ali pa k izlivki pri zajetju. Poleg izlivka so zgrajena tudi korita za napajanje živine. Cevovod je predviden za dovajanje dovoljne količine vode za pitje in gospodinjstvo, dočim za gašenje požara zaradi nizke lege studenca napram vasi ne pride v poštev. Za gašenje požara s pomočjo tlačne brizgalne je zgrajen poseben požarni rezervoar sredi vasi.

Gradbeni stroški za vodovod so znašali 93.500 dinarjev. Interesenti so skupno s prispevkom v

Trije vlomi v Št. Jerneju

V noči od srede na četrtek smo doživeli v Št. Jerneju tri vlome. Vlomilci so vlomili v župnišče, župno cerkev in trgovino usnja Bajca Stefana.

V župnišče so prišli v pisarno skozi okno poleg glavnega vhoda, raztrgali so močno mrežo, pokvarili okvir, razbili dve šipi, sicer se pa niso poslužili nobenega predmeta. Odprli so pisalno mizo, pustili v njej drobčeta za 170 din, nabranega na praznik in nedeljo za svetlinje Marijine družbe, odprli so arhivno omaro in tudi tam pustili vse na svojem mestu.

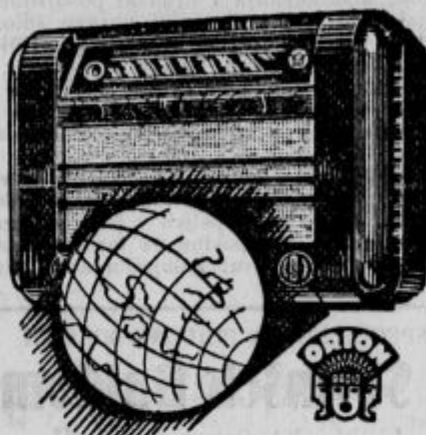
V cerkev so vlomili skozi srednja vrata na strani proti župnišču. Eno krilo vrat so spodaj popolnoma razbili, zlezli notri, odprli puščico pri sv. Antonu, kjer je bilo mogoče 4 din denarja, več pa gotovo ne. Sicer so pa pustili vse v miru.

Pri čevljarju Bajcu so vlomili skozi roletu, ki so jo spodaj skirvili, šli skozi ozko odprtino v trgovino, ki je imela vrata nezaklenjena, in so pobrali nekaj izdelanih čevljev in mnogo usnja v vrednosti okrog 16.000 din. Ker je bilo blaga zelo veliko, je splošna sodbja, da jih je moralo biti pri tem poslu zaposlenih več, vsaj trije, ker bi sicer tako obilnega plena ne mogli odnesti, saj je bila teža vsega tovara okrog 200 kg, če še ne več. Bajc je zavarovan za 7000 din.

Ves dogodek se je moral izvršiti pri župnišču okrog pol dveh zjutraj, ker se je tedaj zasilal trušč, po katerem je bilo zopet vse mirno. Škoda je velika, ker bo treba pri cerkvi postaviti nova vrata, najbolj je pa prizadet čevljar Bajc. Ta vlom se je izvršil ravno eno leto za lanskim v župnišče, pri katerem je imel vlomilec krasen plen, letos mu pa vsaj tukaj in v cerkvi ni šlo za denar, ampak očividno le, da naredi škodo ali zabiše sled

NOVICE

iz celega sveta in najboljše razvedrilo nudi luksuzni super

ker tudi podnevi sprejema evropske in izvenevropske postaje glasno in čisto
Prodaja tudi na obroke

Razen tega prinašamo
ORION 5-cevni
popularni super na mesečne obroke od Din 150.—

RADIO r. z. o. z., Ljubljana, Miklošičeva 6
RADIOVAL, Ljubljana, Dalmatinova ul. 13
ANTON BREMEC, Celje, Miklošičeva c. 2
L. LUŠICKY, Maribor, Koroška c. 11

niki podeželskih muzejev, se je zaključila slavnostna počastitev stoletnice Muzejskega društva, ki mu želimo v nadaljevanju še mnogo znanstvenih uspehov.

Napajališče ob zajetju vode

za seboj. Mogoče je pa ravno vlom v župnišče najboljše kazipot za vlomilec, ki je zapustil lepe prstne odtiske.

Prva številka »Obiska«

Novega mesečnika s slikami

bo izšla prihodnje dni. Obsegala bo 50 strani velike oblike, od tega 8 strani krasnih in zanimivih slik v bakrotisku. Razen tega bo imela barvasto prilogo: krasno sliko Slovenke v narodni noši. Ostalih 40 strani je posvečenih čitavi, poslušanju in razvedrilu. Vsebinska tega dela je naslednja: S. Šali »Pesem za božič«, T. Duh »Oče in sin«, ilustrirana novela iz časov boljševiške republike v Prekmurju; »Juarez in Maksimilijan«, krasni roman, po katerem je bil narejen čudovit film »Juarez«, ki je vzbudil v Ljubljani tako navdušenje. Ilustracije za roman so vzete iz filma. Dalje prinaša nova revija izvirni potopis o najmanjši republiki v Evropi »San Marino, republika svetnika z Raba (R. Bednařik) s slikami; krasno Papinjevo »Legendo o velikem rabinu«. Poleg tega vsebuje še: »Svet v mesecu dni vojne (R. Jurčec)«, »Cene, plače, draginjac (D. Potočnik)«, »Sport, skrivnost svetovnega slovesa Finske (C. Soukal)«, »Obisk pri knjižah: štiri strani mode, gospodinjstva itd. s kroji; Sah, uganke, križanke, humor, film, itd. itd. Razen edinstvene ilustrirane priloge v bakrotisku prinaša številne zanimive slike med besedilom, nagradni natečaj za fotomaterije, lepe nigrade za uganke, dve strani za otroke — skratka nudi vsakomur pisan zbor vsega zanimivejšega.

Naročite takoj »Obisko« pri upravi: trgovina Ničman, Kopitarjeva ulica, Ljubljana. Letna naročnina je samo 72 dinarjev.

Drobne novice

Kolodar

Nedelja, 17. dec.: Tretja adventna nedelja. Lazar, škof; Vivina, devica.
Ponedeljek, 18. dec.: Gracijan, škof; Teotim, mučenec. — Prvi kraje ob 22.04. Herschel napoveduje lepo vreme.
Torek, 19. dec.: Urban V., papež; Faveta, vd.

Novi grobovi

† V Novem mestu je dne 15. decembra 1939 umrla po daljšem bolehanju hišnica Ljudske posojilnice gospa Katarina Pirc, ki je bila zaradi svojega šaljivega škofjeloškega temperamenta splošno priljubljena po vsem Novem mestu. Poznalo jo je staro in mlado. Vsakemu, kateremu je le mogla, je bila uslužna in prijazna, obenem pa tudi odkrita in resničljuba. Poleg hišnikovanja v Ljudski posojilnici je pomagala tudi pri Podružnici uprave »Slovenca«, ko je jutro za jutrom čakala na poštni avto, da je čimprej dobila izdave »Slovenca«, katere je potem nalepila na deske. Naj ji bo Bog milostljiv sodnik in pravičen plačnik za vse, dolenska zemlja pa lahka! — Pogreb bo danes popoldne.

† Šmarje pri Ljubljani. V Zemumu je v četrtek umrla naš rojak, podporočnik Jožef Sabotič, pilot-lovca. Truplo so prepeljali v Šmarje, kjer bo pogreb danes ob 3 popoldne na farnem pokopališču. Naj v miru počiva! Zaljubljen naš iskreno sožalje.

SPECIALIST ZA PLJUČNE BOLEZNI
dr. Savinšek Baldomir
LJUBLJANA, Gajeva ulica 2a/II
mesec dni ne ordinira

Osebnosti

— Upokojitve v državnem svetu. Na predlog predsednika vlade so bili upokojeni predsednik državnega sveta dr. Stefan Sagadin, podpredsednik državnega sveta dr. Stefan Barič ter člani državnega sveta Lazar Jankulović, dr. Subilo in Radičević. Dosedanji predsednik dr. Sagadin je izročil predsedniške posle najstarejšemu članu državnega sveta dr. Radoju Jovanoviću.

— Diplomirani so bili na pravni fakulteti ljubljanske univerze gg. Aleš Kernik, Drago Satler, Stanislav Strah, Josip Močnik, vsi iz Ljubljane, Mario Pihler iz Maribora in Ivan Prodnik iz Celja. Čestitamo!

— Praktični učiteljski izpiti so bili pred državnim izpitnim odborom od 6. do 16. decembra t. l. na državnem učiteljskem v Ljubljani. Izpit so napravili naslednji učitelji (celi): pripravniki (celi): Jerman Zorislava, Mazi Pavla, Antloga Antonija, Demšar Rafaela, Drobnik Marija, Ehrlich Elizabeta, Gerželj Milan, Gosar Marija, Jančar Marija, Kalfou Marija, Kavčič K. Ivana, Primožič Lidija, Babič Marija, Erjavce Franciška, Gomeršek Marija, Gregorčič Doroteja, Grobler Alfred, Grušen Ivana, Holobar Justina, Kalan Metod, Kavčič I. Ivana, Klammer Matilda, Kmet Kristina, Kobil Valerija, Kosjek Verena, Motoh Jožefa.

— Poročila sta se v petek 15. decembra v franciskanski cerkvi v Ljubljani g. inž. Zdenko Rupnik in gđc. mag. pharm. Spelca Pokorn. Priči sta bila dr. Mirko Pokorn, zdravnik v Vojniku pri Celju, in prof. Boris Rupnik iz Kranja. Novoporočencema želimo obilo sreče in božjega blagoslova!

Čestitke slovenskih občin ob 20 letnici univerze

Ob jubileju naše najvišje znanstvene ustanove, univerze kralja Aleksandra I. v Ljubljani je poslalo tudi veliko število slovenskih občin brzojavne in pismene čestitke g. banu dr. Marku Natlačnu.

Vse občine sporočajo v svojih čestitkah, naj univerza kralja Aleksandra I. v Ljubljani, ki praznuje sedaj 20 letnico svojega obstoja, tudi v naprej opravlja svoje poslanstvo v korist naroda in države. Prav tako občine izjavljajo, da vidijo v izpolnitvi še vedno nepopolne slovenske univerze zahtevo po ustavni priznani enakopravnosti Slovencev, Hrvatov in Srbov, ki še ni izpolnjena. Zato prosijo vse merodajne oblasti v državi, da ustvarijo zakonite in finančne pogoje, da postane slovenska univerza kralja Aleksandra I. v Ljubljani popolna. Ob 20 letnem jubileju najvišjega slovenskega vzgojno-znanstvenega zavoda občine iskreno želijo, naj opravi slovenska univerza svoje visoko vzgojnoznanstveno oblikovanje slovenskega izobraženega naraščaja tako, da to delo ne bo nasprotovalo duhu slovenskega krščanskega narodnega izročila. Tako bo ohranjena med univerzo in ljudstvom živa vez, ki je poroštvo resničnega kulturnega napredka tako naroda kot njegove univerze.

Čestitke je poslalo že v soboto nad 200 županov.

Ivan Osenjak - 70 letnik

Danes praznuje v krogu svoje družine v Ptuj upravnika ptujske podružnice »Slovenca« in tajnika gremija trgovcev v Ptuj g. Ivan Osenjak 70. letnico svojega rojstva. Ptujčani dobro poznajo prijaznega in dobrasrčnega gospoda, kako se vedno hitrih in prožnih korakov hiti po svojih opravkih. Kdor je le enkrat imel z našim jubilarom kaj opraviti, je moral priznati, da je tako prijaznih in vestnih ljudi zelo malo v Ptuj. V svojem delu je vedno točen, marljiv in vreden vsega zaupanja. Kot takega pa ga tudi vsi spoštujejo in cenijo. Na zunaj vedno skromen in preprost, skriva v svoji notranjosti veliko dobroto in globoko razumevanje do vsakega. G. Osenjak je v pravem pomenu besede velika dobričina.

Rodil se je pri Sv. Lorencu na Dravskem polju. Po končani šoli se je posvetil trgovskemu stanu. Služboval je pri večjih ptujskih trgovcih. Od l. 1910 do 1925 je bil samostojen trgovec. Tajnik gremija trgovcev je od l. 1927 do danes, od 1931 pa vodi upravo ptujske podružnice »Slovenca«. Naš slavjenec je bil vedno odločen katoličan in zaveden Slovenec.

G. Osenjaku želimo še mnogo srečnih in zdravih let, da bi še vedno tako nasmejan obraz in prožnih korakov kot doslej, s svojo zvesto gospo soprogo dočakal zlato poroko in še daleč čez!

— Zadnja pot župnika Jožeta Rogliča. V Dobravi nad Podnartom so pokopali ob navzočnosti vseh faranov, prijateljev iz njegovega rojstnega kraja Velesovo g. župnika Rogliča. Prihitieli so njegovi duhovni tovariši-sosedje z g. dekanom Faturjem. Prišli so njegovi sošolci, med njimi tudi g. kanonik dr. Žerjav. Pred župniščem je zapel pevski zbor žalostinko, nato se je razvil dolg pogrebni sprevod v župno cerkev. V sprevodu so nesli veliko vencev, spremljala ga je šolska mladina pod vodstvom učiteljstva, dekleta Marijine družbe in zastopniki organizacij župnije. Pogreb je vodil g. kanonik dr. Žerjav ob asistenci 10 gg. duhovnikov. V cerkvi je imel g. kanonik nagovor. Nato je opravil g. dekan Fatur sv. mašo za rajnega. Pevski zbor je zapel v cerkvi »Usliši nas Gospode« in po opravljenih molitvah na pokopališču še eno žalostinko.

— Rotary Club Ljubljana je sklenil za božične praznike razdeliti v karitativne svrhe naslednje vsote naslednjim organizacijam: 6000 din društvu »Naša skrb za pohabljenega deca«, 2000 din na roke župana g. dr. Adlešiča za mestne reveže v cukrarni, 1000 din Društvu za varstvo otrok, 2000 din za banovinski dečji dom in 3000 din za revne otroke, ki se zdravijo na kirurškem oddelku primarija g. dr. Božidarja Lavriča. Skupno je v karitativne svrhe daroval klub 14.000 dinarjev, s čimer je pokazal v smislu svojih pravih največje razumevanje za socialne in karitativne svrhe. Pred nekaj dnevi je organiziral ljubljanski klub medkrajnih sestankov slovenskih in hrvatskih Rotary klubov v Celju, na katerem je bilo zbranih 724.50 din za mestne reveže v Celju, katere je izročil celjskemu mestnemu županu g. dr. Voršiču.

— Fantovski list »Kres« postane štirinajstdnevnik. Edini naš fantovski list »Kres« se je v tekočem letu močno prikupil našim fantom. V prihodnjem letu pa bo izhajal vsakih 14 dni, tako da bo na leto izšlo kar 26 števk. Kljub temu mu bo ostala cena ista kakor doslej, namreč le din 20, če pa je pod skupnim ovitkom naročenih vsaj 5 izvodov, pa le din 18. Lahko se list naroči tudi samo za pol leta (13 števk) za ceno din 10, oziroma le din 9. Naroča se: Uprava »Kresa«, Ljubljana 8.

— V vinske razstave in sejeme v Ormožu bo v torek, dne 19. decembra. Otvoritev je ob 9!

— »Naša narodna obramba in vzgoja« je ime knjižice, ki obravnava najaktualnejše vprašanje slovenske prosvete. Napisal E. Bojc. Cena za društva znižana, v knjigarnah 10 din. Dobi se v vseh ljubljanskih knjigarnah in v Cirilovi v Mariboru.

Ali ste že naročili letošnje Mohorjeve knjige?

— Nagrade hišnim poslom-vlagateljem. Hranilnica dravske banovine, Ljubljana, prej Kranjska hranilnica, bo tudi letos izdala za božič več nagrad po 200, 100 in 50 din hišnim gospodinjstvom poslom (kuharicam, hišnam, služkinjam itd.), ki imajo v imenovanih hranilnici vsaj že 6 mesecev vložene svoje prihranke na hranilno knjižico. Ti posli se vabijo, da se do vključno 19. decembra t. l. prijavijo pri blagajni hranilnice (Knafljeva ulica št. 9) med poslovnimi urami, od 8 do 12. V izkaz je predložiti hranilno in poselsko knjižico. Kdor teh knjižic ne predloži, ne bo pripuščen k žrebanju nagrad. Žrebanje bo v sredo 20. t. m. popoldne. Gospodinjne in gospodarji naj blagovolijo na to opozoriti svoje posle.

† P. Bernardin Šalamun

Ptuj, 16. dec.

Danes ob 1 popoldne je umrl po dolgi bolezni minoriteki duhovnik p. Bernardin Šalamun. Pogreb blagopokojnega bo v ponedeljek, 18. decembra ob 9 popoldne iz minoriteke cerkve na pokopališče na Rogoznico. Pokojni p. Bernardin se je rodil 5. januarja 1866 v Mestnem vrhu pri Ptuj. Gimnazijo je obiskoval v Ptuj, bogoslovje pa v Gorici. Kot mladi duhovnik je bil nastavljen za veroučitelja in za kaplana v raznih krajih na primer na Dunaju in v Ptuj. Najdelj časa, t. j. 26 let, je kaplanoval pri Sv. Trojici v Halozah, kjer je bil posebno priljubljen in ga do danes še niso pozabili. P. Šalamun se je že od mladostnih let živahno bavil z zgodovino ter mnogo pisal o Ptuj in okolici ter o njegovih običajih v revijo Dom in svet. Objavil je bil tudi mnogo svojih pridig. V svojem življenju je bil zelo skromen, ponižen in tih. Dolgo bolezen prenašal vdan v voljo božjo. Počivaj v miru in uživaj plačilo!

— Počakajte z nakupom božičnih daril. V nekaj dne hiziše krasna nova knjižica: Vilko Fajdiga, Božji otroci. Za praznike božjega Deteta bo to najlepše darilo. Strani 128. Cena vez. 24 din. Tiskala in lepo opremila jo je Jugoslovanska tiskarna. Založilo Osrednje vodstvo Marjinih družb. Dobite jo v knjigarnah.

— Zveza katoliških učiteljic ima svojo duhovno obnovo in tečaj v četrtek, dne 28. decembra, in ne na dan zborovanja Slomškove družbe, kakor je bilo prvotno javljeno. Podrobni program bo objavljen pravočasno v dnevnem časopisu.

— Ustanova dr. Franceta Kosmerla, odvetnika in univerzitetnega profesorja v Chicagu, za dijake državne tehniške srednje šole v Ljubljani, ki obiskujejo arhitektonsko-građbeni, elektrotehniški ali strojni oddelek, v znesku 3000 din letno je razpisana. Natančni pogoji so razvidni iz razpisa na mestnih občinskih deskah in v veži državne tehniške srednje šole.

— Elektrifikacija občine Kočevje okolica. Kakor več občin po Dolenjskem, je tudi občina Kočevje okolica sklenila pogodbo z K. D. E. ter izvedla elektrifikacijo po vaseh obširne občine. Elektrifikacijo so dobile vase Stara cerkev, Slovenska vas, Koblerje, Konec, Gorenje, Bruvart, Mlake, Breg, Dolga vas in Livold. Poleg tega smo elektrificirali iz rudnika Kočevje še vase Salka vas, Zeljne in Klina vas, ki so v neposredni bližini rudniške centrale in je bila napeljava lažje izvedljiva in cenejša. S tem je občina stopila v določeno gospodarskega razreda, kar ne bo koristilo le kmetijstvu, temveč tudi obrti in industriji, tembolj, ker v občini ni nobene vodne pogonske sile. To je prva občina na Kočevskem, ki je dobila elektriko. Vse ostale občine pa spijo spanje pravičnega in pričakujejo, da pride neko in napravi elektriko brezplačno. Značilno je, da si prilastajo zasluge za elektrifikacijo gotove osebe! Veak pa ve, da so k temu pripomogli naš g. minister dr. Krek, naš bivši poslanec g. Rigler ter kr. baneka uprava, ki je prispevala 270.000 din, za katero pomoč se prav iskreno zahvaljujemo in se pripravljamo, da bi nas pri naših gospodarskih akcijah še nadalje podpirali. S tem je ovržen vsak očitek, češ da se kočevsko naselje prezira in gospodarsko zapostavlja.

— Živi izvirje — knjiga za božične dni! Ste jo že videli? Niste še brali naše zgodovine v povesti? Dobite jo v vsaki knjigarni. Lepa knjiga je najprimernejše božično darilo.

— Dom na Uskovicni bo za božične praznike odprt in oskrbovan.

— Naše bralce opozarjamo na današnji oglas tvornice čevljev »Peko«.

Puhlmann-ov čaj ublažuje kašelj

Dobiva se v vseh lekarnah. Orig. zavitek 125 g Din 57.
Ogl. reg. br. 15039/1936

— Zveza inženirskih društev kraljevine Jugoslavije je razpisala mesto glavnega urednika lista »Inženjer«. Tako se bo imenoval v bodoče doedanji »Tehnični list«. Rok za vložitev ponudb je 20. december t. l. Informacije daje tajništvo Zdrženja jugoslovanskih inženirjev in arhitektov, sekcija Ljubljana, med poslovnimi urami. Razpis velja samo za člane.

— Prav primerno darilo mladini za božič ali Novo leto so dr. Sušnikovi »Akademski poklici«, ki nudijo najboljših napotkov glede izbire poklica. Knjižica (približno 400 strani) se dobi v knjigarnah oziroma pri Slov. kat. akademskem starešinstvu v Ljubljani, Miklošičeva 5, za 40 din (po pošti 45 din).

— Valivna jajca. Kraljevska banska uprava bo tudi prihodnjo pomlad oddajala valivna jajca štajerske kokoši po znižani ceni. Valivna jajca bodo nabavljena od najboljših kokoši v rejskih središčih za štajersko kokoš. Naša domača štajerska kokoš je od strokovnjakov in od rejcev samih priznana kot najboljša kmečka kokoš, ki edina odgovarja našim krajevnim in gospodarskim razmeram. Naročila za valivna jajca zbirajo občine, kmetijske organizacije in šolska vodstva. Ta zbiranje naročil traja do 25. januarja leta 1940. Naročniki prispevajo 1 din za valivno jajce. Natančnejša navodila dajejo ustanove, ki naročila sprejemajo.

— Za božična darila si oskrbite tudi en izvod »Družinske pratike« s podobo sv. Družine. Obdarovanec vam bo hvaležen, ker mu daste s tem priložnost, da se udeleži tekme za lepe knjižne nagrade, ki so razpisane v novi »Družinski pratiki«. Cena 5 din. — Zahtevajte jo po vseh trgovinah!

— Da boste stalno zdravi, je potrebno, da redno pijete Radensko. Kvdeluje proti boleznim ledvic, srca, proti kamnom, sklerozi, sečni kislini in slično. Radenska vam ohrani zdravje in mladostno svežost.

— Primerna božična in novoletna darila, umetnine in porcelan iz brušenega stekla, jaslice, okraske za božična drevesca, mladinske knjige, posebno pa lepo in izvirno slikanico »Trdoglav in Marjetica« dobite pri Novi založbi v Ljubljani (Kongresni trg 19).

— V Službenem listu kraljevske banske uprave dravske banovine od 16. t. m. je objavljen »Poslovniki za občna upravná oblastva«, dalje »Popravek čl. 6. naredbe o omejitvi prometa z motornimi vozili« in »Pravilnik za tržne dneve občine ljubljanske«.

— Dr. Djuro Vranešić, specialist za živčne bolezni, Zagreb, Mošinskoga 10/b, sprejema v ordinaciji samo v ponedeljkih, sredo in petkih od 4—5 popoldne. Bolnike, poslane v sanatorijsko oskrbo, sprejema osebno vsak dan popoldne od 11—12 v sanatoriju Zelengaj 37, ostali čas dneva pa služboji asistent sanatorija. (Tel. 93-80).

Kaj čakate, možje?
Vaša žena vam skrbi,
da vam dobro gre!
Da vam bo še boljše šlo,
naj dobi »Kmečko ženo«!
Do Božiča naj se naroči,
da nagrad ne zamudi!
Žensko kolo in še šivalni stroj,
pa 500 nagrad — oh, to bo boj!
Za 20 din dobi pa vsaka leto celo
list »Kmečka žena«! Zdaj na delo!

Uprava Kmečke žene, Maribor, Koroška cesta 5

— »Ljudskega odra« tretji zvezek, posvečen predpustnemu času, ne bo izšel za 15. december, ampak takoj po Novem letu. — Uredništvo.

— Koledarček ZFO za leto 1940. Opozarjamo vse člane Fantovskih odsekov, Dekliških krožkov in člane Prosvetnih društev, da si nabavijo koledarček ZFO, ki je pravkar izšel. Vsebinsko koledarčka je letos nadvse zanimiva. Poleg tega je med besedilom vse polno lepih slik, ki kažejo tekmovalce in tekmovalke, ki so ponesli sloves naše domovine tudi izven mej Jugoslavije. Koledarček se naroča pri Zvezi fantovskih odsekov, Ljubljana, Miklošičeva cesta 7-L. Cena koledarčka je izredno nizka in velja izvod samo 6 din. Zveza bo poslala na vsakih 10 prodanih in plačanih izvodov naknadno še en koledarček brezplačno.

— Priporočila se prosvetnim društvom za pustni čas posebno primerni veseligrigi »Čigav je grunt« in »Micki je treba moza«. Navodila in naročila daje avtor Vinko Korže, Breg pri Ptuj.

— Nečak pokojnega slovenskega pisatelja Josipa Jurčiča živi v veliki revščini in prosi usmiljenja srca, da bi mu darovali staro ponošeno obleko (vrhno ali spodnjo) in obuvalo. Hvaležen bo za vse. Ima veliko družino, posvesta pa skoraj nič. Njegova žena je bolehalna in mora garati od jutra do poznega večera. Naslov: Franc Jurčič, Mujsava št. 19, p. Krka.

— Zemljevid »Slovensko ozemlje« je pravkar izdala Slovenska Straža v Ljubljani. Predstavlja zgodovinsko ozemlje Slovencev in na hrbitni strani nujno dovolj podatkov o Slovanih, Slovincih, naši zgodovini, kulturi in gospodarstvu. Zelo primeren priročnik za vse dijake pa tudi za učence ljudskih šol. Pa tudi vsaka slovenska hiša bi si ga morala nabaviti. Cena 3 din za šole in društva, 5 din v knjigarnah. Strokovno oceno bomo še prinesli. — Toplo priporočamo!

— Revna družina s sedmimi otročji v starosti od 1. do 14. leta, brez matere, prosi usmiljenje ljudi pomoči.

— Pri saprtju, motnji v prebavi, vzemite zjutraj še na prazen želodec en kozarec naravne »Franz-Josef« grenčice.

— Ne fotografirajte vojaških objektov! Neki škofjeločan je napravil izlet na obmejne hribe v družbi svoje izvoljenke. Prišla sta bliizu meje. Seboj je imel fotografski aparat. Hotel je dekle fotografirati. V bližini pa se je nahajal vojaški objekt. Prijeli so ga, vzeli mu aparat in ga sodišču ovdadili zaradi fotografiranja teh objektov. Škofjeločan je imel velike sitnosti. Prišel je včeraj celo pred sodnika-poeidina na okrožnem sodišču v Ljubljani, da se je zagovarjal zaradi tega dejanja. Škofjeločan je odkrito izjavljal, da ni hotel fotografirati vojaškega objekta v zlobnem in državi škodljivem namenu. Zaradi pomanjkanja dokazov je bil oproščen.

Zdravilno delovanje Rogoške mineralne vode:

Pri splošni nervozni ugodno pomirjuje Rogoška voda Tempel, pomešana s sadnim sokom

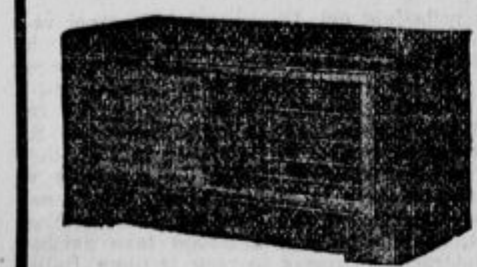

— Pravde zaradi prometnih nesreč. Kriminalna statistika bo za letošnje zaznamovala prav veliko število kazenskih zadev zaradi prometnih nesreč po znamenitem avtomobilskem paragrafu 205 k. z. Včeraj so bile pred kazenskim sodnikom-poeidincem v Ljubljani kar 4 razprave o avtomobilskih nesrečah. Ena razprava je bila kar na licu mesta v bližini artilerijske vojašnice na Tyrševi cesti. Razprave so bile prelozene. Po splošnem pregledu je bilo letos že nad 120 kazenskih zadev zaradi avtomobilskih, motociklističnih in kolesarskih nesreč.

— Cele nogavice, čiste čevlje, zdrave noge in lahko hojo povzroči SANOPED, pranje in čevlje. Glavna zaloga: drogerija Jančigaj, Ljubljana, Krekov trg.

Št. Vid nad Ljubljano

Dekl. Marijana družba priredi danes ob 4 pop. v Ljudskem domu zborovno igro v 3 dejanjih »Sv. Cecilija« s prologom in s spremljevanjem glasbe. V igri je lepo prikazan boj mladega poštenega dekleta, ki zmaga nad grešnim poganskim svetom in doseže-krono mučenišva. Igra je primerna in potrebna za sedanjost. Zato obisk toplo priporočamo prav vsem.

5 cevni Radio aparat Marelli-Super za ceno 1980 din

V račun vzamemo vse tipe radio-aparatur
Opozarjamo, da dajemo na vse Korting radio-aparate dveletno jamstvo
Telefon šte. 24-56

Izbira ni težka, če se odločite za dober aparat znamke

KÖRTING

kateri si je pridobil sloves in dvakratno priznanje na mednarodni razstavi v Parizu

Dospela je nova pošiljka vseh tip KÖRTING aparatov, pa Vas vlijudno vabimo na brezobzven ogled istih KÖRTING

Glavno zastopstvo:

ANTON BIRKE

LJUBLJANA, Mestni trg 9

LJUBLJANA

Delavska kolonija za Bežigradom blagoslovljena

Ljubljana, 16. decembra.

Danes popoldne ob pol 4 je bila slovesno blagoslovljena na novo zgrajena delavska kolonija za Bežigradom, v kateri je v 48 lepo urejenih stanovanjih že vseljenih prav toliko družin. Slovesnosti, ki je bila v veliki rajalnici otroškega zavetišča, ki je postavljeno sredi vrta med obeh velikima stanovanjskima hišama, so se udeležili skoraj vsi stanovalci kolonije z vso številno mladino. Prav tako pa je prišlo na slovesnost mnogo občinskih svetnikov, za socialni oddelek banske uprave dr. Karlin, bivša ljubljanska poslanca dr. Adolf Golia in Pavle Masič, bežigradski župnik p. K. Zakrajšek in številni drugi Bežigradci.

Za začetek je šolska mladina bežigradske ljudske šole krepko zapela pesmico, za tem pa je spregovoril ljubljanski župan dr. Jure Adlešič, ki je v svojem govoru podčrtal napore sedanje občinske uprave pomagati brezposelnim in njihovim otrokom. Tako je bila urejena ogrevalnica. Prednočišča so bila pripravljena v stari cukrarni, kjer je tudi bilo razdeljenih v enem samem letu 10.000 kosil in večerij. V cukrarni je bil tudi odprt prehodni otroški dom za zanemarijene otroke, ki dobe tam najboljšo vzgojo in vso oskrbo, dokler ne dobe stalnega doma. Pred dvema letoma je bila ustanovljena prva šolska kuhinja. Sedaj jih je 17 in skoraj tisoč otrok dobi vsak dan popolnoma brezplačno topel zajtrk. Tudi sicer skrbi občina za razvoj mladine in zato ni čudno, da bo letos do kraja preračunskega leta samo za revno mladino porabila 3.130.000 din, ne glede na nova poslopja, ki so bila tudi letos za mladino zgrajena. Pred 4 leti je imela Ljubljana 3 skromna mestna otroška zavetišča. Med njimi je bilo eno staro že 100 let. V zadnjih 4 letih pa je bilo zgrajenih kar pet novih. Sredi svojih stanovanj pa bo dobila svoje zavetišče tudi bežigradska stanovanjska kolonija. Ustvariti je bilo treba stanovanja za male ljudi, čeprav ima mestna občina ljubljanska že nad 100 stanovanjskih hiš, na stanovanju pa 870 družin s 4200 dušami. Ker ta stanovanja za delavske sloje niso prišla v poštev

in ker je bilo treba izprazniti nekaj neprimernih stanovanj, je Ljubljana začela graditi čedna in pa zdrava stanovanja, katerih najemnine bo zmogel vsak delavec in nižji nameščenec v Ljubljani. Ugotovljeno je bilo, da bo treba v Ljubljani zgraditi vsaj 250 stanovanj in občina se je s pomočjo občinskega svetnika g. Josipa Vončina, ravnatelja Borze dela, ki je omogočila brezobrestno posojilo 3 milijonov din, lotila ogromne naloge, in je sedaj prvih 48 stanovanj že urejenih. Vso zahvalo za posrečeno zgraditev bežigradske delavske kolonije dolgujemo inž. arh. g. Borisu Kobetu, prav tako pa tudi mestnemu svetniku polkovniku g. Andrejki, ki upravlja mestne hiše v Ljubljani. Z božjim blagoslovom so bile dozidane mestne stanovanjske hiše brez nesreč. Spremlja naj jih božji blagoslov v lep razvoj bele Ljubljane, Slovenije in vse države. Za tem je opravil blagoslovitev stolni župnik in kanonik dr. Klinar, blagoslovitev obred v zavetišču in nato blagoslovil še vsa stanovanja v obeh stanovanjskih hišah. Za tem sta fantek in punčka v imenu mladine, ki je doma v obeh novih hišah, izrekla prisrčno zahvalo županu in mu izročila lep zimski šopek. Povedala sta tudi, da je v obeh hišah 124 otrok in da se prav posebno zahvaljujeta za lepo igrišče in za zavetišče, namenjeno najmlajšim bratcem in sestricam iz kolonije. V imenu stanovalcev kolonije se je zahvalil g. Kraljič, ki je podčrtal hvaležnost vseh stanovalcev, ki so posebno veselili praktičnih in cenjenih stanovanj. Prav posebno zahvalo pa so dolžni zaradi tega, ker so bile v novo kolonijo sprejete le družine z otroki, katerih se sicer mnogi hišni gospodarji tako zelo branjajo. Zahvaljujejo hvaležnost vseh malih ljudi, ki so z akcijo mestne občine prišli do primernih stanovanj, je povabil g. župana, naj si ogleda njegov skromni domek. Šolska mladina je odpele še nekaj krepkih pesmi, nakar je bila slavnost zaključena. Nadaljevala pa se je po vseh družinah stanovanjske kolonije, saj je g. župan namesto običajne večerje ob takem dogodku poslal vsaki družini v novi koloniji po eno kokošo, zelenko vina, masleno štruco in tudi eno rožo v lončku. Tega darila je bila vsa kolonija prav posebno vesela.

Odlomek iz življenja lepe dame

Lil Dagover, A. Schönhals, J. Serda
Sabine Peters

KINO UNION 22-21

Predstave ob 15., 17., 19. in 21. uri

Skrivnost gospe Beate

Po istoimenskem gledališkem komadu A. Müllerja

Pomoči potrebnim za božič

IV. Občestveni večer za župnijo Marijinega Oznanjenja v Ljubljani

Današnji dnevi so prepolni žalosti in bede. Z niharjem, ki pretresa Evropo se večja beda tudi pri nas. Ne smemo ostati brezbržni, ko vemo, da jih je med nami v župniji mnogo, ki s strahom pričakujejo zimo. Zavedajoč se tega, je Franciškanka prosveta M. O. v Ljubljani sklenila, da se bo sama obdolžila karitativnemu delu na Občestvenem večeru, obenem pa nudila priliko vsem drugim sožupljanom, da s posetom tega Občestvenega večera na svoj način izkažejo bratovsko ljubezen.

Zato povabimo danes vee naše prijatelje in župljane, da posejijo današnji Občestveni večer. Spored je sledeč: R. Glier: O več me z rožami ne mami; Oseana Jože pri klavirju: Devotična moja; Z. Norkovski: Krakowiak, poje konservatorist g. J. J. Lipušček. — Regler: Marijina uspanka; Marx: Marijina pesem; Mozart: Vojolice, poje gđ. Polka Zupanova. Sirota Jerica, deklamacija. — Plestenjak: »Igra o dobroti.« Slika iz današnjih težkih dni, v režiji g. viš. insp. L. Stancarija. — Cene: Sedeži od 20 do 4 din; etožišča 3 din. Predprodaja velopnic v trgovini Sfiligov v Franciškanki ulici.

Dr. M. MAICEN

ne ordinira do 1. januarja 1940.

Popis vseh moških v Ljubljani

Mestno poglavarstvo v Ljubljani je pričelo dostavljati hišne in evidenčne liste za popis vseh v Ljubljani stalno stanujočih moških, rojenih 1920 ali prej. Hišni lastnik, upravitelj ali hišnik naj takoj, ko dobi hišno polo z evidenčnimi listi, izroči v izpolnitev po en evidenčni list vsakemu v hiši stalno stanujočemu moškemu pri navedene starosti. Izpolnjene in podpisane evidenčne liste je treba brez odlašanja takoj vrniti hišnemu lastniku, upravitelju ali hišniku, ki nato vpiše vse osebe, ki so izpolnile in njemu oddale evidenčne liste, v hišno polo, kamor naj se prav tako vsako do poleg svojega vpisa lastnoročno podpiše. Pri tem popisu je treba upoštevati tudi vse one v Ljubljani stalno stanujoče moške, čeprav so začasno odsotni, bodisi na popotovanjih, v bolnicah, na orožnih vajah ali drugje. Za take osebe naj evidenčne liste izpolnijo njih svoji. Če pa teh ni, naj jih pa izpolni hišni lastnik ali njegov pooblaščenec. Od popisa so izvzeti samo aktivni častniki, podčastniki in vojniki pod zastavo, pač pa morajo vojaški uradniki evidenčne liste izpolniti.

Podatke, ki jih potrebuje mestno poglavarstvo za volivne namene, naj bodo natančni, da ne bo treba vabiti strank v urad zaradi dopolnitev. Poleg drugih osebnih podatkov, naj v evidenčnem listu vsakdo natančno navede tudi dan, od kdaj nepretrgoma stanuje v Ljubljani, t. j. bodisi na starem kakor na inkorporiranem mestnem ozemlju.

Hišni lastniki, upravitelji ali hišniki naj hišne pole natančno izpolnijo in podpišejo ter z vsemi evidenčnimi listi izroče organom mestnega poglavarstva, ki se bodo pri njih zgledali po preteku treh dni po dostavitvi. Tega roka naj se vsi zanesljivo in natančno držijo, da zaradi odlašanja ne bo nepotrebnih zavlačevanj in potov ter zamud. Če bi pa kak v Ljubljani stalno stanujoči moški prej navedene starosti do četrtka 21. t. m. ne prejel evidenčnega lista v izpolnitev, naj se gotovo zgleda v petek, 22. ali v soboto, 23. decembra t. l., med običajnimi uradnimi urami v mestnem domovinskem oddelku, Mestni trg 2-II., soba št. 48.

Poudarjamo, da morajo biti popisani prav vsi v Ljubljani stalno stanujoči moški, ki bodo 31. decembra t. l. stari 19 ali več let ne glede na državljansko pripadnost, torej tudi tuji podaniki.

I Proslava 20 letnice univerze. Kakor smo že poročali, je blagovolił Nj. Veličanstvo kralj Peter II. prevzeti pokroviteljstvo nad proslavo dvajsetletnice obstoja ljubljanske univerze. Nj. Vel. kralja bo zastopal komandant dravske divizijske oblasti g. divizijski general Dragoslav Stefanovič. Ponovno opozarjamo, da se proslava na univerzi prične točno ob 10. Rektorat univerze kralja Aleksandra I. Ljubljana. I Prvo karitativno predavanje, ki ga priredi v letošnji zimi KZ v Ljubljani, bo prihodnji torek, t. j. 19. t. m. ob 8 zvečer v beli dvorani hotela Union. Predaval bo p. prior Valerian Učak o temi: Družina brez ljubezni. Vabljeni so vsi prijatelji karitativnega gibanja. Vstopnine ni.

I Stolna kongregacija za gospe. Ker je umrla naša članica ga. Zober, pozivamo vse gospe, da se polnoštevilno udeležijo pogreba, ki bo danes popoldne ob 4 izpred mrtvašnice splošne bolnišnice.

I Trnovčanil Prečitajte rubriko prireditve!

I Vodstvo v umetniški razstavi kluba LADE v Jakopičevem paviljonu. Danes ob 11 bo vodil v umetniški razstavi kluba Lade g. akad. slikar profesor Mirko Subic. K obilni udeležbi vabi Lada. I Proslava 150-letnice prve slovenske gledališke predstave bo priredilo Slavistično društvo v Ljubljani v torek, 19. t. m. ob 20 v predavalnici Trgovske akademije (Bleiwisova c.). Predaval bo g. profesor Alfonz Gspan pod naslovom »Anton Tomaž Linhart, slovenski preroditelj. Ob 150-letnici prve uprizoritve njegove Zupanove Micke«. Na predavanje že danes opozarjamo cenj. občinstvo. Vstop prost.

I Ženski odsek Šempeterske prosvete sprejema prijave za šivalni tečaj, ki se bo začel takoj po novem letu. Prijavit se je pri odsekovni tajnici g. Velikonji, Sv. Petra cesta 93, kjer se dobe tudi vsa pojasnila.

I Nogavice, rokavice — Karničnik, Nebotičnik.

I Božični trg pred semeniščem. Z večerajšnjim dnem je bil, da se tako izrazimo, odprt božični trg razne devocionalne in jaslice ter okraske za božična drevesca. Štanti so postavljeni na obeh straneh Semeniške ulice in trg kaže prav pisano lice. Prodajalke mlečnih

Božična presenečenja
z našim dobrim blagom

J. c. Mayer, Ljubljana

Volna
Svila
Platno
Preproga garnit.
Namizne garnit.
Žepni robci
Ovratne rute

izdelkov so se morale za čas pred božičnimi prazniki preseliti na prostor za sadje pred jugoslovansko knjigarno in semeniščem. Mnogi štantariji razkazujejo prav lepe in lične izdelke pastirkov, ovčic in jaslje. Na prodaj so tudi že narejene domače jaslice iz mahu in papirja. G. Punčuh z Viča pa je v svojem štantu razstavil prav originalne jaslice, zelo solidno delo, ki traja lahko leta in leta. Jaslice so lesene. Hlev je lesen, njegova streha pa je iz smrekovega lubja. Okrog hleva je prostor, kamor se postavijo pastirci in ovčice kakor tudi sv. Trije kralji. G. Punčuh je izdelal več vrst takih jaslje po velikosti.

I Popravi. V članku o 50-letnici ljudske šole na Ledinji je bilo 14. t. m. pomotoma navedeno, da je bil Andrej Praprotnik urednik »Vrtca«. Bil pa je ustanovitelj Učiteljskega tovariša leta 1861. Tudi ni bil urednik Popotnika. Dopolnil pa je v Ejinšpillerjevega »Solskega prijatelja«. Bil je mladinski pesnik in skladatelj nabožnih pesmi. Še danes pojo po cerkvah njegove pesmi, ki so postale že ljudske.

I Zanimivosti z živilskega trga. Včerajšnji živilski trg je bil prav bogato založen z vsemi dobrinami in živilskimi potrebščinami. Perutninski trg je bil založen z lepimi purani, štaterskimi kapuni in kokošmi. Od Ormoža so pripeljali dobro pitane purane, ki so bili po 80 do 110 din. Cene puranov so visoke in so se dvignile napram prejšnjim letom za približno 50%. Kapuni so bili po 45 do 50 din. Kokoši po velikosti in teži do 30 din naprej. Na perutninskem trgu je bila včeraj res velika izbira. Mnogi premožnejši ljudje so kupovali purane, da jih še prihodnji teden nekoliko popotajo. Jajca so še vedno draga. Komad 1,50, za kovača 7 do 8 komadov. Na trgu je bilo obilo zelenjave in povrtnine. Cene so neizpremenjene. Krompir na drobno je bil od 1,75 naprej. Na št. Peterskem nasipu je bilo 5 voz krompirja. Cene 1,60 do 1,75 din na debelo. Sadni trg je založen z jabolki, ki so od 3 do 5 din kg po kakovosti. Na Pogačarjevem trgu so bile še zadnje lepe hruške — vodenke na prodaj po 6 do 7 din kg. Suhe hruške so po 4 din kg. Rozine so po 11 do 12 kg, orehova jedra 20 do 22 din kg. Na trgu je sedaj še mnogo domače cvečice po 5 din kg, mnogo je pa tudi uvožene.

I Dobra in poštena katoliška družina z enim otrokom, ki živi zaradi boleznj zakoncev v veliki bedi, prosi usmiljena erca, da ji prisložiijo z obliko ali s skromnimi življenjskimi potrebščinami na pomoč Naslov pove tajništvo »Slovenca« (Tel. 40-01 do 40-03).

Jesenice

Danes ob treh popoldne bo v Krekovem domu akademiki FO in DK.

Naročniki »Domoljubca« in »Bogoljubca« lahko plačajo naročnino tudi v podružnici »Slovenca« v Krekovem domu in si zagotovijo srečo pri žrebanju lepih in bogatih nagrad.

Kino Krekov dom predvaja danes samo ob 8 zvečer krasni pevski film »Neapelj«.

Kranj

Občni zbor prosvetnega društva bo v ponedeljek 18. decembra v dvorani Ljudskega doma ob 8 zvečer. Udeležba za člane je strogo obvezna.

Nosite »HINKO« klobuke!

V Olševku nad Kranjem je umrl znani organist Franc Naglič. Še pred nekaj dnevi je na obnem zboru Cecilijanskega društva dirigiral svojim pevcom, a čez dober teden je nenadoma umrl. Bil je organist samouk in je s svojo pridnostjo ustvaril močan pevski zbor, čigar basi slove daleč naokrog.

Danes in jutri RADIO RAZSTAVA trgovina Krašovec na Belsinu, Kranj
Oglejte si razstavo!

Kino Šmartinski dom, Danes na sporedu ob 5 in 9 zanimiv film »Carski selc«, ob 7 »Plavolasa prikazen«. V ponedeljek ob 9 »Carski selc«.

Domžale

Obrtno društvo v Domžalah vabi na redno letno skupščino vse obrtnice in obrtnice. Občni zbor bo dne 17. decembra ob 8 zjutraj v občinski posvetovalnici v Domžalah.

Ljubljana, 17. decembra

Gledališče

Drama: Nedelja, 17. decembra ob 15: »George Dandin«. Izven. Znižane cene. Ob 20: »Velika skušnjava«. Izven. Znižane cene. — Ponedeljek, 18. dec. »Antigona«. Red B.

Opera: Nedelja, 17. dec. ob 15: »Pri belem konjiku«. Izven. Znižane cene. — Ob 20: »Prodana nevesta«. Izven. Znižane cene. — Ponedeljek, 18. dec.: Zaprtlo.

Rokodelski oder

Rokodelski oder bo vpriporil drevi ob 8 igro »Sestra Anunciata«. Igra je imela pri premieri popoln uspeh. Opozarjamo, naj bi si vsakdo oskrbel vstopnice že v predprodaji, ker je za lepo, novo moderno igro veliko zanimanje. Predprodaja vstopnic bo danes dopoldne od 10 do 12 in zvečer od sedmih dalje v Rokodelskem domu, Komenskega ulica, št. 12. Pričetek je točno ob osmih zvečer. Vabimo k prav obilni udeležbi.

Radio Ljubljana

Nedelja, 17. decembra: 8 Jutranji pozdrav — 8.15 Prenos cerkvene glasbe iz franč. cerkve — 8.45 Verski govor (g. dr. Vilko Fajdiga) — 9 Napovedi, poročila — 9.15 Nedeljski koncert Radijskega orkestra — 10 Borba za duše v Afriki (g. dr. Lambert Ehrlich) — 10.20 Bolgarske narodne (ga. Stamatka Kaludova) — 11 Prenos slavnostnega zborovanja ob 20 letnici Aleksandrove univerze v Ljubljani — 12.30 Poročila, objave — 13 Napovedi — 13.02 Koncert vojaške godbe 40. pp. Triglavskega: Dirig. viš. kap. Ferdo Herzog — 17 Kmet. ura: Ovcjereja v Sloveniji (g. inž. Anton Greif) — 17.50 Veselo popoldne: Originalna švicarska godba (bratje Malensek) in kvartet Fantje na vasi — 19 Napovedi, poročila — 19.20 Nac. ura: Jubilejna sezona hrvatske drame (Marko Fotez Zagreb — 19.40 Objave — 20 Pevski zbor »Gospodstevski zvon« — 20.45 Za vsakega nekaj, igra Radijski orkester — 22 Napovedi, poročila — 22.15 Mandoline in balalajke (plošče).

Prireditve in zabave

Jutri, v ponedeljek zvečer, bo v mali Filharmonični dvorani koncert društva »Tabora«. Poleg mešanega zbora nastopijo Ljudmila Polajnarjeva (sopran), Ljovje Striša (tenor), Samo Hubad (klavir) ter društveni zbor pod vodstvom zborovodje Janka Gučka. Podrobnji spored se dobi v knjižarni Glasbene matice, ki ima v predprodaji tudi vstopnice.

Državna poskusna ljudska šola za Bežigradom priredi danes ob pol 3 popoldne v svoji dvorani otroško akademijo, katere čisti dobiček je namenjen nabavi knjig za otroško knjižnico. Vsi, ki se zanimajo za vzgojo otrok, vabljeni.

Drugič se ponovi na odru v franciškanski dvorani danes ob petih popoldne, dvakrat izredno uspešna slovenska narodna igra »Miklova Zala«. Igralska družina stolne prosvete vljudno vabi vse, ki si še niso mogli ogledati te lepe uprizoritve. — Vstopnice danes in jutri v trafiki Soukal po 8, 6 in 4 din; eno uro pred predstavo pa pri blagajni. Čisti dohodek je namenjen skladu za Baragovo semenišče.

Igralska družina Prosvetnega društva Trnovo uprizaro drevi ob 20 božično igro v treh dejanjih »Čez deset let«, spisal Jerko Stefan. Predprodaja vstopnic od 10 do 12 dopoldne v društvenem domu.

Katoliško prosvetno društvo v Sp. Šiški priredi drevi ob 20 v samostanski dvorani tragedijo v treh dejanjih »Reka«. Vabljeni!

Klavirski koncert ruskega pianista Nikite Magalova bo v torek, 19. t. m. Obeta se nam izreden užitek. Vstopnice v knjižarni Glasbene Matice. Koncert bo v veliki Filharmonični dvorani ob 20 uri.

Predavanja

Predavanje ženskega odseka šempeterske prosvete v ponedeljek, 18. t. m. odpade.

O akustiki prostora bo predaval dr. inž. Venče Koželj v četrtlek, 21. decembra ob 20 v predavalnici Druženja inženirjev na Kongresnem trgu 1-II (poslopje Kazine).

V šentjakovski dvorani bo danes popoldne ob 4 za pripravo na božič skioptično predavanje Božič v Betlehemu. Predava univ. prof. g. dr. Snoj.

Prosveta v Zeleni jami priredi v ponedeljek ob 8 zvečer v Zavetišču skioptično predavanje g. univ. prof. dr. Snoja »Božič v Palestini«. Vsi vljudno vabljeni.

Sestanki

Sadjarska in vrtnarska podružnica Ljubljana-Bežigrad ima svoj redni občni zbor v ponedeljek, 18. decembra ob 20 v risalnici III državne realne gimnazije — Bežigrad. Takoj po obnem zboru bo v istem prostoru strokovno predavanje. Vabljeni člani in prijatelji podružnice.

Redni občni zbor MJRZ bo v sredo 20. t. m. za okraj Viš v društveni dvorani na Višu z običajnim dnevnim redom. Pridite vsi in točno. — Odbor.

FO Ljubljana-mesto. — Pozivam vse mladce, naraščaj, redne člane in starešine na obvezni sestanek danes ob 14 v telovadnici na poljanski gimnaziji. Spored: nagovori, božično obdarovanje. Pridite v čim večjem številu, bodite točni. — Predsednik.

Kino

Kino Vič predvaja danes ob 4, 6 in 8 krasen film nepozabne vsebine »Druga mati«. Za dodatek dva največja zvočna tednika.

Poizvedovanja

Dva aluminijeva ključa sta bila najdena pred jugoslovansko tiskarno in se dobila v naši upravi.

Lekarne

Nočno službo imajo lekarne: v nedeljo: dr. Piccoli, Tyrševa 6; mr. Hočvar, Celovška 62; mr. Garts, Moste, Zaloška c. V ponedeljek: dr. Kmet, Tyrševa 43; mr. Trnkoczy ded. Mestni trg 4; mr. Ustar, Selenburgova ul. 7.

Kupite za Božič kolo pri tvrdki Vok!

Radi pomanjkanja bencina je marsikdo odjavil svoje motorno vozilo. Phänomen prožno kolo Vam nadomesti Vaše motorno vozilo in je obenem lepo darilo

Puch - Phänomen - Bianchi

IGN. VOK

LJUBLJANA

Tavčarjeva ul. 7

Pred veliko pomorsko bitko v južnem Atlantskem morju

Davi ob treh je morala nemška oklopnica »Graf Spee« zapustiti Montevideo in odpluti na morje, kjer jo pričakuje angleško brodovje

Newyork, 16. dec. b. Unites Press. Iz zanceljivega vira poročajo, da se je nemška admiraliteta odločila sprejeti bitko z angleškimi ladjami pred Montevideom in je dala nemški križarki »Admiral Graf Spee« nalog, da takoj odpluje v južni Atlantik. Prav tako je nekaj nemških podmornic za prekomorsko plovbo dobilo nalog, da takoj odpluje proti Montevideu. Ni izključeno, da se križarka »Deutschland«, ki je že na poti proti Montevideu, skriva nekje v bližini.

Tukaj pričakujejo, da se bo bitka med angleškimi in nemškimi ladjami razvila celo zunaj varnostne ameriške cone, ki je določena na panamski konferenci.

V borbi bo veekakor sodelovalo večje število vojnih ladij in z zanimanjem ves svet pričakuje izid bitke. Sedaj je povsem jasno, da bo križarka »Admiral von Spee« veekakor odplula iz Montevidea in sprejela borbo z britanskimi ladjami. Pred Montevideom čakajo angleške križarke »Ajax«, »Achilles«, »Cumberland« in tri torpedovke. Pričakujejo še angleško oklopnico »Renown«, angleško matično ladjico »Arc Royal« in francosko oklopnico »Dunquerque«.

Poveljnik »Admirala Spee« pripoveduje

Buenos Aires, 16. dec. t. Reuter. V izjavi, katero je podal kapetan Langsdorf, poveljnik nemške križarke »Admiral Graf Spee«, urugvajskim oblastem, je opisal pomorsko bitko z britansko vojno flotilo. Dejal je, da ga je v borbi najbolj oviralo dejstvo, da se je morala njegova ladjica hkrati boriti proti trem ladjam. Nepričakovana hitrost in okretnost angleških križark ga je popolnoma presenetila in mu prevrnila vse načrte. Naenkrat je opazil, da ni več na globini. Ko je z enim strelom zadel angleško križarko »Exeter«, je »Ajax« odbrzel proti obali in ga začel od tam-

kaj obstreljevati. Nemška ladjica je dobila od njega dva polna zadetka, ki sta uničila poveljniški stolp in ranila mnogo moštva. Granata je vdrla celo v notranje prostore ladje. Angleško topništvo je streljalo s takšno preciznostjo, da je bil on sam ves presenečen. Zaradi tega je bilo tudi toliko moštva na nemški ladjici prizadetega. Poleg mrtvih in ranjenih jih je bilo izredno mnogo, ki so bili manjše poškodovani. Zato je sklenil, da pobege s svojo ladjico. Ladjica se je zavila v dim in je mislila, da se bo rešila, odplula dalje in se spustila pozneje v borbo z vsako angleško križarko posamič. Toda hitrost angleških križark mu je presekala račune. »Ajax« in »Achilles« sta očividno dobili nalog — in to je neverjetno drzno — naj se nemški ladjici približata čim bliže. Obe angleški križarki sta nenadoma presekali dim, v katerem se je nemška ladjica čutila varno, ter jo začeli obdelavati z granatami od obeh strani. »Exeter«, ki se boja ni udeleževala, je ostala nekoliko bolj proti severu, kjer je očividno imela nalogo preprečiti, da bi nemška ladjica ne zbežala. Le od časa do časa je ustrelila s svojimi velikimi topovi na »Admirala Spee«. Končno se je zaradi takšnega položaja kapitan odločil, da prekine borbo, toda »Ajax« in »Achilles« sta se spustila za nemško ladjico pri Loboškem otoku, tako da »Admiral Spee« ni preostajalo nič drugega, kakor da se reši v luko Montevideo.

Newyork, 16. decembra. AA. Reuter. Po vesteh iz Montevidea je urugvajska vlada dovolila nemški žepni križarki »Admiral v. Spee« ostati v luki 72 ur samo zato, da se ladjica popravi, da bo lahko plula, popravljene orožja pa se ne bo dovolilo. V toku noči so vkrcali na ladjico oksigenske tanke, ki so potrebne za popravila. Na ladjico so prepeljali tudi večje število težkih težkih plošč. Popravilo nemške ladjice je zelo težko, kajti 2 ladjice delavci pripadajo angleškim državljanom, tretja pa nekemu Urugvajcu francoskega rodu. 72 ur poteče jutri ob 3.30 srednjega časa.

Odpora Fincev rdeči ne morejo zlomiti

Finci so do sedaj uničili 120 sovjetskih tankov

Finci mobilizirali vse moške od 20—40 let

Helsinki, 16. dec. AA. Po vsej Finski so naprepli pozivi, naj se vsi doslej nemobilizirani rezervisti takoj javijo svojim poveljstvom. To se nanaša na rezerviste do 40 leta starosti ter rezervne častnike do 60. leta. Tretji poziv še ni poklican pod zastavo. Na osnovi tega so poklicali pod zastavo vsi vojaški obvezniki od 20. do 40. leta starosti.

Oslo, 16. dec. c. Havas. V norveško prestolico so prišla poročila o zadnjih borbah na finski norveški meji, na severu Finske v dolini reke Petsamo. Po teh poročilih so tamkaj nastopili sovjetski bombniki, ki so obmetavali z bombami Salmijaervi in Anitajaervi. Do davi ni bilo mogoče z gotovostjo zvedeti v čigavih rokah se nahaja mesto in rudnik Salmijaervi. Ako so ga končno Finci le morali izprazniti, je gotovo, da bodo začeli s proti ofenzivo. Finci so se tam kjer so se morali umakniti svojo nalogo izvedli mirno in disciplinirano. Zasedli so nove utrjene črte, a so pri umiku porušili vse, kar bi moglo sovražniku koristiti. Sovjeti imajo ogromne izgube in vojaški opazovalci pravijo, da pride na enega mrtvega Finca 10 Sovjetov.

V karelijski ožini in na fronti severno od Ladoškega jezera borbe trajajo dalje. Sovjetske izgube so strašne. Samo na teh bojiščih brez ozira na bojišče v dolini reke Petsamo so Sovjeti dosedaj izgubili vsaj 130 tankov. Finci imajo izborna topništvo za uničevanje tankov in se ga znajo izvršno posluževati. Včeraj popoldne so pred Manerhainovo črto ob reki Onesuuski uničili s topovi 20 tankov. Sovjeti so tamkaj napadali s deset tisoč močmi. Od teh jih je 1500 ostalo na bojišču. Na fronti pri Talvajaergi in Lomola in Siskujaervi je finsko topništvo uničilo 15 tankov.

Helsinki, 16. dec. AA. Reuter. Finske čete so ponovno zavzele vas Suomasalmi in potisnili del sovjetskih čet zapadno od jezera Kijantajervi nazaj. Na drugih delih bojišča ni sprememb. Na osnovi sporočila pomorskega poveljstva so finske obalne baterije pri Abu streljale na sovjetsko križarko vrste Gorki, ki se je po naknadnih poročilih, kakor se zdi potopila.

Rdeča poročila

Moskva, 16. dec. AA. DNB. Poročilo generalnega štaba leningradskega vojnega okrožja pravi, da so sovjetske čete, ki napredujejo v smeri

iz Murmanska, zasedle 15. decembra Salmijervi, ki leži 60 km južno od Petsama. V smeri iz Uhte so sovjetske čete napredovale 128 km od meje, čete ki napredujejo iz Petrozavodsk pa so napredovale istotako ter zasedle železniško postajo Lepasilta. Tudi sovjetske čete, ki napredujejo iz Hexholma, so imele uspeh. Letalskih operacij zaradi slabega vremena ni bilo.

Moskva, 16. dec. b. Sovjetska radijska postaja poroča, da je rdeča vojska prebila Manerheimovo obrambno črto v karelijski oblasti in da se borbe že vodijo v ozadju finskih utrd. (?) V uradnem poročilu, ki ga je snočil izdalo poveljstvo leningradskega okrožja, ničesar ne govori o proboju Manerheimove črte. Domnevajo pa, da je prebita na najožjem mestu Finske, ker tam sovjetske čete že nekaj dni silovito napadajo ne oziraje se na strašne izgube.

Helsinki, 16. dec. AA. Reuter. Poročilo finskega vrhovnega poveljstva z dne 16. decembra se glasi: Sovjetske čete so z močnimi oddelki in po daljši topniški pripravi izvršile danes zgodaj jutraj napad na karelijski ožini pri reki Papale. Ta napad ob zaščiti 50 tankov je bil odbit. Sovražnik je pri tej priliki utrpel hude izgube. Razbitih je 14 sovjetskih tankov, medtem ko so se 4 tanki udali Fincem. Sovražnik je izvršil tudi druge napade na tem odseku, vendar je bil povsod odbit. Smatra se, da so sovjetske čete v teh borbah izgubile več 100 mož. Na vzhodnem bojišču sovjetske čete napadajo še naprej zlasti pri jezern Ladoga. Povsod so bili odbiti, razen pri Petsamu, na skrajni točki, kjer so se finske čete umaknile do Salmijervi. Pri Tolmajerviju pa Finci še naprej preganjajo sovražnika. Njihov vojni plen se stalno povečuje. Pri Soumisalmiju, kjer so Finci obkolili sovjetske čete, je borba prešla v zaključno obdobje. Na morju je sovjetska mornarica zelo aktivna, v vzhodnem delu finskega zaliva. Sovjetske torpedovke in mali ogledniški čolni so napadli večkrat otok Aspo, jugovzhodno od Kopke. Ena sovjetska patrolna ladjica je bila uničena pri teh operacijah, medtem ko Finci niso utrpeli nobene izgube. Finske baterije odpode vsako sovjetsko ladjico. Na Ladoškem jezernu pa finsko topništvo učinkovito štiti delo finskih kopenskih čet. Aktivnost sovražnikovega letalstva se omejuje »goli« na maloštevilne ogledniške polete. Danes so finska letala izvedla ogleda na raznih bojiščih. Finsko protiletalsko topništvo je pri Helsinku zblo eno sovjetsko letalo.

Vojna na zahodu V zraku

London, 16. dec. AA. Londonski pooblaščeniki krogi trdijo, da je bila zračna borba v četrti ob nemški obali ena od največjih, kolikor se jih je do sedaj vodilo med angleškim in nemškim letalstvom. Navzile neugodnim vremenskim razmeram je angleška eskadra točno izvedla svojo nalogo. Poveljnik angleških letal je beležil vse posamezne uspehe, tako da je mogoče točno ugotoviti nemške izgube. Stiri nemška letala so bila zbita takoj v začetku borbe. Nekaj časa so letala gorela v zraku, tako da so plameni gorečih letal izgledali kot ogromne bakle. Nemci so streljali na angleška letala z obale, z ladij in letal. Pozneje se je ugotovilo, da je bilo streljeno še peto nemško letalo. Angleška eskadra pa je izgubila skupaj 3 letala in ne 6, 7, 8 ali 10, kakor trdijo nemška poročila. Med moštvom angleške eskadrije so bili trije kanadski, dva južnoafriška, štirje novoze-landski in en avstralski pilot.

Na morju

London, 16. dec. AA. Havas: Včeraj sta dve patroljski ladjici zadeli v Severnem morju na mino. To sta ladjici »Atelienplare« (8939 ton), ki

je registrirana v Liverpoolu, in »Inverlane« (8900 ton), registrirana v Dublinu. Zdi se, da je pri tem našlo smrt več članov posadke. Preživel moštvo je bilo izkrcano ponoči v neki angleški luki na severozahodni obali.

Oslo, 16. dec. t. Havas: Blizu angleške obale so se danes potopile dve norveške tovorne ladjice, »Pagny« 1236 ton in »HC Flood« 1907 ton. Parnik »Pagny« je imel 19 mož posadke, šest jih je utonilo, ostali so se rešili. Drugi parnik »HC Flood« pa je imel 20 mož posadke, od katere so 4 utonili, 16 pa se jih je rešilo.

Santiago de Chile, 16. dec. AA. Havas: Angleška križarka »Dispatch« je potopila ob devetih jutraj nemško tovorno ladjico »Düsseldorff« blizu čiliskega pristanišča Caldera pri otoku Parajos izven čilskih teritorialnih voda.

Bruselj, 16. dec. t. Reuter: Iz Ostende poročajo, da so slišali od morja sem hudo bobnenje težkih topov. Tudi v Bruslju samem so slišali volto grmenje. V voj. krogih prevladuje vtis, da je morala nekeje zunaj na morju biti bitka bodisi med vojnimi ladjami, bodisi da so letala metala bombe.

London, 16. decembra. AA. Havas: Tukaj trdijo, da je angleška vojna mornarica zaustavila nemško trgovsko ladjico »Tenerifa« (2436 ton).

Amsterdam, 16. dec. AA. Havas: Preteklo noč se je potopila na Atlantskem oceanu v bližini rtiča Landsand grška trgovska ladjica »Germain« (5117 ton). Vsa posadka je bila rešena.

Angleška delavska stranka zoper sovjetsko nasilje

London, 16. dec. AA. Reuter: Ko je govoril o vlogi delavske stranke v tej vojni, je vodja angleške delavske stranke Attlee rekel na konferenci delavcev med drugim sledeče: Delavska stranka mora zavzeti jasno stališče v sedanjem položaju. Prav tako mora točno prikazati svoje politične poglede na tekoče dogodke. Zato morajo biti člani stranke obzirni in ne smejo sprejemati napačno prikazanih dejstev, namreč kakor da bi naša stranka podpirala nacionalistično vlado. Mi ne podpiramo nobene nacionalistične vlade, temveč podpiramo sedanjo vlado v borbi proti nasilju. Mi podpiramo našo državo v borbi proti nasilju, vendar pa je treba vedeti, da smo mi še naprej ostri kritiki vsega tistega, kar je vlada poprej rekla, kakor smo tudi kritiki vsega tistega, kar ni dobro v se-

danjosti in kar ne bo dobro za prihodnost. Temeljnega pomena je za nas, da delamo na to, da se čimprej vojna konča in da se ustvari na svetu svoboda in socialna pravica. Noben dober član Trade Unions ne bo za izolacijo naše stranke, odnosno za izločitev stranke iz splošnih poslov in vsak lahko odgovori tistim, ki nas sprašujejo, zakaj se mi Angleži mešamo v evropske zadeve, da zato, ker nečemo skrupucan mir, temveč mir, ki bo temeljil na novem redu v svetu. Ko je Attlee govoril o sovjetskih nasiljih nad Finsko, in ko je omenil besede »sovjetski imperializem«, se je zaslišal vzklík: »Ne.« Nato je Attlee takoj odgovoril: »Nasilje je treba imenovati vsako nasilniško delovanje, pa čeprav ga izvrši tisti, ki sam sebe imenuje socialisti.«

Nedelja v znamenju političnih prireditvev

Belgrad, 16. dec. m. Snoči in danes je večina ministrov odpotovala na svoje domove, deloma pa v svoje volivne okraje.

Snoči sta odpotovala v Ljubljano gradbeni minister dr. Krek in fin. minister dr. Sutej, ki se je med potjo ustavil v Zagrebu in bo od tam nadaljeval pot proti Ljubljani, kjer bo na proslavi ljubljanske univerze zastopal podpredsednika vlade in voditelja hrvatskega naroda dr. Vladka Mačka.

Z današnjim popoldanskim vlakom je odpotoval v Ljubljano prometni minister inž. Nikolaj Beslić z gospo ter bo z drugimi ministri kraljevske vlade prisostvoval jutrišnji vseučiliški slavnosti v Ljubljani. Minister dr. Cubrilović pa je odšel v Leskovec. Minister za socialno politiko in ljudsko zdravje dr. Budisavljević se je odpeljal v Sarajevo, kjer bo jutri shod samostojnih demokratov. Po prihodu v Sarajevo je minister Budisavljević sprejel v hotelu »Evropa« časnika. Minister je napovedal, da bo v najkrajšem času izdana uredba o kontroli cen na podlagi uredbe o pobijanju draginje. Minister Budisavljević ugotavlja nadalje v svoji izjavi, da draginja na vseh straneh raste. Eden izmed glavnih vzrokov so vsakakor izredne razmere v Evropi in na svetu in so se škodljive posledice pokazale tudi pri nas in v našem gospodarskem življenju zaradi pomanjkanja gotovih surovin, katerih uvoz je precej otežkočen. Drugi vzrok pa je brezvestna spekulacija, s katero hočejo nekateri spekulanti izkoristiti sedanje izjemno stanje. Zato je državna oblast pozvana, da poseže v ta problem s kontrolo nad cenami. Državna oblast bo postavila posebne kontrole cen, ki bodo imeli široka pooblastila. V slučaju, če bodo ugotovili izkoriščanje konzumentov, bodo določene izredno stroge kazni. Minister Budisavljević je nato obiskal bana drinske banovine Jevtića in pregledal vse ustanove, ki spadajo v njegov resor.

Predsednik vlade Dragiša Cvetković je bil danes v Belgradu, jutri pa bo prisostvoval veliki narodni slavnosti ob odkritju spomenika blagopojnemu kralju Aleksandru I. v Nišu. Teh slav-

nosti se bo udeležil tudi patriarh srbske pravoslavne cerkve dr. Gavrilu in zastopniki vseh civilnih in vojaških oblasti.

V Belgradu samem bo jutri zanimivo zborovanje radikalov, ki jih je povabil na sestanek pravosodni minister dr. Marković iz vse države. Minister dr. Marković, ki ga je glavni odbor narodne radikalne stranke zaradi vstopa v vlado narodnega sporazuma in zaradi stališča do sporazuma s Hrvati izključil iz stranke, hoče na tem zborovanju razčistiti svoje odnose do glavnega odbora in do stranke sploh. Na zborovanje bo prišlo precej radikalov, vendar se je po časopisnih vesteh sodeč več organizacij izreklo proti temu sestanku in za Aco Stanojevića in za glavni odbor. Zborovanje bo vsekakor zanimivo, ker se bodo na njem obravnavala vsa notranja vprašanja v radikalni stranki. Zborovanje samo pa bo gotovo povzročilo še več nasprotstev med dr. Markovićem in glavnim odborom, ki v svojstvu pravosodnega ministra ne misli niti malo popuščati ter bo svojo akcijo proti njemu še poostрил.

Politična javnost in vsi krogi so imeli ta teden priliko, da so se lahko prepričali, da je politika narodnega sporazuma konstruktivna in da skrbi za krepitev državne celote bolj kot pa razni integralisti. To je jasno dokazal v svojem govoru podpredsednik vlade in voditelj Hrvatov dr. Vladko Maček, ko je na kosilu v patriaršiji poudaril, da sedaj, ko so si Hrvati po dolgoletni borbi pridobili narodno individualnost, ni nobene ovire več, da se ne bi z vsjo silo vrgli na delo za volitve in jugoslovanstvo. Vsi tukajšnji krogi so to izjavo voditelja Hrvatov sprejeli z velikim odobravanjem, nasprotniki sporazuma pa so ostali poparjeni, ker jim je dr. Maček izbil iz rok krepko orožje, s katerim so stalno streljali v sporazum. To svojo izjavo je dr. Maček močno podprl z idejo sporazuma, ki si bo sedaj še lažje utiral pot do popolne zmage, ki bo prinesla popolno zadovoljstvo in enakopravnost tako Srbom, kot Hrvatom in Slovincem.

Sovjetija ne more izvažati petroleja

Amsterdam, 16. dec. AA. Havas: Nieve noterdamsche Kurant objavlja članek nekega strokovnjaka, ki trdi, da Sovjetska Rusija ne samo, da ne more izvažati petroleja, temveč ga mora celo uvažati. Ta strokovnjak izvaja svoj sklep iz sledečih dejstev: 1. na zadnjem kongresu komunistične stranke v Moskvi je bilo priporočeno, naj se kar najresneje šteti z gorivom, obenem pa je bilo predlagano, naj se uvažajo surogati pogonskih goriv; 2. izvoz petroleja, ki je funkcionalno od nedavnega v redu, je zdaj popolnoma ustavljen; 3. ljudski komisariat za zunanjo trgovino poskuša zagotoviti preskrbovanje Sovjetske Rusije kot nevtralne države s petrolejem iz Združenih držav in angleškega imperija.

»Daladier mora ostati«

Pariz, 16. dec. c. Polkovnik la Rocque objavlja danes v »Petit Journalu« članek, v katerem opozarja na vesti, ki govorijo o tem, da misli Daladier odstopiti. Polkovnik meni, da bi bil ta Daladierov korak velika nesreča za Francijo. Daladier mora ostati na čelu vlade in nadaljevati svojo borbo proti komunizmu.

Trajne kodre solidno izdeluje frizerski salon »Pavla«, Celje, Kovaška 1.

Poceni in dobro kupite

damske plašče, moške suknje, obleke, pumparice, damsko in moško toplo perilo, nogavice in rokavice — pri

Kolbezen Franc, Celje

London, 16. decembra. AA. Havas: Od začetka vojne je Nemčija vsega skupaj izgubila 39 trgovskih ladij. Njihova skupna nosilnost znaša 186.000 ton.

Na suhem

Pariz, 16. dec. AA. Havas: Včeraj ni bilo na bojišču nobenih važnih dogodkov. Samo na področju Vogevoz, severno od Biza so Nemci poskušali izvršiti napad, ki pa ni imel večjega obsega. Na nekaterih krajih bojišča je bilo nekaj malega artilerijskega streljanja. Včeraj je nad francoskim ozemljem letelo eno samo nemško letalo.

Berlin, 16. dec. AA. DNB: Vrhovno poveljstvo poroča: Nobenih posebnih dogodkov ni bilo na bojišču.

Vezuv bruh

Neapelj, 16. dec. b. Ponoči je pričel z vso silo bruhati Vezuv. Iz žrela je lava tekla v širini 50 metrov po obronkih. Zaradi močnih eksplozij so se vsi prebivalci zbudili ter opazovali veličastne prizore. Promet na železniških proгах okrog Vezuva je bil za nekaj časa ustavljen, ker je grozila nevarnost, da bo reka lave preplavila prog. Proti jutru pa je erupcija popustila in lava je tekla počasneje, dokler se ni ustavila. Železniški promet je bil nato zopet v celoti vpostavljen. Vezuv še vedno bruh

Belgrajske novice

Belgrad, 16. dec. m. V Belgradu so imeli občni zbor imejtelji Karadjordjeve zvezde. Na občnem zboru so poudarjali željo, da bi se vse bojovniško organizacije zedinile v Zvezo bojovniških organizacij. Predsednik Društva rezervnih častnikov Bogdanović je na zborovanju dejal, da so pravila za tako organizacijo že pripravljena in da jih bodo prihodnje dni prejele v proučitev vse bojovniške organizacije. Iz poročil, ki so jih prečitali na občnem zboru, je razvidno, da šteje Društvo imejteljev Karadjordjeve zvezde okrog 2000 članov. Predsednik društva je upokojeni general Ljuba Milič.

Drobne novice

Zagreb, 16. dec. b. Iz Singapura poročajo, da je naša ladjica »Vidovdan«, ki je plula prazna proti Javi, nasleda na greben koralskih otokov. Zaenkrat še ni v nevarnosti. »Vidovdan« je last Jugoslovanskega Lloydja. Ima 9000 ton in je bila zgrajena leta 1906.

Bruselj, 16. dec. b. Poročajo, da se z belgijske obale sliši močno grmenje topov. Domnevajo, da je prišlo do spopada resnega načaja.

Budimpešta, 16. dec. c. Iz stranke sulišastih križev (madžarske narodne socialistične stranke) je danes izstopilo četrter njenih poslancev. Vsi so izjavili, da se z delom stranke ne strinjajo.

Pariz, 16. dec. AA. Pat: Po vesteh iz Poljske je tam umrl znani poljski zgodovinar Bronislaw Dembinski. Dembinski je bil častni doktor številnih tujih univerz, nekaj časa pa je zavzemal tudi položaj predsednika medparlamentarne unije.

Moskva, 16. dec. AA. Havas: Ledolomilec »Stalin«, ki ima 11.000 ton in ki je najmočnejša ladjica v Sovjetski Rusiji, je zapustila pod poveljstvom kapitana Belušova Murmanski in odplula na pomoč ledolomilcu »Sedovc«, ki je že dve leti blokirana v ledenih gorah. Ledolomilec »Sedovc« je prispej skoraj do Grenlandskega morja.

Hranilnica Dravske banovine

podr. Celje

nasproti pošte — Cankarjeva cesta

Domač puplarstvo varen zavod izvršuje vse denarna posle. — Naiboli varna nalozba — jamstvo Dravske banovine. — Pojasnila brezplačno.

Ljutomer

Prosvetno društvo v Ljutomeru ponovi danes popoldne čarobno igro v 8 slikah »Zapravljevec«. Predstava se začne točno ob 8, da bodo mogli udeleženci, ki se bodo pripeljali z vlakom, tudi še pravočasno priti na vlak. K udeležbi ste vjudno vabljeni! Obnem opozarjamo, da pripravljamo društvo Coldonijev komedijo »Stric Ihtac«.

Pozor mizarji! Začneta vezanih plošč in cenah s posebnim p p p p u s t o m pri „OBNOVA“ — F. Novak, Jurčičeva ulica 6 MARIBOR

Ptuj

Royal-kino, Ptuj. Danes zadnjikrat nad vse zabavna opereta »Knežinja čaršnice« s slavno pevko Martho Eggerth v glavni vlogi. — Pride: Najlepsi francoski film »Vrtinec strasti«.

Ob dvajsetletnici slovenske univerze

Rektorji

Naš list se je sicer dvajsetletnice univerze spomnil že s posebno stranjo tedaj, ko so se v letošnjem zimskem semestru odprla vrata naše almae matris Alexandrinae vpisovanju naših dijakov v enindvajseto leto delovanja našega slovenskega vseučilišča. Tedaj smo poudarili s kratkimi besedami delo našega vseučilišča v teh dvajsetih letih z mislijo na bodočnost, kar so podčrtali še gospodje dekanji vseh fakultet s svojimi željami, ki naj bi jih izpolnila bližnja prihodnost. Toda danes praznuje uradno slovenska univerza s svečano proslavo v univski dvorani svoj postanek in svoje dvajsetletno delo, napor in uspeh našega najvišjega učilišča. Mi, kakor tudi vsa slovenska javnost, se z največjim veseljem pridružujemo tem svečanostim ter z vso javnostjo želimo našemu slovenskemu vseučilišču po stari akademski navadi »Vivat, crescat, floreat, universitas Alexandrina!«

Borba za visoke šole v Ljubljani

Danes pa se slovenski narod ozira s ponosom nazaj na vse svoje borbe, ki jih je stoletja boril s »sovražnimi sapami« za svoje visokošolstvo, ki ga je dosegel v polnem obsegu in v narodnem jeziku šele po osvobojenju v narodni državi. Spominja se vseh svojih začetkov v tujih jezikih, ki so našim prednikom izobraževali mladino v vseh vednostih in jim odkrivali Krezove zaklade duha; zaveda pa se, če bi jih sovražna usoda ne uničila, da bi slej ko prej iz teh zavodov, ki smo jih imeli v preteklosti, zrastle tudi s časom slovenski zavodi, kakor so se tudi drugod po Evropi ponarodili. Tako smo imeli v Ljubljani visokošolstvo že v začetku 17. stoletja, ko so jezuitje sezidali l. 1603 pri Šentjakobu jezuitski kolegij, v katerem so začeli dajati dijakom visoko izobrazbo. Tako imamo v tem XVII. stoletju in na začetku XVIII. stoletja v Ljubljani že dobro urejen filozofski študij ter bogoslovni, v smislu in višini takratne dobe seveda. To je bila že univerza v malem, kajti kolegij je bil opravičen podeljevanju doktorski naslov, kar so smele le univerze. Še sedaj je ohranjenih nekaj teh diplom, ki bodo za vedno ostale svetel spomenik ljubljanskega »vseučilišča« v preteklosti. Iz l. 1698 se pojavlja v Ljubljani tudi že juridični kolegij kot privadna ustanova, in znano je, da je jurist Bogataj imel l. 1710 zasebna juridična predavanja. L. 1704 je ljubljanski zgodovinar Dolničar že risal na majhen listič preračun za ustanovitev prave univerze v Ljubljani in tako reševal materialno vprašanje, obenem pa tudi določal predmete, ki naj bi se poučevali: poleg bogoslovja še fizika, logika, matematika, metafizika, cerkveno pravo, orientalne jezike itd. Univerza naj bi se sezidala nasproti sv. Jakoba ob Ljubljani. Ostalo pa je samo pri načrtih. Toda pri jezuitih so obstajali še visokošolski študiji prav do razpusta reda, poleg zgoraj imenovanih predmetov se je poučevala tudi zgodovina, poljedelstvo, mehanika, fizika, posebej v Ljubljani pa še anatomija in kirurgija...

Ko pa je absolutistični režim cesarja Jožefa uničil jezuitski red, je bilo uničeno tudi jezuitsko visokošolstvo v Ljubljani. Modroslovne nauke so prepovedali že l. 1785. Proti razpustu so se pritoževali škof in deželni stanov, ki so zahtevali, da se ob obstoječih stolicah obnovi modroslovna, dodajo pa še nove: za plovbo, za finančno policijsko znanost ter naravno pravo. Ker je v Ljubljani bila tudi že stolica za anatomijo in kirurgijo, so te zahteve predstavljale željo po polni univerzi v takratnem avstrijskem smislu. Zaradi take enoglasne težnje, je avstrijski centralizem vendar vrnil Ljubljani modroslovno stolico l. 1788, l. 1791 pa tudi bogoslovni študij, dočim je obstojal kirurški in anatomski študij, kakor tudi porodništvo in živinozdravništvo že od prej. Profesor za porodništvo je predaval tudi že tedaj — v slovenskem jeziku v okviru filozofične kirurškega učilišča. L. 1774 je pogorel jezuitski kolegij in tedaj so premostili šole v bivši frančiškanski samostan, kjer je bil poznejši licej v francoski šoli.

Prav za Napoleonove dobe smo imeli Slovenici v Ljubljani v Ecol central popolno vseučilišče, ki je bilo odprto v navzočnosti maršala Marmonta l. 1810. Tu so se izobraževali medicinci, kirurji, inženirji in arhitekti, pravniki ter bogoslovci. Za Ljubljano je bil predviden popolni fakultetni pouk, imenovani profesorji, deloma pa tudi licej, v smislu srednjega šolstva. Tehnična fakulteta je odpadla, ker je tip »Napoleonove univerze« ni poznal. Ko pa je zopet Avstrija prevzela Ilirijo, je Ecole okrnila nazaj na prvotni obseg liceja ter pustila samo posebne stolice za modroslovje, bogoslovje in kirurgijo. V »Kraljestvu Iliriji« pa so okrnili še modroslovno fakulteto ter pustili rano celništvo.

Toda misel na slovensko vseučilišče ni izumrla. In ko je nastopilo l. 1848 in prebujala narodov, je oživila tudi ta misel ter se tudi realizirala seveda v manjšem obsegu. Rektor ranocelniške šole dr. Sporer je tedaj sestavil spomenico na deželne stanove, naj se v Ljubljani osnuje vseučilišče, kar je priobčil dr. Bleiweis v »Novicah« pod naslovom »Vseučilišča nam je treba, Kranjcam in tudi vsem Slovincem v prevdarik«. Ta spomenica je bila mišljena kot oklic na narod, da bi misel vseučilišča zajela ves narod in bi jo prevzel za svojo zahtevo. Mestni magistrat in deželni stanov so sicer to prošnjo zavrnili z izgovorom, da nimajo dovolj denarnih sredstev in tudi naučno ministrstvo je zahtevo odklonilo. Toda slovenska javnost je tako enodušno zahtevala univerzo v Ljubljani in tudi tedaj izvoljeni prvi slovenski poslanci so dosegli, da je vlada priznala upravičenost univerze dovolila, pa le slovenska predavanja iz civilnega in kazenskega prava. Ko je prenehala svoboda l. 1848, so ranocelniško visoko šolo kakor tudi modroslovje pridružili srednjemu šolstvu, slovenska pravna predavanja pa so trajala še naprej do l. 1854, ko so se preselila v Gradec. Pridružili so jim še kazensko-pravni red ter ustanovili dve bogoslovni stolici. Toda v dobi

absolutizma so slovenska predavanja sama po sebi prenehala, ker slušatelji niso mogli polagati izpite v slovenščini.

Odslej pa zahteva po slovenskem vseučilišču ni več utihnila. Brž ko je bila po absolutističnem času zopet dovoljena svobodnejša beseda, so Slovenci zopet javno postavili svojo zahtevo po slovenski univerzi. Že prva slovenska tabora sta podčrtala to težnjo vsega naroda, kakor tudi posebni shod akademikov iz l. 1868. Tudi »Novice« in Beiweis, kakor slovenski poslanci, so napejali vse moči, da osnujejo slovensko univerzo v

Dr. h. c. Anton Korošec

ki je bil danes promoviran za častnega doktorja prava slovenskega vseučilišča.

Ljubljani. Vlada pa je dovolila samo juridična predavanja v Gradu, za kar so se takoj priključili znani slovenski juristi. Do predavanja pa ni prišlo, ker je poslanska zbornica odklonila denarno postavko za slovenska predavanja v Gradu. Tako je tudi to padlo v vodo. L. 1875 pa se je pojavil v listu že predlog, naj napravi vlada v Ljubljani vsaj nemško univerzo, »kakšno slovensko predavanje si bomo že priborili«.

In tako je šla borba za slovensko univerzo neprestano dalje, dalje še desetletja, pa vedno brez uspeha, dasi ne brez notranjega uspeha, ko so se Slovenci s prizadevanjem uvidnih mož, kakor je bil dr. Marajon, in deželne vlade, tiho a sistematično pripravljali za svojo visoko šolo. Tako je dr. Marajon posebno zainteresiral slovensko javnost za univerzo v letu 1893. Tedaj je tudi Ivan Hribar predlagal deželni vladi, naj skrbí za ustanovitev treh fakultet v Ljubljani, obenem pa naj da v preračun sredstva za šolanje bodočih vseučiliških učiteljev, kar je bil najdalekosežnejši sklep pred vojno in je rodil največji uspeh. Po borbah za univerzo v Trstu ali v Ljubljani, ki je bilo le spretno izigravanje avstrijske vlade, da bi ji ob naših medsebojnih trenjih ne bilo treba dati ničesar, je tekla čas dalje ter nas je zanesla svetovna vojna, ki je s porazom Avstrije prinesla Slovincem ustanovitev tega učilišča, za katerega so se bili naši dedje in očetje skoraj sto let — od francoskega časa, ko smo mu bili najbliže.

Ustanovitev slovenskega vseučilišča

Kako je bilo ustanovljeno vseučilišče v Ljubljani po osvobojenju l. 1918? Dne 23. novembra 1918 je poverjenik za uk in bogočastje prof. dr. Karel Verstovšek, ki je proti deljenemu mnenju v narodni vladi, ali naj počaka z vseučiliškim vprašanjem ali naj se ustanovi univerza v Trstu ali v Ljubljani, začel energično na svojo roko akcijo za ustanovitev univerze ter sklical tega dne zastopnike stanovskih kulturnih organizacij na posvet v ljubljanski magistrat. Tam se je obnovilo vprašanje slovenske univerze. Nato je dr. Verstovšek osnoval posebno vseučiliško komisijo, ki naj bi v stiku s slovenskimi vseučiliškimi docenti ter zastopniki tehnike in drugih fakultet omogočil slovenskemu visokošolcem tudi po polomu Avstrije študij in pripravil vsepotrebno za ustanovitev univerze v Ljubljani. 5. decembra 1918. leta je postal predsednik te komisije stari borec za slovensko univerzo dr. Danilo Marajon, ki je z nadčloveškim naporom storil vse, da je pripeljal začeta dela do srečnega zaključka. V prvi dobi je skušala vseučiliška komisija problem slovenske univerze rešiti tako, da bi se na fakultetah univerze v Zagrebu k že obstoječim hrvaškim stolicam zasnovala paralelne slovenske, ki bi tvorile nekak zametek za bodočo slovensko univerzo v Ljubljani. Njih število bi se od leta do leta množilo, čez nekaj let pa bi se preselile v Ljubljano, kjer bi medtem pripravili prostore. Druga doba, od februarja 1919 dalje pa je bila posvečena stremljenju po takojšnjem lastnem vseučilišču v Ljubljani. Pri seji 21. februarja se je komisija energično zavzela za takojšnjo ustanovitev. Zastopnik inženirjev je naznanil, da so tehniki že vložili prošnjo pri narodni vladi, da se čim prej ustanove tehnični visokošolski tečajji. Za visokošolsko vprašanje je bil postavljen poseben referent pri deželni vladi, naši poslanci so se zavzeli v narodnem predstavništvu in prišla je v razpravo pri ministrskem svetu. Takoj nato se je ustanovilo pet podkomisij: bogoslovna, pravoslovna, modroslovna, zdravniška

in tehnična, ki naj bi čim prej izdelale načrte za organizacijo dotičnih fakultet. Sledila je posebna konferenca poslancev iz vseh treh političnih strank na Slovenskem in več članov vseučiliške komisije, kjer se je razmotrivala nujnost ustanovitve univerze. Dne 19. maja 1919 se je v poslopiju državne obrtne šole odprl l. tehnični visokošolski tečaj. Slovesnost je otvoril predsednik vseučiliške komisije dr. Marajon. Po besedah poverjenika dr. Verstovška sta imela prvi visokošolski uvodni predavanji dr. Vidmar in dr. Zupančič, ki sta bila tako prva slovenska profesorja po osvobojenju v Ljubljani. Tedaj pa so se pojavljali o vseučilišču v Belgradu pomisleki. Zato je bil 20. junija dr. Marajon brzoglavno pozvan v Belgrad. Treba je bilo z zadevo pohiteti. Dne 2. julija 1919 je zboroval pod predsedstvom ministra dr. Antona Korošca ministrski svet, ki je na predlog tedanjega ministra prosvete Ljube Davidoviča sklenil, da se odpre že prihodnje leto vseučilišče v Ljubljani, in sicer s petimi fakultetami: bogoslovno, modroslovno, pravoslovno, tehnično in zdravniško.

Poslanci so nameravali najprej postaviti zakon o univerzi v Ljubljani v zvezo z zakonom o preuredbi belgrajskega vseučilišča, a iz formalnih razlogov to ni bilo mogoče. Prav tako je bilo nemogoče rešiti vprašanje potom resolucije. Oboje je bilo namreč proti poslovniku. Poslanci so torej morali nastopiti normalno pot, ki vodi do zakonitve kaknega predloga. Sam minister Davidovič jim je pomagal, ko je dne 8. julija stavil zakonski predlog o našem vseučilišču. Še istega dne so izvolili poslanci poseben odbor, ki je ta zakonski načrt sestavil, nakar je takoj prišel kot nujen predlog na dnevni red Referent je bil poslanec Anton Sušnik. Predlog je bil 9. julija v prvem branju soglasno sprejet. Dne 17. julija je bil sprejet tudi v drugem branju ter je bilo tako vseučilišče soglasno dovoljeno. Dne 23. julija 1919 je regent in prestolonaslednik Aleksander podpisal zakon o ustanovitvi vseučilišča v Ljubljani. Službene novine pa so ga objavile en mesec pozneje, 23. avgusta 1919. Z ukazom z dne 31. avgusta so bili imenovani prvi profesorji. 11. septembra je dr. Danilo Marajon iskreno pozdravljal prve profesorje v vseučiliški komisiji, ki je 20. septembra 1919 imela v deželnem dvorcu svojo zadnjo sejo. Tu se je sestavil zbor prvih profesorjev kot univerzitetni svet, katerega predsednik je bil dr. Josip Plemelj, namestnik prof. Zupančič, poslovodja pa prof. dr. Ramovič. ki so 12. novembra 1919 pri prvi seji Univerzitetnega sveta prevzeli za prvo študijsko leto 1919-20 funkcije rektorja, prorektorja in poslovođe.

Tako je pred dvajsetimi leti stopila v življenje slovenska Alma Mater.

(Po člankih akademika dr. Polca v »Universitas Alexandrina Labacensis in N. Vojkovića v »Slovinci« deset. letju 1918—1924.)

Sedaj deluje slovenska univerza že dvajset let. Uspehi, ki jih je v tem času dosegla, so preobrazili slovensko razumništvo, ki dobiva svojo višjo izobrazbo v domačem jeziku, pa tudi v domačem duhu. In duh je, ki vlada. Današnja proslava velja torej vsem tistim, ki so kakorkoli pripomogli k ustanovitvi, razvoju in rasti slovenskega vseučilišča, ki so ga branili in podpirali s svojo močjo in položajem, da je prebrdilo začetne težave ter da se trdno zasidra v slovenska tla s svojimi zavodi, ki bodo pravi temelji slovenskega kulturnega delovanja, tako trden, da ga noben vihar ne bo mogel izdreti. Proslava pa velja tudi vsem tistim, ki so ta zavod vodili, kakor tudi profesorjem in docentom, ki so vse svoje moči posvetili razvoju slovenske znanosti. Obenem pa naj bo memento tudi vsem slovenkim državljanom, da naj tako skrbijo za najvišje slovenske kulturne ustanove, kakor je skrbel ves čas svojega javnega delovanja današnji častni doktor prava — dr. Anton Korošec.

Prav dr. Korošca je hotela univerza ob svoji dvajsetletnici prav posebno počastiti s svojim najvišjim odlikovanjem »doctoris honoris causae« za zasluge, ki jih je imel pri ustanovitvi, ohranitvi in razmahu univerze. S tem je poudarjeno, da univerza ni samo zadeva učiteljev in dijakov, temveč vsega naroda in morajo za njeno rast skrbeti vsi činitelji, ki odločajo o razdelitvi narodnih, gmotnih in duhovnih dobrin. Univerza zna biti tistim javnim delavcem, ki razumejo svojo državniško poslanstvo tako, da ščitijo vespoved in v vsaki priliki najvišje narodno učilišče, hvaležna. Ni danes prvi primer, da naša univerza podeljuje to odlikovanje: podelila ga je že prvemu predsedniku Vseučiliške komisije dr. Danilu Majaronu, ki je zastavil vse svoje moči, da je preskrbel v času, ko še ni bilo slovenske univerze, sposobne mlade moči znanja, obenem pa ji v Jugoslaviji priboril ustanovitve. Drugi je bil predsednik bivše češkoslovaške republike Masaryk, s čemur je naša univerza potrdila dolgotrajno prijateljstvo v smislu »zvestoba za zvestoba«, ki je vezalo naš narod s češkim v bojih za svobodo, katerih posebejni simbol je bil prav pokojni predsednik. Kot tretji pa je danes dobil častni naslov častnega doktorja dr. Korošec, tisti državnik, pod katerega predsedstvom je bila zamisel slovenske univerze sprejeta v vladi, to je na odločujočem mestu, ter je tako posepešil in realiziral stoletno težnjo, kakor smo jih naznačili zgoraj.

In vse odelej ji je stal ob strani s svojo pomočjo, ki je bila zlaeti v zadnjih letih, ko je bil zopet odločujoč pri krmilu države, zelo izdatna in odločujoča tudi v tej meri, da je misel slovenskega vseučilišča za vedno zmagala tudi tam, kjer je bilo še do nedavnega dvom v njeni potrebi.

In prav to je največja zmaga slovenske univerze ob njeni dvajsetletnici, da nihče več ne dvomi o njej in ji zato vsak želi čisto napredovanja, rasti in največjega razmaha, kakor se epodobi najvišjemu kulturnemu zavodu samobitnega naroda! td

univerze

6. † Karl Hinterlechner 1924—1925

7. Leonid Pitamio 1925—1926

8. Franc Lukman 1926—1927

9. Rafko Nahtigal 1927—1928

10. Milan Vidmar 1928—1929

1. Josip Plemelj 1919—1920

2. Rihard Zupančič 1920—1921

3. Gregor Krek 1921—1922

4. Aleš Ušeničnik 1922—1923

5. France Kidrič 1923—1924

11. Metod Dolenc 1929—1930

12. † Alfred Serko 1930—1932

13. Matija Slavič 1932—1934, drugič 1939—

14. Fran Ramovič 1934—1935

15. Maks Samec 1935—1937

16. Rado Kušej 1937—1939

Demon iz Genove

Bela žena je kosila po deželi. Poslala je svojo dekle kolero in je žela obilo sadov. Mrtaški zvonovi, ki so bil pravkar utihnili v Franciji, so začeli zvoniti po vsej severni Italiji, oglašali so se od Turina in Milana dalje v deželo in so oznanjali svoj zamolčki memento v daljno enoličnost Lombardske nižine prav na dvor velike vojvodinje Marije Lujze Parme.

V to dobo splošne zaskrbljenosti je planil v preplašeno pokrajino Parma drug dogodek, ki je bil večji kot strah pred nevarnostjo. Po vseh cestah so bodli v oči pestri lepaki, na katerih je bil pod imenom dneva, ko je bila tudi slovesna sv. maša radi kolere, še tisti stavek, ki je potisnil vse drugo v ozadje: da bo Paganini igral na gosli!

Parma se je vzburla. Vročih besed so postajali ljudje na trgih, ždeli so v prenapolnjenih krčmah in so preslišali opomin na grozečo nevarnost. »Paganini pride! Čarobni goslač! Demon iz Genove!

Nešteto je bilo govoric, ki so šle od ust do ust, o skrivnostnem goslaču, ki je mogel ves svet vkleniti v čar svojega igranja; ki se je kar nenadoma pojavil v kakem mestu in je navzlic neskončno visokim vstopninam vse občinstvo potegnil k sebi v koncertne dvorane; ki je bil zaprt v ječi in ki je imel nešteto ljubiteljskih prigod in ki so norele za njim celo vojvodinje, tako vojvodinja Toskanska in kneginja Borghese, ki je na svojih zmagovalnih pohodih po Evropi prejemal velikanske vsote denarja in se je kocižala barantal za ceno vožnje.

Iz katedrale so vabili zvonovi k prošnji sv. maši. A ljudje so se v zadregi izogibali brnenju zvonov in so se zbirali pred gledališčem, čigar prostori, dasi s štirikrat zvišanimi cenami, so bili že zdavnaj razprodani. Paganini je premagal strah meščanov. Poslušalci so sedeli temo drug pri drugem. Nato se je slednjič oglasilo zamolčko, brneče bobnanje turških bobnov; zastor se je razpolovil; Paganini je stal na odru.

Tole je Paganini? Ves v črnini, dolgih nog, mršave postave. Štrene črni, svinatoblesteči se las so padale na suha ramena. Iz smrtnobleda obraza so štrlele kosti in je moel velik, močno zakrivljen nos. Bleda, tanke ustnice so bile v ledenem smehljaju krčevito stisnjene. Temne oči so mrzlo strmele in v nenaravno dolgih rokah sta visela gosli in lok skoraj do tal.

Kratek, okoren poklon — nato je skočil lok na strune. V mrtvo postavo je planilo življenje. Iz valovanja orkestra se je dvignil svetli zvok višje uglasbene violine, povzpjal se je v besnem diru do najvišjih, tik pri kozici prijetih zvokih kvišku in kvišku, izgubljal se je v najvišjem, sploh mogočem zvoku, ki je obstal zibaje, gugaje se, skoraj prijemljivo v prostoru, da so ga kar oči iskale, ki je potem polagoma postal čisto tanek in nežen in se je razblinil v dihaj in ga že zdavnaj ni bilo nikjer več, a so ga ušesa še vedno slisala. To je bil drzen allegretto, ki se je v sunkovitih skokih in vijugah spreletaval; glasovi so besneli, in kakor udarci z bičem so svigali in skakali zvoki skozi ozračje. Plamenasti snopi glasov so se vneli, slisali so se rezki, drobni glaski besneče hitečih šestnajstinskih not. Iz pridruženih glasov or-

kestra je planila violina s pritajenim stakatom, ki se je mrko, stokajoče raztezalo dalje. Potem so potegnili zvoki neskončno težo na poti opešane romarja nase, sopihajoče dihanje umirajočega človeka, vse tako strahotno, tako po-šastno. Solze so tekale, violina se je jokala, kakor se ni bolj bridko jokala še noben človek in poslednja beda človekova se je izvijala iz strun. Nenadoma so se glasovi prekopnicili, in pajčevinasto tkivo zvokov je spolzelo po goslih, ki je iz njih pozvanjalo kakor iz po tihem medlečih zvončkov, vse tako očarujoče nežno, pristrčno in mlo, a se je kar mahoma prese-kalo, kakor da bi bilo violine sram takih čustvenih izlivov. Iz orkestra so šinili plameni. Kar je zdaj ta črni človek na odru počel, ni bilo nobeno človeško igranje več. Vsi ti še nikdar slisani skoki, padci, vse te dreveče terce in ok-tave, vse to igranje odmevov med polnimi zvoki in dvojnimi drobenjem, ta zveza skakačev in ostrih prepletov — vse to je bila čarovnija, vragolija, delo satanal Orkester je na kratko umolknil. Visoko nad izzvenčilim glasom hreščičih trobant in vrtajočih bobnov so se vr-tinili daljni, neresnični drobci enega sa-mega glasu.

Ljudje so planili kvišku, ko se je nasilni čar poleg, stali so na stoli, ploskali so, kričali, besneli. Tom zgoraj je bil ugasnil pošastni ogenj oči, ki so zdaj ravnodušno zrle nizdol. Medigra je utonila med navdušenim ploho besed množice. Potem je črni goslač s svojimi slavnimi »varijacijami čarovnice« pošastno prestrašil občinstvo, da je kar ohromelo, in jim je s sonato appassionato izsilil solze iz oči, čemur se ni mogel nihče ustavljati. Nato je sle-dilo poslednje. Sredi drhtečega lesketanja zvokov bržečega allegretta je, ne da bi prenehal igrati, strgal struno z violine in je igral na treh strunah; nato je strgal drugo, in je igral na dveh in še tretja je odskočila. Paganini je igral dalje, doigral je sonato samo na struni g do konca. — Tedaj ni nihče ostal miren. Topo-tanje, ploskanje in hrumenje je naraslo v bes-nenje.

Koncerta je bilo konec. Hrup se je izlil na ceste. Skozi množico razburjeno mahajočih lju-di se je peljala kočija zastrižih oken. Niccolo Paganini je sedel v njej; smrtnobled je bil nje-gov obraz. Se zmeraj mu je bilo čelo rošno, oči so votlo gledale. Pritisikal je k sebi staro, og-ljeno škaflo, kjer so bile dragocene Guarne-rijeve gosli in zvenketajoči izkupitki tega ve-čera. Sedel je ves v dve gubi zvit, mukoma je sopesl, zdaj pa zdaj se mu je izvil iz grla hripav smehljaj.

Po tem koncertu, ki je bil vso Parma spravljal v najvišje vžvičenje, ni bilo čudno, da je želela velika vojvodinja Marija Lujza slišati

demonskega goslača na svojem dvornem kon-certu. Ondi je torej stala črna, mršava postava pod mogočnim lestencem; Paganini je zmogel tudi tukaj, prodiral je z zvoki čudovitih gosli skozi redi okrašene uniforme, skozi svilena oblčila in je razvnel v slehernih prsih nev-zdržno prekucijo čustev in je na koncu navr-gel zbrani, ohromeli dvorski družbi še pošast-no »Vražjo sonato«.

Vendar so se vsi začudili, ko je velika voj-vodinja konec koncerta podarila goslaču dra-gocen prstan s svojim monogramom in je pove-dala, da je Paganini imenovan za intendanta dvornega gledališča. »Karkoli bi Paganini od-redil, je že vnaprej dovoljeno.«

Kaj? Takšna milost? Pa on? Ali se bo ho-tel ta večni romar tu umiriti? Brez dvoma ga je njegova bolezen v vratu prisilila, da se je ustanovil, da si je kupil za-naj na deželi, v bližini Parme, samotno, s tem-nim drevjem obdano vilo Gajone, Ondi je živel s svojim devetnajstletnim sinom Ahilom, ki mu je bil mimo violine, edino, za kar je živel. Samo pričujočnost dečkova, le brezskrbno smehlja-joča se mladost je mogla izvabiti strmečemu, mrzlemu pogledu prijazen smehljaj.

Mladost! V Passo di Gatta Mora v Genovi stoji stara hiša. Tam je nekoč srehljat, bled deček preživel v temni kamrici svojo mladost. Oče ga je vsak dan prisilil, da je deset do štiri-najst ur igral vaje na violini. Nič ni vedel, kako skače žoga na pisanem travniku; ni vedel, kako se človek vedro zasmeje v modro nebo; ni poznal svobodnega igranja in tekanja z drugimi otroki. Imel je sestre in brate, pa jih je komaj kdaj videl. Poznal je samo gosli, la-koto in udarce s palico.

Ahili, ti pa boš užival zares zlato mladost! Vendar ga nista samo njegova bolezen in bla-godejni mir v Gajone vezala na Parma. Še nekaj drugega je bilo, česar ni nihče vedel — razen nje. Ko se je velika vojvodinja Marija Lujza tisti večer zaprla v svojo sobano, je od-prla predal in je vzela iz njega mapo z notami, ki jih je dolgo gledala s smehljajem, priklica-nim tam iz dalje. Na prvem listu je bil lastno-ročni naslov: Marija Lujza. Sonata za G-sonato Nicole Paganinija. V avgustu 1816.

Osemnajst sto šestnajst! je zašepetala v spominih »Pred devetnajstimi leti...!« (St. Georgi).

Božični prazniki naj nam ne jemljejo denarja iz žepa in ne šopirimo se z darili, kar se je za te praznike razpaslo tudi že med nami. Če se je že ta navada, dasi ni slovenska, vendarle udomačila, pa naj ne bodo naša darila draga ali celo na dolg, ampak le spomini na topla ozračja, ki veje iz teh praznikov!

Misel za Gospodov dan

Zgodí se včasih ob hudem vremenu, da na vseh koncih neba grmi in se bliska, po sredi neba pa je razpeta vesela mavrica. Sre-di vojnega viharja s prelivanjem krvi in sredi resnobnega časa s vijolično barvo se oglaš-a adventni klic: »Bratje, veselite se v Gospodu vedno: zopet rečem, veselite se!« Kako se to pje-ma? Saj vendar vidi Cerkev vojne grozote in strahote, kako se rušijo mesta, pustošijo dežele, potapljaajo bogastva mogočnih ladij. Seveda vidi vse to! Vidi pa tudi višje vred-note, ki jih ne dosežejo meč, ogenj in vihar; vrednote, ki so dosegljive sleherni duši, če je le blage volje; zato kliče: »Bratje, veselite se v Gospodu...!«

Kako lahko je doseči milost pred Bogom! Kolikokrat pa zahteva od nas kakšno kapljo krvi, ali znoja, ali tudi samo kakšno solzo? Skesan vzdih nad našimi grehi mu je dosti, krepek sklep, ena pobožna želja, dober nad-naraven namen, s katerim dvignemo svoja dela in opravila k Bogu; ena sama beseda »Jezus, s čemer mu zagotavljamo svojo lju-

bezen ali ga prosimo njegove pomoči. Kdo ne bi tisočkrat in tisočkrat izrekel to ime, če ve, da mu to tako lahko pridobi milost, ki je jutranja zarja božjega sonca. Zares, nič ni na svetu, kar bi si mogli lažje pridobiti, ohraniti in pomnožiti kakor nadnaravno božjo milost, ki preseže vse vrednote in dobrote. Z dobrim zgledom in vzpodbudo moremo milost priku-piti in vkoreniniti tudi drugim. To je delo vredno vseh drugih del.

Kolikrat si želiš, da bi storil kaj velikega in čudovitega, zaradi česar naj bi te ljudje, ki gredo tako radi za slepivim videzom, hvalili in občudovali. Glej, tu imaš nalogo, ki jo ob-čudujejo angeli v nebesih, če si prizadevaš z vso nemo, da svoji duši in družini in okolici, kolikor daleč seže tvoj vpliv, ohraniš in po-množiš milost. Kaj večjega storiti ne moreš! Ali boš milost manj cenil zaradi tega, ker jo tako lahko sebi in drugim pridobiš? Nikakor ne! Saj po tem le spoznaš, da je krščanstvo res vera veselih vernikov.

Kurenčkuva Neška ma tud beseda

muhe pu glau rujit. Sej veste, de začne člouk na use sorte miselt, če na more spat.

Jest na vem, kuku je tu, de sa m pršli š clu krti na misu. Kene, če b glih kašna vojksa ven zbruhelna, boma mogel usi brez izjeme pud zemla u tiste zakluniša, al kuku se prau tistem luknam, ke jih zdej na useh konceh in krajeh delaja, noter zlest, de na boja mogle kašne bombe du nas. Sej tu je lepu, de se tku za ldi skrbí, ampak prou se pa men tu useglih na zdi. Lepu vas prosem, če sma res tku dober patrijoti, koker se de-lama, b nas mogel še clu veselit, če nam bo dana prloznost, de boma lohka za dumuvina zeulejne žrtval. Ud krtu pa kej tagca vender na morma pugerat. Če boma lde use tiste lukne zasedel, ke jih zdej delala, kam se boja pa krti djal? Krti sa ja tud usmilejna ureden. Pa navajen sa tud pud zemla žiut, mi pa ne. Ki s boma pa mi kusiu skuhal, ke na delaja nē rajfenku? Gespudi b mogel na use miselt, ne pa delat kar keuendan.

Vite, takele naumnast sa m začele tista nuč rujit pu glau. Prouzaprou pa tu nisa naumnast. Prou resne stvari sa tu. Puglejte! Če boma mogel jit pud zemla, ki boma pa spal? Kar pu tleh se tud na boma mogel zavaliť,

koker živali. Pojstel nam pa tud na boja pustil s saba jemat u te zakluniša. Asten, jest res na vem, kuku miselja ta reč naredit. Reveži b nazadne že še putrel tud brez pojstel. Al kuku bo pa s tistem, ke sa se navajen pu perneah valat? Tem bo ja kar za scagat, ke sa se navajen cerklat. Na use tu je tud treba miselt, če čja, de bo ldem kej pumagan. Za viši gospoda bo še velik hušj, če bo mogla pud zemla žiut, koker za nas, ke sma že tku usega hudga navajen. Ke se boma mi drejnall not pu tisteh luknah, bo začela tud žeparjem ušenica cvetet. Sevede, mi boma pa gor plačal.

Verjamete, de člouk na more spat, če mu začneja enkat takele reči pu glau rujit? Tu pa še dons na vem, al je biu tist fouš zob uržah, de nistem mogla spat, al sa bla ta zakluniša. Zatu jest tud na morem glih trdet, de je biu zobozdraunik pr tem kej u spil.

Preke jutre, ke se je začeu že dan delat, sem začela pa še premšlvat, kubu b se dal ta narbl ajnfou usi žepari in druga taka nasnaga puluvit in tku dober spraut, de b na mogel ldem več škodet delat. Vite, tu je tud en hedu važen uprašajne, ke s z nim še clu pulcaji in pa žendari glave belja. Al miselte, de je lušten tkula cele nuči ukul pu šupah, kuzoucheh in pa pu guzdoveh te mreine luvit? Tu ja ni špas. Večkat prideja še clu u smrtina navar-nast, ke s takim rukumauharmem se ni prou nē za špasat. En žendar m je zadenē gor u šisk prau, de useli, preden gre te rukumauh-arje luvit, grevenga ubudi. Tu je pameten ud-nega. Tud pulcaji b žiher pred grevenga ubu-del, preden greja pu kašneh pazelnah za lum-pem stekvat. Previdnast ja usakmu čluvek prou pride, puseben pa še takem, ke maja s takem ldmí za upraut.

Ke sem ta reč u pojstel premšlvala, sem pa nazadne le neki pugruntala, ke b murde pumagal, de b se teh lumpu mal znebel. Se-vede, garantirat pa na morem. Nej se puskus.

Ta reč b semogla tkula naredit. Ta nar-pred nej b se jaun razglasel, de nej se usi tist, ker sa naredel u letašnem let kašna lum-parija, zglesaja ta in ta dan ud te in te ur

pr gespude predsedneke deželnga sudišča, de boja dubil nagrade. Tist, ke je ta narveč na-kradu al pa prglufou, bo dubu ta narviši na-grada, koker ja dubi tist, ke pr tek ujedineja ta narbl hiter teče, al pa pr hoksajn zmaga. Ta narviši nagrada bo znesla devset taužent dinarju. Pol boja pa nagrade čezdalí majnši. Nagrade boja pa dubil prou usi, ker se boja udeležel tega tekmuvajna. Seveda use soje lumparije bo mogu pa tud dukazat, de na boja nazadne še kašne gulfijs ven pršle. Sud-nija se na pesti guliat.

Zdejla, k se bližemo že konce leta, b biu ta razpis nagrad še ta narbl prprau. Verja-mete, de b se tist dan kar tri lumpu gor na sudni, tukl b se jih uglasil. Gespud predsednik nej b pol lumpu kar lepu puvrst izprašov, ge-spud tajnik nej b pa use zapisvov. Gespuda držaunga tužiua b še zraven na blu treba vabek, ke b lumpi že sami rad use puvedal. Še mrde več, koker je res. Ke b blu enkat tega izprašvajna konc in use lepu zapisan, nej b pa gespud predsedenk za beseda puprjeu in jim približen tkula puvodu: »Gespoda mojal Koker videm, ste bli letas še precej priden. Priden člouk more zmeri delat al tu al pa na un. Kar se je holt navadu. Ce eden nē na dela, je pustupač in prou nē ubrajtan.« Ke b lumpi tu slisau, b se kar ud vesela ublizval. Pa še punosen b bli puvrh. »Pupravice puvem, de ste res zaslužil nagrade. Ke pa žalibog, glih gu-tovine nimama pr hiš, vama boma pustregel s frej kvarterjam, frej kosta, pa še ena ubleka bo dubu usak puvrh. Tistla, ke ta peru tamla stuji, bo mou tri leta use tu čist zastojn. Drug pa tud pu zaslužajn.«

Tke nej b se jim pol pu vrst delile na-grade, kakršna je ker zaslužu. Ke b ble enkat use nagrade razdelene, nej b pa paznik udpu lu usaca u soj kvartir. Murde b se ta al pa un še zahvalu za nagrada. Sevede neki b blu pa tud takeh umes, de b se začel prou kisel držat. Tud protestiral b nahter. Kene, lde sa usesorte na svet. Še takih je velik, ke nisa z nubena rečjo zaduvalen. Sevede tle b se pa na blu prou nē za izbirat.

Jest mislem, de b blu dober, če b se tu poskusel. Bl pameten b blu pa prou gvišen, koker de s morja pulcaji in pa žandari s tem lumpem glave ubijaf. Šcer pa naredie, koker

TEHNIKA

Kolesarji v današnjem prometu

Skoraj vedno, kadar se na tgu pojavi kakšna tehnična novost, grozi, da bo izpodrinila starejše predmete iste vrste. Tako je videti do-stikrat, da bi bile zaradi tehničnega razvoja udarjene cele pridobitne panoge. Vzemimo n. pr. kino ali radio. Pri prvem je bilo videti, da bodo v najkrajšem času izginili vsi gledališki odri, radio pa je pomenil ogrožanje tisočev in tisočev godbenikov. In vendar se je skoraj vedno v takih primerih pokazalo, da je pri-zadeta panoga prej pridobila kakor pa da bi utrpela izgube.

Nekaj podobnega opažamo tudi v razvoju prometnih sredstev. Ko je pred komaj dvema desetletjema začela motorizacija svojo zmago-vito pot, smo mislili, da bodo kmalu izginila z naših cest in ulic vsa nemotorizirana vozila. V velikih mestih se je to tudi zgodilo. In tudi v naših majhnih razmerah so avtomobili mno-gokje izpodrinili uprežne vozove. Pač pa se vpeljava motoriziranih vozil ni pokazala kot konkurenca kolesarjem. Kakor nam kažejo sta-tistike iz mnogih evropskih industrijskih dežel, se uporaba biciklov za vsakdanjo uporabo kljub vedno večjemu razmahu, ki ga zavzema motorizacija, vidno veča. Taki pojavi se opa-žajo tako v Združenih državah Amerike, kakor v Nemčiji, Danski in Holandiji, ki sta bili znani kot deželi, kjer je kolesarstvo na višku. Lahko rečemo, da je povsod prevzelo kolesar-stvo poleg motoriziranih vozil važen del pro-meta.

Razumljivo je, da uporabljajo kolo pred-vsem gospodarsko šibkejši sloji, delavci, urad-niki i. sl. To se lepo vidi tudi iz kolesarskega cestnega prometa. V Bremenu so, na primer, našli na cesti v bližini pristanišča med 6 in 7 zjutraj 6143 kolesarjev. Celodnevni kolesar-ski promet v mnogih nemških mestih znaša ponavadi nad 30.000 kolesarjev dnevno. V Ham-burgu so našli od 5 zjutraj do 21 zvečer 33 tisoč 785 kolesarjev.

Po štetjih v velikih mestih je kolesarski promet ob delavnikih za 50% večji kakor ob nedeljah. Iz tega se vidi, kako potrebno je dan-danes kolo. Nemške statistike kažejo, da je bilo pred desetimi leti v Nemčiji 500.000 osebn-ih avtomobilov, 30.000 motociklov in 12 mil-li-jonov biciklov. Nemci cenijo, da porabijo kolesar-ji za vožnjo, vzdrževanje in nakup koles kakih 5 milijard dinarjev letno. Iz teh števil vidimo, kako velikega pomena je kolesarski promet kljub današnji motorizaciji. Razum-ljivo je, da se je treba tudi pri gradnji cest ozirati na posebne potrebe kolesarjev. Zato gradijo moderne države že dolgo časa poleg avtomobilskih cest, posebne kolesarske steze. Vzorno skrbí za razširjenje mreže kolesarskih stez Holandska, ki je znana domovina kolesarstva. Lepe pokrajine Holandske so prepre-žene s stezami, ki so namenjene izključno ko-lesarjem. Velike tovarne so svojim delavcem zgradile privatne kolesarske steze.

Kakor ceste, tako imajo tudi kolesarske steze svoje posebnosti. Kolesarske steze so velikokrat zgrajene ob avtomobilskih cestah. Pri tem morajo biti primerno ločene od pro-stora, koder vozijo avtomobili, tako da ne za-idejo niti kolesa na avtomobilsko pot, niti ob-ratno. Kjer je dovolj prostora na razpolago, delajo v novejšem času med cesto in stezo pri-meren presledek, ki je zasajen z dovolj viso-kim grmovjem, ki ščiti kolesarja pred prahom s cest, ponči pa še pred blešččo svetlobo av-tomobilskih reflektorjev. Ta način seveda po mestih ne prihaja v poštev. Po mestih je naj-bolje, če je kolesarska steza izdelana kot po-seben pločnik, ki je nekoliko nižji od pločnika za pešce. Najbolj nevarni in za promet najbolj neprijetni so kolesarski prehodi čez ceste. Tam, kjer je dovolj prostora, si v novejšem času pomagajo najlepše s podvozji. Vendar predstavl-ja tudi ta rešitev, čeprav je idealna, vsaj v ne-kem pogledu neprijetnost za kolesarski pro-met. — Gradnja kolesarskih stez pomeni poleg tega, da je gotovo pridobitev za socialno šib-kejšje plasti, tudi povečano važnost prometa, saj kažejo statistike, da je četrtina vseh smrti-nih prometnih nesreč, »kolesarskih nesreč«, in da so v eni četrtini prometnih nesreč žrtve kolesarji.

šte. Men tku na more nubeden nē ukrast, ke nē nimam.

De vam na boja šli zdej, ke sem vam tu puvedala, sam lumpi pu glau, vam bom pa še neki puvedala.

Te dni enkat se je prpelu že bl preke ve-čere h men en moj žlahtenk z Dulenskega. K suldatem je mogu ajnrikat. Ke ni mou jit kam drgam k pučitke, je pa holt mene prou za jerperge. Ke jest na morem nukenmu čluvek udrečt kašne usluge, ta narbn pa žlahtenke, sem mu pa naštimala gor pud streha ena ka-merca, ke je tud pojstla not. Kar puvaliba sem ga s saba, pa sva šla u tista kamera. Tam sem mu pržgala tud električna luč, de se je vidu slečt. pol sem ga pa zapustila. Preden sem udšla nazaj dol, sem mu pa še naručila, de more luč ugaset, preden bo zaspan.

Ke sem zjutri ustala in šla pugledat pud streha, če je moj žlahtenk že ustou. sem s pa ube nuge na eneh glazuženah čepinah use pu-rezala, ke sem bla še bosa. »Kau je pa spet tu?« sem zarežala nad nim usa jezna, ke je kri kar curkala ud mene.

»Oh, Neška, nekar m na zamer. Jest s ni-sem vedu drgač pumagat. Jest sem pihu u luč več ket pu ure, de b ja ugasnu, koker s m naručila, pa ni nē zalegel. De b teb ustregu, sem pa kar čevel vrgu u luč. No pol je pa ugaselna, koker de b mignu,« se m je uprostu.

Pregovar prau: Hvala se pud miza vala. Pr men se pa ni sam hvala pud miza valala, ampak tud čepine ud električne žarence.

K. N.

BANKA BARUCH

11, Rue Auber, Paris (9^e)

odpremlja denar v Jugoslavijo najhitreje in po najboljsem denarnem kursu. Vrši vse bančne posle anklulantneje. Poštni uradi v Belgiji, Franciji, Holandiji in Luksemburgu sprejemajo plačila na naše ček, račune: Belgija: št. 8064-64, Bruxelles; Francija: št. 1117-94, Paris; Holandija: šte-vilka 1458-63, Ned Dienst; Luksemburg: šte-vilka 5967, Luxembourg. — Na zahtevu pošljemo brezplačno našo čekovno nakaznico.

Krstni botri Zemlje

Sleherni otrok mora imeti svoje ime, da more bivati na svetu. Kar je brez imena, tega ni, se je glasilo globokoumno spoznanje srednjeveških filozofov. »Kaj bi bil svet človeku,« je vprašal neki mislec, »če bi ne bil Bog poimenoval človeka in živali in morja in zemljine?«

Kaj bi bil svet, če ga človek ne bi poznal? — In tako je samega sebe pozval za botra in je krstil Zemljo.

Evropa?

Spomnimo se tiste učne ure, ko nam je profesor v naglici razložil 14. spev Ilijade. Bila je deklica z imenom Evropa; hči Feniksa je bila bržkone, in brez dvoma je bila prijateljica Zeusa, ki je bil oženjen s Heto. Odvedel jo je bil iz lepe Fenicije v otoško kraljestvo Peloponezo, da bi prijateljici podaril deželo na otokih in vse, kar je bilo bolj severno, kot poročno darilo.

Prav tako, kakor se je gospej Evropi sanjalo tisto noč, preden je bila ugrabljena: »Nenadoma sta stali pred njo dve deželi v obliki žensk. Azija je stala tu in se je začela. Azija se je postavila v bran. »Jaz,« je poudarjala, »sem rodila, vzgojila in vzredila to hčerko!« A možko se je branila druga, iztrgala ji je upirajočo se hčerko in je trdila, da je Jupiter njej podaril Evropo...«

Tako pripoveduje grški pesnik Moschos (okrog 1. 150 pr. Kr.). Njemu kot sploh Atenem, je bila Azija stara kulturna dežela, in mati Azija je rodila hčerko in Evropa je bilo ime novi zemljini.

Kar sta Homer in Moschos pripovedovala v obliki bajke, to si je znanost dva tisoč let kasneje po svoje razlagala. V Feniciji so bile korenine grške kulture; od Fenicianov so se Grki naučili brodarstva in ladjedelstva. Na sončnem vzhodu je bila Mala Azija, v tminah severozahoda se je skrivala Evropa. Fenicijski pa so temo nazivali z imenom »ereb«. Zanje je bila Evropa »erebuc«, Evropa, to je bila Fenicianem »temna dežela na severu«.

Pa Azija?

Herodot pripoveduje bajko, da je bila Azija žena Prometeja, boga ognja. Spet je videti, kako je bajka izšla iz nasprotja med lučjo sončnega vzhoda in temo zahoda. In spet nam ostanki starih jezikov pojasnijo znanstveno zvezo.

Niti Grkom niti Rimljanom ni bila beseda Azija ime za velikansko vzhodno zemljino. Azija se je imenovala vse, kar je bilo na vzhodu na obalah. In ko je ta naziv že zdavnaj pomenilo ime te zemljine, je dejal še Cicero »asia propria« tako zvanj Aziji, to je vsej obali, ki je bila na vzhodu. In kakor je

zahodna Evropa v zvezi s temnim Erebom, tako se izvaja ime Azija iz stare asirske besede »assuc«, kar pomeni sončni vzhod in vzhod sploh.

Kako vse drugače je nastala Afrika! Kultura sredozemskih narodov se je razvila v izmenjavi zahodno-vzhodnih sil; niso v celinah nastale njene misli, pač v soseskah. Kar je bilo Grkom od črne zemljine nasproti, to se je nazivalo Libija, kos zemlje, kjer je bivalo plemo L'bu; ni se pa zdelo važno, da bi bili to plemo pobliže spoznali. Tako je ostala Grkom kar velikanska zemljina skrita; bila je le privesek puščave Libije in s tem imenom so nazivali vso to zemljino.

To se je kasneje ponovilo v drugačni obliki pri Rimljanih.

Tudi Rimljani niso vedeli, da je nasproti njih nova zemljina, marveč da je le kos kopnega sveta. Pri Kartagini, kjer so se najprej usidrali, je bivalo domače plemo, ki se je imenovalo Afri ali Afričani. Leta 146 pr. Kr. je bila tu ustanovljena prva kolonija in se je nazivala »Provincia Afrov«. Dodalji so ji Numidijo, nato Cirenajko, nato Egipt, dalje Maroko...

»Dežela Afrov« je tako rekoč počasi narasla iz posameznih delov v sedanjo celoto.

Teški tank na severnem bojišču se je saril v razmočeno semijo

A še v dobi Cezarja je dejal Salust: »Nekateri delijo zemljo na tri velike dele in prištevajo sem tudi Afriko. Drugi spet omenjajo samo Evropo in Azijo in pravijo, da spada Afrika k Evropi.«

In tako je ostalo skoraj 1600 let, dokler ni zgodovina odločila: Portugalski pomorščaki, ki so okrog leta 1485 prvokrat obhajali črno zemljino, so spet privzeli staro ime Rimljanov: Afrika so rekli svetu, ki se je raztezal do Rta dobre nade, Afrika po majcenem plemenu Afrov, ki je v dobi Rimljanov bivalo na severu te zemljine in ki ga že zdavnaj ni bilo več.

Z Ameriko ni bilo mnogo bolje.

Odkril jo je Krištof Kolumb in jo je kot zamenjal, ko jo je napačno krstil za »Zahodno Indijo« in slednjič po priimku gospoda Vespuccija (1491—1512) kot »Amerikac«. Ta drugi krst je opravil nemški zemljepisec Walzmüller leta 1507.

»Ameriki terrae« — zemlja Ameriga — je Walzmüller napisal na zemljevid nove zemljine, s čemer pa niso bili zadovoljni ne Portugalci ne Španci. Ti so se žilavo držali Kolumbovega imena, kar se je reklo po špansko »Las Indias occidentales«, portugalsko pa »As Indias occidentales«.

Slednjič je tudi Zahodna Indija pripadla Ameriki. In nastalo je vprašanje tam med domačini, kaj naj beseda »Amerikac« vendarle pomeni?

Izvedena je bila iz priimka Amerigo, ki

V teh sadnih dneh, ko skoraj zapojejo »Svete noč«, pomislimo na pomen božičnih praznikov, ki se predvsem prazniki družine. Poskrbimo, da se bodo zbrali vsi člani naše družine okrog naših jastike! Glejmo, da ne bo nobenih zamer in sporov več med nami, da bodo v teh sovražnih časih vsaj člani ene družine v miru in dobri volji za domačo mizo!

jo je Vespucci, doma iz Florence, pisal še »Amerigo« in je poudarjal tretji zlog.

Brezgodovinska Avstralija! Zaradi oddaljenosti je bila tako pozno odkrita, zaradi uboštva obale tako kasno obljubljena z Evrope. Leta 1605 so bili Holandci že ondi na obali velikega otoka — in leta 1788 je nastala prva evropska naselbina. In šele l. 1813 so prodrli v notranjost te zemljine.

Dotlej je bil ta mogočni otok zmljepisem in pomorščakom in tudi državnikom kar navaden »neznani južni otok«, ki so ga po latinsko nazivali »terra australis incognita«.

In beseda Australia — to je Južna — je postalo ime petega in najmlajšega dela zemlje.

Pet imen je bilo treba dati. Tri zemljine je krstila zgodovina po straneh neba kot zemljine vzhoda (Azija), zahoda (Evropa) in juga (Avstralija). Amerika je dobila priimek Italijana Vespuccija. Samo Afrika je bila krščena po enem njenih plemen...

Toda ta imena ne vsebujejo ničesar o drznosti ekspedicijske, ničesar o skrivnostih daljnega življenja, ničesar ne povedo o bogastvu in o bistvu naše zemlje. Človeška domišljija, ki se je sicer tako živo udeleževala, ki je majhne krajine slovesno krstila na ime »Zlata obala« ali »Dežela črnih gor«, ki je skušala reke, jezera in morja v imenih simbolično dojeti — spriči zemljin so ji odgovorile pesniške sile in prepustila je krščenje pomorskemu pojmovanju in pa dolgočasnim nasvetom zemljepisca in državnega uradnika.

Člana Centralnega šahovskega kluba v Ljubljani, nacionalnega mojstra Furlanija, je pozvala Jugoslovanska šahovska zveza, da se izjavi o času in kraju za odigranje turnirske partije z zagrebškim amaterjem Petkom. Kot znano, je Petek na letošnjem mojstrskem turnirju v Zagrebu dosegel tretjino možnih točk, v kateri je pa vstela tudi partija, katero je dobil brez igre s Furlanijem, ki je moral turnir predčasno zapustiti. Po sklepu letošnjega obnega zbora JSZ mora Petek to partijo naknadno odigrati in mu bo šele v primeru, da to partijo dobi, priznan mojstrski naslov. Zelo verjetno bo mojster Furlani predlagal, naj se odigra ta partija v Ljubljani v prostorih CSK in tako omogoči, da bodo ljubljanski šahisti pričali zanimivega šahovskega dogodka.

Podobno medklubsko brzoturnirsko tekmo, kot je bila v Ljubljani v novembru, so imeli pred kratkim v Beogradu. Udeležilo se je šest klubov, vsak z osemčlanskim moštvom. Igrali so dvokrožno, tako da se je vsako moštvo dvakrat srečalo z vsemi ostalimi moštvi. Zmagalo je moštvo Beogradskega šahovskega kluba, nato SK Cigorin, SK Vidmar, Amaterski SK iz Pančeva in Radnički SK iz Pančeva. V begradskem moštvu je igral tudi mojster Sava Vuković, v zemunskem pa mojster Lešnik in znani zagrebški amater Subarić.

Poročajo, da se je iz Amerike vrnil estonski veleposlanec Pavel Keres, ki mora v kratkem nastopiti v matchu s holandskim veleposlancom dr. Euwejem. Keres je potoval preko Italije in Švice in bo prihodno nedeljo že igral v Amsterdamu prvo partijo. Po najnovejših poročilih bosta Keres in Euwe odigrala 14 partij po različnih holandskih mestih. Ta match obeta biti zelo zanimiv, ker je Euwe poseben za matche izborni izvežban, Keres pa je znan kot najgenialnejši mlad veleposlanec. Rezultata tega matcha ni mogoče predvidevati.

Iz olimpijade v Buenos Airesu je današnja živahna partija med norveškim mojstrom Rojahnom in zastopnikom Paragvajca Perezom.

Rojahn : Perez

1. e2—e4, e7—e6; 2. d2—d4, d7—d5; 3. e4—e5 (tako je navadno igral pokojni veleposlanec Niemcevič. Po teoriji to nadaljevanje za črnega ni nevtrno). Le8—f5; 4. g2—g4 (riskantno nadaljevanje, ki pa tudi črnega postavlja pred težke probleme) Lf5—g6; 5. Sg1—h3, e7—e6; 6. Sh3—Lg6—e4; 7. Th1—g1, Sh8—d7; 8. Lc1—e3, Dd8—b6; 9. Sb1—d2 (ponuja črnemu kmeta na b2 za hiter zavzet svojih figur, kar pa črni odkloni) 0—0—0; 10. Sd2—b3, a7—a5 (to je pre-riskantno, ker slabi položaj kralja. Bolje bi bilo Kc8—b8 z naeritom Ld8—c8 in izvedba poteze c6—c5); 11. Lf1—d3, a5—a4; 12. Ld3×e4, a4×b3; 13. Le4—d3, b3×c2; 14. Dd1×e2, g7—g5 (s tem si črni položaj še bolj poslabša, ker z igrano potezo napad belega izživja, ne da bi kaj storil za ojačenje svoje pozicije); 15. Sc3—e2, h7—h6; 16. Se2—c3, Kc8—b8; 17. a2—a4, Lf8—b4; 18. Ke1—ef, f7—f6; 19. af—a5! (beli napada zelo duhovito, ne da bi pustil črnega do sapa) Lb4×a5; 20. Tg1—h1, f6×e5; 21. b2—b4, La5×b4; 22. Ta1—a4, e5—e4; 23. Ld3×e4 (beli je z zadnjimi potezami za žrtvane kmete dosegel linije za svoje figure in s tem silovit napad, proti kateremu ni pravne obrambe) d5×e4; 24. Th1×b4, Db6—c7; 25. De2—a2, Sd7—b6 (tudi po Kb8—c8 bi bile figure vdrlje v črno pozicijo); 26. d4—d5! (za kvaliteto odprle bel še lovcu diagonalo, kar hitro odloči) Sb6×a4; 27. Th4×a4, Kb8—c8; 28. d5×e6, De7—e5; 29. Le3—b6 in črni se je vdal, ker brez žrtve dame ne more ulti takojšnjemu matu.

ŽOLČNI KAMENČKI

Znani SALVAT CAJ proti tošnim kamenčkom in bolečinam žolčnega mehurja se dobiva pri glavnem zastopniku: Apoteka Sv. Ivana, Zagreb, Kaptol 17.

Prospekte o zdravljenju pošiljamo zastonj.

O. z. s. br. 27870-1938. Rn. 9487.

Zlogovna križanka

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
16			17		18		19		20		21			
22		23		24		25		26	27	28	29	30	31	32
33	34		35		36		37		38	39	40	41	42	
43		44		45		46		47	48	49	50	51	52	53
54	55		56		57		58		59	60	61	62	63	
64		65		66		67		68	69			70	71	
72	73	74		75	76		77	78		79	80	81		
82		83	84	85			86	87		88			89	
90	91	92	93	94	95	96	97	98		99		100		
101		102	103	104	105	106		107		108		109		110
111	112	113	114	115	116	117	118		119		120		121	
122		123	124	125	126	127		128		129		130		131
132		133		134		135		136		137			138	

V vsak kvadrat vstavi po dve črki, ki tvorita besedni zlog.

Vodoravno: 1. Gorenjska reka, 3. Del noge, 5. Jutranja padavina, 7. Čevljarska potrebščina, 10. Skrajšano moško kretno ime, 12. Vodna žival, 14. Velika zemeljska vzpetina, 16. Majhen kozarec, 17. Tuj izraz za dete, 18. Železniška postaja med Ljubljano in Zidanm mostom, 19. Preprosta beseda za odmetavati (n. pr. sneg), 20. Madžarska reka, desni pritok Donave, 21. Prijateljica tuje lastnine, 22. Francosko morsko letovišče, 23. Namisljeno polbožansko bitje, tudi lepa etavba, 24. Če je naglas na prvem zlogu, pomeni osnovno misel, podlago, če je na drugem, je to kraj brez svetlobe, 25. Star ljudski izraz, ki pomeni čarati ali pa oceniti, 27. Druga beseda za čunjo, 29. Pada onkraj hrvaške meje, 31. Zelo prijetna, a tudi zdravju škodljiva navada, 33. Del noge, 35. Grška črka, tudi domače žensko ime, 36. Časovna doba, 37. Tuj beseda za namerno in zavestno dejanje ali zli namen, 39. Turški oblastnik, 41. Del evete mašniške posode, 43. Kuhinjsko ali kmetijsko orodje, 44. Nevestina oprema, 45. Del narodne noše, 46. Nežno ravnanje, prijetno kolebati, 48. Tuj beseda za gospo, 50. Domač izraz za prebivalca Apeninskega polotoka, 52. Tuj izraz za kosilo ali večerjo, 54. Star rimeka provinca (v Padiški nižini), 56. Poljedelsko orodje, 57. Znamka mila za brtje, 59. Slovaško mesto, sedaj na Madžarskem, 60. Telesna poškodba, 62. Hrvaška reka, pritok Kolpe, 64. Hranivo, tudi vrsta kave, 62. Francoski naturalistični pisatelj, 66. Hrvaška reka, pritok Une, 67. Dežela

ob zapadni nemški meji, 68. Japonski način samomora, 70. Druga beseda za močvirje, pravijo, 72. Sahu elična igra, 74. Bosansko mesto, 76. Mlado žito, 78. Strupena plazilca, 79. Vzklík, ki izraža željo po miru, 81. Del človeka, 82. Sredstvo izražanja misli, 83. Petrolejski kraj v Kavkaziji, 85. Druga beseda za menjavo, spremembo, 86. Vprašalnica po načinu, 87. Rednica, do katere imamo hvalažnost in spoštovanje, 88. Neprijeten občutek, zapreka, 90. Majhna denarna enota, 92. Prvi zlog je predlog, drugi kazalni zaimek, ekupaj tvorita veznik, 94. Slovansko moško kretno ime, 96. Druga beseda za zarezo, 98. Reka in kraj ob Koroški meji, 99. Kraška beseda za šivati, 100. Važen posel v društvenem življenju, 101. Druga beseda za malho, 103. Italijanski zunanji minister (fonetično), 105. Stara rimeka vojna ladja, 107. Predsednik mlade slovaške republike, 108. Pločevinasta stekleničica za mazala, olje itd., 109. Ladja puščave, 111. Domače moško kretno ime, 113. Ameriški teniški uporov, 117. Lesena stvar, v pregovoru »novo mašo poje«, 119. Majhno okence, tudi žensko kretno ime, 120. Nočni metulj, 121. To pa dela krojač, 122. Tuj beseda za lasuljo, 124. Pivana zmes, 126. Zganje po erbeko, 128. Stanuje, živi, 129. Druga beseda za travo, pomeni tudi grob, 130. Vrsta sodišča, 132. Ljubljanski umetniški klub, 133. Otok v Malajskem arhipelu tudi znak motorjeve, 134. Dvorsnik glagola dati, 135. Italijanska reka, pritok Pa, 136. Dvojna pritrdilnica, 137. Reka, ki se pri Hamburgu izliva v morje, 138. Vojaški strateški izraz.

Navpično: 1. Goriška reka, jo opeva Gregorčič, 2. Izletniška točka severno od Ljubljane, 3. Gora na Koroškem, pod katero epi kralj Matjaž, 4. Tuj beseda za razpredelitev, seznam, 5. Blago, priljaga, 6. Meena jed, 7. Epidemična bolezen, tudi množina domače živali, 8. Naslovna oseba Kärstnerjeve otroške igre, 9. Veznik, 10. Šaljiv izraz za glavo, oglavje, 11. Ibsenova drama, beseda pomeni v slovenščini tudi »blazna«, 12. Vmesni razred med sealeci in ribami, 13. Kralj čevljev, 14. Izvirna germanika pisava, 15. Vodna žival, 22. Krajše moško kretno ime, 23. Alkoholna pijača, 24. Sorodnica, 25. Vrsta jajčne jedi (tuj, splošno rabljeni izraz), 26. Glas ure, 28. Druga beseda za očeta, 30. Živalska noga (sprednja), 32. Tuj žensko kretno ime, 34. Časovna doba, 35. Nekdanji ogrski vladar, beseda pomeni tudi barvo, 36. Domača jed, 37. Tanka palica, 38. Druga beseda za upanje, 40. Neresno mišljena stvar, 42. Del glave, 43. Tvorba apnenca in vode, 44. Leoncavallova opera, 45. Poljski sadež, 46. Šaljiv pridevek radovednemu človeku, 47. Kje je tiho, 49. Žensko kretno ime, 51. Uvožena vrsta smuči, 53. Domača beseda za redovnico, 55. Hrvaška pokrajina, 56. Vrtna rastlina, 57. Velika utežna enota, 58. Del vsake rastline, 59. Domač izraz za gostilniški račun, 61. Okrasiti, oplešati, 63. Glej 20. vodoravno, 64. Sodobna »kraljica«, 66. Črna umazana stvar, 69. Kraj pri izlivu Drine v Savo, 71. Druga beseda za jed, 73. Velika skupina, množica, 74. Ameriška brezkončna travo porastlja ravnina, 75. Star ljudski izraz za ječo, 76. Deli telesa, 77. Druga beseda za potvorbo, grdo figuro, 78. Glej 86. vodoravno, 80. Z voljo misliti, nameravati, 81. Pritisk na podlago, 82. Je v časteh pri kadilcih, 84. Drugo ime za kokoš, 87. Drug izraz za mazilo, 89. Človeka izuri in je v vsakem poklicu potrebna, 91. Veliko plemo, 93. Zelo škodljiva padavina, 95. Posebna vrsta pesov, 87. Vzrejanje, hranjenje, 98. Ga vegetarijanci ne jedo, 99. Glej 37. navpično, 100. Začetek rastline, 101. Pomožni glagol, 102. Grška črka, 104. Tuj beseda, red, zapisek, 106. Zala, brez napake, 107. Poje pod nebom, 108. morela riba, 109. Domača jed, 110. Ogjeniški izmeček, 112. Neokretni človek, 114. Znani belgrajski veter, 116. Počasni elabeti, omagovati, 118. Tropeka rastlina ovijalka, 119. Travnik, senožet, 120. Najhujša kazen za zločinca, 121. Primorski veter, 122. Nevestina oprema, 125. Žensko kretno ime, 127. Spletni lasje, 128. Tuj beseda za urad, agencijo, 129. Zemeljsko bogastvo, 130. Poljuden izraz za dečka, 131. Belgrajeka vetetrgovina.

Rešitev križanke z dne 10. dec.

Vodoravno: 1. Lim, 4. Bič, 7. Irak, 9. Laba, 10. Prelom, 12. Mikado, 14. Ski, 16. Ciril, 18. Lev, 19. Ksi, 22. Rana, 24. Karol, 26. Tesar, 27. Otok, 23. Dvina, 30. Biser, 32. Katar, 33. Opava, 34. Ajant, 36. Mora, 37. Odar, 38. Siva, 39. Alia, 41. Sovnek, 42. Skica, 43. Forum, 45. Snoj, 46. Otava, 47. Nanos, 49. Oj, 50. Očala, 51. Solun, 53. Estira, 55. Prošek, 59. Tomsk, 63. Praha, 64. Op, 66. Kalif, 68. Proja, 69. Sket, 71. Nosač, 73. Kropa, 74. S'edim, 76. Pegaz, 78. Kriza, 79. Spet, 80. Aros, 82. Komet, 84. Plima, 85. Ziepa, 86. Lazar, 84. Tunel, 90. Teta, 91. Tnala, 92. Nepal, 94. Rima, 95. Tri, 96. Vrana, 97. Govor, 99. Čeh, 103. Kasija, 102. Nevada, 104. Kako, 105. Lobe, 106. Tko, 107. Raj.

Navpično: 1. Lir, 2. Irec, 3. Malik, 4. Bakari, 5. Ibar, 6. Cad, 8. Korab, 9. Litar, 10. Minija, 11. Mir, 12. Mesar, 13. Oktava, 14. Srd, 15. Kava, 17. Los, 18. Letak, 20. Sova, 21. Ika, 23. Anaf, 25. Leros, 26. Tadej, 27. Opica, 29. Anton, 31. Ravno, 32. Konoje, 34. Oliva, 35. Taras, 38. Skala, 40. Juno, 42. Star, 44. Mol, 46. Oči, 48. Suša, 50. Otok, 52. Ne, 54. St, 55. Prota, 56. Raja, 57. Oha, 58. Koketa, 60. Man, 61. Slop, 62. Kisek, 63. Proza, 65. Pedal, 67. Fagot, 68. Prima, 69. Steps, 70. Titan, 72. Namur, 73. Kritik, 74. Špela, 75. Mezeg, 77. Zenica, 78. Kler, 79. Slana, 81. Sapon, 83. Teme, 84. P. t. t., 85. Značaj, 87. Ravel, 89. Lah, 91. Triko, 93. Lovor, 95. Vsak, 98. Raba, 101. Akt, 103. Dej.

MLADI SLOVENE

Skrivnostno potovanje sredi noči

Mesec je svetil skozi okno in zvezde so se smehljale v prelepo zimsko noč. Vse je bilo tiho.

Anica ni mogla zaspati. Strmela je skozi okno, a videla ni ne srebrnih luninih žarkov ne svetilkajočih se božjih oči, ki so gledale nanjo z neba. Ležala je v beli postelji in premišljevala, kako žalostna je bila ta dan mati zaradi njene trmoglavosti. Na uho so ji še zmerom donele materine očita-joče besede:

»Če otrok žali mater, odteče kapljica krvi iz njenega srca. In če bi otekla na dan ena sama kapljica krvi, bi jih čez leto dni bilo vendarle že mnogo. Materine erčne krvi bi bilo vsako leto manj in ko bi bilo njeno srce čisto prazno, bi morala umreti. Hudoben otrok bi ostal na svetu sam in v nomer bi mu vse očitali: »Jaz sem kriv, da je mati umrla, ukradel sem ji erčno kri!«

Te besede si je Anica trdno vtisnila v spomin. Premetavala se je po postelji in ugibala, kam neki izgine materina erčna kri. Niti ene kapljice se ni videla — bogve, ali je res, kar ji je mati pripovedovala?

Trepalnice so ji od utrujenosti kar lezele skukaj. Da ne bi zaspala, se je vzpela pokonci. Nenadoma pa je zagledala pred seboj angela s anežno belimi perotmi. Glavo mu je obkrožala krona iz krvavordečih draguljev, ki so bili podobni majhnim srcem.

»Kdo pa si ti?« je boječe vprašala. »Angel varuh tvoje matere sem,« je odgovoril angel. »Pojdi z menoj, da boš spoznala ljubezen svoje matere.«

Prijel je Anico za roke in spaval z njo skozi odprto okno. Lunini žarki so jima zgradili srebrn most. Po njem sta se vzpenjala v nebesa.

Pred velikim srebrnim oblakom se je angel varuh ustavil. Z belo roko je napravil znamenje križa in oblak se je razklat na dvoje. Stopila sta v velik okrogel prostor. Tla, strop in stene so bile iz kristalnega stekla. Ob stenah so bile razvrščene steklene police. Na prozornih ploščah so stali kristalni vrči, v njih pa so je lesketala krvavordeča tekočina.

Sredi skrivnostnega prostora se je dvigal pod strop velik kelih iz najčistejšega brušenega stekla. Podoben je bil cvetu lilije, ki razgrinja svoje liste. Skoro do roba je bil napolnjen s krvavordečo teko-čino.

»Kje pa sva?« je tiho vprašala Anica.

Nebeški spremljevalec ji je reeno odgovoril:

»V zakladnici samega Boga. Glej, tu se zbira materina erčna kri, ki jo žrtvuje za svoje otroke, da jih Bog za njihovo hudobijo ne bi preveč kaznoval. Vsaka kapljica materine krvi je božji dragulj. Nič se je ne sme izgubiti. Kadar mati žrtvuje kapljico krvi za svojega otroka, jo ujamem v zlat vrč, in potem izlijem v kristalni kelih.«

»Ali ima tudi moja mati svoj kelih?« je boječe vprašala Anica.

»Seveda,« je rekel angel in ji pokazal kelih, ki je bil že do polovice poln erčne krvi.

»Mož Bog, toliko krvi je že v njem?« je prestrašeno kriknila Anica.

»Da, toliko kapljic erčne krvi si materi s svojo trmoglavostjo ukradla,« je bridko rekel angel. »Kadar bo kelih poln do vrha, bo Bog tvoj mater vzel k sebi v nebesa, ti pa boš ostala na svetu sama.«

Anico so obile solze kesanja. Povesila je glavo in trdno sklenila, da ne bo več ugovarjala materi in jo s svojo trmo žalila.

Angel je opazil njen kes in razveselil se je. Pokazal je z roko kelih, ki je imel podobo lilije in svečano rekel:

»Glej, to je vrč naše ljube Gospe. Skoro do roba je poln, ker mati božja lajša materam na zemlji gorje. Polovico erčne krvi, ki jo mati daruje za svojega otroka, natočim v kelih Matere božje. Če bi se vsa erčna kri, ki jo matere žrtvujejo za svoje otroke, iztekala v njihove kelije, bi bili kmalu polni in matere bi morale prezgodaj umreti.«

Ljubezniv očka

Žena je ponoči zbudila moža iz najslajšega spanja in vzklíknila:

»Vstani in zibaj otroka!«

Mož je jezno zarežal: »Zibaj ga sama, meni pa daj mir!«

Žena mu je očitajče rekla:

»Saj ga zibam že dve leti. Ne bo ti krona pa-
dla z glave, ne, če ga boš tudi ti malo zibal. Saj je otrok, vendar napol moj, napol pa tvoj.«

»Potem zibaj ti svojo polovico, moja polovica naj pa počiva!« se je odrezal mož in se obrnil na drugo stran.

»Kaj bo pa potlej, ko bo kelih Matere božje čisto poln?« je zaskrbelo Anico.

»To se ne bo nikoli zgodilo,« je povedal angel.

»Trikrat na leto vzamem iz njenega kelija toliko krvi, kolikor jo potrebuje mašnik pri eveti maši, in sicer na dan svete Ane, na dan svete Monike in na praznik Marijinega oznanjenja. S to krvjo mati božja na božično noč za nekaj časa pogasi ogenj v vcih, da pomagajo verne duše angeleskim zborom prepevati: Slava Bogu na višavah!«

Anica se je na vse to globoko zamislila. Potem pa je pohlevno pogledala nebeškega spremljevalca in rekla:

Pavliha je romal križem krašem po svetu. Nekega dne je priromal v majhno mesto na deželi. Tam mu je bilo tako všeč, da je sklenil ostati nekaj dni.

Nekaj pa Pavlihi v tem mestu le ni bilo všeč. Kadarkoli je šel mimo hiše, v kateri je imel krojaški mojster škarja svojo delavnico, so se pomočniki norčevali iz njega. Čepeli so na široki deski, s katero so imeli ponoči okno zadelano, podnevi pa so jo poveznili čez dva kolica.

Pavliha se je zarotil, da se bo nad hudobnimi pomočniki maščeval.

Rečeno — storjeno.

Neke noči se je Pavliha neopaženo spazil h krojačevi hiši in podžagal kolica pod oknom. Mi-

Dogodivščine Lukca Kljukca

Lukca Kljukca je velik nepridiprav. Vse, kar zine, je narobe, vsaka njegova besedica je iz trte izvita. Zadnjič je Lukca Kljukca svojim tovarišem pripovedoval te-le svoje burkaste dogodivščine:

»Ob ranem jutru, ko je bilo okoli mene še vse temno kot v rogu, so me sončni žarki prebudili iz spanja. Počasi sem skočil iz postelje in se v največji naglici čez tri debele ure oblekel.«

Potlej sem si z obrazom umil gobo in jo posušil. S čevlji sem si očistil krtačo in jo drgnil tako dolgo, da se je svetila kot ogledalo. Šolsko torbo sem hitro potlačil v šolske knjige, pojedel kavo in popil zemljo. Ura na kazalcu se je že popimala proti številki 8, ko sem zdirjal po stopnicah navzgor in planil iz veže. Ko sem prišel do ceste, me električne železnice, sem na svojo jezo opazil, da mi je tramvajsko postajališče oddrlo pred nosom. Počakal sem drugo postajališče in spre-
vodnik mi je dal dva dinarja, da sem mu prešči-
nil vozni listek in ga pustil v tramvaj.

»Se jaz bom pomagal, da mu ne bo treba na stara leta ovčjih bobkov pobirati,« mu je puš-
čavnik Sabljica izvalno vrgel pod nos.

Mati je postavila Gregca na tla. Z levico mu je mehko pogladila razmršene lase, z desnico pa ga je narahlo oplazila po zadnjici. V njenem le-
vem očesu je čepel mrk oblaček, v desnem očesu pa se je smehljaj kočček mavrice.

»Za božjo voljo sem ti naročevala: Pazi se, pazi, da te kakšna vešča ne spelje! Pa si se to-
liko menil za moje besede kot za lauski sneg,« ga je zmerjala, a graja ji nič kaj ni šla od srca.

Gregec se je šele ta hip spomnil vsega. Kako ga je našemarijena babura pod Borovljami zva-
bila. Kako sta spotoma srečala Palkovega Grô-
garo in kako mu je Gregec na klicanje hotel od-
govoriti, pa mu je babnica kar usta zamašila.

Kako ga je pod Borovljami v zapuščen medvedji
brlog zaprla in navalila grmado težkih skal pred
vhod. Kako se mu je skozi tesno lino škodoželjno
zarežala: »Tiček, pa sva ti pristigla rešetnice, he,
he! Nevarni bi nama utegnili postati, nevarni. Kaj
boš po Blaščevi jami za zmajem stikal, kar tu-
kajle ga počakaj, he, he!« Kako je potlej v brlogu
od žele in strahu medel in naazdnje ves utrujen
zaspal. Kako se je v sanjah po bregu zlatega je-

»Ljubi angel, obljubim ti, da svoje matere ne
bom več žalila.«

Angel je s križem zaznamoval njeno čelo in
izginil. Anica je po luninih žarkih zdrčala nazaj na
zemljo.

Znašla se je v svoji postelji in si začudeno
mela oči. V izbo je sijalo svetlo jutranje sonce.
Ali se ji je vse skupaj samo sanjalo?

Tedaj je zagledala nad seboj materin obraz in
opazila senco žalosti na njem. Spoznala je, da ma-
terino srce v rešnici krvavi. Vrgla se ji je okoli
vratu in jo prosila odpuščanja. Potem ji je začela
pripovedovati, kaj je ponoči doživela.

Mati ni rekla ničesar. Poljubila je Anico na
rožnata lica in težko bi bilo reči, česa je bilo
več v njenih očeh: zlatih smehljajev ali bisernih
solz.

Pavliha in krojači

slifi si je: zjutraj se bodo pujski mimogrede drgnili
ob kolica — in vse skupaj bo zažrmelo na tla.

In tako se je tudi zgodilo.

Zjutraj so pomočniki, nič hudega sluteč, vstali
in se hoteli lotiti dela. Poveznili so desko na ko-
lica in sedli nanjo. Tedaj so prikobacali mimo pujski
in se začeli drgniti ob kolica. Reski je reklo in
pomočniki so se zakotalili z deske na tla.

Pavliha, ki je oprezoval za bližnjim vogalom,
je priskočil in zakričal:

»Ljudje božji, skupaj, skupaj! Pogledite, veter
je krojačke odpihlil na tla!«
In ljudje so res drveli skupaj in se osramoče-
nim pomočnikom smejala na glas.

Skromna deklica

Mati je poslala Metko v trgovino.

Ko ji je trgovec vse lepo stehtal, je rekel:

»No, ker si tako pridna deklica, si lahko vza-
meš pest dateljnov.«

Metka si je obliznila usta in poželjivo pogle-
dala dateljne v zaboj. A ni se jih dotaknila.

»No, le vzemi, le!« ji je prigovarjal trgovec,
ko je videl, kako se obotavlja.

»Prosim, dajte mi jih raje vi,« je rekla Metka.

»Zakaj jih pa nočeš vzeti sama?« se je začudil
trgovec.

»Zato, ker je vaša roka večja!« se je odrezala
Metka.

»Zato, ker je vaša roka večja!« se je odrezala
Metka.

V šoli so učitelji že sedeli v klopih. Tiho so
poslušali moje nauke. Eden izmed učiteljev je svo-
jega součitelja uštipnil v nogo. Za kazen sem kotu
ukazal, naj gre v učiteljski klečat. Medtem je služ-
kinja doma s sobo pomedla metlo in s prahom
očistila cunjo.

Ko je bil šolski pouk končan, so klopi planile
iz učiteljev in odšle domov. Hitro sem dal glavo
na čepico. Šolska torba me je obesila na ramo in
počasi zdirjala z menoj okoli vogala. Ko sem pri-
sopihal domov, je goveje meso že kuhalo štedilnik
v juhi. Začel sem jesti juho, ki je bila tako mrzla,
da bi si bil kmalu opekel jezik.

Popoldne je služkinja pristavila štedilnik na
lonec in začela kuhati kavo. Kava se je kuhala
toliko časa, da je bila zmerom bolj hladna. Ko je
bila mrzla kot led, jo je služkinja zližila iz lonca,
pri tem pa si je oparila vse roke na prstih. Po ju-
žini sem odšel v mestni dvorod na sprehod. Tam

zera sprehajal in doživljal grozljive reči...

Na dolgo in široko je moral ponoviti vse to
— pa jim še ni v glavo šlo; ne materi, ne ovčarju
in puščavniku Sabljici še manj.

»Babnica je nora, drugača si ne morem mi-
sliti,« je godel ovčar in majal z glavó.

»Da se ti spravi nad takšnegale čmrlja —
čudno res,« je godrnjal puščavnik Sabljica in za-
mišljeno božal bridko sabljico z dlanjo.

»To ni ženska, to je sam zlojed v človeški po-
dobli!« se je mati v strahu križala in kar na jok
ji je šlo. »V medvedji brlog ga zapre. Kamen ima
v prsih namesto srca! Danes ali jutri bi ga razr-
gali volčje!«

»Kako se me pa našli!« je radovedno pobaral
Gregec in z očmi strahoma ošinil težke skale, ki
so ležale vsekrižema razmetane pred vhomom v
medvedji brlog.

»Kar stricu Ródarju se zahvali,« je rekla mati
in ovčarju toplo pogledala.

Ovčarju je bilo nerodno. Zamahnil je z roko,
kakor da bi napodil sitno muho, in se skromno
brnil:

»Kaj bi tisto! Ni vredno besede, Matičevka,
res ne.«

Gregec je mati pa se ni dala motiti.

»Ušesa ti ima kot zajec,« je nadaljevala s
hvalo. »Iskali smo te tod, iskali tam — vse za-
stoj! Kar ti je Ródar obstal in šepnil: »Ali si-
šita?« Midva s Sabljico sva napenjale ušesa, ko-
likor se je dalo, pa nista slišala drugega kot
šumenje vetra v brinjah. Ródar je pritisnil uho
k skalnati grmadi pred brlogom in znil: »Tako
vama rečem: Gregec je!« Pognala sva se tja in
tedaj sva zaslišala tudi midva čudne glasove. Kar
kurja polt me je obšla, tako grozno si v sanjah
stokal. Ródar in Sabljica sta se vrgla med skale

sem krmil severne medvede, slone in krokodile
in druge afriške ptice.

Ob 4 popoldne sem šel domov večerjat kuha-
no pečenko in pečeno solato. Potem sem vzel v
roko zemljevid, da bi se iz njega naučil lepo pe-
sem. Za prirodoslovno uro sem se učil zgodovine,
za zgodovinsko uro računstvo, za slovenščino pa
sem se naučil dolgo štirivrstično deklamacijo v
srbskem jeziku.

Pozno ponoči sem odšel v spalnico, upihnil
sonce, skočil v posteljo, se hitro oblekel, se dobro
ogrnil in vstal. Med spanjem pa se mi je sanjalo
to, kar sem vam zdajle povedal.

Takšne vam je razdiral ongi Lukec Kljukec.
Poskusite še vi napisati kaj takšnega! Čim bolj
bodo vaše dogodivščine zabavne s šaljivkami-
ovirki, tem boljše bodo. Vse, kar bo uporabna,
bo Kotičkov striček objavil pod »Mlado njivo«.

Trije spisi bodo izrebrani za nagrado. Pošljite spi-
se najpozneje do 1. januarja prihodnjega leta na
naslov: Kotičkov striček, uredništvo »Slovenca« v
Ljubljani.

MLADA NJIVA

Mati poje

Večna, otročiček moj,
vigred se ti smeje,
še pozimi sonce ti
mlade ude greje.

V tvojem srcu polno je
nagelnov cvetovih,
drobnih ptičkov, murnčkov,
v mladi dan pojočih.

Angeli zalivajo
rože razcvetene,
skrbno jih negujejo,
v vrtec tvoj vsajene.

Enkrat bi še vrtec tak
jaz imela rada!
Trnje le z bodicami
v srcu zdaj me zbada...

Peter Levec, dijak.

Sanje

Sonce božje greje
z žarkom zlatim mi obraz,
vetrc mehko veje —
daleč je še zimski mraz!

V gošči poje slavček
kakor angelček z nebá,
— Hvala za pozdravček!
duša sladko se smehljá.

Sanje, ah, le sanje...

Ni dišečega več cvetja,
ni pomladi več zelene,
ni več slavčkovega petja,
ni pod belo brezo mene.

Kot usahlo cvetje z nebá
naletavajo snežinke,
burja na uho mi tuli
svoje divje žalostinke.

Janez, dijak, Mengeš.

† Marici v spomin

Kot angelček si na ta svet prihitela,
le malo si časa med nami živela
in spet si prav tiho odšla
kot angelček s tega sveta.

Z jesenskimi rožami grob smo pokrili,
a nismo se dolgo od njem žalostili:
saj tam, kjer si zdaj, ni nadlog ne gorja,
saj tam, kjer si zdaj, je naš Jezus domá.

Zofka Lah, učenka III. razr.
višje ljud. šole v Reki pri Hočaň

Deklica iz mesta

Milica je prišla prvič na deželo. Radovedno je
ogledovala pokoli, ki je molzla kravo. Ko je dekla
namolzla poln žehar, jo je Milica zaprosila:

»Oh, prosim, zlij mleko nazaj v kravo in začni
od začetka!«

Iz torbe Kotičkovovega strička

J., dijak, M. — Kakor vidiš, sem Tvoji pesmi
pošteno pretipal »kosti«. Nemara je sploh ne boš
več poznal, tako je prenovljena in spremenjena.
Vzemi v roko prvotne verzje in jih primerjaj s temi!
Marsikaj se iz te primerjave lahko naučiš, če imaš
kaj pesniške žilice v sebi in kaj bistrega duha.

in jih začela metati proč. In smo te našli. Sredi
brloga na golih tleh si ležal in molél vse štiri
od sebe...

Od daleč, iz globeli je zamolklo jeknil strel
in presekal njene nadaljnje besede.

Ovčar Ródar in puščavnik Sabljica sta se za-
čudeno spogledala.

»Kaj pa to pomeni?« je ovčarju ušlo iz ust.

»Nemara je Palkov Grôgar!« je ugibal pu-
ščavnik Sabljica.

»Kaj bo Grôgar,« ga je zavrnil ovčar. »Saj
je lovopust.«

Prvemu strelu je sledil drugi, tretji.

»Se ti pa še spet kakšen divji lovec poganja
za divjadjo, da bi ga strelal!« je zabobantil ovčar.
»Pogledat pojdem.«

»Kaj boš hodil! Saj nisi lovski čuvaj,« ga je
puščavnik Sabljica skušal pridržati. »V sršenovo
gnezdo ne drezaj, da te kaj ne piče.«

»E, nisem Radeckega vojščak, da bi se vsake
mušice bal,« ga je strupeno ošvrknil ovčar.

»Ti hudik ti, kar po glavi te bom!« mu je za-
grozil puščavnik Sabljica in zamahnil z bridko
sabljo, da je zažvižgalo. Hujšega ni bilo.

Ovčar Ródar jo je ubral po strmini navzdol
kakor mladeč, ki mu Bog še drugega križa ni na
rame poveznil. Puščavnik Sabljica se je nekaj
časa obotavljal, potlej pa jo je ročno ubral za
njim. Pokazati je hotel, da je bil res Radeckega
vojščak.

»Mili Jezus, zdaj sva pa sama,« se je zgrozila
mati in se boječe ozrla. »Naj se nora ženska vrne
— kako bi se jaz sirota z njo rvala?!«

(Dalje prih. nedeljo.)

Mirko Kunčič

Pravljice in pripovedke izpod Triglava

Pastirček Gregec in zmaj

(Nadaljevanje.)

Curek podtalne vodé je kar na lepem pogasil
ogelj v njegovi glavi in mu osvežil štrno zme-
denih misli. Vse v njem se je začelo jasiti, ve-
driti. Sunkovito se je vrgel pokonci in odprl oči.

»Uroki so izgubili svojo moč,« je svečano za-
klical ovčar Ródar tik ob njem.

»Pa še kar brez Zilijeve Ance, he, he,« ga
je s pikrim nasmeškom uštipnil puščavnik Sa-
bljica.

»Cenča preklemanska, kaj se boš napihoval!
Tudi tvoje sabljice še ni pordečila zmajeva kri,«
mu je milo za grob povrnil ovčar.

Gregcu pa ni bilo mar, kako dva stara lončka
ob njem kipita in vreta. V materinem objemu
med nebom in zemljo je visel in v srcé se mu je
razlila prečudna sladkost, kakor da bi že našel
kraljično svojih sanj...

»Danes se bosta pa nalizala, danes,« je robato
zamomljaval ovčar in neveselno pljunil. »Se mi je
koj zdelo, da ta fant nikoli ovčaril ne bo. Kri go-
sposkovcev je že napol zmešala in mu eno-
nogo iz kolesnice vrgla. Tako vama rečem, če še
kaj prerokovati znam: gospod bole!

»Se jaz bom pomagal, da mu ne bo treba na
stara leta ovčjih bobkov pobirati,« mu je puš-
čavnik Sabljica izvalno vrgel pod nos.

Mati je postavila Gregca na tla. Z levico mu
je mehko pogladila razmršene lase, z desnico pa
ga je narahlo oplazila po zadnjici. V njenem le-
vem očesu je čepel mrk oblaček, v desnem očesu
pa se je smehljaj kočček mavrice.

»Za božjo voljo sem ti naročevala: Pazi se,
pazi, da te kakšna vešča ne spelje! Pa si se to-
liko menil za moje besede kot za lauski sneg,«
ga je zmerjala, a graja ji nič kaj ni šla od srca.

Gregec se je šele ta hip spomnil vsega. Kako
ga je našemarijena babura pod Borovljami zva-
bila. Kako sta spotoma srečala Palkovega Grô-
garo in kako mu je Gregec na klicanje hotel od-
govoriti, pa mu je babnica kar usta zamašila.

Kako ga je pod Borovljami v zapuščen medvedji
brlog zaprla in navalila grmado težkih skal pred
vhod. Kako se mu je skozi tesno lino škodoželjno
zarežala: »Tiček, pa sva ti pristigla rešetnice, he,
he! Nevarni bi nama utegnili postati, nevarni. Kaj
boš po Blaščevi jami za zmajem stikal, kar tu-
kajle ga počakaj, he, he!« Kako je potlej v brlogu
od žele in strahu medel in naazdnje ves utrujen
zaspal. Kako se je v sanjah po bregu zlatega je-

D R U Ž I N A

Društvo „Družina“

Mislimo, da je prav, če nekoliko napišemo o društvu »Družina«. Društvo namerava v Sloveniji zaščititi interese družine, predvsem številne družine z vsemi zakonitimi sredstvi. Pri tem se obrača in se bo obračalo na javnost, naj podpira njegovo delo. Kot člani bo imelo častne člane, pokrovitelje, podporne in redne člane. Redni član je lahko samo družina. Po številu svojih članov ima več ali manj glasov. Pravila društva so zelo široko zasnovana in

V tistem adventnem večeru pred prazniki

predvidevajo snovanje podružnic, kakor jih ima n. pr. Družba sv. Cirila in Metoda. Zelo važno nalogo ima pri podružnici in v glavnem odboru, kakor tudi na občini zborih duhovni vodja, odnosno ordinariat. S tem je onemogočeno, da bi kakšen sklep mogel kršiti verske ali pravne nauke. Ker bo marsikje morda potreba, da bo v odboru tudi neporočen sodelovnik, je predvideno, da postane tak prijatelj društva član z izvolitvijo. Ako se društvo razide, se premoženje razdeli med ljubljanski in mariborski ordinariat po številu članov iz dotične dieceze.

Božična drevesca prodajajo

Da nismo predvideli vsega sestava, nam je najbolj bilo pred očmi že veliko število društev, tako pa lahko kot podružnica posluje vsako društvo ali člani raznih karitativnih ali kongregacijskih društev. Treba samo ločiti zadnje »Družine« od resničnih društvenih ali družbenih združenj. Glavni občni zbor se bo vršil po delegatih.

Kakor vidite, je morala pasti misel pet-članskih društev, ker se je izkazalo, da marsikatera družina, ki bi bila rada član, zaradi pravil ni mogla, marsikateri prijatelj, ki se je za društvo zanimal, zaradi preozkega okvir-

Na trgu pred božičem

ja ni mogel postati član. Zdaj so te ovire odpadle. Vsaka slovenska družina, ki katoliško čuti, je zdaj lahko član.

Mislimo, da smo s tem ustregli neki živi potrebi. Posebni odseki so začeli že proučevati razno zakonodajo, kolikor se tiče družine.

Zasebne uradnice in trgovske pomočnice

Imamo veletrgovce, banke in slične tvrdke, ki so zdaj precejšen del svojih uslužbencev odpustile.

Kaj bo iz brezposelnih iz teh krogov? Bojimo se, da bodo brezposelne vprav ženske uradnice, trgovske pomočnice in slične; marsikatera bo tako pahnjena v brezno.

Splošno budi tole povedano: ženske uslužbenke v trgovstvu, financah in drugih svobodnih poklicih so bile že do zdaj jako slabo plačane. Zdaj pa jih bodo kot prve pahnjali skozi vrata. Delodajalci naj se vendar spomnijo, da so v vprav te skromne uslužbenke v dobrih časih mnogo pripomogle, da je imela dotična tvrdka dobiček, in da je treba vprav s temi uslužbenkami v teh usodnih časih obzirno ravnanje!

Dobičkanosna tvrdka ima vendar denarne rezerve. In kjer je zvrhan kapital, naj tvrdka čuti svojo moralno dolžnost, da v hudih časih obdrži svoje zveste, skromne sodelavce, dokler je le mogoče! Človek vendar ni kakor tako kupčijsko blago, ki je ravnanj s njim samo z gospodarskega, dobičkanosnega vidika. Saj imamo vendar tudi ženske in božje postavne, ki se naj vprav v teh časih izkažejo!

Vse se zasleduje, kar se tiče družine. Vsak pojav, za katerega se zana, se oceni in se koj zavzame stališče. Izvršilo je društvo že nekaj intervencij v prid posameznim družinam in zabeleži svoje uspehe. Koj, ko se je v Ljubljani osnoval odbor za zaščito dece pred zračnimi napadi, je bil tudi zastopnik društva pri sejah, pojavila se je draginja, že je odbor sklepal o korakih, ki bi bili na mestu. Skratka: odbor si je nadel nalogo, da ob vsakem pojavu, ki se količkar tiče družine, zavzame svoje stališče, zato poziva vse, ki čutijo za družino, naj se prijavijo kot člani in društvu javijo svoje misli. Čim več nas bo, tem večji bo vpliv. Cilj nam je, povsod uveljaviti načela zdrave družine, zdrava načela prave krščanske družine. Razumemo, da bo treba velike borbe, razumemo, da bo veliko sovražnikov. Sovražniki bodo vsi tisti, ki so imeli kakršnokoli korist od sedanjega stanja: Sovražniki bodo goli materialisti, ki imajo človeka preračunano samo kot delovno silo in stroj, sovražniki bodo oni, ki bi radi videli, da so ljudje nezadovoljni, da nemoteno lahko sejejo razdor in nezadovoljstvo med njimi, ki vedo, da jim cvete samo, če se lahko nemoteno širi brezverstvo.

Ne potrebujemo in ne maramo za člane onih, ki bi hoteli s svojim članstvom vezati društvu roke!

Pravila bomo dali tatisniti, ko jih pregleda oblastvo.

Ženska emancipacija

Prav je, da imajo žene svoje pravice, a ne smejo te pravice uničevati ali izločiti naravnih pravic. Jaz bi te pravice dal v izobilju samo materam! Duhovnim in telesnim! Kajti samo te vrše svoje od Boga določeno poslanstvo. Tudi žena, ki ima čut ali dolžnost duhovnega materinstva, je zame vredna vsega spoštovanja prav zaradi tega, ker je pri njej moral tudi razum sodelovati, kjer je drugje, naravno mater mislim, deloval in deluje nagon. Prav zaradi tega duševnega napora je duhovna mati vsega spoštovanja vredna, kakor iskreno sočustvujem z onimi ženami, ki jim je narava vskrtila zarod. Kdor se more zamisliti v bolečino take žene, se bo grozil pred njo. Toda z vso silo bi se pa zavaroval zoper nauke, ki jih daje materam, recimo, našminkana gos z opiljenimi in pobarvanimi nohti, naduta prikazen, ki hoče s tem pridobiti mater zase, da ji daje svoje nauke o materinstvu. Še bolj občudujem tako modrost, ko taka mlada pojava deli očetom očetovske nauke ali celo v ženskih listih taka božja

Mi smo fanatiki, da, mi smo fanatiki! Kdor je enak, naj stopi v naš krog!

Družina mora dobiti v naši družbi svoje pravo mesto!

Društvo se za politiko ne bo menilo, društvo hoče preobraziti samo srca tam, kjer je treba, vlti poguma, kjer je še obotavljanje, in pomnožiti navdušenje tam, kjer že klije v srcu našega vernega človeka.

Mi smo fanatiki, da, mi smo fanatiki! Sporočila naj se naslavljaajo na trgovino: Janez Dolžan, Stritarjeva ulica. Ljubljana

Potice za praznike so pečene

stvarca pisari o neznosnem trpljenju in mučenstvu matere, o žrtvah in zatajevanju očetov. Naj druga tako pamet bere, skoprnela bo pred poroko od pričakovanja nekih žrtev in bo stopila z dvomom in obupom v zakon.

Toda predaleč bi šel, če bi sledil tej misli. Vrnimo se h krščanski zamisli zakona. Velikonja.

POZOR!

Darmol, sredstvo za odvajanje se čisto potvarja. Radi tega pazite pri nakupu, da nosi vsaka tableta besedo Darmol in zarezo v obliki črke T. Zahtevajte samo originalni Darmol.

DARMOL

Otroci in ločitev zakona

Neki ameriški zdravnik, profesor na univerzi Columbia, je skušal s skrbnim proučevanjem tozadevnih primerov dognati, kako se izraža število otrok v številu zakonskih ločitev v Ameriki. Objavil je tele številke:

- 67 odstotkov zakonskih ločitev odpade na zakone, kjer ni bilo nobenega otroka;
- 20 odstotkov na zakone z enim otrokom;
- 9 odstotkov na zakone z dvema otrokoma;
- 3 odstotki na zakone s tremi otroki;

1 odstotek na zakone s štirimi otroki; Iz tega sledi: Kjer ravnajo z otrokom v družini kot s sovražnikom, tam nastane vprav zaradi te brezsrčnosti razdor, večkrat tudi nemoralna in ločitev. Včasih, seveda, je človeška nespamet tako brezmejna, da tudi 9 otrok v družini ni nobena ovira, da se ne bi ta ali oni zakonec dal vpreči v jarem sužnosti svojih, bodi mesenih ali pijanskih, strasti in se izognile svojim najsvetejšim dolžnostim z ločitvijo!

Kuha in peka za praznike

Lešnikova torta

Potrebuješ: 10 jajc, 20 dkg sladk. poprha, 10 dkg nastrgane čokolade, 8 dkg moka, 12 dkg oprazenih lešnikov, 10 dkg drobtinice, malo ruma, nastrgano limonovo lupino. In kremo: 1 jajce, 2 rumenjaka, 15 dkg sladkorja, 20 dkg presnega masla, 5 koščkov čokolade in dve žlici črne kave.

Iz 10 jajc narediš eneg, primešaš 20 dkg sladk. poprha in nato 10 rumenjakov, limonovo lupino, moko, čokolado, lešnike in z rumom poskropljene drobtinice; vse prav dobro premešaš. Vse to goščo pečeš v vroči pečici v posodi za torte, ki naj ima samo dno pomazan s prenim maslom.

Spečeno torto previdno prevrneš na sito, ohladiš, jo enkrat ali dvakrat prerežeš in jo napolniš s tole kremo:

Dobro mešaš dva rumenjaka, eno jajce, 15 dkg (5 koščkov) razmečkane čokolade in dve žlici črne kave. To med mešanjem dobro prekuhaš. Nato z 20 dkg presnega masla tako dolgo mešaš, da se peni in daš na hladno. Neposredno, preden nadevaš torto s kremo, še enkrat ohlajeno kremo prav dobro premešaš.

Snežne kepice

Iz beljakov, ki so nam ostali od pečiva, napravimo za otroke snežne kepice. Napravimo trd eneg iz beljakov, nakar dodamo vmes toliko sladkorne sipe z vanilijo, da je zmes bolj gosta (če je slučajno ostalo nekoliko zmletih orehov, dodamo še te). Zmes polagamo na oblate v obliki majhnih kepice, denemo jih na plitvo pekačo in v ohlajeno pečico za nekoliko časa, da se nekoliko spečejo, deloma pa posušijo.

Ledvična pečenka v pečici

Meso razrežeš na lepe, okrogle kosce, ki jih nekoliko potolčeš, povaljaš v moki, ki je začinjena s soljo in poprom, in jih na obeh platih opečeš. Nato vzameš pripravno skledo za peko, jo dobro namažeš in obložiš na dnu in ob straneh s krompirjevimi rezinami. Nato polniš skledo izmenoma

s paradižnikovimi rezinami, s kosci pečenke in s krompirjem. Dodaš dva lovorjeva lista in 1 čebulo, ki vanjo zatakneš 3-4 žbice. Vse še osoliš in popopraš in daš na vrh še krompirjeve rezine. Potem poliješ na to raztopljenega presnega masla in skodelico juhe ali vode in porineš skledo v pečico, kjer naj ostane dobre pol ure.

Staro krzno

Letos moremo že obnošeno, staro krzno bolj s pridom uporabiti, kot sicer, in z njim obiti ali okrasiti plašče ali jopice. Lahko si naredimo bolero iz krzna (na sliki), kučmo in zgornji del plašča (slika), tako da je plašč videti ko kak kostum.

Kapčija v Teksasu

Jahač prijezdi na starem kljusetu v tabo-rišče. »Koliko hočeš za to mrho?« je vprašal farmar pri ognju. »Sto dolarjev, do pike,« je odvrnil jahač. »Pet ti jih dam,« pravi farmar. Jahač zleze s sedla. »Tu imaš konja! Zaradi tistih ušvih pet in devetdeset dolarjev se bova prerekala!«

Domáci vrt

Topla greda

V vsak domači vrt, če le ni premajhen, spada topla greda ali gnojak, ki nam mnogo prihrani na delu in denarju vsako spomlad.

Prostor za tople grede si izberemo na sončni strani v zavetju pred mrzlimi vetrovi in v bližini naše stanovanjske hiše, to pa zato, da lahko brez večjega truda urejujemo tople grede in zalivamo mlade sejančke s toplo vodo.

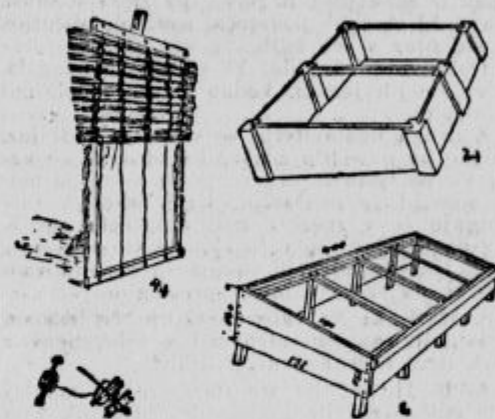
Tople grede postavimo tako, da leži v smeri vzhod-zahod in da so okna obrnjena proti jugu, da se tako izkoristi vsak sončni žarek. Kako dolga naj bo greda, zavisí od velikosti vrta in potrebe lastnika. Za navaden srednje velik vrt zadostuje popolnoma topla greda z dvema ali s tremi okni, za večje vrtove pa potrebujemo 5-7 oken. Mali gnojaki se za hišne vrtove zato praktičnejši, ker potrebujejo manj materiala za polnjenje in so priročneji za saditev.

Tudi okna naj ne bodo prevelika ali premajhna. Normalna dolžina znaša 1,30 m, 1,43 ali 1,50 m in širina 1 ali 1,12 m. Okno razdelimo na 4 ali 5 vrst, v katere vložimo steklo. Okna izdelamo navadno iz borovega ali macesnovega lesa, a najboljši so iz tako imenovanega ameriškega bora (sprich pitechpein). Ta les je lahek in ne gnije.

Namesto lesenih oken za tople grede grade tudi železne. Ti pa nikakor niso priporočljivi, čeprav so nekoliko trpežnejši, a imajo druge nedostatke. Železo se namreč mnogo hitreje segreje in shladi, ker je dober prevodnik toplote. Hitra sprememba toplote pa zato škoduje rastlinam. Zaradi spremembe se tudi hitreje tvorijo rosne kapljice, ki potem padajo na mlado setev, kar vpliva jako neugodno.

Cez poletje in pozimi, ko oken ne potrebujemo, jih spravimo na suh prostor. Tako jih bomo dalj časa ohranili. (Slika nam kaže spodnji del lesenega okna.)

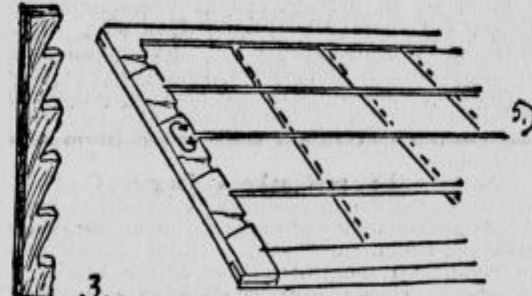
Tople grede naredimo navadno iz borovega ali macesnovega lesa. (Slika 1.) Lahko pa postavimo tudi cementen ali opekasti gnojak, ki

je sicer trajnejši, a mnogo manj tople. Zelo praktični so gnojaki, kot nam kaže slika 2. Ti sestojijo iz betonskih stebričev, v katere je vdolan les.

Za leseno tople grede vzamemo 3-5 cm debele deske, ki pa jih lahko prej impregniramo, da ne bodo trohneli. Prednja stran mora biti vsaj za 10 cm višja od spodnje, da so okna položna in tako lažje propuščajo sončne žarke. Tudi deževnica se hitreje odteka. Tam, kjer se dva okna stikata, pritrdimo počez na tople grede leseno podlogo.

Še dvojne lesene priprav potrebujemo pri topli gredi. Slika 3 nam kaže zelo praktične

lesene zračnike za podstavljanje oken pri zračenju. Naredimo jih iz lesene late, tako da izžagamo majhne trikotnike. Za pokrivanje oken pa vzamemo navadne deske, ki jih polagamo po dolgem čez tople grede, pričnši od spodaj, tako da vsaka nadaljnja krije zadnji rob prve deske. Toda to je zelo nepraktično. Bolje naredimo, če razžagamo deske in jih zbijemo skupaj po 3 ali 4. Če je topla greda široka 1,58 m, mora biti deska dolga 1,70 m, da pokrije tudi vse robove. Tako imamo pri pokrivanju in odkrivanju mnogo manj dela.

Zdaj pozimi pa imamo še drugo važno opravilo — spletanje slame za pokrivanje toplih gred v mrzlih spomladanskih nočeh. Spletanje slame je prav lahko delo, le nekoliko težko je delo opisati. Na lesen okvir ali pa kar na tla zabijemo po pet in pet žebeljev kot nam kaže slika 4. Zdaj napnemo med žebelji precej močno vrvi. To napravimo pri vseh petih parih žebeljev. Razdalja med posameznimi vrvmi naj bo enakomerna. Zdaj navijemo na pet lesenih klinčkov precej močne, a ne predebele vrvice, ki jo na zgornjem koncu močno pritrdimo na napeto vrvi. Vrvi tudi naolijmo da ne bodo trohnele.

Slama, ki jo potrebujemo, mora biti cela in čim daljša. Jemljemo jo za debelino pesti in z vrvice dobro pritrdimo k napeti vrvi, tako da jo popolnoma potisnemo k prejšnji slami. Navadno delamo slamo 1 meter široko in dolgo tako, da pokrije vso zgornjo ploskev tople grede z robom vred. Rajši napravimo decimeter več kot centimeter premalo. Delo je lahko, le paziti moramo, da vrvice dobro zategnemo.

Spinača s sirom

Spinačo dobro otrebiš, opereš in ocediš. Nato kar cele liste dušiš na masti ali olju, da je ves sok iz listov izžrpan. Soliti je treba prav malo, ker obdrži spinača pri taki kuhvi vse svoje rudinske soli v sebi. Nato daš v namazano pekačo dve žlički vtepane smetane, čepce soli in veliko nastrganega sira. Vse to naložiš na spinačo in postaviš le za tako dolgo v pečico, dokler ni vrhnja plast rumena. — Kdor želi še mesa zraven, naj da najprej na vrh spinače plast sasekljanega, a čebulo na masti le malo dušenega mesa (kakršnekoli vrste) in šele nato sir s smetano.

Naš domači zdravnik

J. V. Lj. 8. 7.: Nadloga, ki jo opisujete, ne bo prešla sama posebi, kakor vi mislite, ampak vam bo povzročala vedno večje težave. Prav lahko pa se to odpravi z malo operacijo. Odložite se čimprej! V dobrem tednu boste rešeni in postali cel fant.

Iv. B. Lj.: 50 let ste stari. Desno spodaj vas trajno boli. Dali ste se preiskati. Preiskava je bila zelo težka, ker ste precej rejeni. Ker pri prvi preiskavi niso mogli točno ugotoviti, kaj je, zdi se jim pa mesto, kjer vas boli, sumljivo, zato so vam rekli, da pridite ponovno na preiskavo. Ob mesecu ste redni. Sicer ne krvavite nikoli. Vprašujete, če morate res še enkrat na pregled.

Svetujem vam, da to storite! Preiskava je bila zaradi debelosti otežena. Zaradi točne ugotovitve je rekel zdravnik, da bo moral vzeti instrumente na pomoč. Tega pa, menim, da ste se vi ustrašili. V letih ste, v katerih se rade in pogosto javljajo pri ženskah nadloge, ki postanejo za marsikatero usodne, ker jih podcenjujejo. Ne verjemite svoji prijateljici! Gobe in grče ne preidejo same po sebi. Stalno ogrožajo lastnice. Če čakate na to, da bodo same prešle, jo spravijo tudi v grob.

Ista: Če zdravila kvarno vplivajo na želodec, prenehajte z njimi. Dobijo se zdravila tudi v drugih oblikah: injekcije, svečke itd. Pred vsem pa skrbite za izredno iztrebljenje. Občutek v glavi kakor bi se vam nekaj pretakalo, omotice, oziroma zanašanje pri hoji, si moremo razlagati na več načinov. Lahko je to v zvezi z nastopajočimi leti, poapnjenjem žil, boleznimi ušes in malih možgan. Brez preiskave povedati, kaj je pri vas, ne morem.

Nastopila: 56 let ste stari. Pred dvema leti je nastopila mena. V glavi čutite hud pritisk; srce vam močno utriplje, zlasti ponoči; v rokah in nogah imate večkrat krče. Vročina in mraz vas preletavata. Od mladosti že imate majhno golšo. Do zadnjega vam ni delala nobenih težav. Zdaj pa večkrat čutite, kakor bi vas nekaj stiskalo v vratu. Ugotovili so vam besedow. Napravili ste klimatično kuro poleti. Pri ponovni preiskavi se je pokazalo, da ni besedow, ampak le razširjena in povečana žleza ščitnice. Težave, ki vam jih povzroča, tem bolj občutite, ker ste prav v teh letih.

Dobili ste zdravila, ki so vam pomagala, dokler ste jih jemali. Vedno ste nerazpoloženi in žalostni.

Z drugo ugotovitvijo se strinjam tudi jaz. Jemljite po navodilu zdravnika zdravila še naprej. Če pa bodo težave večje, se boste pa morali odločiti za operacijo. Vaše duševno razpoloženje je v zvezi z leti, v katerih ste. K temu pa prispeva še vaša ljubezniva sosesčina. Zaradi ljubelega miru in vašega zdravljenja bi vam svetoval, da svojo okolico spremenite.

S. M. T. I.: Na vaše vprašanje, če ima sin božjast ali ne, sem odgovoril v »Slovenec« z dne 3. dec. 1939. Kaj niste brali?

A. B. Jj.: 67 let ste stari. Že od nekdaj imate močno razvite krčne žile. Zdravnik vam je ugotovil tudi slabo srce. Težko hodite, posebno zadnja leta. Hude bolečine v nogah imate zlasti ob vremenskih spremembah.

Bolečine v nogah vam povzročajo deloma krčne žile, deloma pa starostne spremembe, ki se pojavijo v teh letih. V vsem tem pa pride

še slabo srce. Nadloge v teh letih pregnati je težko. Dajo pa se ublažiti. Kadar počivate, imejte noge vedno visoko podložene. Proti bolečinam pa vam priporočam suho toploto. Če morete, si tu pa tam privoščite kozareček dobrega vina, ki vam ne bo prav nič škodilo.

E. F. C.: Vsa zgubana lica imate, pa ste stari šele 27 let. Vprašujete, kako bi gube odpravili. Raznih krem, pravite, da nečete kupovati, ker so predraga, in njim ne zaupate.

Nečimurnost, nečimurnost... če bi bila kakšna nežna damica, bi to še razumel. Fant pa takole v zarjeh Vidovih — pa tak nečimurnik. Če imate denarja dovolj, dobite lahko vse mogoče vode in maže. Potrebujete pa tudi dnevno veliko časa za masiranje. Če ga imate v izobilju, lahko poskusite. Nekateri pa si dajo gube tudi operirati. Operacija pa je silno kočljiva in dvomljivega uspeha.

M. A. Lj.: 53 let ste stari. Dozda niste bili nikoli resno bolni, zadnje čase pa se ne počutite dobro. Za svet ste vprašali zdravnika, ki vam je ugotovil revmatizem in pa razširjenost srca. Revmatizem ste sicer pregnali. V obeh kolenskih pa čutite otdelost, ki se vedno bolj stopnjuje. V kolenskih vam tako rekoč škriplje. Ne morete poklekniti ne vstati, ne da bi se česa oprijeli. Noge si natirate s koprivnim žganjem, kar vam prav dobro dene. Vprašujete, od kod ta nadloga v kolnih?

Svetujem vam, da si daste kolena rentgenološko slikati. Mislim namreč, da so nastopile v kolenskih sklepkih spremembe. Vzroki tem spremembam so ali bolezen v hrustancu, ali pa v življenju pridobljene nepravilnosti sklepov, motnje v krvnem obtoku, včasih pa tudi slabo delovanje žlez z notranjim izločanjem. Po vzrokih se ravna tudi zdravljenje. S sliko pojdite h kirurgu, ki vam bo povedal, kaj se da še napraviti.

V. V. V. g.: 10 let starega sina imate, ki vam od pomladi peša. V bolnišnici so ugotovili sladkorno bolezen. Vi pa mislite, da je slabo-krvnen in bolan na ledvicah. V bolnišnici ste zvedeli, da je sladkorna bolezen pri otrocih nevarna reč. Ker se s tem niste strinjali, ste povprašali še drugod. Tam pa ste zvedeli, da sladkorna bolezen pri otrocih ni toliko nevarna kakor pri odraslih, ker je otroški organizem še bolj odporen in lažje preboli.

Menim, da ne morete dvomiti v izjave in ugotovitve zdravnika v bolnišnici. V bolnišnici se tudi najbolj zamotani primeri lepo razvoljajo, ker tu bolnike neprestano lahko opazujejo in zasledujejo potek bolezni. Dokaz, da je ugotovitev prava, so zdravila, ki so spravila fantika spet na noge. Pri odhodu iz bolnišnice ste gotovo dobili točna navodila, kako se ima fantek ravnati.

Sladkorna bolezen imajo že prav majhni otroci, včasih, redko sicer, celo dojenčki. Meseca in leta je otrok že lahko bolan, pa tega ne opazimo, ker znaki bolezni niso tako izraženi, kakor pri odraslih. Značilno za to bolezen pri otrocih je, da se prav kmalu pojavijo v vodi posebne snovi (acetoni), in pa to, da se bolezen z vsako drugo boleznijo hudo poslabša. Navadno tudi umirajo otroci za temi boleznimi, ki se pojavijo vmes pri sladkorni. Bolezen je hujša za otroke kakor za odrasle. Odkar pa uporabljamo insulin, so se uspehi zdravljenja močno zboljšali.

Pravni nasveti

Elektrifikacija občine. J. B. - Radi bi zvedeli, kako je z elektrifikacijo vaše občine. Obrnite se na bansko upravo v Ljubljani.

Prenos kmetijskega dolga na obrtnika. N. N. - Kmet ste in uživate zaščito. Posestvo name-ravate z dolgov vred prepišati na sina, ki je obrtnik. Vprašate, ali bi tudi prevzemnik užival zaščito? — O prenosu posvesta na prevzemnika z dedno ali drugačno nasledstveno pogodbo uživa novi lastnik olajšave po predpisih o kmetijski zaščiti samo tedaj, če je tudi on kmet.

Sprememba rodbinskega imena. G. D. - Vprašate, kakšen je postopek in kakšni so stroški za spremembo rodbinskega imena ter kako je s prepisom spričeval? — Kdor dokaže, da ga rodbinsko ime ovira brez lastne krivde v poštenem prizadevanju za vsakdanji obstanek in da mu sicer povzroča škodo, ima pravico zahtevati, da mu pristojna banska uprava izpremeni rodbinsko ime. Prošnjo je treba vložiti opremljeno s potrebnimi dokazi pri obče upravnem oblastvu prve stopnje. Predlagatelj sme v prošnji navesti več rodbinskih imen, izmed katerih želi nositi eno. Za odobritev spremembe rodbinskega imena se mora plačati taksa od 100 do 5000 din. Višina takse je odvisna od drž. neposrednega davka, ki ga plačuje prosilec. Do 1000 din davka znaša taksa 100 din. Spričeval vam po našem mnenju ne bo treba popravljati. Če se vam spremeni rodbinsko ime. Če boste kdaj kakšno spričevalo rabiti, mu boste pač priložili odlok o spremembi imena.

Orožni list. S. V. - Vložili ste prošnjo, da se vam dovoli nabava in nošenje orožja. Rešitve še niste dobili. Vprašate, kaj vam je storiti, da se prošnja ugodno reši? — Vraščate pri oblastvu, kjer ste vložili prošnjo. Če se bo oblastvo prepričalo, da ste potrebni, da se vam dovoli nabava in nošenje orožja in če ste bili neoporečene preteklosti, vam bo morda prošnja ugodno rešila. Ni pa tega dolžno storiti in vam prošnjo tudi lahko zavrne.

Prijava kupne-pogodbe radi plačila takse. - M. O. - Kupili ste posestvo. Ker pa je bilo dogovorjeno, da se bo posestvo prepisalo na kupca šele po popolnem plačilu kupnine še nišate kupne pogodbe prijavi davčni upravi in tudi še niste plačali takse. Minilo je že 4 leta od sklenitve pogodbe. Zdaj vam neka priča preti, da vas bo prijavila. Vrašate, kako bi se izognili kazni, in kolika je kazen zaradi zamujene prijave? — Vsaka sklenjena kupna in prodajna pogodba se mora prijaviti v 15 dneh po sklenitvi pogodbe davčni upravi za-

radi plačila takse. Drugače se obsojijo pogodniki solidarno poleg redne takse še na kazen v trikratnem znesku redne takse. Ker ste rok že zamudili, se bo težko izogniti plačilu kazenske takse.

Trgovski pomočnik. M. Z. L. Radi bi vstopili v Ljubljani v službo kot grovski pomočnik in se zanimam, koliko plače bi dobili, kakšen je delovni čas v Ljubljani in koliko dopusta dobi trgovski pomočnik. — Višina plače je pač odvisna od dogovora s službodajalcem. Delovni čas ureja banona naredba o odpiranju in zapiranju trgovskih in obrtnih obratovnic v dravski banovini in je v različnih trgovinah različno dolg. Naredba je precej obsirna in je ne moremo objavljati. Najdete jo v 35. šte. »Službenega lista« z dne 1. maja 1937. Spremembe pa v 61. šte. »Službenega lista« z dne 30. julija 1938. Trgovski nameščenec ima po preteku 6 mesecev službe pravico do najmanj 10 dni dopusta vsako leto. Po petih letih službe pa znaša dopust 2 tedna.

Službeni prejemki ob času orožnih vaj. R. Š. - V službo ste vstopili 28. junija 1939. Vpoklicani ste bili na orožne vaje in ste po vrtniti zahtevali od službodajalca, da vam izplača plačo za čas, ko ste bili na orožnih vajah. On pa je tako zahtevo odklonil, češ da nimate pravice do prejemkov za čas, ko ste bili na orožnih vajah. Vprašate, kdo ima prav? — Ker vaše službeno razmerje ni trajalo nepretrgoma leto dni, nimate pravice do službenih prejemkov ob času orožnih vaj.

Podpora. E. D. - Vaš mož je za časa plebiscita deloval na Koroškem. Izgubili ste vso imovino. Zdaj živite v bedi in ste vložili prošnjo za podporo, pa ni rešitve. Vprašate, ali bi mogli dobiti državno podporo? Obrnite se ponovno na oni naslov, kamor ste poslali prošnjo. Tam vam bodo najlažje povedali, ali imate kakšno upanje na podporo, in na kakšno.

Oprostitev sina edince. A. G. - Sin edince je vpoklican k vojakom, da odsluži skrajšan rok. Doma imate samo še 26 let staro hčerko, sami pa ste nezmožni za delo. Imate veliko posestvo. Vprašate, ali bi mogli doseči, da se sin oprosti vojaškega službovanja? — Če bi plačevali na leto manj ko 120 din neposrednega davka in če bi dokazali, da je tudi hčerka nesposobna za delo in pridobivanje, bi bila prošnja za oprostitev sina od vojaške službe uspešna. Drugače pa sin nima pogojev za oprostitev.

Ruski invalid. A. J. - Vprašanje upoštevanja rodbinske doklade državnega uradnika — ruskega vojnega invalida pri odmeri cense zaradi invalidnine ni v besedilu tozadevnega sklepa ministrskega sveta jasno odločeno in bo morala v konkretnem primeru finančna direkcija zavzeti svoje stališče, proti kateremu se lahko prizadeje pritožiti in na ta način doseže končno meritorno odločbo držav. sveta.

Lahkomiselne sestre. M. F. S. - Neki drž. uslužbenec je imel znanje z dvema sestrama in ima vsaka nezakonskega otroka. Sedaj pa namerava poročiti neko tretjo osebo. Vprašate, katero je dolžan po zakonu poročiti? — K poroki se ne da nikogar prisiliti. Lahko poroči

prvo ali druga ali tretjo, kakor se bo pač odločil. Dekleta pa imajo pravico zahtevati od zapeljivca odškodnino, če jih je zapeljal pod obljubo zakona. — Za nezakonske otroke je dolžan skrbeti oče. Naj matere zahtevajo pri okrajnem sodišču, da se nezakonskemu očetu naloži njegovim dohodkom primerna preživnina.

Oprostitev takse za spričevalo na univerzi. J. S. - Takse za izpričevalo in potrdila na univerzi ureja tar. post. 312 taksnega zakona. Posebne pripombe k tej tarifni postavki pravijo, da oprostitev od plačila takse, navedenih v tar. postavki 312, tudi z ubožnim spričevalom ni dopustna.

Davčni nasveti

A. C. Š. U. Prenosna taksa. Zaradi preložitve banovinske ceste mora krajevni šolski odbor odstopiti cestnemu odboru 300 m² šolskega zemljišča za ceno 10.000 din. V zameno pa bo šolski odbor kupil od enega mejaša šolskega vrta parcelo v izmeri 600 m² za 20.000 din. Cestni odbor trdi, da ni dolžan nositi stroškov kupne pogodbe, prenosne takse, stroškov prepisa itd. Vprašujete: 1. če je trditve cestnega odbora točna; 2. če se krajevni šolski odbor kot javni ustanovi odmerja prenosna taksa po kakih drugih vidikih, odnosno če so predvidene zanj kakšne olajšave; 3. če se mora odnosa kupna pogodba prijaviti v 15 dneh po sestavi pogodbe, ali v 15 dneh po odobritvi pogodbe s strani banske uprave kot nadzorne oblasti; 4. koliko stroškov bi moral nositi krajevni šolski odbor, če bi moral plačati vse prenosne takse sam in če bi obdržale gornje cene; 5. kakšen je podoben postopek pri pristojnem oblastvu.

Odgovor. 1. Cestni odbor nima prav. Zakon ne določa, kdo mora kupno pogodbo prijaviti, ali kupec ali prodajalec, in tudi ne, kdo mora plačati prenosno takso; določa le to, da se pogodba mora prijaviti in taksa plačati. Kdo pa bo to izvršil in kdo bo takso plačal, je stvar dogovora med pogodbenikoma. Če se temu zakonskemu predpisu ne zadosti, se kaznujeta oba pogodbenika. Če pa eden pogodbenik prijavi pogodbo in plača takso, je ta obveznost za drugega pogodbenika prestala. 2. Od kupnih pogodb, pri katerih je ena pogodbenica stranka krajevni šolski odbor kot javna ustanova, se odmerja prenosna taksa po istih vidikih kot od vsake druge pogodbe. Uživa pa to olajšavo, da plačuje le polovično državno prenosno takso, torej le 2% od kupne cene, oziroma od prometne vrednosti prodanega ali kupljenega zemljišča, namesto 4% v smislu tar. post. 12, pripomba 12, oddst. III. točka 1 zak. o taksah. Razen tega pa krajevni šolski odbor kot kupec ne plačuje banovinske prenosne takse v smislu § 73 pravilnika k banovinskemu proračunu za leto 1939-40. Če pa nastopa krajevni šolski odbor kot prodajalec, ta olajšava za banovinsko prenosno

Posebno pazite, kaj bolnik pije! Če vam je le mogoče, dajte mu za zdravje in užitek čim težje najboljšo mineralno vodo

ono z rdečimi srci.

Če sami bolebate ali se ne počutite dobro, zahtevajte naš brezplačni prospekt, v katerem imate mnogo koristnih navodil o zdravju

Uprava Radenskega zdravilnega kopališča
SLATINA RADENCI.

Naš živinozdravnik

Hromi prašiči. Š. J. M. - Imate 6 prašičev 10 mesecev starih, okrog 75 kg težkih. Trije od njih ne morejo stati na prednjih nogah, imajo slab tek ter vidno hirajo, dočim ostali trije dobro napredujejo. Želite zvedeti vzrok bolezni in način zdravljenja. — Vzrokovi hromosti pri prašičih je več, kakor na pr. rahliti, obolenje sklepov zaradi kronične rdečice, revmatično vnetje sklepov in slični pojavi. K določnejšemu odgovoru bi veliko pripomogli, ako bi bili navedli, dali so oboleni prašiči vsi skupaj v istem svinjaku, ali pa so pomešani z zdravimi. Dobro bi bilo, ko bi navedli, ali je hromost počasi nastala ali nenadoma. Kako izgledajo noge, so ravne in gladke ali zvite in otečene. Potrebno bi bilo vedeti tudi za telesno temperaturo, če ni mogoče kaka kužna bolezen po sredi. Zaradi vsega tega bi bilo dobro in koristno dati pregledati prašiče po strokovnjaku. Bolnim svinjam dajte klajnega apna in Težakovega olja (na vsako svinjo 1 žlico na obroko). Hrome svinje preeselite za nekaj časa v hlev na toplo.

Nemirna krava. O. M. Šk. L. - Pred letom dni ste kupili lepo in zdravo kravo, ki je bila navajena paše. Ko ste jo imeli nekaj časa v hlevu, ste opazili, da krava drži glavo k tlom ter da hujsa. Postala je nemirna, počela je nihati z glavou, tu in tam je skočila v jasio, poklekala je na prednje noge in se drgnila po prsih. Mislili ste, da je stanje le prehodno, a na žalost opažate, da se opisani znaki še stopnjujejo. Krava se nekoliko umiri le, kakar že, kar traja malo časa, potem pa začne nemir znova. Dasi krava rada je in je tudi prebava v redu — po vašem mnenju — vendar krava vidno hujsa. Dnevno daje le dva in pol litra mleka. Razen omenjene krave imate še dve druge, ki sta lepo rejeni ob isti krmi. Za kravo ste dali 2000 din, a sedaj je toliko upadla, da bi mesar niti 1000 din ne dal zanj. Vi mislite, da pri kravi ni nekega v redu v glavi, morda ima celo trkuljo tam. Želite zvedeti, kakšno bolezen ima krava in kako bi se ji pomagalo. — Sicer ste navedli še precej znakov bolezni, ali še vedno dosti premalo, na pr. ni poznana niti telesna toplota, tako da na daljšo res ne bo mogoče ugotoviti bolezni vaše krave. Nujno potrebna bi bila zares temeljita preiskava krave in mogoče večdnevno opazovanje,

ker možganskih obolenj ni mogoče tako lahko razpoznati, kakor vam je to znano tudi iz primerov pri ljudeh. Na podlagi navedenih podatkov bi se dalo sklepati, oziroma sumiti, na bolezen, ki je silna norosti pri konju, ali kakor ljudje pravijo, da je konj »kolica«. Včasih se da omenjena bolezen ozdraviti ali pa vsaj poboljšati s posebnimi injekcijami v kri oziroma v žilo. Ker je bila krava navajena gibat se na prostem, kakor vi pravite, bi mogoče poskusili kravo premestiti nekam v zatijše izven hleva. Če boste kravo dobro pokrili, bo vzdržala tudi v mrazu. Hranite jo s samim senom, katerega posipljite s klajnim apnom. Gotovo ne bo škodilo, ako bi kravi dajali dnevno po štiri do pet žlic Težakovega olja za živino med hrano. Po vrhu vsega tega pa dajte kravi dnevno kakih pet litrov lanene juhe in semena (na vsak liter vode eno pest lanenega semena). Od navedenega se sicer ne more pričakovati večjih uspehov, ni pa izključeno, da se na opisani način krava ne bi mogla toliko popraviti, da bi bila vsaj za mesarja kaj več vredna.

Onemoglost krave pred porodom. L. F. J. - Pri vaši stari kravi pričakujete čez 14 dni telika. Krava je do zadnjega molzla. Zadnje dneve ste opazili, da je krava nekoliko težje ustajala, sedaj pa sploh ne more več ustati. Krava sicer je in prežvekuje ali ne v tisti meri kakor prej. Želite nasveta, kako bi kravo zopet dvignili. — Opisani pojav je kaj pogost v času pred porodom pri starejših, dobrih mlekaricah. Dobre molznice izgube veliko kalcija (apna) z mlekom po eni strani, po drugi strani pa potroši veliko apna tudi mlado nerojeno bitje za izgraditev svojih kosti, in to v toliki meri, da je poraba kalcija večja kakor pa je njegovo dotok. Primanjkljaj morajo izpolniti kosti, ki izgube zaradi tega na svoje trdnosti, ali kakor ljudje pravijo, »da kosti omehejajo. Vrh vsega tega pa morajo noge krave nositi še poleg trupa tudi okrog 80 kg težko maternico. Sedaj menda razumete, zakaj krava ne more vstati. Če krava ni že preveč slaba, bo vendar le vstala s pomočjo ljudi in vrvi. Kravi dajte dobre detelje večkrat pa po malem, da se želodec preveč ne napolni. Razen tega dodajte hrani še klajnega apna in Težakovega olja. Ko se bo krava olajala, bo prej omenjeno stanje prenehalo.

Kmetijski nasveti

Jesenska ali spomladna saditev sadnega drevja. A. O. V. - Na vrtu nameravate zasaditi sadno drevje: hruške, jabolane in češnje. Je-li bolje to storiti jeseni ali spomladi? — Saditev sadnega drevja je bolj prikladna spomladi kot pa jeseni. Najbolje storite, če že zdaj izkopljete primerne, do 80 cm globoke in do 1 m široke jame ter pustite, da zemlja v njih dobro premrzne. Pri izkopavanju naj pride vrhnja zemlja na eno stran, spodnja mrtva plast pa na drugo stran. Vrhnja prst pride spodaj, spodnja pa na vrh. Najboljši gnoj za mlado drevesce je kompost ali mešanec, ki ima že vse hranilne snovi razkrojene in pripravljene za korenine. Če pa tega ni, je učinkovit tudi dober hlevski gnoj. Gnojilo ne sme priti pod korenine, ker spodaj malo zaleže, ampak na zemljo, s katero so pokrite. Tako bo najbolj učinkoval. Drevesnih korenin ni zasaditi pregloboko v zemljo, ampak samo toliko, kolikor so bile prej. Vedite, da pregloboko sa-jeno drevo hira in se nikdar ne razvija povoljno.

Pravilno gnojenje trt. M. P. S. - Svoj vinograd nameravate letos pognojiti s hlevskim gnojem. Prej ste gnojili tako, da ste pred trto izkopali 35-40 cm globoko jamo ter vanjo nasuli gnoj. Pri tem so bile potrpane korenine trsa; razen tega je tako delo tudi zamudno in

drago. Želite vedeti, če bi bilo uspešneje hlevski gnoj potrositi kar po vrhu ter ga šele spomladi pokopati. Bojite se pa, da bi tako gnojenje več koristilo plevelu, ki bo poleti izčrpal gnoj, namenjen trti. — Oba načina gnojenja, ki ju navajate, sta napačna. Pregloboko pokopani gnoj prihaja le malo v korist trsom, ker dobi v globini premalo zraka za razkranjanje; zato večkrat splesni. Plesen gre pa rada na korenine. Večina tega gnoja gre torej v izgubo. Pa tudi po vrhu potrositi gnoj jeseni ter ga pustiti ležati do spomladi, potem šele pokopati, ni priporočljivo. Prvič zgubi tako raztresen gnoj tekom zime zaradi izpuhtevanja mnogo hranilnih snovi; kar jih pa gre v zemljo, prihaja predvsem v korist plevelu, trsne korenine jih le malo dobe. Najpreklednejše je jeseni potrositi dobro razkrojen gnoj enakomerno po vinogradu in ga takoj pokopati. Še bolj razgrniti ga po sredi, ne naravnost ob trsih, kajti ti poženejo korenine daleč okrog. Tiste korenine, ki jih pod vrhom zemlje odžene trs, so rasne korenine, ki jih itak vsako leto pri kopi odstranimo. Pri preglobokem pokopavanju pa poškodujemo tudi glavne korenine, ki dovajajo hrano trsu. Pregloboka kop torej ni priporočljiva. — Tam pa, kjer je jesenska kop zaradi deževja nevarna, pognojimo na isti način spomladi.

ODREŽITE

„SLOVENEČ SVETOVALEC“

odgovarja samo na vprašanja, katerim je priložen tale odrezek.

„Slovenec“ 17. decembra 1939

Negostoljubno morje na katerega gledajo ljubosumno štiri države

Črno morje, ki loči evropski del zemlje od Prednje Azije, je bilo že večkrat prizorišče mnogih napetih stremeljenj. Saj je pa tudi velika odprtina, ki pripelje naravnost na vrata v Sredozemsko morje in varuhom Dardanel pač ni vseeno, kakšna sila trka na ta vrata. Črno morje je v resnici komaj pravo »morje«, ampak je bolj velikanško slano jezero, ki po površini meri 450.000 km². Pomembnost Črnega morja pokažejo že oči same. Kdor se vstopi v Istanbulu, ob Bosporu, na skrajni rti Evrope (Rumeli Kavak) in pogleda proti skrajnemu rti Male Azije (Anatoli Kavak), ki zapira ožino z nasprotno strani, na obeh straneh so svetilniki, ki ladjam kažejo pot skozi to odprtino, izprevidi pomembnost te postojanke — tu je prehod iz bogatih dežel na severu in Sredozemsko morje, odkoder je spet prosta pot v vsa svetovna morja. Tu se že šestokrat kažejo lene megle in besni viharji, ki razodevajo veliko naravno silo neke v ozadiju. Ladje, ki skozi ta vrata plovejo v veliko odprtino za njimi, tu prvič začutijo zahrbtnost in neprijaznost Črnega morja, ki se v mirnem vremenu blišči v tako lepi temni modrini.

Črno morje je bilo mornarjem že od nekdaj neprijazno in se ga boje. Skoro v vsem starem veku so ga imenovali »Pontos Euxinos« (Gostoljubno morje), da bi se mu s tem lepim imenom nekoliko prikupili in potolažili njegovo jezo. Nekdaj se je imenovalo »Pontos Axinos« (Neprijazno morje), pa je bilo mornarje strah, da bi ga imenovali tako naravnost in s tem morda žalili. Na severu sega v to morje pokrajinsko zelo lep in prijazen polotok Tauris, današnji Krim, ki pa je bil vsled krvavega kulta tavrijski Artemidi razvpit kot zelo strašen in negostoljuben. Tu je doživela svoj žalostni konec lepa Ifigenija, ki je s teh obrežij, pri divjih Scitih, od daleč hrepnela, da bi ugledala prelepo grško zemljo. Črno morje je izgubilo to pravilčno zloglasnost šele potem, ko so se po njegovih obrežjih začeli naseljevati Grki, ki so vdrla daleč v notranjost in ustanovili lepo cvetočo naselbine. Tedaj so nastale druge pravljice, n. pr. o zlati deželi Kolhidi, ki so že budile hrepenenje po teh lepih pokrajinah. In še danes je Črno morje ohranilo to privlačnost, deloma kot morje, ki odpira vrata v svet, deloma pa zaradi bogatih obrežij. Čeprav je neprijazno in za plovbo nevarno, se ga pomorstvo le ne boji, ampak ga skuša obvladati.

V Črnem morju v globini 400 m že ni nobene življenja več. Debela plast temnih žveplenih sestavin ubije v njegovih globinah vsako življenje. Sicer pa samo v južnem delu doseže pravo morskno globino (do 2400 m), ves severni del ob južnoruskim bregovih in ob Azovskem morju pa je zelo plitev. Veletočki, kakor Dnjeper in Don, nanašajo toliko peska in blata, da ga polagoma zasipajo.

Zlasti se to opaža v izlivu Dona, kjer se je obrežje v zadnjih stoletjih pomaknilo že zelo daleč v morje. Ob tem delovanju narave bo Azovsko morje v doglednem času popolnoma usahnilo, kakor je usahnila vodna zveza, ki je nekdaj vezala Kaspiško morje s Črnim morjem. Še v zgodovinskem času so bile tu velike reke, ki jih danes ni več. Pretrgale so se in danes vodijo svoje plitve vode deloma v Kaspiško morje, deloma pa v Črno morje. Zadnji pritok Dona, Maniž, ob severnem poboju Kavkaza, je bil nekdaj velika vodna žila med obema morjema, kar še danes priča veriga majhnih jezer.

Obrežje je na severu deloma ravno, sama planjava z velikimi vodami, deloma stepa, deloma močvirje in menjajoča se slika se vleče tja do nizkega, pa strmega Jaila pogorja na Krimu. Na jugu, na turški maloazijski obali so neprijazno zaprte velike planote, na jugovzhodu in vzhodu tja do Azovskega morja pa le visoka gorovja. Mali in Veliki Kavkaz s svojimi sneženimi velikani in Elbrus in Kazbek — tako je odklenjeno Črno morje, ki tudi v pokrajinskem in zemljepisnem oziru predstavlja zelo pisano sliko. Puščava in stepa, visoke gore in močvirne ravnine, največja rodovitnost in prazen svet — vse to se menja pred očmi. Štiri države, Sovjetska Rusija, Rumunija, Bolgarija, Turčija in sovjetske republike na Kavkazu obdajajo tu čudovito morje, na katero skozi prehod med Kaspiškim morjem in Uralom pritiskajo viharji iz notranje Azije, kamor ekušajo priti tudi sile od daleč, da bi dobile v roke velike zaklade lesa, živine in žit in petroleja, ki jih hranijo dežele ob vseh njegovih bregovih. Ta bogastva so od nekdaj vabila človeka na to negostoljubno morje, kjer so viharji razbili že toliko ladij in je temnomodra gladina pogoltnila že toliko človeških življenj. Toda vsak rod nadaljuje borbo prejšnjih rodov in tako vidimo, da tudi pred našimi očmi borba za Črno morje še ni onemela.

— Dolžnost vsake žene je, da pazi na redno stolico, ki jo doseže z naravno »Franz-Josefovo« grenko vodo, ako jo jemlje vsak dan v manjši množini. Prava »Franz-Josefova« voda deluje milo, prijetno, naglo in zanesljivo.

Ogl. reg. S. br. 30474/35.

Šala pomaga prenašati težke dni

Francoski tednik »Choc« pripoveduje naslednjo zgodbo s fronte, o kateri pravi, da je popolnoma resnična:

Pred Maginotovo črto, tik ob levem francoskem bregu Rena, je neke noči delal oddelek francoskih pionirjev. Kopali so jarek in so seveda delali v popolni temi. Nenadoma se na nasprotnem, nemškem bregu zabliška žaromet in vrže velik pramen luči na francoske pionirje. Ti seveda takoj popuste delo in planejo v krite. Po nekaj minutah se žaromet ugasne, spet je popolnoma tema in pionirji pridejo iz svojih skrivališč in znova zastavijo. Komaj dobro zamahnejo, se žaromet znova prižge in pionirji morajo spet skočiti v krite. Ko je žaromet ugasnil, so šli spet previdno na delo. Ta igra se je ponavljala kakor pol ure: žaromet posveti, pionirji popuste delo, žaromet ugasne, pionirji spet prilijezejo iz svojih skrivališč in nadaljujejo, dokler je tema. Slednjič so pionirji uvideli, da tako ne gre več naprej. Oni morajo do jutra delo končati in z dnevom izginiti. Cimdaj je šla ta igra, tembolj so tudi ob svitu žarometu še nekajkrat mahnila in šele potem skočili v krite. Spoznali so tudi, da se pri luči lažje in hitreje dela kot v temi. Slednjič niso več bežali pred lučjo, ampak so v svitu žarometu nemočno delali kar naprej. To je trajalo celo uro, ko je žaromet ugasnil, zdaj najbrž za zmeraj. Francoskim pionirjem je bilo žal, da so spet v temi. Eden izmed njih je nastavljal roke na usta in zavpil tja čez Ren na nemško stran: »Lumières — luč, luč!« Kmalu je z nasprotni strani prišel odgovor v nemščini: Moment — takoj, takoj! Majhna napaka v bateriji! Kmalu pridemo!«

Majhna pomota

(Za poznavalce francoskega jezika.) Ameriški odjemalec je pisal večji francoski trdniki poslovno pismo, v katerem ob koncu govori tudi o političnih razmerah in slednjič vošči svojemu francoskemu poslovnemu tovarišu oziroma njegovi domovini srečo in uspeh na diplomatskem in vojnem polju. To razmišljanje ga je celo toliko navdušilo, da je zaključil z vzklikom: »Vive les alliés!« (Če bi v resnici tako zapisal, kakor je tudi mislil, bi to po naše pomenilo: Živijo zavezniki). Toda njegovo znanje francosčine ni seglo tako daleč, da bi vedel, kako večkrat ena sama črka izpremeni ves smisel besede. Ker tega ni vedel, je zapisal: »Vive les aliénés!« (To pa po naše pomeni: Živijo slaboumnji). Ko je francoski trgovec prebral pismo, je takoj razumel, kako je prišlo do tega čudnega vzklika, ki zaključuje pismo ameriškega tovariša. Ker je vedel, da odpošiljatelj pisma ni hudoben človek, ampak preji prijatelj kot notranje nevtralen, se je nasmehnil in zgodbo povedal prvemu častnikarju, samo nemu, in zašla je po vsem svetu. Vive les al — — —!

Božično veselje

PFAFF

šivalni stroj.

IGN. VOK

Ljubljana, Tavčarjeva ul. 7.

Zahvala

Vsem, ki so z mano sočustvovali in me tolažili ob nenadni izgubi srčno ljubljene soproge, gospe

Tince Zupan

se iskreno zahvaljujem. Posebno zahvale izrekam g. dr. Marčiču za njegovo hitro in skrbno pomoč; prav tako hvala domačemu g. župniku Zbontarju, zahvala vsem darovalcem krasnih vencev in šopkov ter vsem ostalim, ki so tako število spremili drago pokojnico na njeni poslednji poti.

Sveta maša zadušnica se bo brala v ponedeljek, 18. decembra t. l., ob pol 7 zjutraj v župni cerkvi na Koroški Beli.

Javornik, dne 16. decembra 1939.

Zalujoči Tince Zupan.

Darujte za Božič!

190.-

295.-

35.-

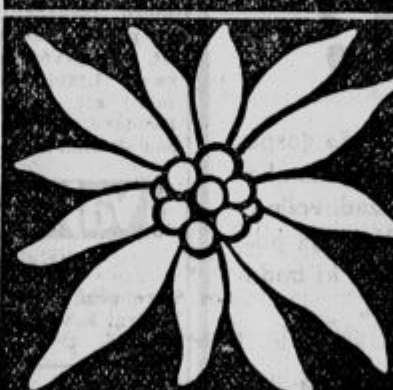
215.-

160.-

90.-

Peko

MR. BAHOVEC

**PLANINKA
ZDRAVILNI
CAJ**

Reg. br. 12451/32.

NAJPODPOLNEJŠE HARMONIKE SVETA
HOHNER
GENERALNO ZASTOPSTVO
SCHNEIDER
ZAGREB, NIKOLIĆEVA 10
ZAHTEVAJTE BRESPLAČNI CENIK

Zahvala

Vsem, ki ste našo ljubo mamo in soprogo, gospo

Marijo Juvan

spremili na njeni zadnji poti, se tem potom iskreno zahvaljujem. Posebna zahvala naj velja č. duhovščini, č. sestram salezijankam, Salezijanski prosveti na Kodeljevem, sosedom, sorodnikom in darovalcem cvetja. Vsem Bog povrni! — Sveta maša zadušnica se bo brala v sredo, 20. decembra t. l., pri sv. Petru.

Ljubljana, 16. decembra 1939.

Zalujoči Juvanovi.

Naznanjamo žalostno vest, da je naša soproga in mati, gospa

Ana Zober roj. Hafner

danes nenadoma umrla, previdena s tolažili svete vere.

Na zadnji poti jo spremimo v nedeljo, dne 17. decembra 1939, ob štirih popoldne iz mrtvašnice Splošne bolnišnice.

Sveta maša zadušnica se bo darovala 18. t. m. ob 7 pri frančiškanih.

Ljubljana, Laško, dne 16. decembra 1939.

Zalujoči ostali

Mali oglasi

V malih oglaših velja vsaka beseda 1 din; ženitovanjski oglasi 2 din. Debelo tiskane naslovne besede se računajo dvojno. Najmanjši znesek za mali oglas 15 din. — Mali oglasi se plačujejo takoj pri naročilu. — Pri oglaših reklamnega značaja se računajo enokolonjska, 3 mm visoka petlinna vrstica po 3 din. — Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Službe iščejo

1000 din nagrade
dam tistemu, kateri mi prekrbi službo sluge ali kaj podobnega. Ponudbe v upravo »Slovenca« pod »Kavolje zmožen« 19412.

Dekle
starejša, vajena vseh hišnih del in preproste kuhne, želi službo s 1. januarjem. Ponudbe z navedbo plače v upravo »Slov.« pod »Postena« 19385.

Mlad pekovski pomočnik
z mojim izpitom, želi premeniti službo. Nastopi s 1. januarjem. — Zmožen tudi kavolje. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 19294.

Gospodična
večletno pisarniško in hotelsko prakso, želi popoldanske zaposlitve v Ljubljani. Ponudbe pod »Zmožna na upravo »Slovenca«.

Ob novem letu
želi nastopiti službo v župnišči (kuhinja, gospodarstvo in gospodinjstvo) bivša gojenka babinov. Kmetijsko - gospodinjstvo šole. — Ponudbe sprejema uprava »Slov.« pod »Pridna« št. 19373.

Kuharica
srednjih let, za vsa hišna dela, išče službo pri strogo krščanski manjši družini. Gre tudi k samostojnemu gospodarstvu. — Nastop 1. ali 15. januarja. Ponudbe v upr. »Slov.« v Mariboru pod »Vajena samostojnega gospodinjstva« št. 1651.

Manufakturst
želi prenesti. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Postena, zmožen« 19591.

Fant
star 26 let, si želi mesta lovskega čuvaja. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Postena« 19542. (a)

Gospodična
izobražena, z malo maturo in trgovskim tečajem, želi primerno zaposlitve v Ljubljani. Cenj. ponudbe v upravo »Slov.« pod »Takoje« št. 19309.

Gospodična
začetnica, z malo maturo, z znanjem nemščine in strojepljiva, išče namestitve kot blaginčarka ali v pisarni. Zelo vestna in pridna. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 19273.

Komercialist
doktor, z znanjem slov., srbohrv., nemškega, italijanskega, francoskega in angleškega jezika, organizator na vodilnem mestu, vojašine prost, želi premeniti mesto v trgovsko ali industrijsko podjetje. Ponudbe na upr. »Slovenca« pod »Delo in plača« 19561. (a)

Zasluzek
Gospoda ali gospodično rabim za prevzem strojepljiva na dom ali v pisarno. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 19448.

Čitajte in širite
»Slovenca«!

Službo dode

2 mizarska pomočnika
sprejem. Franc Kregar, & Ko., Vizmarje 87

Mesarskega pomočnika
mlajšega, z dežele, sprejem. Naslov v upr. »Slov.« pod št. 19382.

Takoj dobi službo
poštena služkinja, mlada, za pomoč v gospodinjstvu in vajena kolesa. Pismene ponudbe v upr. »Slov.« pod »Tik Ljubljane« št. 19371.

Trgovsko pomočnico
z dežele, staro okoli 30 let, sposobno samostojno voditi trgovino z mesanim blagom, sprejem. v januarjem. — Ponudbe v upravo »Slov.« pod »Marljiva« št. 19277.

Najemnika
veščega v sadjarstvu in vinogradništvu, sprejem. za posestvo pol ure od postaje Poljane. Pismene ponudbe v upravo »Slov.« pod »Postena z družino« št. 19420.

Penzijsko mesto
Mehanik se sprejme. Potrebno znanje: struženje, avtomotorji, elektroinstalacije, avto-geno in električno varjenje. Pismene ponudbe je podati z navedbo najmanjšega zahtevka. Brez te navedbe se ponudba ne bo upoštevala, niti nanjo odgovorilo. Absolventi strojni-delovodskega tečaja imajo prednost. Nastop službe takoj. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Takoje« 18.691. (b)

Dobro brusar za pile
dobi stalno službo. Figar, Ljubljana & Vošnjakova ulica 2. (b)

Mizarski pomočnik
se sprejme za šperana dela. Mejač Miha, Kamnik, Graben. (b)

Postrežnico
pošteno in snažno, sprejem. za ves dan. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 19500. (b)

Postrežnico
samostojno kuharico, potrebuje dnevno do pol treh. Naslov v upr. »Slovenca« pod št. 19550. (b)

Varuhinjo
k dvema otrokoma, samostojno, delavno, pošteno sprejem. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Takoje« 19566.

Kuharico
sprejem. za boljšo trgovino, lahko tudi gostilniška. — Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Vestna« št. 19483. (b)

Postrežnico
iščem za predpoldne. Informacije daje trafik pred glavnim kolodvorom. (b)

Žensko
srednjih let, ki je zmožna vseh gospodinskih del in ima veselje prodajati na trgu, iščem k majhni družini. Amalija Ogrinc, Gasilska 15, Siska. (b)

Žagarja
sprejem. na venčanja s turbinskim pogonom. — Vešč popravila. Služba stalna. Plača po dogovoru. — Ponudbe v upravo »Slov.« pod P-F.M.B. št. 19393.

Dve kuharici
dobro izveščani, pridni in pošten, stari do 35 let, išče prvovrstna menza v Ljubljani. Nastop takoj ali 1. jan. 1940. Ponudbe upravi »Slov.« pod »Stalna služba« 19443

Vajenci

Vajenca
sprejem. Aleš Demšar, sekirni kovač, Skofja Loka. (v)

Učenca (-ko)
sprejem. za kontekstsko trgovino. Vprašati v trgovini Tivar, Miklošičeva cesta 18. (v)

Mesarskega vajenca
iz poštene družine, sprejem. Franc Bogataj, mesar, Zelenišk nad Skofjo Loko.

Učenko za trgovino
z mesanim blagom sprejem. Ponudbe v upravo »Slovenca« pod »Zdrava« 19.465. (v)

Mlinarski vajenec
se takoj sprejme. Hrana in stanovanje pri mojstru. Ponudbe upravi lista pod »Vajenec 19466«

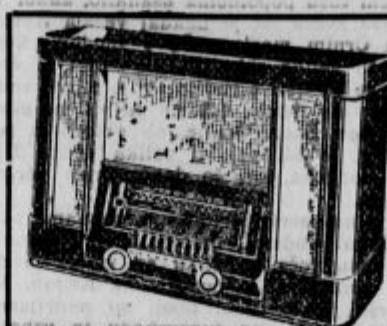
15 leten fant
pošten in marljiv, s tremi razredi mešč. šole, se želi izučiti v večji trgovini z mesanim blagom, in sicer tam, kjer bi imel vsa oskrba v hiši. Ponudbe na upr. »Slovenca« pod značko »Imam veselje do trgovine« 19457. (v)

Resen, izurjen uradnik

perfekten hrvatsko-nemški dopisnik, po možnosti stenograf, vešč prepisnega knjigovodstva

se išče

za podeželsko mesto Banovine Hrvatske. Ponudbe samo, sposobnih moči z referencami pod »Stalna mesto K-4887« na Interreklam d. d., Zagreb, Masarykova ul. 28

Dobro in prijetno reprodukcijo zvoka, stabilni prejem na vseh valovnih dolžinah, solidno izdelavo in lepo zunanost, avtomatično izbiranje postaj Vam nudi

KOMPAS MEDIJATOR RADIO

Zastopniki v vseh večjih krajih. — V Ljubljani: „TEHNIK“ Josip Banjal, Miklošičeva cesta 20

Izdelovalnica likerjev, desertnih vin, sirupov in žganjarna

Jakob Perhavec

Maribor - Gosposka ulica št. 9

Telefon 25-80 Na drobno in na debelo

Nedelja 24. decembra bo trgovina odprta ves dan

Rum, konjak, likerji, slivovka, brinjevec, droženka, klekovača

Specijaliteta: GREŃČAK in VERMUT

NORA-RADIO, CELJE KRALJA PETRA CESTA št. 14

ima na izbiro 10 tip radio aparatov najboljša kakovosti

Iščejo se ob enem prodajalci v vseh krajih Slovenije, po možnosti iz glasbenih krogov, ker gre za prodajo specialnih glasbenih aparatov

Zahtevajte prospekte!

Za krojaškega pomočnika
se želi izučiti priden fant z dežele. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 19501.

Denar

Hranilne knjižice
30% obveznice in druge vrednostne papirje kupuje in plača najbolje

BANČNO KOM. ZAVOD MARIBOR
Aleksandrova cesta 40.

Hranilne knjižice
Kmetijske posojilnice Ljubljanske okolice, kupim. Naslov v podružnici »Slovenca« v Celju št. 19212.

Ureditev premoženja

Poravnave, konkurzne zadeve, odkup in inkasno terjatev, (tudi kmetijskih) nabavo posojil in družbe nikov, dobičkanost in varno naložitev kapitala. Ureditev uprave in knjigovodstva, bilance, kalkulacije, upravo nepremičnin, nadzorovanje soudeležb, — sploh vse trgovsko-obrtniške zadeve poverite zaupno strokovni pisarni

ŽAJC LOJZE
Ljubljana, Gledališka ul. 7

Kompanjona
s kapitalom 30—50.000 din sprejem. k že vpeljani vinski trgovini. Ponudbe v upravo »Slovenca« pod »Kapital« št. 19285.

Pozor!

Zelo varno naložen denar imate. Potrebuje posojilo 25.000 do 30.000 din, posestvo vredno din 200.000. Rabim nujno — plačam visoke obresti — sprejem. družabnika. — Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Industrija rentabilna« 19543. (d)

Dijaki

Dijaka
prvo- ali drugošolca, iz krščanske družine, sprejem. na prav dobro hranilo in stanovanje. — Ponudbe v upravo »Slov.« v Mariboru pod »Vestna oskrba« št. 1646-19392.

Obrt

Mreže za postelje
najceneje pri Andlovicu, Komenskova ulica 34. (f)

Auto-motor

Motor »Fiat« 519
kupim. — Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Rezervni deli« 19.452. (f)

Nov Ardiemotor in Sachs
ter 2 stara za vsako ceno napr. Delavnica, Sv. Petri c. 85. (f)

Sauggas motor

8 ka. nov, bencinski in Dieslov 6 ka s cirkularno, dve mlatilnici Hoffer in motorne kolo 100 cm³ ugodno prodam. S. Skrbinec, Sp. Hajdina, Ptuj.

3 avtomobile na plin

(zelo poceni vožnja), dobavi in osebni, novejši modeli, in različne avtomobilne plače za vsako ceno napr. Delavnica, Sv. Petri c. 85. (f)

Priložnostni nakup!

Avto! Fiat 6 sedežni, zelo masiven, limuzina, pripraven za taksi ali za predelavo na poltovorni 1500 nosilni voz, zaradi odpotovanja prodam hitro najboljšemu ponudniku. Kovačič, Cigaletova št. 11. (f)

Kupujte pri naših inserentih!

Kupimo

Kože divjih zajcev
kupujemo. — J. Lavrič, Cankarjevo nabrežje 1, Klavnic in Rudnik 24.2

Vsakovrstno zlato

srebro in briljante kupuje vsako količino po najvišjih cenah

A. Božič, Ljubljana
Franciškanska ulica 3.

Brzoparilnik

kupim. Ponudbe v upravo »Slov.« pod »Rabljen« št. 19296.

Vsakovrstno zlato kupuje

po najvišjih cenah
CERNE, juvelir, Ljubljana
Wolfova ulica št. 3

Gunje

krojaške odreske, star papir, tekstilne odpadke ter ovčjo volno, govejo dlako (aroveo) — kupi vsako množino Arbetter, Maribor, Dravska 15.

Storo zlato, zlato zbovje in srebrne krone

kupujem po najvišjih cenah

A. KAJFEZ
trgovina s hrano in slatčinami, precizna delavnica za popravila vsakovrstnih ur

Ljubljana, Miklošičeva 14

Tehničro

Ki vleče 15—20 kg, za na pult kupim. Čuček, Vodnikov trg 4. (k)

Razno

Najhujši kadilec
postanejo v 3 dneh nekadilec. — Pojasnila daje zastopstvo, Zirovnica, poštni predal 5.

Za 13 din

očistite vse vrste obleke, klobuke, trenčke - za jamčeno sigurno. Elektromagnetske nepregorljive, avtomatične, stredne varovalke. 10 letna garancija. — Oboje dobavljajo Zastopstvo Zirovnica, poštni predal 5.

Važno za prašičerejo!

Vsakemu, ki redi prašiče, pošljem brezplačno zavitek in navodilo »Maštelina«, ki je zakonito za varovan, franco vašo pošto. Samo z enim polizkusom se boste prepričali, da dosežete pri polaganju »Maštelina« velik uspeh. — Pišite na naslov: Ivan Magdalene, Rače pri Mariboru.

Gumbiče, gumbice, plise, monograme, entel, azur

ino d hitro izvrši

Matek & Mikeš

Ljubljana, Franciškanska ulica

Vezanje petila, krasna predtiskana žen. roč. dela

Gospodu!

Sigurno je tudi Vaša želja, da bo Vaša gospa soproga, mama, sestra uslužbenka, ali znanka s poklonjenim božičnim darilom zadovoljna. Vsled tega si dovolimo priskočiti Vam na pomoč z navedbo nekaterih predmetov, ki bodo Vaše obdarovanke gotovo razveselili.

Na primer:

4 m čisto volnenega blaga za celo damsko obleko	din 70.—
2-50 m prvovrstnega modernega volnenega blaga (širina 130 cm) za celo damsko obleko	din 142-50
4 m krasnega svilenega clogueja za celo damsko toaletto	din 112.—
4 m zelo trpežnega blaga (iz svile in volne) za celo damsko obleko	din 50.—
4 m vzorčastega velourja za celo damsko haljo	din 50.—
4 m trpežne vzorčaste flanele za celo obleko ali haljo	din 40.—
4 m trpežnega vzorčastega barhenta za celo obleko	din 46.—
4 m izredno močnega in lepega diagonal barhenta za celo damsko obleko	din 56.—
3 m črtaste flanele za damsko perilo	din 16-50
3 m izredno trpežne črtaste keper flanele za perilo	din 27.—
3 m krasne vzorčaste flanele za spalno srajco	din 37-50
4-50 m krasne vzorčaste flanele za dam. pižamo	din 56-25
10 m trpežne bele kantenine	din 72-50
15 m finega dobrega šifona za perilo	din 131-25
20 m najfinejšega šifona za perilo	din 200.—
3 m barvastega puplina za damsko perilo	din 32-25
3 m fine svile za damsko perilo	din 38-25
2 m krasne tamburirane svile za celo dam. bluzo	din 35-50
1 namizna garnitura (damast prt in 6 servijetov)	din 75.—
1 krasna namizna garnitura	din 135.—
1 lep karirast prt	din 34-50
6 belih servijetov	din 33.—

Za pripomniti imamo še, da smo navedli samo predmete take kakovosti, ki bodo tudi glede trpežnosti zadovoljili obdarovanke.

Manufaktura

MANICA K. D.

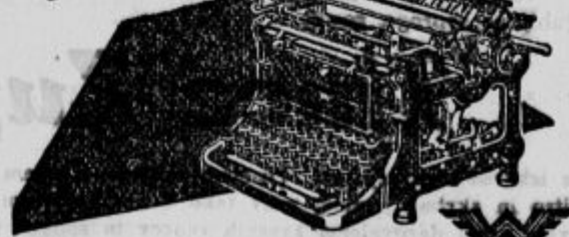
Ljubljana, Mestni trg 17

Ker bomo imeli danes ves dan odprto, opozarjamo spoštovane odjemalce izven Ljubljane na ugodnost današnjih nedeljskih povratnih vozovnic.

PISALNI STROJI

CONTINENTAL TRAJNO DARILO!

IVAN LEGAT, mehanik

LJUBLJANA MARIBOR

Prešernova 44. Vetrinjska 30.

Telefon interurb. 26-36 Telefon interurb. 24-34

Primerna Božična darila

priporoča

A. & E. SKABERNÉ

LJUBLJANA

Prodamo

Najugodnejši nakup
moških oblačil nudim
Presker, Sv. Petra c. 14.
Ljubljana.

Otroške vozičke
najceneje dobite pri —
Banja, Ljubljana, Miklo-
šičeva 20. (1)

Prodajam
železno peč (200 din) in
parcelo po 25 din m.
Suvoborska 25.

Kožuhovina
po solidnih cenah - pri-
spela! - Nove izdelke in
popravila izvršuje poceni!

Šoper Julijana
Maribor
Glavni trg 9.

POUK HARMONIKE

Tečaji v polnem teku! Poučujeta znana
radijska igralca: jugoslov. prvak **J. Jurman**
in nagradjenec teške kat. Iv. **Podobnikar**
Novi interesi dobe vse informacije
v **LJUBLJANI - ROŽNA ULICA 37**
od 13. do 15. ure

Goldmichel polnilna peresa

cenijo povsod!

Goldmichel 14 karatna maslveno zlata peresa
so po kakovosti in trajnosti neprekosljiva. Polnjenje z batkom,
z velikim, vidnim prostorom za črnilo, črnim in v lepih barvah.
10 let jamstva in 10 let brezplačna popravila tovarniških poškodb.

5 poznanih modelov: **Exquisite** Din 87—
No. 13 . . . Din 48— **No. 44** . . . Din 115—
" **10** . . . Din 82— " **26** . . . Din 136—

Pisave: EF=posebno drobna, F=drobna, M=srednja ali B=debela.
Dobi se tudi vijačni svinčnik k držalu.

Jugoslov. tovarniška pisarna **GOLDMICHEL**
Ljubljana, pošt. pred. 264. (Prodaja tudi v Pražakovi ulici 12).

Po daljšem trpljenju je umrl danes, v soboto, ob 10
dopoldne, v 77. letu starosti naš ljubljani oče, stari oče
in tast, gospod

Franc Šturm

posestnik

Pogreb dragega pokojnika bo v ponedeljek, 18. de-
cembra, ob 2 popoldne iz domače hiše, Velika čolnarska
ulica 13, na pokopališče k Sv. Križu.

Ljubljana, Kranj, dne 16. decembra 1939.

Globoko žalnoče rodbine:

Šturm, Škerjanc, Menart in Rozman

Damski plašč

še po stari ceni. Košir,
Jesenice. (1)

Krompir

po 1.35 din dobite pri
Miklavžu pod lemenatom.

Smuče

gost in damski dežni
plašč, prodam. Naslov v
upravi »Slov.« pod št. 19378.

Kovaško orodje

dobro ohranjeno, ugodno
prodam. Naslov v upravi
»Slov.« pod št. 19284.

Jabolka

lepa, namizna »London
Peping«, poceni prodam
od 5 kg naprej. Langu-
sova ulica 12, Laurič.

Ročni voziček

ciz, dobro ohranjeno in
močno, prodam. Naslov
v upravi »Slov.« pod št.
19468. (1)

Lepe, moderne sani

s plišem tapcirane, še
malo rabljene - prodam.
Cena po dogovoru. Na-
slov v upravi »Sl.« pod
št. 19465. (1)

Poročne prstane

ure, verižice, uhane, ka-
kor tudi očala - kupite
zelo ugodno pri Josipu
Janku, urarju v Kamni-
ku, Sutilna, nasproti farne
cerkve. - Podružnica v
Mariboru, Jurčičeva 8.

Knjige

Brockhaus konverz. leksi-
kon, 17 knjig, 500 din;
Dante, Divina Commedia,
velika ilustr. izdaja s ko-
mentarji in druge, pro-
dam. Naslov v upr. »Sl.«
pod št. 19415.

Otroški voziček

skoraj nov, aerodinamič-
na oblika, prodam. Ogleda-
da se ga lahko vsako
popoldne. - Simončič, Be-
zenskova ulica 30, Zelena
jama.

Lepe jaslce

pastirca, ovčice, kravce,
osličke, hlevčke, kozličke,
vodnjake kakor tudi par-
fume, kolonjsko vodo in
pušice ter kreme - dobite
vse v parfumeriji »Iris«
Zidovska ulica 3, Ljub-
ljana.

Jakovlji šivalni stroji

so znani že skozi 60 let
kot najboljši. Tudi rab-
ljeni šivalni, čevljarski,
pisalni stroji in kolesa so
vedno na zalogi. Ogledite
si zalogo na Tyrševi c.
št. 26.

Nujno prodam

zaradi družinskih razmer
dobro vpeto trgovino
z mešan. blagom na pe-
riferiji Ljubljane po zelo
ugodnih pogojih. Potre-
ben kapital 100.000 din.
Ponudbe v upravo »Sl.«
pod »Zlata jama« 19388.

Velika izbira

božičnega naklita,

kakor tudi jaslce in
raznih igračk pri trvdki
ANTON SKOF
Pred škofijo 16.

VINA

Centralne vinarne
v Ljubljani
bodo zadovoljila Vaše
pivce najbolj
TELEFON STEV. 25-73

ŽAGE

original Dominicus
Remscheid
izberete najceneje pri
»Jeklo« - Stari trg

»VELEBIT«

otroški vozički
ZAGREB, Hica št. 55
Najnovejši, do sedaj nevi-
deni modeli za 1939 v spe-
cijalni in največji trgovini
otroških vozičkov. Prodaja
za gotovino. Prevos in omot
se ne računa. - Cenik s ali-
kami brezplačno. - Izrežite
oglas zaradi naslova.

Otroški kotiček

SLON SAMBO

(193) Ing je v koč urno zaku-
ril, medtem ko je Jan pripravil
slamnato ležišče. »Tu dobimo vse-
ga za utrjene in bolne popotni-
ke,« je dejal Kitajec. Polagoma so
se segreli, in vsi trije so vso noč
prekrasno spali.

(194) Prihodnji dan so se spet
veselo odpravili na pot. Ing je
odeje lepo zvezal skupaj. Čez čas
so prispeli v obljubene kraje.
»Tam v daljavi je grad,« je spo-
znal Jan, in Filip je zavriskal:
»Jo, kakšen krasen pogled na
mesto v dolini! Nihče od njih ni
slutil, da jih čakajo ondi najhujše
pustolovščine, kar so jih bili do-
slej doživeli.

Enovprežni voz

koleselj in več vrst konj-
ske vprege, napredaj pri
Stallner, Vojnik.

Plinski štedilnik

s tremi gorilniki in peč-
co prodam. Naslov v upr.
»Slovenca« pod št. 19555.

Srajce, kravate,

nogavice, šale, spodnje
hlače. Velika izbira, zelo
nizke cene! - I. Tomšič,
Sv. Petra c. 28. (1)

Pisalni stroj

malo rabljen, zaščameno
brezhiben, poceni prodam.
»Radioval«, Ljublja-
na, Dalmatinova 13.

Več sank

oblika zapravljička, ka-
kor tudi več raznih vo-
zov na peresa prodaja Jer-
nej Pirnat, Jarše, Dom-
žala. (1)

Gostilna

blizu Maribora, na pro-
metni točki takoj poceni
napredaj. Pojasnila daje
Rečnik, trgovina, Hoče.

Kompletne smuči

in sanke kupite najugod-
nejše pri izdelovalcu Faj-
fer, Ljubljana, Trnovska
ulica 25. (1)

Večjo peč

primerno za dvorano, lo-
kal ali večjo sobo, in dve
manjši peč prodam. »Me-
talla«, Gosposvetska 16.
Telefon 32-88. (1)

Ia orehova jedrca

22 din kg vam nudi trgo-
vina deželnih pridelkov,
Sv. Petra c. 13, nasproti
trvdke Čekada. (1)

Anker šivalni stroji

najnovejši za gospodinj-
stvo, šivilje, krojače, tudi cik-
cak, in malo rabljene z
okroglim čolnikom od
300 din naprej prodaja
Triglav, Realjeva 16. (1)

Vrtno seno, otavo

in lucerno, okrog 8000 kg.
prodam po dnevni ceni
na Jesenicah. Ponudbe v
upravo »Slov.« Jesenice
pod »Seno« 19.454. (1)

Sveže

čajno maslo

za božične praznike do-
bite v mlekarji Marije
Kovačič - Zidovska
steza 6.

Železna okna

primerna za tovarniške
zgradbe v velikosti 1x1
m in 1x0.5 m poceni na-
prodaj v Javnih skladi-
ščih, Ljubljana, Tyrševa
cesta 33. (1)

Šivalni stroji

znamk: Singer, Dörkopp,
Westa, Adler, Pfaff, Gritz-
ner in več drugih, popol-
nom novih poceni na-
prodaj (tudi na obroke)
pri »Promet« - nasproti
Križanske cerkve. Danes
ves dan odprto. (1)

Mlekarno

dobro idočo, prodam za
3000 din. Naslov v upravi
»Slovenca« pod št. 19557.

Krompir in fižol

prodaja na drobno Kme-
tjska družba v Ljublja-
ni, Novi trg 3. (1)

Nudim suhe slive

po 3.50 din vsako koli-
čino. Zdrave, mehke ore-
he po 6 din. Dopise upr.
»Slov.« pod »Zganje in
vino« 19446. (1)

Radio

Radijske aparate

vseh vrst od najcenejših
do najboljših, ugodno ku-
pite pri Banja, Ljublja-
na, Miklošičeva 20. (1)

Pozor!

Priložnost nakup! Stiri
amerikanske radio apa-
rate, tovarniško nove, iz
speditorskega skladišča -
prodam. Ludvik Hrašič,
Ljubljana, Rimska 13. (1)

Prodajam

3-cevni radioapar. Na
ogled Kavskova cesta -
gostilna Kržič. (1)

Radio-aparati

Minerva, Eumig, Saba so
najlepše darila za Mi-
klavža in Božič. Dobite
pri

Kleindienst & Posch

Maribor
Aleksandrova cesta 44.

Seibt - super - radio

za razvajanega poslušal-
ca, 5 cevni, 7 okrožij, 3
valovne dolžine, po 3300
din, modeli 1940. - Za-
stopstvo: Ludvik Hrašič,
Ljubljana, Rimska cesta
št. 13.

**Kupujte pri naših
inzerentih!**

GRADBENEGA TEHNIKA

z najmanj 3 letno prakso na visokih zgradbah,
vsestransko verziranega, vojaščine prostega, ter

ABSOLVENTA DELOVODSKE ŠOLE

gradbene stroke, mlajšega, vojaščine prostega, sprejemmo.
Interesenti, ki imajo veselje specializirati se za izdelavo
umetnega kamna, naj pošljejo pismene ponudbe z navedbo
dosedanjega udejstvovanja na:

»ALPEKO«, TOVARNA UMETNEGA KAMNA, LJUBLJANA

ZAHVALA. Vsem, ki so našo sestro

ADELO

spremili na njeni zadnji poti in ji položili na grob bogato
cvetje, se najlepše zahvaljujemo. - Posebno bodi zahva-
ljeno gg. zdravnikom in č. sestram zavetišča sv. Jožefa
za veliko skrb v času bolezni, kakor tudi učiteljskemu
zboru šole na Viču z upraviteljem g. Ivanom Michlerjem
na čelu za tovariško naklonjenost.

V Ljubljani, dne 16. decembra 1939.

Družine Golobove.

Zahvala

Ob smrti blagopokojnega gospoda

Jožefa Borštnarja

biseromašnika in župnika v pokoju

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so pokojnika v njegovi
bolezni obiskali, vsem, ki so ga prišli kropiti in moliti zanj,
vsem, ki so poklonili cvetje in vence, vsem, kakor tudi
vsakemu posebej, ki so ga v tako odličnem številu spre-
mili na njegovi poti k večnemu počitku. Posebno zahvalo
izrekamo g. arhidiakonu dr. Tomažu Klinarju za oprav-
ljene sv. obrede in ganljiv govor v cerkvi, č. duhovščini
za asistenco in spremstvo, g. župniku Mihi Jenku za po-
slovilne besede ob odprtem grobu, g. prof. Avsenaku in
moščanskemu pevskeemu zboru za ganljive žalostinke. -
Enako zahvalo izrekamo preč. g. kanoniku Sušniku, p. Pri-
stavu, farni duhovščini za duhovno pomoč in tolažilne
obiske, g. dr. Osolniku za zdravniško nego, č. sestri Agneti
za postrežbo, družini Jakličevi in drugim za velikodušno
pomoč v bolezni in ob smrti. - Slovesna sedmina se bo
darovala v sredo, dne 20. decembra 1939, ob 7 zjutraj v
cerkvi sv. Družine v Mostah.

Ivanka Tomažin, nečakinja, in ostalo sorodstvo.

K letalom!« je kriknil Tim, ko so se opotekli iz vode na površje.

ZIMSKE SUKNJE

Velika izbira — Kroj prvovrsten — Cene solidne
Original tirolski HUBERTUS-LODEN stalno na zalogi

Standard od . . . Din 420.— dalje
la Double od . . . Din 580.— dalje
la Chromby od . . . Din 850.— dalje

JOŠKO OLUP MLAJŠI
LJUBLJANA - STARI TRG 1

[Pohištvo]

Vsakovrstno
pohištvo
dobavlja se vedno po star-
ih cenah v moderni in
solidni izdelavi trdnosti
»OPRAVA«
Celovška cesta 58.
Sprejemajo se naročila.

Jedilnica
lepa, moderna, ugodno
napredaj. Vprašati, Po-
ljanska c. 15, VII stopn.
pril. levo.

Mreže za postelje
izdeluje in sprejema rab-
ljene v popravilo najce-
neje Alojz Andlovic, Gre-
gorčičeva ulica št. 5 (pri
Gradišču).

Kompletno jedilnico
pravi Hiedermeyer slog -
poceni prodam. - Andrej
Kregar, tovarna pohištva
št. Vid nad Ljubljano 59.

Lesena zložljiva postelja
s tapetiranim madracem
Din 220.—

Specijalne posteljne mreže
»Patente«, in »primissimoc«
modroce, otomane, in vse
tapetniške izdelke nudi
solidno in po nizki ceni
trdnosti

Rud. Radovan
Mestni trg 12

Lepa hrastova jedilnica
11 komadov, zelo fino iz-
delana, napredaj. Ogleda-
ti od 2. do 5. Kocenova
št. 6-I.

Že od 3000 din naprej
nudi orehove spalnice
mizarstvo Stigl Milan,
Trata, št. Vid nad Ljub-
ljano.

Zenitbe

Inteligenten mladenič
star 28 let, želi spoznati
gospodično v starosti 20
do 35 let. Dopise s na-
slovom poslati v upravo
»Slov.« pod šifro »Zna-
čaj« št. 19271.

Vdovec
dobro situiran posestnik
s trgovino, popolnoma
sam, 50 let star, poroči
tako gospodično iz ugled-
ne hiše, primerne staro-
sti; kontoristinja, učite-
ljice imajo prednost. Po-
nudbe samo s polnim na-
slovom podružnici »Slo-
venca« v Mariboru pod
»Redka prilagodnost 1655«.

Mlajši trgovci
začetnik, želi poznanstva
z gospodično do 30 let.
Zaradi povečanja trgo-
vine mora imeti od 30.000
din naprej gotovine. Po-
log tega mora biti spo-
sobna za vsa hišna dela
in imeti veselje do dela
in trgovine. - V postev
pridejo tudi dekleta z de-
žele, mlajše vdove s tr-
govino ali kaj sličnega,
niso izključene. - Samo
resne ponudbe s sliko je
poslati v upravo »Slov.«
v Mariboru pod »Božo-
nost« št. 1652.

Ali se hoče revmatizma, protina osvoboditi?

Trganje in zbadanje po udih in sklepkih, oteklje udje, skrivljene roke in noge, trganje,
zbadanje in sčipanje po raznih delih telesa, pa tudi slabost oči so posledice
revmatizma in bolečin v kosteh, katere je treba odpraviti, ker se sicer bolečine še stop-
njujejo.

Nudim Vam
sredstvo, ki razkaja sečno kislino, po-
pešuje izmenno snovi in izločevanje
domače zdravljenje s pitjem

Sredstvo je umetno pripravljeno strogo
po naravi iz čudovitega zdravilnega vreča,
ki ga je podarila bolnikom dobra mati
narava.

**Pišite mi takoj in dobili boste povsem
zastonj poučno razpravo.**

Poštno zbirno mesto:

**Ernst Pasternack, Berlin S.O.,
Michaelkirchplatz Nr. 13, Abt. H. 303**

Gospodična

hči posestnika in gostil-
ničarja, 28 let stara, s
100.000 din, poroči sebi
enakega ali drž. usluž-
benca. Resne ponudbe s
sliko v upravo »Slovenca«
pod »Dobro srce« 19379.

Objave

V upravi »SLOVENCA«
naj dvignejo inserenti
naslednje ponudbe:

Brez posredovalca
Edinec
Gotovina 19.972
Park
Polovica hipoteke
Resen kupec
Tudi druge
Ugodno
Vajenka
Varčna
Zmožna 19.024

Božična darila
IVAN KRAVOS
Maribor
Aleksandrova c. 13

ZA ZIMO...
KLAVIRSKA HARMONIKE
od DIN 480
ZAHTEVAJTE BREZPLAČEN KATALOG!
MEINEL & HEROLD D. S.O.J.
ZALTOVNIŠČE GLASBIL. MARIBOR št. 102

Kolesa Najnoviši otr. vozilčki

motorji
trickilji
šivalni stroji

Igračni vozilčki, skiroji, avtomobilčki, koles, deli
Tribuna F.B.L. Ljubljana, Karlovska c. 4
Podružnica: MARIBOR, Aleksandrova 26.

Točna ura - dragoceno darilo
njih popravila - vestno izvršuje
MIHELIČ BOGDAN, urar
LJUBLJANA, Mestni trg št. 17

Krasna božična darila

jaslice, nakit za drevesca
in kolekcije knjig dobite
po nizki ceni v podružnici

Jugoslovanske knjigarne v Kranju

Ugoden nakup božičnih daril
poceni manufaktura
pri Trpinu, Maribor, Vetrinjska 15

Franc Jager
tapetništvo
Ljubljana
Šv. Petra cesta 12.
Telefon 20-42

Velika zaloga najmodernejših
Couch-za, otoman, vseh vrst foteljev in žimnic.
V zalogi vedno žima, gradl za modroce ter blago
za prevleko pohištva.

Konkurenčne cene! Solidna izdelava!

Poskusite! - Prepričajte se!

Dolga preizkušnja je dala kronani uspeh na
raznih osebah, katere so se potrudile preizkusiti
naš preparat RAKIL in že v nekaj dneh porabe
tega mazila opazili povsem novo rast las na pleši,
na drugi strani pa je isto mazilo preprečilo izpa-
danje ter odpravilo v nekaj dneh tudi prhljaje iz
las. Da je to mazilo resnično uspešno brez ozira
na vsa prejšnja tovrstna manjvredna sredstva smo
pripravljali, da Vam damo na ogled imena zahval-
nih pisem, kateri so že po nekaj dneh mazanja z
našim mazilom dosegli zavidljive uspehe. To mazilo
se priporoča tudi cenj. damam. Pošilja se po po-
vzetju din 88.— franko Litija, zavojnina Litija. —
Se priporoča:

RAKIL-LITIJA, Joško Beranič

Preiskano in odobreno kot zdravilo neškodljivo: po
trih. inst. univ. v Ljubljani št. 40 z dne 23. sept. 1953. in
po dr. kem. labor. v Beogradu št. 157 z dne 13. okt. 1953.

ZIMA JE TU -
PRIPRAVILI SMO ZA VAS
TOPLE NOGAVICE

5
POLAR
Otroške tople zimske nogavi-
ce. V njih noge ne prezebajo,
a stanejo samo Din 5.— in 6.—

8
SIBIRAC
Tople zimske volnene nogavi-
ce.
Moške Din 19.—
Ženske Din 15.—
Otroške Din 8.—, 10.— in 12.—

9
CEŠJANE
To so nogavice za hladne zim-
ske dneve. Tople, izdržljive in
poceni.

25
EKONOM
K močnim čevljem in škornjem
kupite te močne bombažaste
nogavice, katere stanejo samo
Din 9.—

19
ELEGANTNI GAMAŠI, neob-
hodno potrebni vsakemu člo-
veku. Ugodno grejejo in varu-
jejo noge od prezebanja.

Kupujte svoje potrebščine
pri naših inserentih!

LJUDSKA POSOJILNICA V LJUBLJANI

zad. z neom. jam. Ljubljana, Miklošičeva cesta 6 v lastni palači
obrestuje tranilne vloge
najugodnejše.

Nove in stare vloge ki so
v celoti vsak čas izplačljive
obrestuje po 4%, proti odpovedi pa po 5%

FRANC PIRC strojno
Dravljje - Ljubljana sodarstvo
Kletni sodi, Bukovi sodi za eksport sadnih
sokov, barve in olja. Kadl za namakanje, spe-
cijalne kadl za mlekarno in kemično industrijo.
IMPREGNIRANJE sodov. Strokovna popravila.
Nizke cene. — Točna in solidna postrežba.

Zahtevajte za Vaše žimnice in tapetirane pohištve
ZIMO samo z zaščitno ploombo
STERILIZIRANO
ZADRUŽNA TOVARNA
ŽIME
STRAŽIŠČE
PRI KRANJU
Naša žima je higienično očiščena in sterilizirana na pari 115° C, ne diši, je brez
maščobe in fermentov, ker je naša tovarna opremljena v to svrhu z najmoder-
nejšimi stroji in aparati.
Odklanjajte žimo iz prepovedanih žimnarskih obratov, ker je slabo in nehi-
gieno izdelana, ni dezinficirana, vsebuje fermente in ima neprijeten duh. V njej
se zaredijo moti in mrčes.
Prepričajte se pred nakupom! Naše cene so najsolidnejše,
Zato zahtevajte samo **STERILIZIRANO**
žimo z zaščitno znamko

2 imeni
2 kvaliteti
EUMIG in MINERVA
RADIO APARATA
14 modelov! 14 modelov!
Poznane in priznane znamke. Pri-
znanje in zadovoljnost kupcev teh
aparatur sta najboljšje jamstvo za
njih kvaliteto! Aparati za naj-
občutljivejšega muzika.
Zadovoljni bodete tudi Vi...
RADIOVAL - LJUBLJANA
Telefon 33 63 / Dalmatinova ul. 13 / Poleg hotela Strukelj

Za Božič nudi

SLAMIC

štajersko perutnino, praško gnjat,

fine narezke po nezvišanih cenah

v sledečih
trgovinah:na Gosposvetski cesti 6
v vogalu „Slona“
v Prešernovi ulici 5
na Mestnem trgu 17**Trgovina
z mešanim blagom**

trafiko, nakup dež, pridelkov in jaje, velik vir dohodkov z nakupovanjem suhih gob, ca. 20 orolov dobre zemlje — se odda z zalogo in inventarjem vred v najem zaradi smrtnega slučaja. — Nahaja se v lepem kraju Slovenije, blizu cerkve, železnice, ob glavni cesti, je za večjo obitelj življenjska možnost. Najemnik ima prednost v primeru prodaje. — Ponudbe interesentov na:

Vinko Petek, trgovec, Velika Nedelja.

TELEFUNKEN aparatineprekosljivi v kvaliteti
in glasu v vseh cenah.Najmoderneje urejena
popravljalnica vseh
znamk radijskih aparatov
— Hitro in poceni izvrši**RADIO STARKEL**
TELEFON 26-85 MARIBOR - TRG SVOBODE 6**Strojniki ali pazniki**

izprašan, z večletno prakso pri parnih turbinah, po možnosti tudi pri stikalnih napravah visoke napetosti — se sprejme v službo v večjo elektr. centralo. Pogoji sprejema so: popolno obvladaje imenovanih naprav kot strojnik, kurjač in strežnik, dokazano s spričevali, ter vsestranska marljivost in popolna zanesljivost v službi. Ponudbe z navedbo osebnih podatkov in zahtevkov s točnimi prepisi spričeval je poslati v upravo »Slovenec« pod označbo »Električna centrala 1111« št. 19356.

**Ljudski samopomoči
v Mariboru**

se podpisana iskreno zahvaljuje za točno in takojšnje izplačilo odpadajoče zavarovalnine po mojem pokojnem očetu Janezu Letiču, ki je bil samo tri leta zavarovan.

Ljudsko samopomoč vsakemu priporočam.

Pobrežje pri Ptuj, dne 13. decembra 1939.

Roza Letič

Kurja očesa

Najboljše sredstvo proti kurjim očesom je mast CLAVEN. Dobite v lekarnah, drogerijah ali naravnost iz tvornice in glavnega skladišča M. Hrnjak, lekarnar, Sisak

Varujte se potvorb!

Zaščitni znak

**Iščemo mojstra
za apreturo in kosmatilnico**

jugoslov. državljan, z večletno prakso, samostojnega in povsem vsečega apreture bombažnih tkanin, kakor: cefirja, flanele, barhenta, hlačevine itd. Obširne ponudbe s sliko, prepisi spričeval in z zahtevo plače je poslati upravi »Slovenec« Maribor pod »Trajna zaposlitev« 390-39 pr.

Lovro Blas

posestnik v Tomačevem

danes ob 6 zjutraj, predviden s sv. zakramenti, mirno v Gospodu zaspal.

Pogreb dragega pokojnika bo v nedeljo ob pol 5 popoldne iz Tomačevega št. 44 k Sv. Križu.

Tomačevo, Ljubljana, Brežice,
dne 16. decembra 1939.

Žalujoči ostali.

*Za Božič***KUPITE DOBRO OBUTEV**

29

7252—57

Visoki domači copati za otroke, izdelani iz toplega volnenega dubla, z filcastimi medpodplati in usnjenimi podplati.

39

7225—44

Kupite te tople in udobne copate iz volnenega dubla. V njih Vam bo toplo in obvarovali Vas bodo pred mrazom.

39

38157—652

Ne hodite po dežju brez teh gumijastih galošev. V njih Vam bodo noge suhe, ne boste prezebali, a Vaše stanovanje bo čisto.

59

5451—55609

Ti dražestni čevljički iz mehkega usnja, s toplo podlogo, nudijo otročjim nogam udobnost in toploto.

49

3805—9544

Lepi domači copati iz baržuna, podloženi s klobučevino, z usnjenimi podplati in nizkimi petami. Izdelujemo jih v rjavi in rdeči barvi.

169

3939—64622

Izdržljivi in trajni moški čevlji iz boksa, šivani na okvir, z močnimi usnjenimi podplati in petami.

69

6922—44609

Nizki otroški čevljički, izdelani iz močnega boksa, z močnimi usnjenimi podplati in petami.

99

4055—66110

Udobni in topli ženski čevlji iz usnja, kombinirani s klobučevino in okrašeni s krimerom. Imajo usnjene podplate in nizke pete.

199

3659—64704

Elegantni in udobni čevlji, izdelani iz fine tople klobučevine in finega boksa, z močnimi usnjenimi podplati in petami. Podloženi so s toplim filcom, tako da so zelo topli in noge se v njih prijetno počutijo.

Rata**Inserirajte v „Slovenec“!**

Po vaši želji Vam izdela
**Knjigoveznica
Jugoslovanske tiskarne
v Ljubljani
Kopitarjeva 6/II**

v svoji žrtalnici razne poslovne knjige, ako niso že v zalogi. Istotako izvrši tudi vsa druga knjigovodska dela, posebno razne vezave od preprostih do razkošnih oblik.

Posebni oddelek za izdelovanje damskih torbic, pasov, denarnic in drugega usnjene galanterijskega blaga Vam nudi te predmete vedno v lepih, modernih fazonah.

Cene skrajno nizke.
Poslužite se!**Zahvala**

Vsem, ki ste našo ljubljeno sestro, gospodično

Minko Jegličovo

apremili na njeni zadnji poti, ji poklonili cvetje, ter pevcem Sokolom, naša najiskrenejša zahvala. Posebna zahvala g. dr. I. Debevca za njegov trud in požrtvovalnost ob njeni bolezni.

Radovljica, dne 16. decembra 1939.

Jegličeva.

**Za Vaše lase:
preparat „Anna Čilag“**

Milijoni ljudi, gospodje, dame in otroci, so si že rešili lase s pomado Čilag. Kar se je v čez 60 letih izkazalo po vsem svetu kot najboljši in nedosegljivo, bo rešilo tudi vaše lase! Ne čakajte, da boste postali popolnoma plešasti ali da bodo lase izgubili naravno barvo, temveč naročite še danes garnituro (pomade Čilag s priborom) za 85.— ali 125.— ali 200.— ali 300.— din. (Največja garnitura za 300.— din je popolna kura za težje primere.) Pomada Čilag podpira razvoj gostih in močnih las ter daje že pri kratki uporabi lasem naravni sijaj in nežnost ter jih čuva pred prezgodnjo osivelošjo vse do visoke starosti! Odstranjuje prhut že v 48 urah! Čisto nobeno sredstvo ne vsebuje toliko hranilnih snovi za lase kot pomada Čilag!

Pozor! Pravo pomado Čilag daje v promet v vsej Jugoslaviji samo trdka »Aurora« v Novem Sadu. Varujte se prevare! Naslovite torej vaše naročilo točno takole:

»AURORA« Sekt. SI. Novi Sad, Kralja Petra II. 2.

ZahvalaV naši grenki žalosti zaradi nenadnega odhoda našega
strica in sorodnika, preč. gospoda stolnega kanonika**Jožefa Šiške**

ste nam izkazali toliko iskrenega sočutja, časteče pozornosti in požrtvovalnosti, da nam je nemogoče, da bi se po imenu zahvalili vsem, ki ste izrazili sožalje, šli za pogrebom ali drugače počastili pokojnikov spomin.

Bog povrni

vsem in vsakemu, posebno pa prevzvišenemu knezoškofu gosp. dr. Gregoriju Rožmanu za to, da je vodil pogreb in molil za pokojnikovo dušo.

Ljubljana, dne 17. decembra 1939.

Žalujoči

LJUBLJANA

Delavska kolonija za Bežigradom blagoslovljena

Ljubljana, 16. decembra.

Danes popoldne ob pol 4 je bila slovesno blagoslovljena na novo zgrajena delavska kolonija za Bežigradom, v kateri je v 48 lepo urejenih stanovanjih že vseljenih prav toliko družin. Slovesnosti, ki je bila v veliki rajalnici otroškega zavetišča, ki je postavljeno sredi vrta med obema velikima stanovanjskima hišama, so se udeležili skoraj vsi stanovalci kolonije z vso številno mladino. Prav tako pa je prišlo na slovesnost mnogo občinskih svetnikov, za socialni oddelek banske uprave dr. Karlin, bivša ljubljanska poslanca dr. Adolf Golia in Pavle Masič, bežigradski župnik p. K. Zakrajšek in številni drugi Bežigradci.

Za začetek je šolska mladina bežigradske ljudske šole krepko zapela pesmico, za tem pa je spregovoril ljubljanski župan dr. Jure Adlešič, ki je v svojem govoru podčrtal napore sedanje občinske uprave pomagati brezposelnim in njihovim otrokom. Tako je bila urejena ogrevalnica. Prednočišča so bila pripravljena v stari cukrarni, kjer je tudi bilo razdeljenih v enem samem letu 10.000 kosil in večerij. V cukrarni je bil tudi odprt prehodni otroški dom za zanemarjene otroke, ki dobe tam najboljše vzgojo in vso oskrbo, dokler ne dobe stalnega doma. Pred dvema letoma je bila ustanovljena prva šolska kuhinja. Sedaj jih je 17 in skoraj tisoč otrok dobi vsak dan popolnoma brezplačno tople zajtrke. Tudi sicer skrbijo občina za razvoj mladine in zato ni čudno, da bo letos do kraja preračunskega leta samo za revno mladino porabila 3.130.000 din, ne glede na nova poslopja, ki so bila tudi letos za mladino zgrajena. Pred 4 leti je imela Ljubljana 3 skromna mestna otroška zavetišča. Med njimi je bilo eno staro že 100 let. V zadnjih 4 letih pa je bilo zgrajenih kar pet novih. Sredi evrojskih stanovanj pa bo dobila svoje zavetišče tudi bežigradska stanovanjska kolonija. Ustvarjeni je bilo treba stanovanja za male ljudi, čeprav ima mestna občina ljubljanska že nad 100 stanovanjskih hiš, na stanovanju pa 870 družin s 4200 dušami. Ker ta stanovanja za delavske sloje niso prišla v poštev

in ker je bilo treba izprazniti nekaj neprimernih stanovanj, je Ljubljana začela graditi čedna in pa zdrava stanovanja, katerih najemnine bo zmogel vsak delavec in nižji namešteneec v Ljubljani. Ugotovljeno je bilo, da bo treba v Ljubljani zgraditi vsaj 250 stanovanj in občina se je s pomočjo občinskega svetnika g. Josipa Vončina, ravnatelja Borze dela, ki je omogočila brezobrestno posojilo 3 milijonov din, lotila ogromne naloge, in je sedaj prvih 48 stanovanj že urejenih. Vso zahvalo za posrečeno zgraditev bežigradske delavske kolonije dolgujemo inž. arh. g. Borisu Kobetu, prav tako pa tudi mestnemu svetniku polkovniku g. Andrejki, ki upravlja mestne hiše v Ljubljani. Z božjim blagoslovom so bile dozdane mestne stanovanjske hiše brez nesreč. Spremlja naj jih božji blagoslov v lep razvoj bele Ljubljane, Slovenije in vse države. Za tem je opravil blagoslovitev stolni župnik in kanonik dr. Klinar, blagoslovil veni obred v zavetišču in nato blagoslovil še vsa stanovanja v obeh stanovanjskih hišah. Za tem sta fantek in punčka v imenu mladine, ki je doma v obeh novih hišah, izrekla prisrčno zahvalo županu in mu izročila lep zimski šopek. Povedala sta tudi, da je v obeh hišah 124 otrok in da se prav posebno zahvaljujeta za lepo igrišče in za zavetišče, namenjeno najmlajšim bratcem in sestricam iz kolonije. V imenu stanovančev kolonije se je zahvalil g. Kraljič, ki je podčrtal hvalečnost vseh stanovančev, ki so posebno veseli praktičnih in cenčnih stanovanj. Prav posebno zahvalo pa so dolžni zaradi tega, ker so bile v novo kolonijo sprejete le družine z otroki, katerih se sicer mnogi hišni gospodarji tako zelo branijo. Zatrjujejo hvalečnost vseh malih ljudi, ki so z akcijo mestne občine prišli do primernih stanovanj, je povabil g. župana, naj si ogleda njegov skromni domek. Šolska mladina je odpela še nekaj krepkih pesmi, nakar je bila slavnost zaključena. Nadaljevala pa se je po vseh družinah stanovanjske kolonije, saj je g. župan namesto običajne večerje ob takem dogodku poslal vsaki družini v novi koloniji po eno kokoš, zelenko vina, masleno štruco in tudi eno rožo v lončku. Tega darila je bila vsa kolonija prav posebno vesela.

Odloemek iz življenja lepe dame
Lil Dagover, A. Schönhal, J. Serda
Sabine Peters

KINO UNION 22-21

Predstave ob 15., 17., 19. in 21. uri

Skrivnost gospe Beate

Po istoimenskem gledališkem komadu A. Müllerja

Pomoči potrebnim za božič

IV. Občestveni večer za župnijo Marijinega Oznanjenja v Ljubljani

Današnji dnevi so prepolni žalosti in bede. Z viharjem, ki pretresa Evropo se veča beda tudi pri nas. Ne smemo ostati brezbrizni, ko vemo, da jih je med nami v župniji mnogo, ki s strahom pričakujejo zimo. Zavedajoč se tega, je Františkanka*prosveta M. O. v Ljubljani sklenila, da se bo sama obdržala karitativnemu delu na Občestvenem večeru, obenem pa nudila priliko vsem drugim sozupljanom, da s posetom tega Občestvenega večera na svoj način izkažejo bratovsko ljubezen.

Zato povabimo danes vse naše prijatelje in župljane, da posejijo današnji Občestveni večer. Spored je sledeč: R. Glier: O več me z rožami ne mamijo; Oseba Jože pri klavirju; Devotična moja; Z. Norkovski: Krakoviak, poje konservatoriet g. Janez Lipušček. — Režer: Marijina uspanka; Marx: Marijina pesem; Mozart: Vijolica, poje gđc. Poldka Zupanova. Sirota Jerica, deklamacija. — Plesnjak: »Igra o dobroti.« Slika iz današnjih težkih dni, v režiji g. viš. insp. L. Stancarja. — Cene: Sedeži od 20 do 4 din; etožišča 3 din. Predprodaja vstopnic v trgovini Sfiligov v Františkanski ulici.

Dr. M. MAICEN

ne ordinira do 1. januarja 1940.

Popis vseh moških v Ljubljani

Mestno poglavarstvo v Ljubljani je pričelo dostavljati hišne in evidenčne liste za popis vseh v Ljubljani stalno stanujočih moških, rojenih 1920 ali prej. Hišni lastnik, upravitelj ali hišnik naj takoj, ko dobi hišno polo z evidenčnimi listi, izroči v izpolnitve po en evidenčni list vsakemu v hiši stalno stanujočemu moškemu prej navedene starosti. Izpolnjene in podpisane evidenčne liste je treba brez odlašanja takoj vrniti hišnemu lastniku, upravitelju ali hišniku, ki nato vpiše vse osebe, ki so izpolnile in njemu oddale evidenčne liste, v hišno polo, kamor naj se prav tako vsako poleg svojega vpisa lastnoročno podpiše. Pri tem popisu je treba upoštevati tudi vse one v Ljubljani stalno stanujoče moške, čeprav so začasno odsotni, bodisi na popotovanjih, v bolnicah, na orožnih vajah ali drugje. Za take osebe naj evidenčne liste izpolnijo njih svoji. Če pa teh ni, naj jih pa izpolni hišni lastnik ali njegov pooblaščenec. Od popisa so izzeti samo aktivni častniki, podčastniki in vojniki pod zastavo, pač pa morajo vojaški uradniki evidenčne liste izpolniti.

Podatke, ki jih potrebuje mestno poglavarstvo za volivne namene, naj bodo natančni, da ne bo treba vabiti strank v urad zaradi dopolnitev. Poleg drugih osebnih podatkov, naj v evidenčnem listu vsako datanko navede tudi dan, od kdaj nepretrgoma stanuje v Ljubljani, t. j. bodisi na starem kakor na inkorporiranem mestnem ozemlju.

Hišni lastniki, upravitelji ali hišniki naj hišne pole datanko izpolnijo in podpišejo ter z vsemi evidenčnimi listi izroče organom mestnega poglavarstva, ki se bodo pri njih zgledali po preteku treh dni po dostavitvi. Tega roka naj se vsi zanesljivo in natančno držijo, da zaradi odlašanja ne bo nepotrebnih zavlačevanj in potov ter zamud.

Če bi pa kak v Ljubljani stalno stanujoči moški prej navedene starosti do četrtka 21. t. m. ne prejel evidenčnega lista v izpolnitve, naj se gotovo zgleda v petek, 22., ali v soboto, 23. decembra t. l., med običajnimi uradnimi urami v mestnem domovinskem oddelku, Mestni trg 2-II., soba št. 48.

Poudarjamo, da morajo biti popisani prav vsi v Ljubljani stalno stanujoči moški, ki bodo 31. decembra t. l. stari 19 ali več let ne glede na državljansko pripadnost, torej tudi tuji podaniki.

Božična presenečenja
z našim dobrim blagom

J. c. Mayer, Ljubljana

Volna
Svila
Platno
Preproga garnit.
Namizne garnit.
Žepni robci
Ovratne rute

Ljubljana, 17. decembra

Gledališče

Drama: Nedelja, 17. decembra ob 15: »George Dandine«. Izven. Znižane cene. Ob 20: »Velika skušnjava«. Izven. Znižane cene. — Ponedeljek, 18. dec. »Antigona«. Red B.
Opera: Nedelja, 17. dec. ob 15: »Pri belem konjičku«. Izven. Znižane cene. — Ob 20: »Prodana nevesta«. Izven. Znižane cene. — Ponedeljek, 18. dec.: Zaprti.

Rokodelski oder

Rokodelski oder bo vprizoril drevi ob 8 igro »Sestra Anunciata«. Igra je imela pri premieri popoln uspeh. Opozorjamo, naj bi si vsakdo oskrbel vstopnice že v predprodaji, ker je za lepo, novo moderno igro veliko zanimanje. Predprodaja vstopnic bo danes popoldne od 10 do 12 in zvečer od sedmih dalje v Rokodelskem domu, Komenskega ulica, št. 12. Pričetek je točno ob osmih zvečer. Vabimo k prav obilni udeležbi.

Radio Ljubljana

Nedelja, 17. decembra: 8 Jutranji pozdrav — 8.15 Prenos cerkvene glasbe iz franc. cerkve — 8.45 Verski govor (g. dr. Vilko Fajdiga) — 9 Napovedi, poročila — 9.15 Nedeljski koncert Radijskega orkestra — 10 Borba za duše v Afriki (g. dr. Lambert Ehrlich) — 10.20 Bolgarske narodne (ga. Stamatka Kaludova) — 11 Prenos slavnostnega zborovanja ob 20 letnici Aleksandrove univerze v Ljubljani — 12.30 Poročila, objave — 13 Napovedi — 13.02 Koncert vojaške godbe 40. pp. Triglavskega Dirig. viš. kap. Ferdo Herzog — 17 Kmet. ura: Ovčereja v Sloveniji (g. inž. Anton Greif) — 17.50 Veselo popoldne: Originalna švicarska godba (bratje Malenšek) in kvartet Fantje na vasi — 19 Napovedi, poročila — 19.20 Nac. ura: Jubilejna sezona hrvatske drame (Marko Fotez Zagreb — 19.40 Objave — 20 Pevski zbor »Gospodovski zvon« — 20.45 Za vsakega nekaj, igra Radijski orkester — 22 Napovedi, poročila — 22.15 Mandoline in balalajke (plošče).

Prireditve in zabave

Jutri, v ponedeljek zvečer, bo v mali Filharmonični dvorani koncert društva »Tabor«. Poleg mešanega zbora nastopijo Ljudmila Poljanarjeva (sopran), Lojze Striša (tenor), Samo Hubad (klavir) ter društveni zbor pod vodstvom zborovodje Janka Gučka. Podrobni spored se dobi v knjižarni Glasbene matice, ki ima v predprodaji tudi vstopnice. Društva poskusna ljudska šola za Bežigradom priredi danes ob pol 3 popoldne v svoji dvorani otroško akademijo, katere čisti dobiček je namenjen nabavi knjig za otroško knjižnico. Vsi, ki se zanimajo za vzgojo otrok, vabljeni.

Drugič se ponovi na odru v františkanski dvorani danes ob petih popoldne, dvakrat izredno uspeša slovenska narodna igra »Miklova Zala«. Igralska družina stolne prosvete vltudno vabi vse, ki si še niso mogli ogledati te lepe uprizoritve. — Vstopnice danes in jutri v trafiki Soukal po 8, 6 in 4 din; eno uro pred predstavo pa pri blagajni. Čisti dohodek je namenjen skladu za Baragovo semenišče.

Igralska družina Prosvetnega društva Trnovo uprizori drevi ob 20 božično igro v treh dejanjih »Čez deset let«, spisal Jerko Stefan. Predprodaja vstopnic od 10 do 12 popoldne v društvenem domu.

Katoliško prosvetno društvo v Sp. Šiški priredi drevi ob 20 v samostanski dvorani tragedijo v treh dejanjih »Reka«. Vabljeni!

Klavirski koncert ruskega pianista Nikite Magalova bo v torek, 19. t. m. Obeta se nam izreden užitek. Vstopnice v knjižarni Glasbene matice. Koncert bo v veliki Filharmonični dvorani ob 20 uri.

Predavanja

Predavanje ženskega oddelka šempeterske prosvete v ponedeljek, 18. t. m. odpade.

O akustiki prostora bo predaval dr. inž. Venče Koželj v četrtek, 21. decembra ob 20 v predavalnici Zdrugaženja inženirjev na Kongresnem trgu 1-II (poslopje Kazine).

V šentjakobski dvorani bo danes popoldne ob 4 za pripravo na božič skiptično predavanje Božič v Betlehemu. Predava univ. prof. g. dr. Snoj.

Prosveta v Zeleni jami priredi v ponedeljek ob 8 zvečer v Zavetišču skiptično predavanje g. univ. prof. dr. Snoja »Božič v Palestini«. Vsi vltudno vabljeni.

Sestanki

Sadlarska in vrtnarska podružnica Ljubljana - Bežigrad ima svoj redni občni zbor v ponedeljek, 18. decembra ob 20 v risalnici III državne realne gimnazije — Bežigrad. Takoj po občnem zboru bo v istem prostoru strokovno predavanje. Vabljeni člani in prijatelji podružnice.

Redni občni zbor MJRZ bo v sredo 20. t. m. za okraj Viš v društveni dvorani na Viču z običajnim dnevnim redom. Pridite vsi in točno. — Odbor.

FO Ljubljana-mesto. — Pozivam vse mladce, naraščaj, redne članice in starešine na obvezni se-stanek danes ob 14 v telovadnici na poljanski gimnaziji. Spored: nagovori, božično obdarovanje. Pridite v čim večjem številu, bodite točni. — Predsednik.

Kino

Kino Viš predvaja danes ob 4, 6 in 8 krasen film nepozabne vsebine »Druga mati«. Za dodatki dva najnovejša zvočna tednika.

Poizvedovanja

Dva aluminijeva ključa sta bila najdena pred Jugoslovansko tiskarno in se dobila v naši upravi.

Lekarne

Nočno službo imajo lekarne: v nedeljo: dr. Piccoli, Tyrševa 6; mr. Hočvar, Celovška 62; mr. Gartus, Moste, Zaloška c. v ponedeljek: dr. Kmet, Tyrševa 43; mr. Trnkoczy ded. Mestni trg 4; mr. Ustar, Selenburgova ul. 7.

Kupite za Božič kolo pri tvrdki Vok!

Radi pomanjkanja bencina je marsikdo odjavil svoje motorno vozilo. Phänomen prožno kolo Vam nadomesti Vaše motorno vozilo in je obenem lepo darilo

Puch - Phänomen - Bianchi

IGN. VOK

LJUBLJANA

Tavčarjeva ul. 7

Pred veliko pomorsko bitko v južnem Atlantskem morju

Davi ob treh je morala nemška oklopnica »Graf Spee« zapustiti Montevideo in odpluti na morje, kjer jo pričakuje angleško brodovje

New York, 16. dec. b. Unites Press. Iz zancelj-vega vira poročajo, da se je nemška admirali-odločila sprejeti bitko z angleškimi ladjami pred Montevideom in je dala nemški križarki »Admiral Graf Spee« nalog, da takoj odpluje v južni Atlantik. Prav tako je nekaj nemških podmornic za prekomorsko plovbo dobilo nalog, da takoj odpluje proti Montevideu. Ni izključeno, da se križarka »Deutschland«, ki je že na poti proti Montevideu, skriva nekeje v bližini.

Tukaj pričakujejo, da se bo bitka med angleškimi in nemškimi ladjami razvila celo zunaj varnostne ameriške cone, ki je določena na panamski konferenci.

V borbi bo vsekakor sodelovalo večje število vojnihih ladij in z zanimanjem ves svet pričakuje izid bitke. Sedaj je povsem jasno, da bo križarka »Admiral von Spee« vsekakor odplula iz Montevidea in sprejela borbo z britanskimi ladjami. Pred Montevideom čakajo angleške križarke »Ajax«, »Achilles«, »Cumberland« in tri torpedovke. Pričakujejo še angleško oklopnico »Renown«, angleško matično ladjo »Arc Royal« in francosko oklopnico »Dunquerque«.

Poveljnik »Admirala Spee« pripoveduje

Buenos Aires, 16. dec. t. Reuter. V izjavi, katero je podal kapetan Langsdorf, poveljnik nemške križarke »Admiral Graf Spee«, urugvajskim oblastem, je opisal pomorsko bitko z britansko vojno flotiljo. Dejal je, da ga je v borbi najbolj oviralo dejstvo, da se je morala njegova ladja hkrati boriti proti trem ladjam. Nepričakovana hitrost in okretnost angleških križark ga je popolnoma presenetila in mu prevrnila vse načrte. Nankrat je opazil, da ni več na globini. Ko je z enim strelom zadel angleško križarko »Exeter«, je »Ajax« odbrzel proti obali in ga začel od tam-

kaj obstreljevati. Nemška ladja je dobila od njega dva polna zadetka, ki sta uničila poveljniški stolp in ranila mnogo moštva. Granata je vdrila celo v notranje prostore ladje. Angleško topništvo je streljalo s takšno preciznostjo, da je bil on sam ves presenečen. Zaradi tega je bilo tudi toliko moštva na nemški ladji prizadetega. Poleg mrtvih in ranjenih jih je bilo izredno mnogo, ki so bili manjše poškodovani. Zato je sklenil, da pobezne s svojo ladjo. Ladja se je zavila v dim in je mislila, da se bo rešila, odplula dalje in se spustila pozneje v borbo z vsako angleško križarko posamič. Toda hitrost angleških križark mu je presekala račune. »Ajax« in »Achilles« sta očividno dobili nalog — in to je neverjetno drzno — naj se nemški ladji približata čim bliže. Obe angleški križarki sta nenadoma presekali dim, v katerem se je nemška ladja čutila varno, ter jo začeli obdelavati z granatami od obeh strani. »Exeter«, ki se boja ni udeleževala, je ostala nekoliko bolj proti severu, kjer je očividno imela nalogo preprečiti, da bi nemška ladja ne zbežala. Le od časa do časa je ustrelila s svojimi velikimi topovi na »Admirala Spee«. Končno se je zaradi takšnega položaja kapitan odločil, da prekine borbo, toda »Ajax« in »Achilles« sta se spustila za nemško ladjo pri Loboškem otoku, tako da »Admiral Spee« ni preostajalo nič drugega, kakor da se reši v luko Montevideo.

New York, 16. decembra. AA. Reuter. Po vseh izidih Montevidea je urugvajska vlada dovolila nemški žepni križarki »Admiral v. Spee« ostati v luki 72 ur samo zato, da se ladja popravi, da bo lahko plula, popravljajo orožja pa se ne bo dovolilo. V toku noči so vkrcali na ladjo oksigenske tanke, ki so potrebni za popravila. Na ladjo so prepeljali tudi večje število železnih težkih plošč. Popravilo nemške ladje je zelo težko, kajti 2 ladje delnici pripadajo angleškim državljanom, tretja pa nekemu Urugvajcu francoskega rodu. 72 ur poteče jutri ob 3.30 srednjega časa.

Odpora Fincev rdeči ne morejo zlomiti

Finci so do sedaj uničili 120 sovjetskih tankov

Finci mobilizirali vse moške od 20—40 let

Helsinki, 16. dec. AA. Po vsej Finski so napljeni pozivi, naj se vsi doslej nemobilizirani rezervisti takoj javijo svojim poveljstvom. To se nanaša na rezerviste do 40 leta starosti ter rezervne častnike do 60. leta. Tretji poziv še ni poklican pod zastavo. Na osnovi tega so poklicali pod zastavo vsi vojaški obvezniki od 20. do 40. leta starosti.

Oslo, 16. dec. c. Havas. V norveško prestolico so prišla poročila o zadnjih borbah na finski norveški meji, na severu Finske v dolini reke Petsamo. Po teh poročilih so tamkaj nastopili sovjetski bombniki, ki so obmetavali z bombami Salmijaervi in Anitajaervi. Do davi ni bilo mogoče z gotovostjo zvedeti v čigavih rokah se nahaja mesto in rudnik Salmijaervi. Ako so ga končno Finci le morali izprazniti, je gotovo, da bodo začeli s proti ofenzivo. Finci so se tam kjer so se morali umakniti svojo nalogo izvedli mirno in disciplinirano. Zasedli so nove utrjene črte, a so pri umiku porušili vse, kar bi moglo sovražniku koristiti. Sovjeti imajo ogromne izgube in vojaški opazovalci pravijo, da pride na enega mrtvega Finca 10 Sovjetov.

V karelijski ožini in na fronti severno od Ladškega jezera borbe trajajo dalje. Sovjetske izgube so strašne. Samo na treh bojiščih brez ozira na bojišče v dolini reke Petsamo so Sovjeti dosedaj izgubili vsaj 130 tankov. Finci imajo izborna topništvo za uničevanje tankov in se ga znajo izvršno posluževati. Včeraj popoldne so pred Manerhainovo črto ob reki Onesuski uničili s

topovi 20 tankov. Sovjeti so tamkaj napadali s deset tisoč možmi. Od teh jih je 1500 ostalo na bojišču. Na fronti pri Talvaajergi in Lomola in Siskujarvi je finsko topništvo uničilo 15 tankov.

Helsinki, 16. dec. AA. Reuter: Finske čete so ponovno zavzele vas Suomasalmi in potisnili del sovjetskih čet zapadno od jezera Kijantajervi nazaj. Na drugih delih bojišča ni sprememb. Na osnovi sporočila pomorskega poveljstva so finske obalne baterije pri Abu streljale na sovjetsko križarko vrste Gorki, ki se je po naknadnih poročilih, kakor se zdi potopila.

Rdeča poročila

Moskva, 16. dec. AA. DNB: Poročilo generalnega štaba leningradskega vojnega okrožja pravi, da so sovjetske čete, ki napredujejo v smeri iz Murrmanska, zasedle 15. decembra Salmijervi, ki leži 60 km južno od Petsama. V smeri iz Uhtje so sovjetske čete napredovale 128 km od meje, čete ki napredujejo iz Petrozavodsk pa so napredovale istotako ter zasedle železniško postajo Lepasilta. Tudi sovjetske čete, ki napredujejo iz Hexholma, so imele uspeh. Letalskih operacij zaradi slabega vremena ni bilo.

Moskva, 16. dec. b. Sovjetska radijska postaja poroča, da je rdeča vojska prebila Manerheimovo obrambno črto v karelijski oblasti in da se borbe že vodijo v ozadiju finskih utrd. (?) V uradnem poročilu, ki ga je snoč izdalo poveljstvo leningradskega okrožja, nišesar ne govori o proboju Manerheimove črte. Domnevajo pa, da je prebita na najozjem mestu Finske, ker tam sovjetske čete že nekaj dni silovito napadajo ne oziraje se na strašne izgube.

topov. Tudi v Bruslju samem so slišali volto grmenje. V voj. krogih prevladuje vtis, da je morala nekeje zunaj na morju biti bitka bodisi med vojnimi ladjami, bodisi da so letala metala bombe.

London, 16. decembra. AA. Havas: Od začetka vojne je Nemčija vsega skupaj izgubila 39 trgovskih ladij. Njihova skupna nosilnost znaša 186.000 ton.

London, 16. decembra. AA. Havas: Tukaj trdijo, da je angleška vojna mornarica zaustavila nemško trgovsko ladjo »Teneriffa« (2436 ton).

Amsterdam, 16. dec. AA. Havas: Preteklo noč se je potopila na Atlantskem oceanu v bližini rtiča Landsand grška trgovska ladja »German« (5117 ton). Vsa posadka je bila rešena.

Na suhem

Pariz, 16. dec. AA. Havas: Včeraj ni bilo na bojišču nobenih važnih dogodkov. Samo na področju Vogeov, severno od Biza so Nemci poskušali izvesti napad, ki pa ni imel večjega obsega. Na nekaterih krajih bojišča je bilo nekaj malega artilerijskega streljanja. Včeraj je nad francoskim ozemljem letelo eno samo nemško letalo.

Berlin, 16. dec. AA. DNB: Vrhovno poveljstvo poroča: Nobenih posebnih dogodkov ni bilo na bojišču.

Vezuv bruh

Neapelj, 16. dec. b. Ponoči je prišel z vso silo bruhati Vezuv. Iz žrela je lava tekla v širini 50 metrov po obronkih. Zaradi močnih eksplozij so se vsi prebivalci zbudili ter opazovali veličastne prizore. Promet na železniških progah okrog Vezuva je bil za nekaj časa ustavljen, ker je grozila nevarnost, da bo reka lave preplavila prog. Proti jutru pa je erupcija popustila in lava je tekla počasneje, dokler se ni ustavila. Železniški promet je bil nato zopet v celoti vpostavljen. Vezuv še vedno bruh pepel in iz njega stalno šviga opean in dim. Observatorij je sporočil, da je vsaka nevarnost minula.

Budimpešta, 16. dec. c. Iz stranke suličastih križev (madžarske narodne socialistične stranke) je danes izstopilo četvero njenih poslancev. Vsi so izjavili, da se z delom stranke ne strinjajo.

MARIBOR

Novi zločini požigalec prihajajo na dan V Račah in okolici je zagrešil sedemnajst požigov

Maribor, 16. dec.

Afera s slovenjbištrskim piromanom Avgustom Korajžjo zavzema vse večji obseg. Gotovo je to edinstven primer v kriminalni zgodovini naših krajev, da je vršil svoje zločinsko delo požigalec takega kova. Število zločinov, ki jih sedaj Korajžja v preiskavi priznava, se množi iz dneva v dan. Čudno je bilo življenje tega človeka. Povsod, v vseh krajih, kjer se je zadrževal, je zapuščal za seboj kot spomin pusta pogorišča. Strast, ki je za normalnega človeka nerazumljiva, ga je očividno silila k tem dejanjem, saj je požigal kar tako mimogrede, brez vsakega vzroka, samo da si je s tem pripravil veselje. Do sedaj smo poročali, da je mož priznal vse požige, ki so bili izvršeni okrog Slovenske Bistrice, Pragerskega in Cirkovceva, dalje tudi tri požige v Radvanju pri Mariboru. Ker je mož nekaj časa bival v službi tudi v Račah, je bilo zelo verjetno, da je on povzročitelj številnih požarov, ki so se pred leti dogodili v okolici Rač in ki se do danes niso pojasnili. Domneva je bila pravilna, ker je Korajžja sedaj priznal nič manj kot 17 požigov, katere je izvršil v Račah in v okoliških vaseh. Od tega odpade sedem požigov na samo vas Rače. O teh požigih smo poročali že zadnjič. Ostali požari pa so se dogajali sledeče: Korajžja je služil v Zg. Gorici pri Račah pri posestniku Francu Gabrijanu. 19. aprila l. 1936 je izvršil svoj prvi požig

v teh krajih pri posestnici Mariji Šramlovi v Zgornji Gorici. Povzročil je 51.000 škode. S poslopji posestnice Šramel se je požar razširil na imetja posestnika Vinka Fingusta ter posestnice Lize Pernat. Oba sta imela 60.000 din škode. Že naslednjo noč je spet gorelo pri posestniku Miroslavu Celofig v Zg. Gorici. Škode je bilo 40.000 din. Čez dva dni nato je spet zažgal v Sp. Gorici pri posestnici Katarini Robar. Škode je bilo 22.000 din. 26. aprila je zagrešil nov požig. Zažgal je v Brezuli gospodarsko poslopje posestnika Franca Fingusta. Škode je bilo 50.000 din. Od Fingusta je zajel požar še poslopja Franca Lešnika in Fingusta Franca starejšega ter sta imela oba škode 65.000 din. 29. maja 1937 je zažgal gospodarsko poslopje posestnika in železnice čarja Jožeta Kranja v Vrhljeh. Škode je bilo 70.000 dinarjev. Letos, 15. februarja, pa je zažgal gospodarsko poslopje posestnika Franca Simončiča v Podovi. Škode je bilo 20.000 din. Leta 1937. in letos je izvršil oba požiga kar tako mimogrede, ko se je nahajal na nekem potu iz Slovenske Bistrice v Rače.

Ko je Korajžja priznal te požige, so ga prevzeli orožniki iz Rač ter ga sedaj vodijo na mesta požarov, ki so se dogajali v samih Račah. Priznal je v Račah samih sedem požigov, ki so povzročili skupno 225.000 din škode. V okolici Rač pa je s svojimi desetimi požigi napravil 378.000 din škode.

m Tečaj za lavant. duhovnike bo v dneh 28. in 29. dec. v diljaškem semenišču v Mariboru. Ker se bodo vsa vprašanja obravnavala z vidika dušnopastirskega dela v župniji in ker bodo zelo praktična, se g. duhovniki vabijo, da se tečaja udeležijo v čim večjem številu. Točen spored tečaja je objavljen v »Oglasniku lavantinske ško-lije«. — Tajništvo KA.

m Maistrovi boreli. Zaradi kratkega roka za vlaganje prošenj za podelitev spominske kolajne, prosi Zveza Maistrovih borec vse svoje člane, ki bivajo v Mariboru in bližnji okolici, da pridejo sami čim prej v društveno tajništvo in tam dvignje formule za prošnje. Tajništvo bo zaradi tega poslovalo tudi v nedeljo, 17. t. m. ves dan. m Krznarstvo P. S. m k o, Tyrševa ulica 7. Vam nudi ceno kožuho in krznarske izdelke.

m V Ljudski univerzi bo v ponedeljek, dne 18. t. m. predaval g. dr. R. Neubauer, ravnatelj zdravilišča na Golniku, o sodobnem zdravljenju tuberkuloze.

m FO Maribor II ima jutri zvečer ob osmih redni sestanek, na katerem bo predaval vadniški učitelj v p. g. A. Kutin o razvoju prosvete pri Slovencih.

m Zdravnikovo dežurno službo za nujno pomoč članom OUZD ima danes zdravnik dr. Zirnigast, Maribor, Kralja Petra trg 3-I.

Pozor mizarji! Zaloga vezanih plošč in furnirjev po tovarniških cenah s posebnim popustom pri »OBNOVA« — F. Novak, Jurčičeva ulica 6

m Prosvetno društvo na Pobrežju uprizoni drevo ob 7 v Skomskovem domu igro »Mihar in njegova hči«. Vabljeni!

m V kavarnah so cene spet pri starem. Nedavno smo poročali, da so v nekaterih kavarnah zvišali cene črni in beli kavi in čaju. Temu zvišanju pa vsi kavararji niso sledili, pač pa so sedaj tudi tisti, ki so bili poprej za povišanje, uvedli nazaj stare cene.

m Davčne karte za služinčad. Davčna uprava za mesto Maribor opozarja vse službovalce, ki zaposlujejo hišno služinčad, da v času od 1. do 31. januarja nabavijo davčne karte. Te karte se morajo nabaviti za vse vrste hišnega služništva, ter za strežniške, ki se zaposlujejo redno vsak dan, četudi samo za nekoliko ur. Davčne karte se nabavijo pri davčni upravi Maribor-okolica ter stanejo 52 din.

m V Mariboru primanjkuje premoga. Mariborski trgovci s kurivom se pritožujejo, da je začelo primanjkovati premoga. Imajo naročene že daljšo dobo, toda pošiljke ne morejo dobiti, ker je izkop premoga skoraj popolnoma razprodan. Sedaj delajo s polno paro celo premogovniki, ki so bili dolgo vrsto let opuščeni. Večje premogovniki namreč izvažajo na veliko premog v Italijo in Egipt.

m Stari umirajo. V Rajčevi ulici 2 je umrl bivši mariborski slikarski mojster Bogomir Pihle-rič, star 80 let. — Na Koroški cesti 82 je umrla zasebnica Ivana Angel, ki je dosegla visoko starost 96 let. Naj počiva v miru.

m Skakalnica v Ribnici na Poh. dograjena. Mariborska zimsko-sportna podzveza je letos začela graditi s pomočjo uvidenih domačinov smučsko skakalnico v Ribnici na Pohorju. Skakalnica je sedaj dograjena. Leži na severnem pobojskem poboju tik naselja na zelo ugodnem terenu. Je dolga 100 m ter dovoljuje skoke do 30 m dolžine, tako da bo lahko služila tudi za tekme v smučarski kombinaciji. Takšno skakalnico smo do sedaj na Pohorju zelo pogrešali, ker je betnavska skakalnica pri Mariboru uporabna samo v najbolj ugodnih zimah, dočim pa je v Ribnici na Pohorju vsako zimo dovolj snega.

m 6 let robije za uboj. Dne 30. sept. se je pripetil žalosten primer na Mestnem vrhu pri Ptuj. Pri posestniku Rup. Ploju so imeli trgalec ter se je zvečer zbralo precej ljudi. Pili so jabolčnice. Prišel je med drugimi tja tudi 42-letni pek Anton Lozinšek iz Drstela pri Ptuj. Lozinšek je bil vinjen ter je začel v sobi vriskati, da je prebudil male otroke. Zaradi tega so ga domači spravili iz hiše ter zaklenili za njim vrata. Zunaj pa je začel z vso silo razbijati po vratih in oknih. Hišni gospodar je zategadelj šel ven ter je pozval Lozinška, naj se odestrani. Ta pa je planil nadenj, nastalo je ruvanje, med katerim je Lozinšek potegnil nož ter ga zasadel Rupertu Ploju v vrat. Ploj je v nekaj minutah izkrevavel in umrl. Lozinšek je bil včeraj obsojen na 6 let robije.

m 7 din vredno hranilno knjižico je kupil za 3 jurje. Spretnemu sleparju je nasledel posestnik Ivan Kolar iz Ribnice na Pohorju. Prišel je te dni v hranilnico v Marenbergu ter hotel dvigniti s hranilno knjižico, ki se je glasila na ime Julija Miklavca, večji znesek. V hranilnici pa so ugotovili, da so številke vloge popravljene ter znatno povečane. Vloga je namreč znašala le 7 din in 29 par, v knjižici pa je bila prenešana na 18.107.29 din. Orožniki so zadevo vzeli v roke ter se je ugotovilo, da je to knjižico s ponarejeno vlogo kupil Kolar od omenjenega Miklavca za 3000 din ter mu je že zanje izplačal 1800 din. Ko je hotel sedaj izplačati še ostanek ter je pri-

Celjske novice

c Vincencijeva konferenca je poslala na razne naslove prošnje za podporo. Mnogi dobrotniki so se že odzvali in tem izreka odbor najjokrenejšo zahvalo, ostale pa prosi, da bi se še pred božičem, spomnili revežev, ki jih konferenca podpira. Kakor je znano, vzdržuje konferenca javno kuhinjo, v kateri razdeli sedaj dnevno nad 100 porcij. Zato je dolžnost vsakega, ki more, da k vzdrževanju te preproste ustanove prispeva po svojih močeh. Za vsaj najmanjši dar: Bog plačaj!

Poceni in dobro kupite

damske plašče, moške suknje, obleke, pum-parice, damsko in moško toplo perilo, nogavice in rokavice — pri

Kolbezen Franc, Celje

c Iz mesine službe. Na mestni osnovni šoli je upokojen šolski sluga g. Kmecl, za novega šolskega sluga pa je sprejet g. Lešnik, sedanjí hišnik palače Mestne hranilnice.

c Prosvetni večer priredi Katoliško prosvetno društvo v dvorani Ljudske posojilnice jutri v ponedeljek, 18. decembra ob običajni uri. O svetovni razstavi v Newyorku bo govoril g. Demšar Viktorjan. Predavanje bodo pojasnjevale številne skiloptične slike.

c Senator g. Alojzij Mihelič bo govoril v čitalnici na Teharjih po večernih urah. Vabljeni!

c Dar Vincencijevi konferenci. Ga. Ana Pleševčnik, restavratorka hotela »Evropa«, je darovala na mesto venca na kreto pokojnega g. Lovra Veraniča 100 din. Bog plačaj!

c Celjsko Fantovsko okrožje je imelo v Celju svoj redni letni občni zbor. Udeležili so se ga skoro vsi zastopniki FO, ZFO je zastopal gosp. dr. Hanželič Rudolf, ZFO, celjsko podzvezo pa g. dr. Benedičič. Predsednik g. Vrabl Vančič je imel na številne zastopnike FO navduševalen govor o slovenski skupnosti in o nacionalnem čustevanju. Njegov govor so vsi navzoči sprejeli z vsem navdušenjem. Pri volitvah je bil ponovno izvoljen za predsednika agilni g. Vrabl Vančič.

Hranilnica Dravske banovine

podr. Celje

nasproti pošte — Cankarjeva cesta

Domač pupilarno varen zavod izvršuje vse denarna posle. — Najbolj varna naložba — jamstvo Dravske banovine. — Pojasnila brezplačno.

c Srečke L. elektne loterije Godbenega društva poštinih nameščencev v Celju se dobe v podružnici »Slovenca«. Glavni dobiček je avtomobil.

c Zdravniško dežurno službo za člane OUZD ima danes g. dr. Premšak, Cankarjeva ul.

c Slinavka in parkljevka v Zavodni pri Celju je ponehala in bodo v Celju zopet dovoljeni živin-eki in svinjski sejmi.

c Tovarnar g. Kudiš Leo je včeraj obdaroval v tovarni 70 revežev z lastnimi izdelki. Poleg je vsak revež dobil 2 kg moke.

c V Galiciji pri Celju so trgovci s eadijem letos kupili okoli 500 stotov namiznih jabolk.

Trajne kodre solidno izdeluje frizerski salon »Pavla«, Celje, Kovaška 1.

c Velika loterija v Polzeli v Savinjski dolini bo na Stefanovo. Glavni dobiček motorno kolo.

c V podružnici »Slovenca« v Celju dvignite ponudbe: »Nastop 1. decembra« in »Dober zslužek 17.653«.

Ptuj

Royal-kino, Ptuj. Danes zadnjikrat nad vobavna opereta »Knežinja čardaš« s slavno pevko Martho Eggerth v glavni vlogi. — Pride: Najlepši francoski film »Vrtinec strasti«.

Ljutomer

Prosvetno društvo v Ljutomeru ponovi danes popoldne čarobno igro v 8 slikah »Zapravljevec«. Predstava se začne točno ob 3, da bodo mogli udeleženci, ki se bodo pripeljali z vlakom, tudi še pravočasno priti na vlak. K udeležbi ste vjudno vabljeni! Obenem opozarjamo, da pripravlja društvo Coldonijevo komedijo »Stric Ihtac«.

šel v hranilnico po denarje, je prišla sleparija na dan.

Gledališče

Nedelja, 17. dec. ob 15: »Hlapec Jerneje«. — Dijaki popust. Globoko znižane cene. — Ob 20: »Navihankac. Znižane cene.